

Főoldal>Bíróági eljárások>Polgári ügyek>Bizonyításfelvétel

Bizonyításfelvétel

Ha Ön bírósági eljárást indít, általában kulcsfontosságú, hogy követelése alátámasztására bizonyítékokat nyújtson be a bírósághoz.

Kérjük, válassza ki a vonatkozó ország zászlaját a részletes nemzeti információk megjelenítéséhez.

Polgári eljárásban a bizonyításfelvétel nem korlátozódik egy tagállam határain belülre; adott esetben az Ön lakóhelyétől eltérő tagállamban is szükség lehet bizonyításfelvételre. Előfordulhat például, hogy másik tagállamban kell tanúkat vagy szakértőket meghallgatni, vagy hogy a bíróságnak egy másik tagállamban bekövetkezett esemény helyszínén kell szemlét tartania. Az Európai Unión belüli határokon átnyúló bizonyításfelvétel tekintetében a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel terén a tagállamok bíróságai közötti igazságügyi együttműködést a 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 rendelet szabályozza, amely 2022. július 1-jével a 2001. május 28-i 1206/2001/EK rendelet helyébe lépett.

A decentralizált informatikai rendszert mint a kérelmek, formanyomtatványok és egyéb levelezés továbbítására és fogadására szolgáló kötelező kapcsolattartási módot azonban csak 2025. május 1-jétől (a 25. cikkben említett végrehajtási jogi aktus hatálybalépését követő hároméves időszakot követő hónap első napjától) kell majd alkalmazni (további részletekért lásd az (EU) 2020/1783 rendelet 35. cikkét).

Kapcsolódó linkek

[Bizonyításfelvétel – tagállami értesítések és a hatáskörrel rendelkező bíróság\(ok\)/hatóság\(ok\) azonosítására szolgáló keresőeszköz](#)

[Bizonyításfelvétel videókonferencia útján](#)

[Gyakorlati útmutató a bizonyításfelvételről szóló 2001. évi rendelet alkalmazásához](#) (74 Kb)

[Gyakorlati útmutató a videokonferencia bizonyításfelvételre történő alkalmazásáról polgári és kereskedelmi ügyekben](#) (724 Kb)

Utolsó frissítés: 20/01/2023

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

Bizonyításfelvétel - Belgium

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A belga jogrendszer megkülönbözteti a polgári jogot és a kereskedelmi jogot. A kereskedelmi jog a kereskedőkre alkalmazandó specifikus jog, a polgári jog pedig az általános jog.

A polgári jogi bizonyítás szabályai a polgári törvénykönyv (*Code civil/Burgerlijk Wetboek*) 1315. és azt követő cikkeiben találhatók. A bizonyítás szabályai zárt rendszert alkotnak, amelyben szigorúan szabályozzák a bizonyítási eszközöket (a részletekért lásd az 5a. kérdést).

A kereskedelmi jogi bizonyítás szabályai a kereskedelmi törvénykönyv (*Code de commerce/Wetboek van Koophandel*) 25. és azt követő cikkeiben találhatók. A szabályozás legfontosabb jellegzetessége a rendszer nyitottsága és a bizonyítási eszközökre vonatkozó relatív szabadság kereskedelmi ügyekben. A kereskedelmi törvénykönyv 25. cikke kimondja: „A polgári jogban megengedett bizonyítási eszközökön túl a kereskedelmi kötelezettségek tanúkkal is bizonyíthatók minden olyan esetben, amikor a bíróság engedélyezi, eltekintve a különleges esetekben előírt kivételektől. Az adásvétel bizonyítása befogadott számlával is történhet, a kereskedelmi jog értelmében elfogadható más bizonyítási eszközök sérelme nélkül.”

A polgári és kereskedelmi ügyekben történő bizonyítás eljárási és technikai vonatkozásait a bíróságokról szóló törvénykönyv (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*) 870. és azt követő cikkei szabályozzák. A bíróságokról szóló törvénykönyv 876. cikke előírja, hogy a bíróság az adott jogvitára alkalmazandó bizonyítási szabályok alapján köteles meghozni a határozatát. A jogvita lehet polgári vagy kereskedelmi.

A valamely tényre, feltételezésre vagy állításra vonatkozó bizonyítékot az arra hivatkozó fél köteles benyújtani. A kötelezettség teljesítését kérő fél köteles bizonyítani a kötelezettség fennállását. Ezzel szemben a valamely kötelezettség alóli mentesítést követelő fél köteles bizonyítani a fizetés megtörténtét vagy a kötelezettség alóli mentesülést biztosító egyéb tényt (a polgári törvénykönyv 1315. cikke). A jogi eljárások során minden félnek bizonyítania kell az általa előterjesztett tényeket (a bíróságokról szóló törvénykönyv 870. cikke: „*actori incumbit probatio*”). Ezt követően az ellenérdekű fél feladata a tények bizonyító erejének megcáfolása, amennyiben ez lehetséges és megengedett.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben közrendi vagy nemzetbiztonsági szempontok miatt nem emelnek ellene kifogást, valamennyi tény bizonyítása megengedett. A bizonyítékok eljárási során történő benyújtásának jogára vonatkozóan ugyanakkor létezik három korlátozás. Egyrészt a bizonyítandó ténynek az ügyre kell vonatkoznia. Másrészt a bizonyítandó ténynek meggyőzőnek kell lennie, azaz hozzá kell járulnia ahhoz, hogy meggyőzze a bíróságot a meghozandó határozatról.

Harmadrészt a bizonyítéknak jogi szempontból elfogadhatónak kell lennie: a magánélet, a szakmai titoktartás és a levéltitok például nem sérthető meg. A vélelmeket az ellenérdekű fél általában megdöntheti. Kizárólag a megdönthetetlen vélelmek („*juris et de jure*”) nem vitathatók, és az ezek megdöntésére szolgáló bizonyíték benyújtása is jogellenes. A megdönthető vélelmek („*juris tantum*”) ellenkező bizonyítékkal vitathatók: az ilyen esetben elfogadható bizonyítási eszközöket a polgári jog szabályozza, a kereskedelmi jog azonban nem.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A felek által előterjesztett bizonyítékoknak, azok értéke és hitelessége eredményeként meg kell győzniük a bíróságot. Ha a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a beterveztett bizonyíték elősegítheti a jogvita rendezését, és hitelt érdemlően utal az igazságra az ügyben, akkor bizonyító erejűnek tekinti. A beterveztett bizonyíték csak akkor tekinthető megfelelő bizonyítéknak, ha a bíróság bizonyító erőt tulajdonít neki.

A bizonyító erő (*valeur probante/bewijswaarde*) némiképpen szubjektív, míg a tényleges bizonyíték (*force probante/bewijskracht*) szigorúan objektív. A tényleges bizonyítékként történő elfogadás a bizonyíték esetében megkövetelt megbízhatóságtól függ. A bizonyíték kizárólag akkor minősül jogilag is bizonyítéknak, ha megfelelően megbízható, mivel a bíróság ebben az esetben nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Ilyen például az okirati bizonyíték. Ha a bíróság egy jogszerűen megszerzett irat tartalmát annak szövegével ellentétesen értelmezi, megsérti az okirat bizonyítéki jogállását. A pervesztes fél felülvizsgálati jogalként hivatkozhat erre a Semmitűszék (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*) előtt.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A félnek tudnia kell bizonyítani az állítását. Bizonyos esetekben a bíróság utasíthatja a felet valamely konkrét bizonyítási eszköz alkalmazására, mint például a hivatalosan előírt eskü esetében (a polgári törvénykönyv 1366. cikke). A bíróság szigorú feltételek mellett kötelezheti a felet eskü alatti vallomástételre, akár azért, mert a jogvita rendezése ettől függ, akár egyszerűen azért, hogy meghatározza a megítélendő összeget.

A bíróság meghallgathatja a feleket, és elrendelheti tanúk meghallgatását, kivéve, ha ezt a törvény tiltja (a bíróságokról szóló törvénykönyv 916. cikke). Bizonyos tények megállapítása vagy műszaki szakvélemény céljából szakértői jelentés készítését is elrendelheti (a bíróságokról szóló törvénykönyv 962. cikke).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmet valamelyik fél terjeszthet elő az eljárás során, elsődleges kérelem vagy másodlagos kérelem formájában. A bíróság az erre vonatkozó, indokolással ellátott határozatában helyt adhat a kérelemnek, vagy elutasíthatja azt.

Amennyiben valamely okiratot kell megvizsgálni (a bíróságokról szóló törvénykönyv 883. cikke), a bíróság arra kötelezi a feleket, hogy jelenjenek meg előtte, jogi képviselőikkel vagy azok nélkül, valamint hogy összehasonlítás céljából nyújtsanak be minden dokumentumot és iratot, illetve az állítólagosan hamis okiratot. A bíróság azonnal eljárhat az ügyben, vagy elrendelheti a dokumentum letételét a bíróság hivatalánál, majd saját maga elrendelhet vizsgálati intézkedéseket, vagy szakértőkkel végeztetheti el azokat. A bíróság végül döntést hoz az okiratok vizsgálata vagy a hamisításra vonatkozó állítás tekintetében.

Ha a fél felajánlja, hogy egy vagy több tanún keresztül szolgáltathat bizonyítékot, a bíróság engedélyezheti a bizonyíték benyújtását, ha az elfogadható (a bíróságokról szóló törvénykönyv 915. cikke). Ha a törvény nem tiltja, a bíróság elrendelheti a tanúk meghallgatását. A bírósági tisztviselő legalább 8 nappal a meghallgatásuk előtt beidőzi a tanúkat. A tanúk kötelesek esküt tenni, majd a bíró egyenként meghallgatja őket. A bíró saját kezdeményezésére vagy valamelyik fél kérésére kérdéseket tehet fel a tanúnak. A tanúvallomást írásba foglalják, felolvassák, kijavítják, és szükség esetén kiegészítik, majd lezárják a tanú meghallgatását.

A bíróság a jogvita rendezése vagy megelőzése érdekében szakértői jelentést rendelhet el. A szakértői jelentés kizárólag ténymegállapításokra és műszaki szakvéleményre terjedhet ki (a bíróságokról szóló törvénykönyv 962. cikke). A szakértő a bíróság felügyelete alatt végzi a munkáját. A felek a szakértő rendelkezésére bocsátanak minden szükséges iratot, és teljesítik a szakértő észszerű kéréseit. A jelentést a bírósági végzésben meghatározott határidőn belül kell benyújtani. Ha a bíróság meggyőződése ellentétes a szakértői jelentéssel, nem köteles követni azt.

A bíróság hivatalból vagy a felek kérelmére helyszíni szemlét rendelhet el (a bíróságokról szóló törvénykönyv 1007. cikke). A szemlét, amely a felek részvételével vagy anélkül folyhat, az azt elrendelő bíró vagy pedig az e célra hivatalosan kirendelt személy folytatja le. Minden cselekményről és megállapításról hivatalos jegyzőkönyvet készítenek, amelyet kézbesítenek a feleknek.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság nem köteles helyt adni a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmének. Ha azonban a bíróságot más igazságügyi hatóság hívja fel vizsgálati intézkedés megtételére, akkor azt köteles teljesíteni (a bíróságokról szóló törvénykönyv 873. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A rendes polgári jogban ötféle bizonyítási eszköz létezik: okirati bizonyíték, tanúvallomás, vélelem, a felek nyilatkozata és az eskü alatt tett nyilatkozat (a polgári törvénykönyv 1366. cikke).

Az okirati bizonyíték (a polgári törvénykönyv 1317. cikke) közokirat (*acte authentique/authentieke akte*) és magánokirat (*acte sous seing privé/onderhandse akte*) formáját öltheti. A közokirat valamely erre felhatalmazott hivatalos személy (például közjegyző vagy anyakönyvvezető) által a jogszabályban előírt formában kiállított okirat, amely a felek között és a harmadik felek felé a benne foglaltak vonatkozásában teljes bizonyító erővel bír. Az összes érintett fél által aláírt és a felek számával megegyező számú példányban elkészített, jóváhagyott magánokirat a felek között teljes bizonyító erővel bír. A 375 euró összeget vagy értéket meghaladó tételekről közokiratot vagy magánokiratot kell készíteni (a polgári törvénykönyv 1341. cikke).

A tanúvallomás (a polgári törvénykönyv 1341. cikke) nem fogadható el, ha ellentétes a hivatalos okirat tartalmával vagy hozzátesz ahhoz. A tanúvallomás azonban elfogadható, ha csak kezdetleges írásbeli bizonyíték áll rendelkezésre, vagy ha nincs lehetőség okirati bizonyíték benyújtására.

A vélelem (a polgári törvénykönyv 1349. cikke) a jogszabály vagy a bíróság által valamely ismert tény alapján egy ismeretlen tényre vonatkozóan levont következtetés. A vélelem nem léphet túl az okiratok tartalmán, de a tanúvallomáshoz hasonlóan *prima facie* bizonyíték lehet, amelyet az írásbeli bizonyíték kiegészít, továbbá helyettesítheti azt az okirati bizonyítékot, amelyet nem lehet előterjeszteni.

A felek bírósági keretek között vagy azon kívül tehetnek nyilatkozatot (a polgári törvénykönyv 1354. cikke). A bírósági keretek között tett nyilatkozat (*aveu judiciaire/gerechtelijke bekentenis*) a fél vagy meghatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett nyilatkozat, amely a nyilatkozatot tevő személlyel szemben teljes bizonyító erővel bír. A bírósági kereteken kívül tett nyilatkozatra (*aveu extrajudiciaire/buitengerechtelijke bekentenis*) ugyanakkor semmilyen formai követelmény nem vonatkozik.

Az egyik fél kérheti, hogy a másik fél tegyen eskü alatt nyilatkozatot (perdöntő eskü [*serment décisoire/beslissende eed*]) (a polgári törvénykönyv 1357. cikke), illetve ezt a bíróság is elrendelheti. Perdöntő eskü esetén a nyilatkozat kizárólag az eskü alatti nyilatkozatot tevő személy mellett vagy ellen minősül bizonyítéknak.

Kereskedelmi ügyekben a bizonyítékokra (a kereskedelmi törvénykönyv 25. cikke) nézve nincs szabályozás, de adásvételi szerződések esetében létezik egy különleges bizonyítási eszköz, az elfogadott számla. A kereskedő minden esetben érvényes bizonyítékként használhatja az elfogadott számlát, míg az egyéb írásos dokumentumok csak akkor használhatók fel bizonyítékként, ha az ellenérdekű féltől származnak.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A polgári törvénykönyv a tanúvallomást független bizonyítási eszköznek tekinti. Az eljárási és technikai kérdéseket a bíróságokról szóló törvénykönyv szabályozza. A szakértői jelentés mások mellett csak egyike a bizonyítékoknak, és azt a bíróságokról szóló törvénykönyv szabályozza. A felek kérhetik a bíróságtól tanúk beidőzését, de nem nevezhetnek ki szakértőket saját indítványukra. Erre csak a bíróság jogosult.

Az okirati bizonyíték bizonyító erővel rendelkezik, és a bíróság köteles tiszteletben tartani annak tartalmát, ugyanez azonban nem vonatkozik a szakértői jelentésekre és véleményekre. Ha a bíróság meggyőződése ellentétes a szakértői jelentéssel vagy véleménnyel, úgy annak megállapításai nem kötik (a bíróságokról szóló törvénykönyv 962. cikke).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A szabályozott bizonyítási eszközök között hierarchia áll fenn. A nyilatkozat és az eskü alatt tett nyilatkozat áll ennek csúcán. Az okirat mindig magasabb bizonyító erejű, mint a tanúvallomás és a vélelem. A közokirat teljes bizonyítóerejű bizonyítéknak minősül a felek között, illetve harmadik felek vonatkozásában, míg az elismert magánokirat csak a felek között minősül teljes bizonyítóerejű bizonyítéknak. A tanúvallomás és a vélelem kizárólag akkor vehető figyelembe, ha az okirati bizonyíték hiányos, vagy ha a bizonyítandó megállapodásra vonatkozóan nem lehetséges okirati bizonyítékot beterjeszteni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Az elfogadható bizonyítékok köre attól függően szabályozott vagy nem szabályozott, hogy egy ügy polgári vagy kereskedelmi ügynek minősül-e. A polgári jogban a 375 euró összeget vagy értéket meghaladó tételekről közokiratot vagy magánokiratot kell készíteni (a polgári törvénykönyv 1341. cikke). Kizárólag

az ilyen okiratok fogadhatók el bizonyítékként, a tanúvallomás és a vélelem nem. Kereskedelmi ügyekben azonban a tanúvallomás és a vélelem elfogadható bizonyítékként, és ellentmondhat az okiratok tartalmának, vagy kiegészítheti azt.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúk meghallgatása a felek kérésére történik vagy a bíróság rendeli el hivatalból (a bíróságokról szóló törvénykönyv 915. és 916. cikke).

A tanúk megjelenését a bíróságokról szóló törvénykönyv 923. és azt követő cikkei szabályozzák.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Ha olyan tanút idéznek be, aki azt állítja, hogy jogszerű indok alapján mentesül a vallomástétel alól, ezt a bíróság elbírálja. Ilyen jogszerű indok lehet például az, hogy a tanút szakmai titoktartási kötelezettség terheli (a bíróságokról szóló törvénykönyv 929. cikke).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanúkért beidézett személy köteles megjelenni a bíróság előtt. Ha a tanú nem jelenik meg, a bíróság valamelyik fél kérelmére bírósági végrehajtó (*huissier de justice/gerechtsdeurwaarder*) által kézbesített okirattal beidézheti (a bíróságokról szóló törvénykönyv 925. cikke). A tanúkért beidézett, de meg nem jelent személy pénzbüntetéssel sújtható (a bíróságokról szóló törvénykönyv 926. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A tanúvallomás érvénytelen, ha olyan személy teszi, aki jogi értelemben nem képes a tanúvallomásra (a bíróságokról szóló törvénykönyv 961. cikkének (1) bekezdése).

A 15 év alatti kiskorúak nem hallgathatók ki eskü alatt. Az általuk tett nyilatkozatok kizárólag tájékozódás céljára használhatók fel (a bíróságokról szóló törvénykönyv 931. cikkének első bekezdése).

A kiskorúaknak joguk van a meghallgatáshoz a bíróság előtt a szülői felügyeletet, az elhelyezést, valamint a láthatási jogokat érintő ügyekben. Amennyiben a bíróság a kiskorú meghallgatása mellett dönt, az megtagadhatja a nyilatkozattételt (a bíróságokról szóló törvénykönyv 1004/1. cikke).

A gyermekek és az egyéb leszámazottak nem hallgathatók meg olyan ügyekben, amelyekben a szülők vagy egyéb felmenők érdekei ellentétesek (a bíróságokról szóló törvénykönyv 931. cikkének második bekezdése).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A felek nem szakíthatják félbe a tanúvallomást, és nem intézhetnek közvetlenül kérdéseket a tanúhoz, minden esetben a bíróhoz kell fordulniuk (a bíróságokról szóló törvénykönyv 936. cikke). A bíróság hivatalból vagy valamelyik fél kérelmére bármely kérdést feltehet a tanúnak, amely egyértelművé teheti vagy kiegészítheti a tanúvallomást (a bíróságokról szóló törvénykönyv 938. cikke).

A közvetett tanúvallomás elfogadható: semmilyen jogszabály vagy alapelv nem tiltja. A bíróságokról szóló törvénykönyv 924. cikke emellett lehetővé teszi a bíróság számára, hogy amennyiben a tanú igazolni tudja, hogy nem képes személyesen megjelenni, úgy döntsön, hogy a tanú tartózkodási helyén kerül sor a tanúvallomásra.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A nem jogszerűen szerzett bizonyíték nem használható fel az eljárás során. Határozatának meghozatalakor a bíróság tehát köteles figyelmen kívül hagyni az ilyen bizonyítékot. Ha a bizonyíték megszerzése során megsértették a magánélethez való jogot, illetve a szakmai titoktartást vagy a levéltitkot, a bizonyíték jogellenes és nem fogadható el.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A valamely féltől származó írásos dokumentumok nem használhatók fel bizonyítékként e fél javára. A kereskedelmi jogban ugyanakkor elfogadható érvényes bizonyítékként a valamely kereskedelmi ügyletre vonatkozó, a kereskedő által kibocsátott és a vásárló által elfogadott számla, amelyet a kereskedő mutat be a releváns tények bizonyítása érdekében. A megfelelően vezetett számviteli könyveket a bíróság elfogadhatja a kereskedők egymás közti ügyleteinek bizonyítására.

A bírósági keretek között tett nyilatkozat a fél vagy meghatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett nyilatkozat, amely a nyilatkozatot tevő személlyel szemben teljes bizonyító erővel bír.

Utolsó frissítés: 29/10/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Bulgária

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Ahhoz, hogy a peres fél állítását a bíróság elismerje, az arra hivatkozó félnek a jogszabályban előírt elfogadható bizonyítási eszközök valamelyikével bizonyítania kell azt. Ez azt jelenti, hogy az eljárási intézkedéseknek különböző típusai léteznek, amelyeket a bírósági eljárás szakaszától függően kategóriákba lehet sorolni.

A polgári perrendtartás (a továbbiakban: GPK) 153. cikke előírja, hogy a jogvita elbírálása szempontjából releváns minden vitás tényt és az azok közötti kapcsolatot bizonyítani kell, a GPK 154. cikke pedig arra kötelezi a feleket, hogy tisztázzák azokat a tényeket, amelyekre követeléseiket és kifogásaikat alapítják.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A hatályos nemzeti jog szerint az olyan tényeket, amelyek tekintetében egy jogszabály jogi vélelmet állít fel, nem kell bizonyítani. A konkrét jogi vélelem megdöntésére irányuló bizonyíték a jogszabályban kizárt esetek (a GPK 154. cikkének (2) bekezdése) kivételével minden esetben elfogadható.

Emellett nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyeket a bíróság hivatalból ismer; erről a bíróság köteles értesíteni a feleket (a GPK 155. cikke).

Ezzel kapcsolatban az eljárás megindításakor a bíróság köteles listát készíteni a bizonyítandó tényekről, megjelölve azt a felet, akinek bizonyítania kell azokat, és akire a bizonyítási teher hárul. A bíróság dönt továbbá a felek által előterjesztett bizonyítási indítványokról, és befogadja azokat a bizonyítékokat, amelyek releváns, elfogadható és szükséges bizonyítéknak minősülnek (a GPK 146. cikke).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Azokat a tényeket, amelyekre a felek követelései alátámasztása érdekében hivatkoznak, a jogszabályban előírt releváns bizonyítási eszközökkel kell bizonyítani. A bíróságnak minden bizonyítékot meg kell vizsgálnia annak érdekében, hogy meghatározza annak az ügybeli súlyát (pl. a magán- és közokiratok közötti különbség).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A perben a bizonyításfelvételre sor kerülhet a megfelelő fél által benyújtott írásbeli kérelem alapján vagy – a szabad rendelkezés elvének alkalmazására vonatkozó szabályokkal összhangban – a tárgyaláson szóban előterjesztett indítvány nyomán.

Ha azonban a bíróság megállapítja, hogy egyes bizonyítékok az ügyben relevánsak, hivatalból is elrendelheti a bizonyíték beszerzését.

A bizonyítási indítványban a fél megjelöli a tényeket és a tények alátámasztására szolgáló bizonyítási eszközöket.

A tanú meghallgatására irányuló indítványban a félnek meg kell jelölnie a tanúnak felteendő kérdéseket, a tanú teljes nevét és címét, valamint azt a napot, amelyre a fél meg kívánja idéztetni a tanút.

Az ellenérdekű félnek felteendő kérdésekre irányuló indítványban szerepelniük kell azoknak a kérdéseknek, amelyekre a félnek válaszolnia kell majd.

A szakvélemény befogadására irányuló indítványban meg kell jelölni a különös szakértelmet igénylő területet, a szakvélemény tárgyát, valamint a szakértő feladatát.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha a bíróság jóváhagyja a bizonyítási indítványt, határozatot bocsát ki, amelyben határidőt határoz meg a bizonyításfelvételre. A határidő azon a bírósági tárgyaláson kezdődik, amelyen meghatározták azt, mégpedig azon fél tekintetében is, aki szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson.

A GPK 131. cikkének (1) bekezdése és 127. cikkének (2) bekezdése szerint a feleknek meg kell jelölniük a bizonyítékokat és a bizonyítékokkal alátámasztott konkrét körülményeket, valamint be kell nyújtaniuk a keresetlevél benyújtásakor és az alperes viszontkeresetének kézhezvételekor rendelkezésükre álló minden írásbeli bizonyítékot.

A GPK 158. cikke úgy rendelkezik, hogy amennyiben egyes bizonyítékok beszerzése kétséges vagy különös nehézségekkel jár, a bíróság határidőt határozhat meg a bizonyíték beszerzésére, és a kérdéses bizonyíték nélkül folytathatja le a tárgyalást, ha az a meghatározott határidőn belül nem kerül benyújtásra. A bizonyítás az eljárás során később is felvehető, ha ez nem jár az eljárás túlzott késleltetésével.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság külön határozatban elutasíthatja a bizonyítási indítványt, ha azok a tények, amelyeket a fél be kíván bizonyítani, nincsenek hatással az ügyre, és ha a bizonyítási indítványt nem megfelelő időben nyújtották be. Ha a fél egy tény bizonyítása érdekében több tanú meghallgatását indítványozza, a bíróság úgy is dönthet, hogy a javasolt tanúknak csak egy részét fogadja el. Amennyiben a vitatott tényt nem sikerül bizonyítani, a többi tanút is meg kell idézni (a GPK 159. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás az alábbi bizonyítási eszközöket ismeri el:

tanúvallomások, amelyekre a 163–174. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni;

a felek magyarázatai:

egy konkrét tény elismerése,

konkrét kérdésekre adott válaszok,

a felek nyilatkozataira a GPK 175–177. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni;

írásbeli bizonyítékok, amelyekre a GPK 178–194. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni:

közokiratok,

magánokiratok.

Írásbeli bizonyítékot benyújthatnak a felek, vagy azt bekérheti a bíróság is. Az írásbeli bizonyítékot papíron vagy elektronikus formában lehet benyújtani. Ez utóbbi esetben a nyomtatott változat mellett a bíróság kérheti, hogy a dokumentumot elektronikus formában is nyújtsák be. Amennyiben a fél egy dokumentum másolatát mutatja be, fel lehet szólítani, hogy a dokumentum eredetijét is mutassa be (a GPK 183. cikke).

A dokumentumokat általában bolgár nyelven kell benyújtani. Amennyiben azokat idegen nyelven nyújtják be, a dokumentumhoz megfelelő, a fél által hitelesített bolgár fordítást kell csatolni.

A GPK 187. cikke szerint abban az esetben, ha a bíróság nehézség nélkül be tudja szerezni a nyomtatott iratokat, elegendő csak az iratok közzétételének helyét megjelölni.

A bíróság elrendelheti egyes írásbeli bizonyítékoknak a felek vagy az eljárásban részt nem vevő harmadik felek általi szolgáltatását. A GPK 190. és 192. cikke szerint bármelyik fél kérheti a bíróságtól, hogy így járjon el, és a bíróság a döntésére álló bizonyítékok alapján hozza meg. Írásbeli bizonyíték kívülről való beszerzése érdekében erre irányuló külön írásbeli kérelmet kell benyújtani a bírósághoz. A kérelem másolatát az érintett harmadik fél számára is rendelkezésre kell bocsátani.

Bár a feleket a bizonyítékok bemutatására vonatkozó jogi kötelezettség terheli, azt megtagadhatják, ha a dokumentum a magánéletükre vagy családtagjuk magánéletére vonatkozik, vagy ha a bizonyíték bemutatása sérti jóhírnevüket, vagy annak következtében ellenük büntetőeljárás indítható. Ebben az esetben – bizonyos feltételek mellett – a bíróság felszólíthatja a feleket, hogy a dokumentumból származó kivonatokat mutassanak be.

A nemzeti jog szerint a felek vitathatják az ellenérdekű fél által benyújtott írásbeli dokumentum hitelességét, de azt legkésőbb az általuk benyújtott dokumentumokra adott válasz kézhezvételéig tehetik meg. Amennyiben a dokumentumot a tárgyaláson nyújtják be, azt a tárgyalás végéig kell megtámasztani. Amennyiben az ellenérdekű fél fel kívánja használni a vitatott dokumentumot, a bíróság az annak hitelességére vonatkozó vizsgálatot rendel el. A bizonyítási teher a dokumentum hitelességét vitató félre hárul. Amennyiben a vitatott dokumentumon nem szerepel az annak hitelességét vitató fél aláírása, a bizonyítási teher a dokumentumot bemutató félre hárul. A vitatott dokumentum hitelességének megállapítására irányuló vizsgálat lefolytatását követően a bíróság dönt arról, hogy az hitelesnek vagy hamisnak minősül-e. A bíróság az erről való döntését belefoglalhatja az ügyben hozott ítéletbe (a GPK 193. és 194. cikke).

A tanúvallomásokra vonatkozó szabályokat a GPK 195–203. cikke tartalmazza.

Szakértők a felek kérelmére vagy a bíróság által hivatalból rendelhetők ki. A szakértőknek a jelentés bemutatására kijelölt tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően kell benyújtaniuk jelentéseiket.

Amennyiben a szakértő következtetését vitatják, a bíróság egy vagy több másik szakértőt jelölhet ki. A bíróság emellett felkérheti a szakértőt, hogy vizsgálja felül szakvéleményét, vagy az ügyben nyújtson be egy második véleményt.

A szemlére és hitelesítésre vonatkozó szabályokat a GPK 204–206. cikke tartalmazza.

A bíróság a felek kérelmére vagy saját hatáskörben elrendelheti, hogy az ingó vagy ingatlan vagyont szemle útján vizsgálják meg, vagy egy személyt tanúk, illetve a bíróság által kijelölt szakértők részvételével vagy enélkül hitelesítsenek.

A szemle és a hitelesítés a bizonyítékok beszerzésére és ellenőrzésére szolgáló módszerek. E módszerek a teljes bíróság hatáskörébe tartoznak, és azok elvégzésére a bíróság egyik tagja vagy egy másik bíróság is kijelölhető.

A bíróság értesíti a feleket a szemle időpontjáról és helyszínéről. A szemléről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely részletesen ismerteti a szemle megállapításait, a szakértők által szolgáltatott magyarázatokat, valamint a szemle helyszínén meghallgatott tanúk vallomásait.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúktól a bizonyítékokat tanúmeghallgatással kell beszerezni. Az írásban benyújtott tanúvallomások nem fogadhatók el. A szakértő a tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően nyújtja be írásban következtetéseit, majd azt a tárgyaláson előadja, és azt bizonyítékként befogadják. A bíróság és a felek kérdéseket tehetnek fel a szakértőknek.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A nemzeti eljárásjog nem ruház fel egyes bizonyítékfajtaikat nagyobb bizonyító erővel. A bizonyítékokat a kereset jogalapját meghatározó bizonyított tények értékelésének időpontjában egyedileg és azok teljességében kell értékelni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Jogszabályban meghatározott konkrét esetekben – például az olyan jogügyletek érvényességének bizonyítása esetén, amelyekhez írásbeli aktusra van szükség – kizárólag írásbeli bizonyítékokat lehet elfogadni. A tanúvallomásokat a következő esetekben nem lehet elfogadni: közokirat tartalmának cáfolata; olyan körülmények igazolása, amelyek tekintetében a bizonyítékokat írásbeli aktus formájában kell benyújtani; az 5000 BGN-t meghaladó értékű szerződések érvényességének bizonyítása, kivéve, ha a szerződést házastársak, egyenes ági felmenők vagy leszármazottak, negyedik ágig bezárólag vérrokonok vagy második ágig bezárólag házassággal szerzett rokonok kötötték; az írásbeli határozattal létrehozott pénzbeli kötelezettségek teljesítése; az olyan írásbeli megállapodások érvényességének bizonyítása, amelyeknek a tanút igénybe venni kívánó peres fél az egyik fele, vagy az ilyen megállapodások módosítása vagy felmondása; a féltől származó magánokirat tartalmának cáfolata.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A vallomástételt a jogszabályban meghatározott kivételekkel senki sem tagadhatja meg.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A felek képviselői és a jogvitában eljáró közvetítők mellett a következő személyek tagadhatják meg a vallomástételt: a felek egyenesági felmenői vagy leszármazói, testvéreik, házassággal szerzett első ági rokonaik, házastársaik, korábbi házastársaik vagy bejegyzett élettársaik (a GPK 166. cikke). A bíróság az ügyben rendelkezésre álló összes információ alapján értékeli a tanúvallomást, figyelembe véve a tanú ügyhöz fűződő esetleges érdekeit is.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A GPK 163. cikke szerint a tanúknak a bíróság előtt meg kell jelenniük és vallomást kell tenniük. Amennyiben a tanúnak alapos oka van arra, hogy ne tegyen vallomást vagy ne válaszoljon egyes kérdésekre, ezen okokat a tárgyalást megelőzően írásban be kell nyújtania annál a bíróságnál, ahol tanúskodnia kell, és csatolnia kell az okokat alátámasztó bizonyítékokat. (a GPK 167. cikke). Az idézés nem teljesítése és a bíróság előtti megjelenés elmulasztása bírsággal jár, emellett a bíróság elrendelheti, hogy a tanút az igazságügyi rendszert kényszerítse a bíróság előtti megjelenésre.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bizonyítékokat a 6B. pontban szereplő személyek kivételével bármely féltől be lehet szerezni, akkor is, ha cselekvőképtelenek vagy érdekeltek a jogvita eredményében. A bíróság a tanú cselekvőképtelenségének vagy az ügyben való érdekelttségének figyelembevételével értékeli a tanúvallomást.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúkat a felek indítványára vagy a bíróság saját hatáskörében eljárva lehet meghallgatni. A tanúnak szóló idézést a tanút meghallgatni kívánó fél által megadott címre kell kézbesíteni. Amennyiben a cím helytelen, a bíróság határidőt szab, amelyen belül e félnek új címet kell megadnia.

Minden hivatalosan megidézett és a bíróságon megjelenő tanút külön, a felek jelenlétében kell meghallgatni. Egy tanút többször is meg lehet hallgatni. A bíróság az ügyben beszerzett összes bizonyítékra tekintettel értékeli a tanúvallomást. A GPK 170. cikke szerint a tanú meghallgatása előtt a bíróság tájékoztatja őt a hamis tanúzás következményeiről és feljegyzi a személyes adatait. Amennyiben a bíróságnak alapos oka van rá, a tanút a tárgyalás meghatározott időpontja előtt is meghallgathatja vagy a bíróságon kívül is lefolytathatja a meghallgatást. A feleket a meghallgatásra meg kell idézni. A polgári perrendtartás nem tartalmaz a tanú videokonferencia vagy más technikai eszköz segítségével történő meghallgatására vonatkozó rendelkezést. Amennyiben a bizonyítékot egy másik bíróság illetékességi területén kell beszerezni, a bíróság e feladattal a helyi kerületi bíróságot (*rayonen sad*) is megbízhatja (a GPK 25. cikke).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozattal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett vagy az írásbeli dokumentumok vitatására vonatkozó eljárás szerinti megtámadást követően hamisnak minősülő bizonyítékot az ítélethozatal során figyelmen kívül kell hagyni. E bizonyítékot az ügyből ki kell zárni. Ugyanez az eljárás vonatkozik az ügyben nem releváns bemutatott bizonyítékokra is.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozatát akkor lehet bizonyítékként elfogadni, ha azt a GPK 176. cikke szerinti eljárásban, vagyis olyan esetben tette, amelyben a bíróság felszólította a felet, hogy személyesen jelenjen meg és szolgáljon az ügyben releváns körülményekre vonatkozó magyarázattal.

Utolsó frissítés: 11/02/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [CS](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Bizonyításfelvétel - Csehország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher az „állítási teherből” ered, amelyet alapvetően a jog bíróság előtti kikényszerítését megalapozó jogszabályi rendelkezés határoz meg; ez különösen azon tények összességét jelenti, amelyeket egy konkrét ügyben bizonyítani kell. A polgári perrendtartás szerint a felek a releváns bizonyítékok segítségével kötelesek bizonyítani a követeléseiket – e kötelezettség az úgynevezett „bizonyítási teher”. Főszabály szerint minden olyan személyre bizonyítási teher hárul, aki olyan dolgot állít, amely a konkrét ügyben releváns.

Minden fél a saját követelése mértékéig köteles teljesíteni az állítási és bizonyítási teherből eredő kötelezettségeit. Amennyiben a fél által hivatkozott tények és az előterjesztett bizonyítékok nem teljeseek, a bíróság köteles erről értesíteni a felet.

Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a felek valamelyike által hivatkozott tényeket a peres eljárásban nem bizonyították, köteles a felet tájékoztatni arról, hogy összes állításának alátámasztására elő kell terjesztenie a bizonyítékokat, és ha a fél nem teljesíti e kötelezettségét, elveszítheti a pert. A bíróság azonban csak a tárgyaláson és nem a feleknek megküldött bírósági dokumentumokban (például az idézésben) köteles ezt a tájékoztatást biztosítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Nem kell bizonyítékot benyújtani az olyan tényekre vonatkozóan, amelyek köztudomásúak (vagyis amelyeket meghatározott helyen és időben az emberek nagy csoportja ismer), vagy amelyeket a bíróság a tevékenysége révén ismer, illetve a Cseh Köztársaság jogszabályainak gyűjteményében kihirdetett vagy közzétett jogszabályok tekintetében. A bíróság a külföldi jogszabályt saját kutatásai alapján, a bíróság kérésére az Igazságügyi Minisztérium nyilatkozata vagy szakvélemény, illetve a nemzetközi szerződéseknek megfelelő megkeresés segítségével ismerheti meg. E tényeket bizonyíték benyújtásával meg lehet cáfolni.

A tények egyes kategóriái tekintetében a jogszabály vélelmeket támaszthat. Létezhetnek megdönthető vélelmek, amelyekkel szemben benyújtható ellentétes bizonyíték, illetve – kivételes esetben – fennállhatnak megdönthetetlen vélelmek, amelyek ellenkezőjének bizonyítására nincs lehetőség. Megdönthető vélelem esetében a bíróság azt bizonyítottan ismeri el, ha a felek egyike sem terjeszt elő a vélelmet megdöntő bizonyítékot, vagyis az eljárásban nem bizonyít azzal ellentétes tényeket. Egyes megdönthető vélelmek esetében azok ellenkezőjét csak jogszabályban meghatározott határidőn belül lehet bizonyítani.

A bíróságot köti az illetékes hatóságok határozata, amely olyan bűncselekmény, szabálysértés vagy más közigazgatási vétség elkövetését állapítja meg, amely különös jogszabályok szerint büntetendő, illetve az említett hatóságok e cselekmények elkövetőjének személyét megállapító határozata. A bíróságot emellett kötik a személyi jogállásra vonatkozó határozatok is. A bíróságot nem köti azonban a szabálysértés elkövetését vagy az elkövető személyét megállapító határozat, ha a határozatot helyszíni eljárásban hozták. A bíróságot nem köti semmilyen más büntetőeljárásban hozott ítélet vagy közigazgatási jogsértésre vonatkozó határozat.

A megdönthető vélelmek különös típusát azok a tények jelentik, amelyek szerint a felet közvetve vagy közvetlenül nemi, faji, vallási vagy egyéb körülmények alapján történő hátrányos megkülönböztetés érte. Ez esetben a bizonyítási teher az ellenérdekű félre hárul, akinek bizonyítania kell, hogy a felet nem érte hátrányos megkülönböztetés.

A Cseh Köztársaság bíróságai vagy egyéb állami hatóságok által a hatáskörükben kibocsátott okiratok és a jogszabály által nyilvánossá minősített okiratok (ellenkező bizonyítás hiányában) megerősítik, hogy azok az okiratot kibocsátó hatóság rendelkezésének vagy nyilatkozatának minősülnek, illetve megerősítik a bennük foglalt vagy megerősített tények valóságát. Amennyiben a tényeket közokirattal bizonyítják, a bizonyítási terhet az a fél viseli, aki vitatja a közokirat hitelességét. Ezzel szemben a magánokiratok esetében a bizonyítási teher az azokra hivatkozó félre hárul. Amennyiben a fél a követelését magánokirattal támasztja alá, és az ellenérdekű fél vitatja annak hitelességét vagy helyességét, a bizonyítási teher visszaszáll az ügyben e bizonyítékot előterjesztő félre, akinek ezt követően más módon kell bizonyítania követelését.

Főszabály szerint a felek egybehangzó állításait nem kell bizonyítani, a bíróság azokat saját megállapításaként ismeri el.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bírósági eljárásokban a bizonyítékok szabad értékelésének elvét kell alkalmazni, vagyis a jogszabály nem határozza meg pontosan azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a bíróságnak a tényt bizonyítottan kell elfogadnia. A polgári perrendtartás szerint „a bíróság saját mérlegelési jogkörében értékeli a bizonyítékokat, minden egyes bizonyítékot külön és a bizonyítékok összességét együttesen; a bíróságnak minden, az eljárás során tudomására jutott adatot megfelelő módon figyelembe kell vennie, ideértve a felek által bemutatott tényeket is”.

A bíróság a megállapításai alapján hozza meg ítéletét. A megállapítások olyan helyzetet jelentenek, amelyet illetően nem állnak fenn észszerű és jogos kétségek.

Általában, ha a bizonyítékok értékelése során tett megfontolások nyomán megállapításra kerül, hogy a követelések fennállását nem lehet megerősíteni vagy cáfolni, az ítélet arra a félre nézve lesz kedvezőtlen, akinek be kellett volna bizonyítania követeléseinek fennállását.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A peres eljárások során főszabály szerint a bíróság kizárólag a felek által indítványozott bizonyítást folytatja le. A bíróság dönthet úgy azonban, hogy egyes bizonyításokat nem folytat le – általában abban az esetben, ha a kérdéses tényt bizonyítottan fogadja el. A bíróság emellett a felek által indítványozott bizonyításon kívül más bizonyítást is lefolytathat azokban az esetekben, amelyekben erre a tények megállapítása érdekében szükség van, és ha az az ügyirat tartalmából következik. Amennyiben a felek nem jelölik meg a követeléseik alátámasztásához szükséges bizonyítékokat, a bíróság a tények vizsgálatát a felvett bizonyításra alapozza. A bíróság emellett a felek egybehangzó állításait saját megállapításaként ismerheti el.

Ezzel szemben a nemperes eljárásokban, vagyis az olyan ügyekben, amelyekben a bíróság hivatalból is indíthat eljárást, illetve bizonyos más eljárásokban a bíróság köteles a felek által indítványozott bizonyításon kívül a tények megállapításához szükséges más bizonyítást is lefolytatni.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság a tárgyaláson folytatja le a bizonyítást. Amennyiben indokolt, másik bíróságot is fel lehet kérni, hogy vegye fel a bizonyítást, illetve az elnöklő bíró a tanács megbízásából a tárgyaláson kívül is felvehet bizonyítást (ez a bizonyíték típusától stb. is függ). A felek jogosultak jelen lenni a bizonyításfelvétel során. A bizonyításfelvétel eredményeit a tárgyalást követően minden esetben közölni kell. A felek minden felvett bizonyításra vonatkozóan jogosultak észrevételeit tenni.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság dönti el, hogy milyen bizonyításokat folytat le. A bíróság arra vonatkozó határozatát, hogy nem folytat le egyes indítványozott bizonyításokat, megfelelően meg kell indokolni. A bíróság általában nem vesz fel olyan bizonyítást amely – a bíróság véleménye szerint – nem segíti elő az ügy tisztázását (a szükséges bizonyításfelvétel elkerülése érdekében), illetve nem vesz fel olyan bizonyítást sem, amelynek felvétele a jogvita tárgyát képező követeléshez képest aránytalanul magas költségekkel járna, vagy ha a követelés összegét nem lehet megállapítani. Annak érdekében, hogy a bíróság egyértelműen meg tudja állapítani, hogy milyen bizonyítást kell felvennie, a felek kötelesek konkrét bizonyításokat indítványozni, vagyis név szerint és a személyazonosság megállapítását szolgáló egyéb információk segítségével meg kell határozniuk a tanúkat és a követeléseket, amelyek tekintetében az indítványozott tanú vallomást fog tenni; a felek emellett kötelesek meghatározni az írásbeli bizonyítékokat vagy kijelölni azt a kérdéses területet, amelynek kapcsán a szakértőnek szakvéleményt kell formálnia.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az ügy tényállásának megállapítására felhasználható minden eszköz elfogadható bizonyítékként. Ezen eszközök körébe tartoznak különösen a tanúk meghallgatása, a szakvélemények, a hatóságok, valamint a természetes és jogi személyek beszámolóí és nyilatkozatai, a közjegyzők és bírósági végrehajtók nyilvántartásai, valamint egyéb okiratok, vizsgálatok és a felek meghallgatása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Ha beidézük, bármely természetes személy, aki az eljárásban nem minősül félnek, köteles megjelenni a bíróságon és tanúként vallomást tenni. A tanú arra vonatkozóan tesz vallomást, amit tapasztalt és megfigyelt. A tanúnak igazat kell mondania, és nem titkolhat el semmit. A tanúk csak olyan esetekben tagadhatják meg a vallomástételt, amelyekben vallomásukkal saját maguk vagy a hozzájuk közelálló személyek ellen büntetőeljárás megindítását kockáztatnák; a bíróság dönti el, hogy a vallomástétel megtagadásának indoka jogos-e. A meghallgatás kezdetén meg kell állapítani a tanú személyazonosságát, illetve a szavahihetőségét esetlegesen befolyásoló tényezőket. A tanúkat emellett tájékoztatni kell vallomásuk jelentőségéről, jogaikról és kötelezettségeikről, valamint a hamis tanúzás büntetőjogi következményeiről. Az elnöklő bíró felszólítja a tanúkat, hogy adjanak elő mindent, amit a meghallgatás tárgyáról tudnak. A bíró ezt követően felteszi a vallomás kiegészítéséhez és pontosításához szükséges kérdéseket. Kérdéseket a tanács tagjai, valamint – az elnöklő bíró engedélyével – a felek és a szakértők is feltehetnek.

A bizonyítékok szakértők segítségével történő bemutatása főként annyiban különbözik ettől, hogy a szakértők többnyire írásbeli szakvéleményt készítenek, amelyre vonatkozóan aztán rendszerint szóbeli megjegyzéseket adnak elő. Szakvélemény útján történő bizonyításra azokban az esetekben kerül sor, amelyekben a körülmények vizsgálatához szakértelemre van szükség. A szakvéleménynek három része van: a megállapítások, amelyekben a szakértő ismerteti a vizsgált körülményeket; a vélemény, amely a szakértő értékelését tartalmazza (szakértői következtetések), valamint a szakértői záradék. Főszabály szerint a szakértők a bíróság által meghatározott konkrét kérdésekre kell, hogy válaszoljanak, kivéve, ha a véleményre jogszabályi követelmények vonatkoznak (különösen a társasági jog terén). A szakértőket a bíróság jelöli ki a szakértők és tolmácsok jegyzékéből (amelyet a regionális bíróságok vezetnek). Ha a megfelelő jogszabály kimondja, a szakértők a szakértői értékelések vagy szakvélemények ellenében díjazásra jogosultak. Az elnöklő bíró felszólíthatja a felet vagy más személyt, hogy a szakértő előtt jelenjen meg, mutasson be neki szükséges tárgyakat, adja elő számára a szükséges magyarázatokat, vesse magát alá orvosi vizsgálatnak vagy vérvizsgálatnak, illetve tegyen meg valamit vagy vesse alá magát valaminek, ha erre a szakvélemény benyújtásához szükség van.

Szakvéleményt az eljárásban részt vevő fél is benyújthat. Amennyiben az eljárásban részt vevő fél által benyújtott szakvélemény tartalmazza a jogszabályban meghatározott összes elemet és az azt kijelentő szakértői záradékot, hogy a szakértő tisztában van a szándékosan valótlan szakvélemény következményeivel, a bizonyítékot olyannak kell tekinteni, mintha az a bíróság által beszerzett szakvélemény volna. A bíróság lehetővé teszi a fél által felkért szakértő számára, hogy betekintsen az ügyiratba, vagy egyébként engedélyezi számára, hogy a szakvélemény elkészítéséhez szükséges információkat megismerje.

A tanúk az általuk közvetlenül észlelt tényekre vonatkozóan tesznek vallomást, míg a szakértők kizárólag olyan területek kapcsán fejtik ki véleményüket, amelyek tekintetében a tények értékeléséhez szakértelemre van szükség. A szakértő által levont következtetések azok helyessége szempontjából nem képezik a bíróság általi értékelés tárgyát; a bíróság a vélemény meggyőzőségét annak teljességét illetően a meghatározott követelményekre, a belső következtetésekre, valamint a felvett többi bizonyításhoz viszonyítva értékeli.

Az írásbeli bizonyíték felvételének módja a dokumentum vagy annak egy részének felolvasása vagy annak tartalmának a tárgyaláson az elnöklő bíró általi ismertetése. Az elnöklő bíró felszólíthatja a bizonyítékként szükséges okirattal rendelkező felet, hogy az okiratot mutassa be, és az okiratot egy másik bíróságtól, hatóságtól vagy jogi személytől is beszerezheti.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Az alkalmazott módszerek közül egyik sem élvez elsőbbséget, bár egyes bizonyítási eszközöket kizárólag a jogszabályban meghatározott bizonyítékok felvételének lehetetlenné válását követően lehet alkalmazni (főszabály szerint egyes aktusokat kizárólag írásban lehet elfogadni – csak ha például megsemmisülnek, akkor lehet más módon, például tanúvallomás útján, beszerezni a bizonyítékot). A fél követeléseire vonatkozó meghallgatásával történő bizonyítást csak akkor lehet elrendelni a peres eljárásban, ha a kérdéses tényt nem lehet más módon bizonyítani (kivéve a meghallgatáshoz való hozzájárulást). Ennek megfelelően ezzel szemben a többi bizonyíték elsőbbséget élvez.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes esetekben jogszabály előírhatja, hogy milyen bizonyítékokat kell beszerezni; ez a konkrét jogvitától függ (például a házasságkötés engedélyezésére irányuló eljárásban a jegyespár mindkét tagját meg kell hallgatni).

Bizonyos tényeket csak meghatározott módon lehet bizonyítani (például a váltóra vagy csekkre vonatkozó végzést csak az eredeti váltó, a váltó visszaváltására vonatkozó határozat vagy más okirat bemutatásával lehet kibocsátani; a végrehajtási intézkedést csak a végrehajtható határozat vagy végrehajtható okirat bemutatása esetén lehet foganatosítani stb.).

Bizonyos kötelezettségek vagy dologi jogok (különösen a tulajdon tekintetében) megállapítása érdekében a jogszabály írásbeli szerződést ír elő – ez esetben a bizonyíték benyújtásának módja szintén e követelményhez igazodik.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, a jogszabály minden személy számára kötelezővé teszi, hogy megidézése esetén a bíróság előtt tanúként megjelenjen és vallomást tegyen; őket nem képviselheti másik személy. A vallomástételi kötelezettségüket teljesítő tanúk „tanúdíjra” jogosultak (a pénzbeli költségek és az elmaradt jövedelem megtérítése).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk olyan esetekben tagadhatják meg a vallomástételt, amelyekben vallomásukkal saját maguk vagy a hozzájuk közelálló személyek ellen büntetőeljárás megindítását kockáztatnák; a bíróság dönti el, hogy a vallomástétel megtagadásának indoka jogos-e. A bíróság emellett köteles tiszteltben tartani a tanúk különös jogszabály által védett minősített adatok bizalmas kezelésére vonatkozó és jogszabályban meghatározott vagy az állam által elismert egyéb titoktartási kötelezettségét (például a beteg egészségügyi dokumentumaiban rögzített tények – „egészségügyi titkok”; banktitkok stb.). Ezekben az esetekben a személyt kizárólag akkor lehet meghallgatni, ha az illetékes hatóság vagy az a személy, akinek érdekében a kötelezettség fennáll felmenti őt e kötelezettség alól.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanú kötelezettségének teljesítését a személynek a Cseh Köztársaság rendőrsége által történő bíróság elé vitelével vagy rendkívüli esetben pénzbírság kiszabásával is ki lehet kényszeríteni.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Általánosságban megállapítható, hogy nincs a személyeknek olyan kategóriája, akit nem lehet felhívni arra, hogy vallomást tegyen; léteznek azonban olyan típusú tények, amelyek tekintetében egyes személyeknek nem kell vallomást tenniük (lásd a 2.9. kérdést).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú meghallgatására és a meghallgatás vezetésére kizárólag a bíró (az elnöklő bíró) jogosult. A tanács többi tagja, más felek és a szakértők kizárólag az elnöklő bíró engedélyével tehetnek fel további kérdéseket a tanúnak; az elnöklő bíró a konkrét kérdést elutasíthatja, például ha az befolyásoló kérdés, csapdába csalásra irányuló kérdés, vagy olyan kérdés, amelyik nem megfelelő vagy célszerű.

A távoli meghallgatást lehetővé tevő modern technológia alkalmazására (ideértve a videokonferenciákat is) jelenleg azokon a bíróságokon van lehetőség, amelyek rendelkeznek a szükséges műszaki berendezéssel.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Igen. Amennyiben a fél a követelése bizonyítása érdekében olyan bizonyítékot indítványoz, amelyet kötelező érvényű jogszabály megsértésével szerzett be, és a bizonyíték beszerzése másik természetes vagy jogi személy jogainak megsértésével járt, a bíróság a bizonyíték elfogadhatatlansága miatt nem veheti azt fel.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A bíróság a bizonyítás felek meghallgatásával történő felvételét akkor rendelheti el, ha a kérdéses tényt nem lehet másként bizonyítani, és a meghallgatandó fél ehhez hozzájárul. Ezt a szabályt nem kell alkalmazni a nemperes eljárásokban, vagyis az olyan eljárásokban, amelyeket a bíróság hivatalból is megindíthat (lásd a 2.1. pontot), illetve a házasság felbontása vagy megszüntetése iránti eljárásokban, valamint az élettársi viszony érvénytelenítésére vagy megszüntetésére irányuló eljárásokban. Kizárólag a feleknek a bíróság által az állított tények bizonyítására irányuló eljárási bizonyítékként külön elrendelt meghallgatása minősül bizonyítéknak.

Utolsó frissítés: 16/09/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [de](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Németország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári eljárásokban főszabályként minden egyes fél maga viseli a saját érdekeinek megfelelő jogi rendelkezések feltételeivel kapcsolatos tények bizonyításának terhet. Következésképpen a bizonyítási teher megoszlása gyakran a polgári anyagi jogon alapul, mivel az foglalja magában a követelés alapjait, a kiegészítő rendelkezéseket, a jogi védelmet és más kifogásokat. Amennyiben olyan jogelv érvényesül, amely jogkövetkezményként tényeket (például adásvételi szerződés megkötése) rendel a követeléshez, általánosságban az ebből eredő követelés (ebben a példában a vételár megfizetése) jogosultjának kell e tényeket előadnia (bizonyítékok benyújtásának elve) és – ha az ellenérdekű fél vitatja őket – alátámasztania.

Másrészről az ellenérdekű félnek kell érvényesítenie és bizonyítania a szembeállítható jogait és kifogásait (például a teljesítést). Ha már minden eljárásjogilag elfogadható bizonyítási eszközt kimerítettek, de még mindig kétség áll fenn valamely lényeges ténybeli kérdést illetően, döntést kell hozni arról, hogy a bizonyítási teher kire hárul. Az a fél, akinek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok szerint a szóban forgó tényt bizonyítania kell, elveszti a pert, ha nem tesz eleget e kötelezettségének.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A német jog a bizonyítási teher enyhítésének számos formájáról rendelkezik, amely akár a bizonyítási teher megfordulásáig is terjedhet. Különösen:

1. A bizonyítási teher megfordítása

A polgári eljárásokban a bizonyítási teher megfordulhat, ha az az alapszabály, hogy mindegyik fél a saját érdekeinek megfelelő tényeket köteles bizonyítani, megfordul. A bizonyítási teher megfordulása azt eredményezi, hogy az ellenérdekű félnek kell [cáfolnia](#) a másik fél érdekeinek megfelelő tényeket. Például a polgári törvénykönyv (Bürgerliches Gesetzbuch) 476. szakasza tartalmazza a bizonyítási teher megfordulásának esetét az adásvételre vonatkozó jogi szabályozás tekintetében („Ha a kockázat átszállását követő hat hónapon belül anyagból eredő hiba jelentkezik, feltételezhető, hogy a dolog már a kockázat átszállásakor hibás volt, ha e vélelem nem összeegyeztethetetlen a dolog vagy a hiba jellegével.”). Ebben az esetben nem a vevőnek kell bizonyítania, hogy a hiba már szállításkor fennállt, hanem az eladót terheli annak bizonyítása, hogy a hiba eredetileg nem állt fenn.

2. A bizonyítási teher enyhítése

a. Törvényi vélelem (gesetzliche Vermutung) esetén a törvény úgy rendelkezik, hogy bizonyos körülmények fennállása esetén (a vélelem alapja) további körülmények fennállását kell vélelmezni, és hogy azokat a jogi értékelés alapjaként figyelembe kell venni. A törvényi vélelmek enyhítenek az egyik fél bizonyítási terhen, mert így csak a vélelem alapját képező tényeket kell bemutatnia és bizonyítania. A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv (Zivilprozessordnung, ZPO) 292. szakasza alapján a vélelem megdönthető. A törvényi vélelem vonatkozhat tényekre; ilyen például az a vélelem, hogy a jelzaloglevél birtoklása esetén vélelmezhető, hogy azt a hitelezőre ruházták (a polgári törvénykönyv 1117. szakaszának (3) bekezdése). Jogokra is vonatkozhat, mint például az a vélelem, hogy az öröklési bizonyítvány birtokosa az örökös (a polgári törvénykönyv 2365. szakasza).

b. Tényleges vélelem áll fenn, ha a bíróság – saját tapasztalata vagy szakértői vélemény alapján – a bizonyított tényekből nem bizonyított tényekre vonatkozó következtetéseket tud levonni ([☞](#) [közvetett bizonyíték](#)). Például abból a közvetett bizonyítékból, hogy a hőmérséklet egy meghatározott időpontban jóval nulla fok felett volt, az általános tapasztalat alapján levonható azon következtetés, hogy az adott személy nem csúszhatott el a jeges úton ebben az időpontban. Az ellenérdekű fél megtámadhatja a vélelmet olyan tények alapján, amelyek komoly kétségeket ébresztenek azzal kapcsolatban, hogy valamely történés ténylegesen jellemző-e az események szokásos menetére.

3. Az ítélezési gyakorlat a méltányosság és az érdekek tisztességes egyensúlyának megteremtése érdekében egyre inkább megosztja a bizonyítási terhet a kockázatviselés különös területein. A legfontosabb esetek a következők:

Termékfelelősség (a polgári törvénykönyv 823. szakaszának (1) bekezdése)

A termék hibás voltára, a jogszabályon alapuló jogok megsértésére és a kettő közötti ok-okozati összefüggésre vonatkozó bizonyítási teher a károsult felet terheli. Másrészről a gyártónak kell bizonyítania, hogy teljesítette a rá háruló szervezeti, utasítási, forgalomba hozatali követő felügyeleti vizsgálatok elvégzésére irányuló és veszélymegelőzési kötelezettségeket, és így a hiba nem neki tudható be.

Tájékoztatási és tanácsadási kötelezettség

A konkrét szerződéses vagy előszerződésből eredő tájékoztatási és tanácsadási kötelezettség elmulasztása esetén a jogsértő félnek kell bizonyítania, hogy a kár akkor is bekövetkezett volna, ha eleget tett volna a kötelezettségeinek. Létezik egy olyan vélelem is, hogy a sértett fél a rendelkezésére bocsátott információk alapján járt el.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 286. szakasza lefekteti a bizonyítékok szabad értékelésére (Freiheit der Beweiswürdigung) vonatkozó alapvető polgári eljárásjogi elvet. Ennek értelmében a bíróságnak az eljárás egésze tartalmának és a bizonyítékokból levont következtetéseknek a figyelembevételével kell eldöntenie, hogy egy adott tény megfelel-e a valóságnak vagy sem.

A rendkívül nagy vagy nagy valószínűség önmagában nem elegendő valamely tény bizonyításához, másrészt viszont nem szükséges minden kétséget kizárni. Egy bizonyos fokú bizonyosságra szükség van, amely a gyakorlatban elegendő, és a fennmaradó kétségeket mérsékli, de nem zárja ki szükségszerűen teljes mértékben.

A bizonyítás szükséges mértékét tekintve kivétel áll fenn azokban az esetekben, amikor a jog elfogadja, hogy elegendőek az első látásra meggyőző bizonyítékok (például ideiglenes intézkedés esetében). Egy állítás első látásra helyes, ha rendkívül nagy a valószínűsége, hogy megfelel a valóságnak. A bizonyítékok első látásra helyes voltak bizonyításához a felek nem kötelesek a kötött bizonyítás szabályait (tanúk, okiratok, bírósági szemle, szakértői bizonyíték vagy a felek meghallgatása) követni. Például az eskü alatt tett nyilatkozat is elfogadható (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 294. szakasza).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári eljárásban érvényesülő elv szerint kizárólag a felek terjeszthetik be az elbírálendő ügyeket, és nyújthatják be a vonatkozó bizonyítékokat. A bíróság maga nem mutathat be bizonyítékokat, és nem használhatja fel azokat a határozatának indokaként. A bíróságnak legfeljebb tájékoztatási és tanácsadói kötelezettsége áll fenn a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 139. szakasza alapján.

A bíróság néhány esetben kivételesen a felek általi bemutatásra vonatkozó elv ellenére hivatalból is elrendelheti a bizonyításfelvételt, de csak annak érdekében, hogy a felek megalapozottan mutathassák be a tényállást, és nem tárhatja fel a tényeket.

A bíróság ezért hivatalból is elrendelheti a szemlét, a jelentést és a szakértőkkel való konzultációt (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 144. szakasza), okiratok bemutatását (142. szakasz) és a fél további meghallgatását (448. szakasz). A bíróság hivatalból is kérdéseket intézhet a felekhez (448. szakasz). A bizonyítandó tényeknek ugyanakkor már kezdetben bizonyos mértékig valószínűnek kell lenniük.

A nemperes eljárásokban és azokban a családjogi ügyekben, amelyek nem családi jogviták (azaz amelyeket nem a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyvben foglalt, bizonyításra vonatkozó rendelkezések szabályoznak), a hivatalbóli vizsgálat elvét kell alkalmazni a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG) 26. szakasza alapján. Ez azt jelenti, hogy a bíróságnak hivatalból kell megállapítania a döntéshozatal szempontjából releváns tényeket, összegyűjteni az általa megfelelőnek ítélt bizonyítékokat, ha kétségek merülnek fel egyes tények helyességét illetően. E tekintetben a bíróságot nem kötik a felek által benyújtott bizonyításfelvétel iránti kérelmek.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Kötött bizonyításfelvétel:

Amennyiben a felek vitatják a tényállást, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv kötött bizonyítási eljárásról rendelkezik, amely a következő bizonyítási eszközök útján teszi lehetővé a bizonyításfelvételt: szakértői vélemény, bíróság általi szemle, okiratok, tanúvallomás és

a felek meghallgatása (lásd alább). Ha valamelyik fél bizonyítékot nyújt be, a bíróság elrendeli a bizonyítandó tényekre vonatkozó bizonyításfelvételt. Erre általában konkrét alaki követelmények nélkül a tárgyaláson vagy a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 358. szakasza értelmében vett, bizonyításfelvételre irányuló hivatalos végzéssel kerül sor. A törvénykönyv 359. szakasza alapján ennek a végzésnek tartalmaznia kell azon vitatott tények leírását, amelyekre a bizonyításfelvétel irányul, a felveendő bizonyítékokat, a kikerdezni kívánt tanúk és szakértők, illetve felek nevét, valamint annak a félnek a megnevezését, amelyik a szóban forgó bizonyítékokra támaszkodik.

Ezt követően a bizonyításfelvételre a vonatkozó jogi rendelkezéseknek megfelelően kerül sor (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 355–484. szakasza). A bizonyításfelvétel közvetlenségére (355. szakasz) és a felek részvételi lehetőségére (357. szakasz) vonatkozó elvet be kell tartani.

A közvetlenség elve értelmében a bizonyítékokat az ügyet tárgyaló bíróságon kell betérjeszteni, mert ennek a bíróságnak kell értékelnie azokat. Ez alól csak akkor létezik kivétel, amikor a jogszabályok értelmében a bizonyításfelvétel feladata az eljáró bírósági tanács egyik tagjára (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 361. szakasza) vagy egy másik bíróságra (362. szakasz) ruházható. A felek részvételi lehetőségére vonatkozó elv értelmében a felek részt vehetnek a tanúmeghallgatáson, és kérdéseket intézhetnek a tanúkhöz (397. szakasz).

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 285. szakasza értelmében a bizonyításfelvétel eredményeit ezután megvitatják a szóbeli eljárás keretében. A törvénykönyv 286. szakasza értelmében a bíróságnak az eljárás egésze, többek között a felvett bizonyítékok alapján kell megállapítania a tényállást, és eközben szabadon értékeli a bizonyítékokat.

Szabad bizonyításfelvétel:

A kötött bizonyítással szemben a szabad bizonyításfelvétel lehetővé teszi, hogy a tényállás megállapítására a bíróság által szükségesnek ítélt bármely bizonyítási eszközzel és nagyrészt formális előírások nélkül kerülhessen sor. A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 284. szakasza alapján a szabad bizonyításfelvétel a polgári peres ügyekben csak akkor megengedett, ha a felek hozzájárulnak ehhez.

Ha a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény alapján lefolytatott eljárásban nem került sor kötött bizonyításfelvételre a törvény 30. szakaszának (2) és (3) bekezdése alapján, a bíróság a törvény 29. szakaszának (1) bekezdése alapján megfelelő módon felveszi a szükséges bizonyítékokat. A felek bizonyítékokat nyújthatnak be a bíróság részére, de a bíróság mérlegelési jogkörében saját maga dönthet a bizonyításfelvétel szükségességéről, terjedelméről és jellegéről.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bizonyíték elfogadására irányuló kérelem eljárási okokból vagy a bizonyítékokra vonatkozó szabályok alapján elutasítható, ha:

a tényeket nem kell bizonyítékokkal alátámasztani, azaz a tények már bizonyítottak, nyilvánvalóak vagy nem vitatottak;

a tények nem lényegesek, azaz nem befolyásolhatják a határozatot;

a bizonyíték nem alkalmas az állítás alátámasztására (ez ritkán fordul elő, mert a bizonyítékok nem értékelhetők a bizonyításfelvétel előtt);

a bizonyíték nem szerezhető meg;

a bizonyítékot nem lehet elfogadni, például valamely nem megalapozott, az eljárással való visszaéléssel tett állítás vagy a tanúk titoktartási kötelezettsége miatt (kivéve, ha felmentést kapnak e kötelezettségük alól);

a bizonyításfelvétel a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, például a kárfelmérés során a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 287. szakasza értelmében;

a tényállást más eljárás során már jogerősen és mindkét félre nézve kötelező érvénnyel megállapították;

a kérelmet a határidő lejártát követően nyújtották be (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 296. szakaszának (1) bekezdése);

a bizonyításfelvétel bizonytalan időre akadályba ütközik, a vonatkozó határidő lejárt vagy az eljárás más okból elhúzódna (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 356. szakasza).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A kötött bizonyítás öt típusa:

Bírósági szemle (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 371–372a. szakasza)

Ennek során a bíró közvetlenül szemrevételezi a bizonyítékokat. A „szemrevételezés” (Augenschein) kifejezés némiképp félrevezető, mert jelentheti a bizonyíték megérintését, megszaglását, meghallgatását és megizlését is. Így ide tartoznak a hang- és videofelvételek, valamint az adathordozók is.

Tanúvallomás (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 373–401. szakasza)

A tanú olyan múltbéli eseményekkel kapcsolatban tanúskodhat, amelyeknek személyesen volt tanúja. Tanú csak olyan személy lehet, aki a jogvitában nem részt vevő fél.

Ha a tanúnak szaktudással kell rendelkeznie a tények értelmezéséhez, szakértő tanúról (sachverständiger Zeuge, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 414. szakasza) beszélünk, például baleset következtében elszenvedett testi sérülésnél a sürgősségi ellátást nyújtó orvos szakvéleménye esetén.

Szakértői vélemény (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 402-414. szakasza)

A szakértő (Sachverständiger) a bíró rendelkezésére bocsátja a tények értékeléséhez szükséges szakértelmet. A szakértő nem állapítja meg a tényállást.

Kizárólag a vele ismertetett tények (Anschlussstatsachen) alapján mond szakértői véleményt.

A szakértő csak akkor kérhető fel saját következtetések levonására, ha a tényállás megállapításához szaktudás szükséges. Példa erre az orvosi diagnózis.

Az egyik fél megbízásából készített magánszakértői jelentés csak kivételes esetekben, és csak mindkét fél hozzájárulásával fogadható el szakértői bizonyítékként.

Okirati bizonyíték (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 415–444. szakasza)

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv értelmében vett okirati bizonyíték olyan írásos nyilatkozat, amely bizonyítékul szolgálhat a fél vitatott állításaira.

A jog különbséget tesz a közokiratok (a törvénykönyv 415., 417. és 418. szakasza) és a magánokiratok (416. szakasz) bizonyító ereje között.

A felek meghallgatása (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 445–455. szakasza)

A felek meghallgatása más bizonyítási eszközökhöz képest kiegészítő szerepet játszik, és csak az elsődleges bizonyíték benyújtása érdekében fogadható el (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 445. szakaszának (2) bekezdése). Főszabályként a bizonyíték benyújtására köteles fél csak kérelmezheti az ellenérdekű fél meghallgatását (445. szakasz első mondata). Egyébként a felek csak a másik fél vagy a bíróság beleegyezésével hallgathatók meg.

A szabad bizonyításfelvétel során a bíróság megfelelő módon felveheti a szükséges bizonyítékokat. A bíróság vizsgálati tevékenysége és a bizonyításfelvétel a bizonyításra vonatkozó külön határozat elfogadása nélkül zavartalanul összeolvadhat. A kötött bizonyítási eszközök többek között magukban foglalhatják a hatóságoktól származó információkat, az informális telefonos vagy írásbeli adathallgatást, a hang- és képfelvételt, valamint az adathordozókat. A bizonyításfelvétel eredményét az iratokban rögzíteni kell, a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 29. szakaszának (3) bekezdése.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Minden bizonyíték azonos bizonyító erővel rendelkezik abból az alapelvből eredően, hogy a bíróság szabadon értékelheti a bizonyítékokat; a bizonyító erő tekintetében nincs különbség. Az egyetlen különbség a bizonyítékok gyűjtésének módjában jelentkezik:

Tanú

Minden tanút egyenként, a később meghallgatandó tanúk jelenlétének kizárásával kell meghallgatni (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 394. szakaszának (1) bekezdése). Az egymásnak ellentmondó vallomást tevő tanúk szembesíthetők (a 394. szakasz (2) bekezdése).

A tanút a meghallgatás előtt a bíróság figyelmezteti arra, hogy az igazat kell mondania, és hogy később eskütelre is felszólíthatják (a 395. szakasz (1) bekezdése). A tanútól először megkérdezik a személyes adatait (a 395. szakasz (2) bekezdése), majd meghallgatják az ügy tárgyával kapcsolatban (396. szakasz). A bíróság törekszik annak biztosítására, hogy a tanúvallomás végig a szóban forgó ügyhöz kapcsolódjon. Emellett további kérdéseket intézhet a tanúhoz egyes kérdések tisztázása vagy annak biztosítása érdekében, hogy a vallomás teljes körű legyen.

A feleknek joguk van jelen lenni a tanúk meghallgatásakor, és kérdéseket intézhetnek a tanúhoz. Főszabály szerint azokban az ügyekben, ahol az ügyvédi képviselő kötelező, a feleknek csak arra van lehetőségük, hogy benyújtsák a kérdéseiket a bírósághoz, míg a jogi képviselő közvetlenül intézhet kérdéseket a tanúhoz (397. szakasz).

Ezek a tanú meghallgatásra vonatkozó szabályok a szakértő tanúk által szolgáltatott bizonyítékokra és a felek meghallgatására is vonatkoznak (402. és 451. szakasz).

Okiratok

Főszabályként az okirati bizonyíték esetében benyújtják az okiratot. Ha a bizonyítékot benyújtó félnek nincs birtokában a szóban forgó okirat, hanem az ellenérdekű fél vagy valamely harmadik fél rendelkezik azzal, a bizonyítékot előterjesztő fél kérheti, hogy az ellenérdekű fél vagy a harmadik fél mutassa be az okiratot (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 421. és 428. szakasza). Az okiratok benyújtásának kötelezettségét a polgári jog írja elő, és akkor alkalmazandó, ha a bizonyítékot előterjesztő személy kérheti, hogy az ellenérdekű fél vagy a harmadik fél átadja vagy bemutassa az okiratot (422. szakasz). E kötelezettség jogalapját megalapozott bizonyítékokkal kell alátámasztani (a 424. szakasz (5) bekezdésének második mondata). Az írásbeli szakértői jelentés vagy vélemény a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv értelmében okiratnak minősül.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Elviekben nem. Azon elv alapján, miszerint a bíróság szabadon értékelheti a bizonyítékokat, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 286. szakasza alapján minden bizonyíték azonos súllyal rendelkezik. Minden összegyűjtött bizonyíték a bíróság mérlegelésének alapját képezi. A bíróság minden összegyűjtött bizonyítékot értékeli. Csak kivételes esetekben, például a jegyzőkönyvek (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 165. szakasza), az ítéletek (314. szakasz) vagy egyéb okiratok (415–418. szakasz) bizonyító ereje esetén kötik a bírót kötelező bizonyítási szabályok.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nincs, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv nem ír elő kötelező bizonyítási módot bizonyos tények bizonyítására.

Bizonyos típusú eljárásokban vannak kivételek. A közjegyzői okiratokkal és váltókkal kapcsolatos eljárásokban a kereset alapját képező tényállásra vonatkozó bizonyítékok kizárólag okirati formában nyújthatók be, az egyéb tényekkel kapcsolatos bizonyítékok pedig csak okirati formában vagy a felek meghallgatása útján vehetők fel (a törvénykönyv 592. és azt követő szakaszai).

Az alapvető jogokat alapjaiban érintő beavatkozásokkal kapcsolatos bizonyos eljárásokban a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény kötelezően előírja szakértői vélemény beszerzését, például a törvény 280. szakasza alapján a letétkezelő kijelölését megelőzően vagy a törvény 312. szakasza alapján a kényszerintézkedés elrendelése előtt.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden olyan tanú, akire a német bíróságok joghatósága vonatkozik, és akit megfelelően beidéztek, köteles megjelenni a bírósági tárgyaláson, tanúskodni és esküt tenni.

A tanú vallomástételi kötelezettségéhez tartozik az is, hogy az okiratok alapján megvizsgálja, mit tud az adott kérdésről, és hogy visszaemlékezzen (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 378. szakasza). A tanú nem köteles a számára ismeretlen tényekkel foglalkozni.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv különbséget tesz vallomástételnek a tanú személyes okai (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 383. szakasza) vagy tárgyi indokok (384. szakasz) alapján történő megtagadása között. A tanúnak a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 383. szakasza értelmében fennálló, a vallomástétel megtagadására irányuló joga családi kapcsolaton vagy bizalmi jellegű szakmai kapcsolaton alapul. Ez az érdekelletét kívánja megelőzni.

A tanúnak a vallomástétel személyes indokok alapján történő megtagadásához való joga a házasság vagy élettársi kapcsolat fennállása alatt és azt követően is megilleti (1) a jegyeseket, (2) a házastársakat és (2a) az élettársakat. Az a személy sem kötelezhető vallomástételre (3), aki valamelyik fél közvetlen hozzátartozója (volt) akár vér szerint, akár házasságkötés révén, aki valamelyik fél harmadfokú oldaláig terjedő rokona (volt), vagy aki házasságkötés révén másodfokú oldaláig terjedő rokona (volt). Az oldalági rokonság nem közvetlen hozzátartozói kapcsolatot, hanem ugyanazon harmadik személytől való leszármazást jelent. A vér szerinti vagy házasságkötés révén fennálló rokoni kapcsolat fokát a közbeeső születések száma határozza meg. A törvénykönyv 383. szakasza (1) bekezdésének 4. pontja értelmében nem kötelesek vallomást tenni az egyházi személyek, valamint azok a személyek, akik a munkájukból adódóan folyóiratok, rádióműsorok és televízióműsorok előkészítésében, gyártásában vagy terjesztésében vesznek részt (5), illetve azok a személyek, akikre a tisztségükből, beosztásukból vagy hivatásukból következően olyan információkat bíztak, amelyek a természetük miatt vagy valamely jogi rendelkezés értelmében nem hozhatók nyilvánosságra (6).

A tanúnak a vallomástétel szakmai indokok alapján történő megtagadásához való joga minden olyan információra kiterjed, amelyről a fent említett személyek a beosztásukból kifolyólag szereztek tudomást.

Másrészről a tanúnak a vallomástétel megtagadására vonatkozó, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 384. szakasza alapján fennálló joga arra irányul, hogy megvédjék a tanút a kötelező tanúskodás hátrányos következményeitől. E jog kizárólag arra jogosítja fel a tanút, hogy bizonyos kérdésekre ne válaszoljon, arra azonban nem, hogy a tanúvallomás egészét megtagadja.

A vallomástételnek a 384. szakasz alapján történő megtagadásához való jog azokra a kérdésekre alkalmazható, amelyek megválaszolása esetén a tanú vagy a törvénykönyv 383. szakasza értelmében vele rokonságban álló személy közvetlen anyagi veszteséget szenvedne el (1), megszegyenülne, illetve büntető- vagy közigazgatási eljárás indulna ellene (2). A tanú akkor sem kötelezhető válaszadásra, ha ezzel kereskedelmi vagy üzleti titkot kellene felfednie (3).

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 385. szakasza számos kivételt határoz meg a tanúnak a vallomástétel megtagadásához való, a fentiekben leírt joga alól. Különös figyelmet érdemel a 385. szakasz (2) bekezdése, amely az egyházi személyeket, továbbá azokat a személyeket, akik a 383. szakasz (1) bekezdésének 6. pontja alapján az anyagi jog értelmében kötelesek a tanúvallomást megtagadni, mentesíti a titoktartási kötelezettség alól, és ezzel visszaállítja a vallomástételi kötelezettségüket.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen. Ha a megfelelően beidézett tanú nem jelenik meg, a bíróság a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 380. szakaszának (1) bekezdése értelmében közigazgatási pénzbírságot szab ki, és ha a tanú nem fizeti azt meg, a bíróság öt elzárással bünteti. A büntető törvénykönyv bevezetéséről szóló törvény (Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch) 6. szakaszának (1) bekezdése értelmében a pénzbírság összege 5–1000 EUR, az elzárás pedig 1 naptól 6 hétig terjedhet (e törvény 6. szakaszának (2) bekezdése). A tanút emellett kötelezik a megjelenésének elmulasztása miatt keletkező költségek megtérítésére.

Ha a tanú második alkalommal sem jelenik meg, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 380. szakaszának (2) bekezdése értelmében a közigazgatási pénzbírságon túl elővezethető a tárgyalásra. Ezekről az intézkedésektől eltekintenek, ha a tanú megfelelően és időben indokolja a távolmaradását. Ha nem nyújtja be időben az indokolását, bizonyítania kell, hogy nem felelős a késedelemért (a törvénykönyv 381. szakasza).

Ha a tanú indokolás nélkül vagy megalapozatlan indokkal tagadja meg a vallomástételt vagy az eskütételt, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 390. szakaszának (1) bekezdése értelmében ugyanazok az intézkedések foganatosíthatók vele szemben, mint az indokolás nélkül távolmaradó tanúval szemben. Ha a tanú második alkalommal is megtagadja a vallomástételt, kérelem alapján őrizetbe vehető a vallomástétel kikényszerítése céljából, de csak a bírósági tárgyalás időtartamára (a törvénykönyv 390. szakaszának (2) bekezdése).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Nem, nincsenek a tanúk köréből általános jelleggel kizárt személyek. Bármely személy, aki képes ténybeli megállapításokat tenni, valamint megérteni az ezekre vonatkozó kérdéseket és azokra válaszolni, életkorától vagy cselekvőképességétől függetlenül tanú lehet.

A szándékos hamis tanúvallomásért vagy hamis eskütételért korábban elítélt személyekre sem vonatkoznak különleges szabályok.

Az eljárásban félként vagy valamely fél jogi képviselőjeként közvetlenül részt vevő személy ugyanakkor nem lehet tanú. Egy kivétel létezik a pertársaságok esetében olyan tényeket illetően, amelyek kizárólag más pertársakra vonatkoznak. Bizonyos körülmények között a képviselő lehet tanú, ha a meghallgatás tárgya nem függ össze a képvisellel kapcsolatos jogvisztonnyal. A bejegyzett képviselő például tanúvallomást tehet a feladatkörén kívül eső tényekkel kapcsolatban olyan eljárásokban, amelyekben az általa képviselt személy félként vesz részt.

A tanúvallomás tételére vonatkozó alkalmasságról mindig a meghallgatás során határoznak.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúkat a bíró vagy bírók kérdezik ki. A tanúk meghallgatásával a bírósági tanács egyik bírója vagy másik bíróság is megbízható, különösen ha kezdettől fogva feltételezhető, hogy a bíróság képes lesz megfelelően értékelni a bizonyítékból eredő eredményt anélkül, hogy a bizonyításfelvételre közvetlen hatást gyakorolna.

Minden tanút egyenként, a később meghallgatandó tanúk jelenlétének kizárásával kell meghallgatni (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 394. szakaszának (1) bekezdése). Az egymásnak ellentmondó vallomást tevő tanúk szembesíthetők (a 394. szakasz (2) bekezdése).

A feleknek joguk van jelen lenni a tanúk meghallgatásakor, és kérdéseket intézhetnek a tanúkhöz. Főszabály szerint azokban az ügyekben, ahol az ügyvédi képviselő kötelező, a feleknek csak arra van lehetőségük, hogy benyújtsák a kérdéseiket a bírósághoz, míg a jogi képviselő közvetlenül intézhet kérdéseket a tanúhoz (397. szakasz).

A tanú videokonferencia útján is meghallgatható, ha a bíróság (kizárólag) az egyik fél kérelmére azt engedélyezi, a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 128a. szakaszának (2) bekezdése.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

Főszabályként olyan rendelkezés, amely megtiltja a bíróság részére, hogy bizonyos bizonyítékokat figyelembe vegyen, nem létezik a polgári eljárásban. Az egyetlen kivétel ez alól az, hogy a bíróság nem veheti figyelembe a központi szövetségi nyilvántartásból törölt vagy törlendő ítéleteket (a központi szövetségi nyilvántartásról szóló törvény [Bundeszentralregistergesetz] 51. szakasza).

A szövetségi alkotmánybíróság (Bundesverfassungsgericht) ítélkezési gyakorlata alapján ugyanakkor tilos lehet a bíróság számára a bizonyítékok polgári eljárásban való felhasználása olyan esetekben, amikor jogellenesen sérülnek a bizonyítékok kifogásoló fél alkotmányos jogai – különösen az emberi méltóság és az általános személyhez fűződő jogok –, amit nem igazol kivétel. Az előnyök és érdekek mérlegelése szükséges az egyes eset valamennyi körülményének figyelembevételével.

Az ítélkezési gyakorlat alapján például a bíróság általában nem használhatja fel a titkos hangfelvételeket, a mini-adóegységekkel, puszkamikrofonokkal vagy kaputelefonokkal lehallgatott beszélgetéseket, valamint a jogellenesen megszerzett személyes iratokat, így például naplókát vagy bizalmas leveleket. Ugyanakkor eseti alapon történő elbírás mellett ezekben az esetekben is hozható határozat arról, hogy a jogellenesen megszerzett bizonyíték kivételesen felhasználható, amennyiben nem sérti a magánélet alapvető területeit.

Minden egyes szabály esetén külön határozatot kell hozni arról, hogy az eljárási szabályok értelmében ki kell-e zárni valamely bizonyítékot. Az eljárási hibák és különösen a meghallgatás lefolytatásának módja a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 295. szakaszának (1) bekezdése értelmében orvosolhatók. Valamely fél tanúként történő meghallgatása például eljárási hiba, amelyről el lehet tekinteni, azaz a bizonyíték felhasználható, ha a felek a következő meghallgatás végéig mellőzik a rendelkezés alkalmazását, illetve nem élnek kifogással a hiba ellen. A törvénykönyv 295. szakaszának (1) bekezdése értelmében az is orvosolható, ha nem tájékoztatják a tanút a vallomástétel megtagadásának jogáról.

A közérdekkel összefüggő szabályok tiszteletben tartása ugyanakkor nem mellőzhető (a 295. szakasz (2) bekezdése). Ide tartozik a bíróság által hivatalból figyelembe veendő valamennyi kérdés, mint például az eljárás előfeltételei, a fellebbezések elfogadhatósága, illetve a bíró kizárása a bírói tisztség ellátásából.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Ahogy a 2.4. kérdésre adott válaszban szerepel, a felek meghallgatása bizonyos körülmények között elfogadható bizonyítékként. Az így szerzett bizonyítékok súlyának értékelése a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 286. szakasza).

Utolsó frissítés: 11/03/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [\[et\]](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Észtország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teherrel a polgári perrendtartás (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*) 230. szakasza rendelkezik, amely kimondja, hogy a keresetekben mindkét félnek bizonyítani kell a követeléseit és tiltakozásait alapját képező tényeket, ha a törvény másképp nem rendelkezik. Továbbá, ha a törvény másképp nem rendelkezik, a felek megegyezhetnek a bizonyítási tehernek a törvényi előírásoktól eltérő megosztásában, valamint az egyes tényeket bizonyító bizonyítékok jellegéről. Ha a törvény másképp nem rendelkezik, a bíróság a saját kezdeményezésére lefolytathatja a bizonyítást házassági ügyekben, leszármazási ügyekben, a gyermekek érdekeit érintő jogvitákban, illetve a kérvények alapján indított eljárásokban.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A bíróság által közismertnek tartott tényeket nem kell bizonyítani. A bíróság közismertnek nyilváníthat olyan tényeket, amelyekre peren kívüli forrásból megbízható információk állnak rendelkezésre. Emellett nem szükséges bizonyítani az egyik fél valamely ténnyel kapcsolatos érvelését, ha azt a másik fél elismeri. Az elismerés egy ténybeli állítással való feltétel nélküli, kifejezésre juttatott egyetértés a bírósághoz címzett írásbeli nyilatkozat vagy olyan nyilatkozat formájában, amelyet a bírósági ülésen tesznek, ahol jegyzőkönyvbe veszik az egyetértést. Az elismerés csak a másik fél beleegyezésével vonható vissza, vagy ha az elismerést visszavonó fél bizonyítja, hogy az adott tény létét vagy hiányát érintő feltételezés helytelen, és az elismerésre a tény helytelen értelmezése folytán került sor. Ilyen esetekben az adott tényt nem tekintik elismertnek. A másik fél általi elismerést mindaddig vélelmezni kell, amíg a másik fél kifejezetten nem vitat egy ténybeli körülménnyel kapcsolatban támasztott követelést, és a fél egyéb nyilatkozataiból sem következik a tény vitatásának szándéka.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság a törvénynek megfelelően minden bizonyítékot minden szempontból alaposan és tárgyilagosan megvizsgál, és saját belátása szerint eldönti, hogy az eljárásban részt vevő fél érvelése bizonyítottnak tekintendő-e, figyelembe véve többek között a feleknek a bizonyítékok betérjesztésére vonatkozó megállapodásait.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári perrendtartás 236. szakaszának (2) bekezdése kimondja, hogy általában az érintett feleknek kell kérelmezniük a bíróságtól a bizonyítás-felvételt, de a 230. szakasz (3) bekezdése rendelkezik olyan esetekről, amikor azt a bíróság a saját kezdeményezésére rendelheti el. Ha a törvény másképp nem rendelkezik, a bíróság a saját kezdeményezésére lefolytathatja a bizonyítást különösen házassági ügyekben, leszármazási ügyekben, a gyermekek érdekeit érintő jogvitákban, illetve a kérvények alapján indított eljárásokban.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha további bizonyítás szükséges a bizonyítékok elbírálásához, a bíróság határoz erről, és tájékoztatja az eljárásban részt vevő feleket. Ha a bizonyítás-felvételt az ügyben eljáró bíróság területi illetékességén kívül kell elvégezni, az ügyben eljáró bíróság megkeresheti azt a bíróságot, amelynek a területi illetékessége alatt beszerezhető a bizonyíték, és kérheti, hogy hozzon az eljárási cselekmény végrehajtására vonatkozó döntést. A bizonyítás-felvételre emellett Észtországon kívül is sor kerülhet.

A bírósági döntést követően a polgári perrendtartás 27–32. fejezetének a bizonyítás-felvételre vonatkozó rendelkezései értelmében a bizonyíték fajtájától függően elvégzik a bizonyítás-felvételt.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a bizonyítás-felvételre vonatkozó kérelmet, ha:

a bizonyíték az ügy szempontjából nem releváns (elsősorban ha a bizonyított tényt nem kell bizonyítani, vagy ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy már elég bizonyíték áll rendelkezésre az adott tény bizonyítására);

a törvény vagy a felek megállapodása értelmében valamely tényt meghatározott típusú vagy alakszerűségű bizonyítékkal kell alátámasztani, de más típusú vagy alakszerűségű bizonyítást kérnek;

a bizonyíték nem elérhető, elsősorban ha a tanú adatai vagy egy okirat fellelhetősége ismeretlenek, vagy ha a bizonyíték fontossága nem arányos a bizonyíték megszerzéséhez szükséges idővel vagy az egyéb kapcsolódó nehézségekkel;

a bizonyítás-felvételre vonatkozó kérelmet későn nyújtották be;

a bizonyítás-felvétel szükségessége nem valószínűsíthető;

a bizonyítás-felvételt kérő fél elmulasztja a bíróság által a bizonyítás-felvétel költségeinek fedezésére előírt előleg kifizetését.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás 229. szakasz (1) bekezdése értelmében a polgári peres ügyekben minden olyan információ bizonyítéknak tekintendő, amely a jogszabályokban meghatározott eljárási formával rendelkezik, és amelynek alapján a bíróság jogszabályokban előírt eljárás során megbizonyosodik azon tények fennállásáról vagy fenn nem állásáról, amelyekre a felek a követeléseiket és tiltakozásukat alapozták, illetve az ügy igazságos elbírálása szempontjából lényeges tényekről.

A 2. szakasz értelmében bizonyíték lehet a tanúvallomás, az eljárásban részt vevő felek eskü alatt tett nyilatkozata, az okirati bizonyíték, a tárgyi bizonyíték, a helyszíni szemle vagy a szakvélemény. A kérvények alapján indított eljárásokban és az egyszerűsített eljárásokban a bíróság egyéb bizonyítási eszközöket is megfelelőnek ítélhet a tények bizonyítására, többek között az eljárásban részt vevő felek nem eskü alatt tett nyilatkozatát.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

1) Tanúvallomás

A polgári perrendtartás 251. szakaszának (1) bekezdése értelmében minden olyan személy kihallgatható tanúként, akinek tudomása lehet az ügy szempontjából lényeges tényekről, kivéve, ha az ilyen személy az eljárásban részt vevő fél vagy annak képviselője. A tanúk első kézből ismert tényekkel kapcsolatban nyilatkoznak. A tanúként beidéztetett személy köteles megjelenni a bíróságon, és az igazságnak megfelelő tanúvallomást tenni az általa ismert tényekkel kapcsolatban. A tanúk tárgyaláson történő meghallgatása helyett írásbeli vallomástételt is előírhatnak, ha a bíróság előtt történő megjelenés aránytalanul nagy terhet jelentene a tanú számára, és ha figyelembe véve a kérdések tartalmát és a tanú jellemét, a bíróság megítélése szerint az írásbeli tanúvallomás is elegendő a bizonyításhoz. Alternatív megoldásként a bíróság felhasználhatja egy másik bírósági eljárás tárgyalásának anyagát, ha ez egyértelműen leegyszerűsíti az eljárást, és a bíróság feltehetően képes azt a szükséges mértékben, a tanú közvetlen kikérdezése nélkül értékelni. Minden tanút egyesével hallgatnak meg, és a még meg nem hallgatott tanúk nem lehetnek jelen a tárgyalóteremben a tárgyalás során. Ha a bíróságnak oka van feltételezni, hogy a tanú fél, vagy egyéb okból nem mondana igazat az eljárásban részt vevő valamely fél előtt, vagy ha az eljárásban részt vevő fél megzavarja, vagy más módon befolyásolja a tanú vallomástételét, a bíróság eltávolíthatja az adott személyt a tárgyalóteremből a tanú meghallgatásának idejére. Ilyen esetekben az adott személy visszatérése után a tanú vallomását felolvassák az eljárásban részt vevő fél előtt, akinek joga van kérdéseket feltenni a tanúnak. Ha a tanú vallomása ellentmondásos, a bíróság ugyanazon az ülésen többször is meghallgathatja és kikérdezheti a tanút. Írásbeli tanúvallomás esetén az eljárásban részt vevő feleknek joguk van írásbeli kérdéseket feltenni a tanúknak a bíróságon keresztül. A bíróság dönti el, mely kérdésekre kell felelniük a tanúknak. A bíróság szükség esetén beidézheti a tanúkat a tárgyalásra szóbeli vallomástétel céljából.

A bíróság felkeresheti a tanút, hogy meghallgassa a tanúvallomását, ha az adott személy betegsége, idős kora, vagy fogyatékossága miatt, illetve egyéb indokolt esetben nem tud megjelenni a bíróságon, vagy ha ez más okból szükséges.

A bíróság közvetlenül vizsgálja meg a bizonyítékokat (a polgári perrendtartás 243. szakaszának (1) bekezdése). Az írásos tanúvallomások megbízhatóságának ellenőrzése érdekében a bíróság a polgári perrendtartás 262. szakaszának (1) és (8) bekezdésében meghatározott különböző módszerekkel élhet, például az 1. szakasz értelmében megbizonyosodik a tanú személyazonosságáról, tevékenységéről, oktatásáról, lakóhelyéről, valamint az ügygel és az eljárásban részt vevő felekkel való kapcsolatáról. A tanúvallomást megelőzően a bíróság elmagyarázza a tanúnak, hogy köteles igazat mondani, valamint a tanúvallomás megtagadásának menetét; a 8. szakasz értelmében a bíróság szükség esetén további kérdéseket tesz fel a kikérdezés során, hogy pontosítsa vagy kiegészítse a tanúvallomást, illetve, hogy megállapítsa a tanú ismereteinek alapját.

2) Szakértői vélemény

Az ügy szempontjából releváns, szakértelmet igénylő körülmények tisztázása érdekében a bíróságnak az eljárásban részt vevő felek kérésére joga van szakértőt kirendelni. Az Észk Köztársaságon kívül hatályban lévő jog, a nemzetközi jog vagy a bírói gyakorlat ismerete érdekében a bíróság az eljárásban részt vevő felek kérésére vagy a saját kezdeményezésére jogi szakértő véleményét kérheti. A tanúk meghallgatására vonatkozó rendelkezések vonatkoznak a szakértők a helyes értelmezéshez szükséges szakértelmet igénylő körülmények vagy események bizonyítása érdekében történő meghallgatására. Ha az eljárásban részt vevő felek írásos szakértői véleményt nyújtottak be a bírósághoz, és az adott szakértőt nem hallgatják meg tanúként, ezek a vélemények okirati bizonyítéknak minősülnek. A szakértői vizsgálat elrendelése helyett a bíróság felhasználhatja egy másik bírósági eljárás során a bíróság utasítására benyújtott szakértői véleményt, illetve a büntetőjogi vagy szabálysértési eljárások során eljáró testület utasítására készített szakértői véleményt, ha ez leegyszerűsíti az eljárást, és a bíróság feltehetően képes a szükséges mértékben értékelni a szakértői véleményt új szakértői bizonyítás elrendelése nélkül. Ilyen esetekben a szakértőnek további kérdések tehetők fel, vagy beidézhetik meghallgatásra a bíróságra.

A szakértői bizonyítást az állami igazságügyi szakértői intézet igazságügyi szakértője vagy egyéb képzett munkatársa, okleveles szakértő vagy más, a bíróság által kijelölt, szakértelemmel rendelkező személy végzi. A bíróság szakértőnek jelölhet ki egy személyt, ha az rendelkezik a véleményezéshez szükséges ismeretekkel és tapasztalattal. Ha rendelkezésre áll okleveles szakértő a szakértői bizonyítás elvégzésére, egyéb személy csak alapos indokkal jelölhető ki szakértőnek. Ha a felek egyetértenek a szakértő személyében, a bíróság kijelölheti szakértőnek az adott személyt, ha az képes a törvények értelmében szakértői minőségben eljárni.

Az eljárásban részt vevő feleknek joguk van a bíróságon keresztül kérdéseket intézni a szakértőhöz. A bíróság dönti el, mely kérdések igényelnek szakértelmet. A bíróság megindokolja a kérdések elutasítását. A szakértők írásban nyújtják be a szakértői véleményüket a bírósághoz, kivéve, ha a bíróság utasítására ezt szóban vagy a szakértő beleegyezésével más formában kell megtenniük. A szakértői vélemény tartalmazza az elvégzett vizsgálatok részletes leírását, a vizsgálatok eredményeképpen megfogalmazott következtetéseket, valamint a bíróság kérdéseire adott, indokolással ellátott válaszokat. A szakértők helyes és indokolással ellátott válaszokat adnak a hozzájuk intézett kérdésekre. Szakértői vélemény megfogalmazásához a szakértő megvizsgálhatja a szükséges, az ügyhöz kapcsolódó anyagokat, részt vehet a bizonyíték bírósági megvizsgálásában, illetve referenciaanyagokat és további információkat kérhet a bíróságtól.

A szakértői véleményt közzéteszik a bírósági meghallgatás során. Ha a szakértői véleményt nem írásban vagy írásban reprodukálható formában nyújtják be, a szakértő a bírósági meghallgatáson ismerteti a véleményét. A bíróság beidézheti a szakértői véleményt írásban vagy írásban reprodukálható formában benyújtó szakértőt a bírósági tárgyaláson történő meghallgatásra. A bíróság az egyik érintett fél kérésére is beidézheti a szakértői véleményt adó szakértőt. A szakértői vélemény megvizsgálása után az eljárásban részt vevő felek a szakértő tárgyalásra idézése esetén kérdéseket intézhetnek hozzá, hogy pontosítsák a véleményét. A kérdések előzetesen is benyújthatók a bírósághoz, amely továbbítja őket a szakértőnek. A bíróság kizárja a nem releváns, illetve a szakértő szakértelmét meghaladó kérdéseket.

A tanúk meghallgatására vonatkozó rendelkezések vonatkoznak a szakértők meghallgatására is.

3) Okirati bizonyíték

Az okirati bizonyíték olyan írásos vagy más, fényképezés, képrögzítés vagy hangrögzítés útján, elektronikus úton vagy egyéb adatrögzítési módon rögzített dokumentum vagy hasonló adat, amely az ügy elbírálása szempontjából releváns tényekkel kapcsolatos információkat tartalmaz, és amely érzékelhető formában előterjeszhető a bírósági tárgyaláson.

Az eljárásban részt vevő felek által a bírósághoz benyújtott hivatalos és magánlevelek, más ügyekben hozott határozatok, illetve szakértői vélemények is dokumentumoknak tekintendők.

Az írásos dokumentumok eredeti dokumentumként vagy átiratként nyújthatók be. Ha az eljárásban részt vevő felek az eredeti dokumentumokat átirattal együtt nyújtják be, a bíróság visszaküldheti az eredeti dokumentumokat, és a bíró által hitelesített kivonat másolatát csatolják az ügy aktáihoz. Az írásos dokumentumokat benyújtó személy kérésére az ügy aktáihoz csatolt eredeti dokumentumokat visszaküldheti a bírósági határozat hatálybalépését és az eljárás lezárását követően. Az átirat továbbra is az akták része marad. A bíróság megszabhatja a benyújtott dokumentumok megvizsgálásának határidejét, amelynek lejárta után a dokumentumokat vissza kell szolgáltatnia. Ilyen esetekben megőrzi a dokumentum átiratát az aktákban. Ha a dokumentumot átirat formájában nyújtják be, a bíróságnak jog van kérni az eredeti dokumentum benyújtását vagy annak indokolását, miért nem nyújtható be az eredeti dokumentum. Ha nem tesznek eleget a bíróság utasításainak, a bíróság az átirat bizonyító ereje alapján határoz.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Polgári peres eljárásokban a bizonyítékok szabad értékelésének általános elve érvényesül, de az érintett felek egyetértésével ez korlátozható. Különösen a polgári perrendtartás 232. szakaszának (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy egyetlen bizonyíték sem rendelkezik előre meghatározott bizonyító erővel a bíróságon, kivéve, ha a felek másképp állapodnak meg. A felek ezért megállapodhatnak abban, hogy egyes bizonyítékok döntő erővel rendelkeznek.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Igen. Törvény vagy a felek közötti megállapodás előírhatja, hogy egyes tények csak meghatározott típusú vagy alakúságú bizonyítékkal támaszthatók alá.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen. A polgári perrendtartás 254. szakasza értelmében a tanúként beidézett személy köteles megjelenni a bíróságon és az igazságnak megfelelő tanúvallomást tenni az általa ismert tényekkel kapcsolatban.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Az alábbi személyek megtagadhatják a tanúvallomást:

a felperes és az alperes lemenő és felmenő ági rokonai;

a felperes és az alperes testvérei, mostohatestvérei vagy azok házastársai; a felperes és az alperes mostohaszülei, nevelőszülei, mostohagyermekai és nevelt gyermekei;

a felperes és az alperes mostohaszülei vagy nevelőszülei, vagy mostohagyermekai vagy nevelt gyermekei;

a felperes és az alperes örökbe fogadó szülei vagy örökbe fogadott gyermekei;

a felperes és az alperes házastársa vagy élettársa, és azok szülei, még a házasság vagy az élettársi közösség felbontását követően is.

A tanú akkor is megtagadhatja a vallomástételt, ha az terhelő lehet rá vagy valamely fent megnevezett személyre nézve egy bűncselekménnyel vagy szabálysértéssel kapcsolatban.

A tanú megtagadhatja a vallomástételt a külföldi államok állami titkairól és titkosított információiról szóló törvény (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*) hatálya alá eső tényekkel kapcsolatban.

Az újságírás céljából információkat felhasználó személyek megtagadhatják a vallomástételt olyan tényekkel kapcsolatban, amelyek alapján azonosítható lenne az információ forrása.

A fentiekől függetlenül a tanú nem tagadhatja meg a vallomástételt az alábbi esetekben:

olyan tranzakció végrehajtása és tartalma, amely során tanúnak kérték fel;

egy családtag születése vagy halála;

a családjogi kapcsolatból származó tulajdonviszonyokkal kapcsolatos tények;

olyan vitatott jogviszonnyal kapcsolatos cselekmény, amelyet a tanú maga hajtott végre valamely fél jogi elődjeként vagy képviselőjeként.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen. Ha a tanú alapos ok nélkül megtagadja a vallomástételt, a bíróság bírsággal sújthatja, vagy elrendelheti a fogva tartását legfeljebb 14 napra. A tanú fogva tartását haladéktalanul megszüntetik, ha a tanú vallomást tesz, a bíróság befejezi a tárgyalást az ügyben, vagy már nem szükséges a tanú meghallgatása.

Emellett a tanút terhelik a vallomástétel alapos ok nélküli megtagadásából származó eljárási költségek.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A polgári perrendtartás 256. szakasza rendelkezik arról, hogy mely személyek nem hallgathatók meg tanúként. Ilyenek különösen az Észországban bejegyzett vallási szervezetek lelkészei vagy a kisegítő személyzetük, illetve ők nem kérdezhetők ki olyan információkkal kapcsolatban, amelyeket a lelki gondozás során közöltek velük. Az alábbi személyek csak akkor hallgathatók meg tanúként, ha az a személy, akinek érdekében áll a titoktartási kötelezettség fenntartása, erre engedélyt ad:

polgári és közigazgatási ügyekben a jogi képviselők, büntetőügyekben és szabálysértési ügyekben az ügyvédek, valamint közjegyzők olyan tények tekintetében, amelyekről a hivatásuk gyakorlása során szereztek tudomást;

orvosok, gyógyszerészek és más egészségügyi dolgozók olyan tények tekintetében, amelyeket a páciens bizalmasan közölt velük, beleértve a leszármazással, a mesterséges megtermékenyítéssel, az adott személy családjával és egészségével kapcsolatos információkat;

egyéb olyan személyek, akik foglalkozásuk, illetve szakmai vagy gazdasági tevékenységük folytán olyan bizalmas információkhoz jutottak hozzá, amelyeket a törvény értelmében nem fedhetnek fel.

A fent említett személyek szakmai támogató személyzete is csak akkor hallgatható meg tanúként, ha az a személy, akinek érdekében áll a titoktartási kötelezettség fenntartása, erre engedélyt ad.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A polgári perrendtartás 262. szakasza rendelkezik a tanú meghallgatására vonatkozó eljárásról. A tanú meghallgatása azzal kezdődik, hogy a bíróság elmagyarázza a tanúnak a meghallgatás tárgyát, és felszólítja, hogy mondjon el mindent, amit a meghallgatás tárgyával kapcsolatban tud. Ezután az eljárásban részt vevő feleknek joguk van a bíróságon keresztül kérdéseket intézni a tanúhoz. A bíróság engedélyével az eljárásban részt vevő felek közvetlenül is feltehetik a kérdéseiket.

A bíróság elutasítja a befolyásoló kérdéseket, az ügyben nem releváns kérdéseket, a korábban nem bemutatott új tények feltárására irányuló kérdéseket, illetve az ismétlődő kérdéseket. A bíróság szükség esetén bármikor további kérdéseket tehet fel a meghallgatás során, hogy pontosítsa vagy kiegészítse a tanúvallomást, illetve megállapítsa, mire alapozza a tanú az ismereteit.

A polgári perrendtartás 350. szakasza értelmében a bíróság ülést szervezhet eljárás konferencia formájában, hogy az eljárásban részt vevő felek vagy a képviselőjük, illetve a tanácsadójuk a bírósági ülés idején máshol tartózkodhasson, és ott valós időben végezhesse el az eljárási cselekményt. A máshol tartózkodó tanú vagy szakértő is meghallgatható, és az eljárásban részt vevő, valamely másik helyen tartózkodó fél kérdéseket intézhet hozzá az eljárási konferencia formájában megtartott bírósági ülésen.

Az eljárási konferencia formájában megtartott bírósági ülésen az eljárásban részt vevő feleknek a kérvények és kérelmek benyújtására, valamint az eljárásban részt vevő más felek kérvényeire és kérelmeire való állásfoglalásra vonatkozó jogát technikailag biztonságos módon garantálják, és a bírósági ülések a képeknek és a hangoknak az eljárásban részt vevő, de a bíróság területén nem jelenlévő felek által a bíróság részére, illetve a bíróság által a felek részére valós időben történő továbbítása szempontjából technikailag biztonságosak. A felek és a tanú bejegyzésével, illetve a kérvények alapján indított eljárások esetén csak a tanú bejegyzésével a tanú telefonon is meghallgatható az eljárási konferencia során. Az igazságügy-miniszter konkrét műszaki követelményeket határozhat meg az eljárási konferencia formájában megtartott bírósági ülések levezetésére vonatkozóan.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezattal kapcsolatban?

A polgári perrendtartás 238. szakasz (3) bekezdés 1) pontja értelmében a bíróság elutasíthatja a bizonyíték befogadását, és visszaszolgáltatja a bizonyítékot, ha azt bűncselekmény vagy az alapvető jogok jogellenes megsértése révén szereztek.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A polgári perrendtartás 267. szakasza értelmében az a fél, amelyiknek bizonyítania kellett egy tényt, de azt semmilyen bizonyítékkal nem tudta megtenni, vagy aki nem szolgált más bizonyítékkal, kérheti a másik fél vagy a harmadik fél eskü alatt történő meghallgatását a tény bizonyítása érdekében. Jogi személy esetén a képviselője hallgatható meg eskü alatt.

A bíróság az egyik fél kérésére és a másik beleegyezésével eskü alatt meghallgathatja azt a felet is, amelynek bizonyítékkal kell szolgálnia valamely vitás tényrel kapcsolatban.

A felek kérésétől és a bizonyítási teher felosztásától függetlenül a bíróság a saját kezdeményezésére eskü alatt meghallgathatja az egyik vagy mindkét felet, ha a korábbi eljárások, valamint a betervezett és felvett bizonyítékok alapján a bíróság nem tud állást foglalni a bizonyítandó tény igazságtartalmáról. A bíróság a saját kezdeményezésére akkor is meghallgathatja eskü alatt az egyik felet, ha az a fél, amelyiknek bizonyítékkal kell szolgálni, a másik fél beleegyezése nélkül eskü alatt kíván nyilatkozatot tenni.

Az egyszerűsített eljárások és a kérvények alapján indított eljárások esetén a bíróság úgy is határozhat, hogy az eljárásban részt vevő fél nem eskü alatt tett nyilatkozata elegendő egy tény bizonyítására, kivéve, ha a kérvények alapján indított eljárások releváns típusára vonatkozó szabályozás értelmében csak eskü alatt tett nyilatkozat fogadható el. A kereset ügyében hozott határozat nem alapulhat nem eskü alatt tett nyilatkozaton.

Utolsó frissítés: 05/01/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Írország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Egy konkrét követelés bizonyításának terhe általában a kérdéses kijelentést tevő vagy követelést támasztó félre hárul. Például a gondatlansági keresetben a gondatlanságot a felperesnek, a károsult közrehatását pedig az alperesnek kell bizonyítania. A kereset jogalapjának alátámasztásához szükséges tények bizonyítása általában a felperesre, a keresettel szembeni védekezéssel kapcsolatos bizonyítás terhe pedig az alperesre hárul, ha pedig az alperes vizontkeresetet nyújt be, e kereset tekintetében rá hárul a bizonyítási teher. Bizonyos esetekben azonban egyes jogszabályi rendelkezések az alperesre hárítják a bizonyítási terhet. Például a munkaviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatos követelés esetén a bizonyítási teher a munkáltató alperesre hárul, vagyis neki kell bizonyítania, hogy az elbocsátás alapos okból történt. [Lásd a módosított, [a munkaviszony jogellenes megszüntetéséről szóló 1977. évi törvényt](#)].

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az elfogadott tényeket nem kell bizonyítani. A bírák az általános ismereteikre hagyatkozhatnak vagy hivatalból figyelembe vehetik azokat a tényeket, amelyek egyértelműek, széles körben ismertek vagy közismertek, és e tények tekintetében ezért nincs szükség bizonyításra. A jog felállít bizonyos vélelmeket, amelyeket bizonyítékokkal meg lehet dönteni. Ezek közé tartoznak a gyermekek törvényességére, a házasság érvényességére, a nagykorú személy beszámíthatóságára vonatkozó vélelmek, valamint a halál vélelme olyan személyek esetében, akiket az összes megfelelő intézkedés megtétele ellenére több mint 7 éve nem láttak, és nem volt fellelhető rájuk vonatkozó információ. A *res ipsa loquitur* elvét akkor kell alkalmazni, ha a gondatlanságot olyan körülmények között vélelmezik, amelyekben a baleset oka egyértelműen az alperes, illetve annak a baleset időpontjában meglévő alkalmazottja vagy ügynöke érdekkörében merült fel, és a baleset rendes körülmények között nem történt volna meg akkor, ha a felelős személyek kellő gondossággal jártak volna el. A *res ipsa loquitur* elvére való hivatkozás esetén az alperesre hárul a bizonyítás terhe, és ő az, akinek be kell bizonyítania, hogy nem volt gondatlan. Az ok-okozati összefüggést azonban továbbra is a felperesnek kell bizonyítania. Megjegyzendő, hogy a *res ipsa loquitur* elvére nem kell hivatkozni, illetve annak nem kell a felperes keresetében szerepelnie ahhoz, hogy a felperes arra az ügy tárgyalásán támaszkodjon, ha a tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az elv alkalmazható.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári ügyekben a fél akkor nyeri meg a pert, ha a kérdés tekintetében a valószínűségek mérlegelését követően meggyőzi a bíróságot. Ennek megfelelően, ha a fél nem képes meggyőzni a bíróságot arról, hogy az általa előadott tények valószínűbbek, mint az ellenérdekű fél által előadott tények, elveszti az ügyet. Ez rugalmas szabály, a bíróság egyes ügyekben – például a csalással kapcsolatos követelésre vonatkozó ügyekben – az állítás súlyossága miatt általában több bizonyítékot követel meg.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári eljárásokban a bizonyítékokat dokumentumok feltárása, nyilvánosságra hozatal és tanúvallomások útján lehet beszerezni.

Dokumentumok feltárása: A felsőbb bíróság előtti keresetek esetében a dokumentumok feltárására az egyik fél által a másikhoz intézett, a dokumentumok önkéntes feltárására irányuló írásbeli kérelemmel kerül sor. A bíróság csak akkor rendeli el a dokumentumok feltárását, ha a másik fél elmulasztja vagy megtagadja a dokumentumok önkéntes feltárását, vagy figyelmen kívül hagyja a dokumentumok feltárására irányuló kérelmet. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 31. rendelkezésének 12. szabályát]. A kért dokumentumfeltárásnak relevánsnak és az ügyben a kérdéses tények megállapításához szükségesnek kell lennie. Emellett lehetőség van az ügyben félnek nem minősülő személytől is kérni dokumentumok feltárását.

Nyilvánosságra hozatal: A személyi sérüléssel kapcsolatos ügyekben bármely fél – a bírósághoz intézett kérelem nélkül – köteles a másik fél számára elérhetővé tenni az olyan szakértők által készített orvosi jelentéseket, akiket a tárgyaláson tanúként fognak meghallgatni. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 39. rendelkezésének 46. szabályát]. Emellett mindkét fél köteles megosztani a másik féllel a meghallgatni kívánt tanúk nevét és címét tartalmazó listát, a felperes pedig köteles a követelés tárgyát képező veszteséggel vagy sérüléssel kapcsolatos, különös károkat szenvedett eszközöket és költségeket tartalmazó nyilatkozatot tenni.

Tanúk: A felek álláspontjuk alátámasztása érdekében a bíróság engedélye nélkül hivatkozhatnak a tanúvallomásokra, kivéve a felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyó eljárásokat, amelyekben a tanúvallomásra hivatkozó fél köteles benyújtani a tanú által aláírt tanúvallomást, és fel kell kérnie a tanút, hogy a tárgyaláson szóban adja elő bizonyítékait. Amennyiben a fél a felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyben nem nyújtja be a tanúvallomást, a bíróság engedélye nélkül nem szólíthatja a tanút. A bíróság emellett tág hatáskörrel rendelkezik a elfogadott bizonyítékkal kapcsolatban, és kizárhatja az egyébként elfogadható bizonyítékokat vagy korlátozhatja a tanú kikérdezését. Bizonyos körülmények között a fél emellett kérheti a bíróságtól, hogy a tanú a vallomását a per tárgyalását megelőzően, a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt eskü alatt tett nyilatkozatban tehesse meg. Általában a bíró feladata, hogy meghallgassa a felek által hivatkozott bizonyítékokat, de maga nem vesz részt a tényfeltárásban. A bíró általában nem jogosult a felek hozzájárulása nélkül szólítani tanúkat, ezt megteheti azonban a bíróság polgári eljárásban történő megsértése esetén vagy egyes gyermekvédelmi eljárásokban. A bíró emellett visszahívhatja a fél által már szólított tanúkat.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. Amennyiben szakértői bizonyításra kívánnak hivatkozni, a feleknek a tárgyalást megelőzően meg kell osztaniuk egymással a szakvéleményeket. A felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyekben a bíró a tárgyalást megelőző eljárás részeként felkérheti a szakértőket, hogy egyeztessenek azon kérdések azonosítása céljából, amelyekkel kapcsolatban vallomást kell tenniük, egyezzenek meg az e kérdésekkel kapcsolatos vallomásukban, és vizsgáljanak meg minden olyan kérdést, amelynek vizsgálatára a bíró őket felkérheti. E szakértőket felkérheti a bíróság arra, hogy készítsenek a találkozóik és egyeztetéseik eredményeit tartalmazó összefoglalót, majd azt közösen nyújtsák be a hivatalvezetőnek és küldjék meg a feleknek. A szakértői egyeztetések ezen eredményei nem kötik a feleket. [Lásd [a felsőbb bíróságok eljárási szabályzata](#) 63A. rendelkezése 6. szabálya (1) bekezdésének (ix) pontját].

A bíróság hivatalból kijelölhet egy szakértőt törvényszéki szakértőként annak érdekében, hogy segítse a bíróságot a tárgyalás ügyben. A bíróság felkérheti a törvényszéki szakértőt, hogy készítsen jelentést, amelynek másolatát a felek is megkapják, és hogy e személy a bíróságnak nyújtandó tanácsadás vagy segítség céljából vegyen részt a tárgyaláson.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Dokumentumok feltárása: A bíróság csak akkor hoz a dokumentumok feltárására irányuló végzést, ha a dokumentumok feltárására köteles fél elmulasztotta, megtagadta vagy figyelmen kívül hagyta az önkéntes dokumentumfeltárást. Ezért ha a bíróság elrendeli a dokumentumok feltárását, általában meg kell téríteni az azt kérő félnek a kérelem benyújtásával kapcsolatos költségeit. Amennyiben a peres felet kötelezik a rendelkezése alatt vagy a birtokában lévő egyes dokumentumok feltárására, azokról másolatot kell készítenie, és el kell juttatnia azt a másik félnek. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésére a dokumentumok feltárására vonatkozó eskü alatt tett nyilatkozat megtételével kerül sor, amely az eskü alatt tett nyilatkozat mellékleteiként tárja fel a releváns dokumentumokat. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésének elmulasztása miatt elutasítható a kereset vagy figyelmen kívül hagyható a védekezés annak biztosítása érdekében, hogy a felek eleget tegyenek a dokumentumok feltárására irányuló végzésnek.

Tanúk: A feleknek nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk tanúbizonyítással történő alátámasztásához. Azokban az esetekben, amelyekben a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, a tanú a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt, szóban tesz vallomást. A meghallgatást a tárgyaláshoz hasonlóan kell lefolytatni a tanú kikérdezésének teljes körű lehetőségével és az így szerzett bizonyítékokról készített jegyzőkönyvvel.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. A szakértők a megállapításait és pártatlan szakvéleményüket tartalmazó írásbeli jelentést készíthetnek. Amennyiben szakértői jelentés készítésére kerül sor, azt a tárgyalást megelőzően meg kell osztani. A szakértő elsősorban a bíróságnak, nem pedig az eljárásban részt vevő feleknek tartozik felelősséggel annak ellenére, hogy díját az őt felkérő fél fizeti meg.

2.3 Mely esetekben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a meghatározott bizonyítékot beszerezni kívánó vagy arra hivatkozó fél indítványát, ha véleménye szerint a bizonyíték irreleváns, szükségtelen vagy elfogadhatatlan. A „legjobb bizonyíték elve” szerint a tényre vonatkozó legjobb és legközvetlenebb bizonyítékokra kell hivatkozni, vagy ha a legjobb bizonyíték nem áll rendelkezésre, annak hiányát kell figyelembe venni. Például egy konkrét levél tartalmának legjobb bizonyítéka magának a levélnek a bemutatása, nem pedig az annak tartalmára vonatkozó szóbeli beszámoló. Általában a kérdéses tények szempontjából releváns összes bizonyíték elfogadható. Egyes bizonyítékok azonban elfogadhatatlanok, mint például a bizalmas kommunikáció (például az ügyfél és az ügyvéd közötti bizalmas kommunikációra vonatkozó bizonyítékok). Ennek megfelelően a bizonyíték elfogadhatóságáról minden ügyben a bíró dönt.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A tényeket bizonyítékok, vélelmek, a bizonyítékokból származó következtetések, valamint egyes ismert tényeknek a bíróság által hivatalból történő figyelembevételé útján lehet bizonyítani. A polgári eljárásokban alkalmazható bizonyítékok típusai a tanúvallomások, az iratok és a tárgyi bizonyítékok. Az iratok közé tartoznak az okiratok, a számítógépes nyilvántartások, a fényképek, valamint a kép- és hangfelvételek.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Főszabály szerint a tanúk a tárgyaláson szóban adják elő vallomásukat, ahol felszólítják őket, hogy erősítsék meg nyilatkozataik hitelességét és pontosságát. A szakértők – a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – írásbeli jelentések útján nyújtják be bizonyítékaikat. A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell a következtetéseket, az azok alapjául szolgáló tényeket és vélelmeket, valamint a szakértői utasítások lényegét. A bíróság dönti el, hogy a szakértőnek meg kell-e jelennie a tárgyaláson azért, hogy ott szóban is előadhassa bizonyítékait.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság széles körű mérlegelési joggal rendelkezik az egyes bizonyítékok súlyának vagy hitelességének megítélésén. Például annak ellenére, hogy a híresztelésre alapozott bizonyíték elfogadható a polgári eljárásban, annak általában kisebb a súlya, mint a közvetlen tanúvallomásnak, különösen ha a nyilatkozattevőt magát is felszólíthatták volna vallomástételre.

Bizonyos iratokat és nyilvántartásokat hitelesnek kell elismerni. Például a vállalkozások és közigazgatási szervek nyilvántartásait hitelesnek kell elismerni, ha azokat a vállalkozás vagy közigazgatási szerv tisztviselője hitelesíti, illetve különböző típusú közokiratokat (például jogszabályokat, belső szabályzatokat, határozatokat, egyezményeket és bírósági jegyzőkönyveket) elég a nyomtatott vagy hitelesített másolatokkal bizonyítani, azok tekintetében nincs szükség további bizonyításra.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Bizonyos ügyleteket kizárólag írásban lehet megkötni, éppen ezért azok bizonyításához is írásbeli bizonyítékra van szükség. Erre példa a földterület adásvételére irányuló szerződés.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint amennyiben a tanú cselekvőképés, őt fel lehet szólítani arra, hogy a bíróság előtt megjelenjen és vallomást tegyen. Az a fél, aki biztosítani kívánja a tanú tárgyaláson való megjelenését, a tanú megidézésére vonatkozó olyan idézést készít elő, amely kötelezi a tanút, hogy vallomástétel céljából a bíróságon megjelenjen. Az idézés a bíróság általi kibocsátását és megfelelő kézbesítését követően kötelezi a tanút a tárgyaláson való megjelenésre. A tanú megidézésére vonatkozó idézést nem teljesítő személy megsérti a bíróságot.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A cselekvőképés tanúk vallomástételre való kötelezésére vonatkozó főszabály nem alkalmazható a külföldi uralkodókra és háztartásaikra, a külföldi diplomáciai képviselőkre és konzuli tisztviselőkre, bizonyos nemzetközi szervezetek képviselőire, valamint a bírakra és az ülnökökre az e jogkörben végzett tevékenységükkel összefüggésben. A felek házastársai és hozzátartozói számára polgári eljárásban kötelezővé lehet tenni a vallomástételt. A tanú köteles a kérdésekre válaszolni, kivéve olyan körülmények között, amelyek fennállása esetén sérülne az önvádra kötelezés tilalma. Ennek megfelelően a tanú köteles válaszolni a kérdésre, kivéve, ha bizonyítja, hogy alapos oka van feltételezni, hogy a válaszadással saját magát vádolná meg.

Mindazonáltal azok a tanúk, akik főszabály szerint vallomásra kötelezhetők, jogosultak kiváltság alapján bizonyos dokumentumokat a megvizsgálástól visszatartani és a válaszadást bizonyos kérdésekre megtagadni. A kiváltságok főbb típusai az ügyvédi titoktartási kötelezettség, a bizalmas kommunikáció, valamint a fent említett önvádra kötelezés tilalma.

A bizonyítékot emellett közérdekű mentesség alapján is vissza lehet tartani, ha annak bemutatása sértené a közérdeket. A mentességet élvező bizonyítékok közé tartoznak a nemzetbiztonsághoz, a diplomáciai kapcsolatokhoz, a központi kormányzat működéséhez, a gyermekek jólétéhez, a bűncselekmények felderítéséhez, valamint az informátorok védelméhez kapcsolódó bizonyítékok. Emellett az újságírók nem kötelesek megjelölni a forrásait, kivéve, ha azok megosztása az igazságszolgáltatás vagy a nemzetbiztonság érdekében, illetve zavargás vagy bűncselekmény megelőzéséhez szükséges.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A megidézett és a vallomástételt megtagadó tanú a bíróság megsértése miatt a jogsértés jóvátételéig börtönbüntetésre ítéltető, illetve vele szemben pénzbírságot is ki lehet szabni. A tanú megidézésére vonatkozó idézés teljesítésének elmulasztása tulajdonképpen a bírósági végzés teljesítésének elmulasztását jelenti, vagyis a vallomástétel megtagadása megsérti a bíróságot.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A nagykorú személyek nem alkalmasak arra, hogy polgári eljárásban vallomást tegyenek, ha képtelenek az eskü megértésére vagy észszerű vallomás megtételére. Előfordulhat, hogy a kiskorú tanú nem alkalmas a vallomástételre, ha nincs tisztában az igazmondási kötelezettséggel vagy nem rendelkezik megfelelő értelmi képességgel ahhoz, hogy az általa előadott bizonyítékot alátámassza; e kérdésben a konkrét perben eljáró bíró jogosult dönteni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk először megteszik saját vallomásukat, majd ezt követően őket az ellenérdekű fél ügyvédje is kikérdezi. A kikérdezés során a tanúknak befolyásoló kérdéseket is fel lehet tenni. Bizonyos esetekben a kikérdezést követően a tanút az őt eredetileg szólító fél újból kikérdezheti. Emellett a bíró is feltehet kérdéseket a tanúnak, például bizonyos kérdések tisztázása érdekében.

Bizonyos esetekben a tanúk számára az élő televíziós kapcsolaton keresztül vallomástételt is lehetővé kell tenni. A gyermek vagy a mentális zavarban szenvedő fél jólétét érintő eljárásokban a bíróság a gyermek vallomását élő televíziós kapcsolat segítségével is meghallgathatja, és a gyermekhez intézett kérdéseket közvetítő segítségével is felteheti. A bizonyíték élő televíziós kapcsolat segítségével való felvételére akkor is lehetőség van, ha a kérdéses tanú Írország joghatóságán kívül él.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett bizonyíték nem feltétlenül elfogadhatatlan. Az abban az esetben fogadható el, ha releváns, de a bíró mérlegelési jogkörében jogosult azt kizárni. Amennyiben a bíró úgy véli, hogy a bizonyítékot a közrend érdekében – a kérdéses tények szempontjából betöltött relevanciája ellenére – ki kell zárni, a bizonyíték nem kerül befogadásra.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az eljárásban részt vevő felek nyilatkozatai a félnek nem minősülő személyek nyilatkozataival azonos mértékben fogadhatók el bizonyítékként.

Kapcsolódó linkek

<https://www.courts.ie>

Utolsó frissítés: 08/04/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [el](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Görögország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítás tekintetében a görög jog „a fél az ügy ura” elvét (*archi tis diáthesis*) követi. Ennek megfelelően a bíróság kizárólag a fél kérelmére jár el, és kizárólag a felek által tett és bizonyított ténybeli állítások és az általuk benyújtott kérelmek alapján határoz. Az eljárási lépéseket – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a felek indítványára kell megtenni. A feleknek csak azokat a tényeket kell bizonyítaniuk, amelyek hatással vannak az ügy eldöntésére, és amelyek szükségesek független követelésük vagy ellenkövetelésük alátámasztásához. A nem alátámasztott kérelmeket el kell utasítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben jogszabály egy tény megállapításához bizonyítást ír elő, eltérő rendelkezés hiányában lehetséges az ellenbizonyítás. Azokat a tényeket, amelyek olyan mértékig ismertek, hogy nem állhat fenn észszerű kétség azok valóságtartalmát illetően, vagy amelyeket a bíróság más bírósági eljárásokból ismer, automatikusan figyelembe kell venni, és azokat nem szükséges bizonyítani. A bíróság bizonyítás nélkül, automatikusan figyelembe veszi az általános tapasztalatokat. A bíróság hasonlóképpen hivatalból figyelembe veszi más országok jogszabályait, szokásjogát és szokásait, ehhez azonban igényelhet bizonyítékokat, ha azokat nem ismeri.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság szabadon mérlegeli a bizonyítékokat és saját mérlegelési jogkörében dönt arról, hogy a nyilatkozatokat igaznak fogadja-e el. Határozatában ismerteti döntésének indokait. Amennyiben jogszabály kimondja, hogy az ügyet kizárólag a valószínűségek mérlegelése alapján is el lehet dönteni – például ideiglenes intézkedésekre (*asfalistiká métra*) irányuló kérelmek esetén –, a bíróság nem köteles a bizonyításfelvételre, a bizonyítékok elfogadható formáira, valamint a benyújtható bizonyítékok bizonyító erejére vonatkozó szabályokat alkalmazni, de figyelembe vehet bármit, amit a tényekre vonatkozó véleményének kialakításához megfelelőnek ítél.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Főszabály szerint a bizonyítékot a felek indítványozzák és nyújtják be. A bíróság azonban hivatalból abban az esetben is elrendelheti a jogszabályban meghatározott bizonyíték benyújtását, ha arra a fél nem hivatkozott.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvételt követően a bíróság érdemben dönt az ügyben, kivéve, ha megállapítja, hogy a bizonyítékok elégtelenek, mely esetben további új bizonyítékok benyújtását rendelheti el.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Amennyiben megállapítja, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok elégtelenek, vagy azokat a fél nem a jogszabályban meghatározott határidőn belül nyújtotta be.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás (*Kódika Politikás Dikonomias*) szerinti bizonyítékok a beismerés, a szemle, a szakértői jelentések, az okiratok, a felek nyilatkozatai, a tanúvallomások, a vélelmek és az eskü alatt tett nyilatkozatok.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A szakértők (*pragmatognómones*) a bíróság által feltett kérdésekre vonatkozó véleményeik elkészítésével segítséget nyújtanak a bíróságnak. Amennyiben szükséges, a bíróság felszólítja a szakértőket, hogy az egyes eljárási lépések vagy az összes eljárási lépés során legyenek jelen. Minden egyes bíróság jegyzéket vezet a szakértőkről. A jegyzékek elkészítésének és vezetésének módját az igazságügyi miniszter javaslata alapján elfogadott végzések határozzák meg. Az ügyben eljáró bíróság ellátja a szakértőket a feladataik teljesítéséhez szükséges utasításokkal, és meghatározza különösen azt, hogy a) szükségesnek tartja-e, hogy a szakértők részt vegyenek a bírósági eljárás valamely szakaszában, valamint hogy b) a szakvéleményt a bíróságon kell-e előadni, vagy azt a szakértőknek egyedül kell-e elkészíteniük. Az ügyben eljáró bíróság eltérő rendelkezése hiányában e hatásköröket a szakvéleményekkel kapcsolatos eljárási lépés megtételére felkért bíróság és a kijelölt bíróság (*entetalménos dikastís*) szintén gyakorolhatják. Amennyiben írásbeli véleményt kell készíteni, a bíróság meghatározza azt a határidőt, amelyen belül a szakértőknek be kell nyújtaniuk véleményüket. A bíróság vagy tanácsban történő bíráskodás esetén a bíróság elnöke a szakértő kérelmére meghosszabbíthatja a határidőt, ha a felek még nem kerületek megidézésre, és a szakértő véleménye szerint a rendelkezésre álló idő nem elegendő a vélemény elkészítéséhez. Amennyiben az ügyben több szakértő vesz részt, ők közösen teszik meg a szakvélemény elkészítéséhez szükséges lépéseket, és közösen készítik el írásbeli véleményüket. A szakértők bármelyik szakértő kérésére összeülnek. Az írásbeli véleményben be kell mutatni a szakértők által megtett lépéseket, valamint minden egyes szakértő indokolt álláspontját, és azt a szakértőknek alá kell írniuk. Amennyiben valamelyik szakértő nincs jelen a vélemény elkészítésénél vagy megtagadja annak aláírását, ennek is szerepelnie kell a véleményben. A szakértők vagy az általuk erre feljogosított személy az őket kijelölő bíróság hivatalához nyújtják be az írásbeli véleményt, és e tényt nyilvántartásba kell venni. Amennyiben a vélemény a kijelölt bíróság szerinti bíróság kérelme alapján eljáró bíróság hivatalához kerül benyújtásra, a jelentést haladéktalanul továbbítani kell az ügyben eljáró bíróság hivatalához. A bíróság minden esetben szabadon mérlegelheti a szakvéleményeket.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A fél által a bíróságon vagy a kijelölt bíróság előtt tett szóbeli vagy írásbeli beismerés (*omología*) az azt tevő féllel szembeni teljes értékű bizonyítéknak minősül; a bíróságon kívül tett beismeréseket a többi bizonyítékhoz hasonlóan szabadon lehet mérlegelni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A szerződéseket és a kollektív jellegű aktusokat nem lehet tanúvallomásokkal bizonyítani, ha az ügylet értéke meghaladja a 20 000 EUR-t, emellett a tanúvallomások nem fogadhatók el az okirati bizonyítékokkal szemben akkor sem, ha az ügylet értéke alacsonyabb mint 2 millió GRD vagy 20 000 EUR. A tanúvallomások elfogadhatók azonban a következő esetekben: a) ha a bizonyító erővel rendelkező dokumentum olyan kezdetleges bizonyítékul szolgál, amely valószínűsíti, hogy az ügylet megkötésre került („írásbeli bizonyítékekezdemény”, *archí éngrafis apódeixis*); b) ha a dokumentum bemutatása elmaradásának fizikai vagy erkölcsi oka van; c) ha egyértelmű, hogy a dokumentumot elkészítették, de az véletlenül elveszett; d) ha a tanúvallomások az ügylet jellege vagy az annak megkötésével kapcsolatos különleges körülmények igazolják, különösen ha az ügylet kereskedelmi tevékenységet érint.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden személy, akit tanúként meg kívánnak hallgatni, köteles megjelenni és előadni az általa ismert tényeket. Amennyiben az érintett személy indokolatlanul nem jelenik meg, a bíróság felszólítja, hogy fizesse meg a távollétével okozott költségeket, emellett a bíróság pénzbírságot is kiszabhat.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A következő személyek jogosultak a vallomástétel megtagadására: 1. lelkészek, jogászok, közjegyzők, orvosok, gyógyszerészek, ápolók, szülészek, ezek asszisztensei, valamint a fél jogi tanácsadói az olyan tények tekintetében, amelyeket a foglalkozásuk gyakorlása során ismertek meg; 2. a felek vér szerinti vagy házassággal, illetve örökbe fogadással szerzett egyenes ági vagy oldalági rokonai a harmadik ágiig, kivéve, ha őket ugyanaz a kapcsolat fűzi mindegyik félhez, valamint a házastársak, korábbi házastársak és jegyesek. Emellett a tanú nem köteles vallomást tenni 1. olyan tények tekintetében, amelyek miatt a tanú vagy a polgári perrendtartás 401. cikkének (2) bekezdése szerinti hozzátartozója által elkövetett jogsértéssel kapcsolatban eljárás indítható, vagy amelyek tekintetében szerülne a tanú vagy az említett személy jóhírneve, valamint 2. olyan tények tekintetében, amelyek szakmai titoknak minősülnek.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tárgyaláson megjelenő, de a vallomástételt erre irányuló kötelezettsége ellenére megtagadó tanút a bíróság pénzbírság megfizetésére kötelezheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyeket nem lehet tanúként meghallgatni:

papok a gyónás során megismert tények tekintetében;

azok a személyek, akik a kérdéses esemény idején nem rendelkeztek az esemény megértéséhez szükséges beszámíthatósággal, vagy akik nem képesek beszámolni arról, amit érzékeltek;

azok a személyek, akik a kérdéses események idején olyan mentális zavarban szenvedtek, amely ténylegesen korlátozta ítélőképességüket és az akaratukat, vagy akik a meghallgatás idején ilyen állapotban vannak;

jogászok, közjegyzők, orvosok, gyógyszerészek, ápolók, szülészek, ezek asszisztensei, valamint a fél jogi tanácsadói az olyan tények tekintetében, amelyeket az őket titoktartásra kötelező foglalkozásuk gyakorlása során közöltek velük vagy ismertek meg, kivéve, ha a tényt megosztó és őket titoktartásra kötelező személy engedélyezi számukra a vallomástételt;

köztestviselők és szolgálatot teljesítő katonák az olyan tények tekintetében, amelyekre vonatkozóan őket titoktartás terheli, kivéve, ha felelős felettesük engedélyezi számukra a vallomástételt;
a per eredményében érdekelt személyek.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A meghallgatást megelőzően a tanú esküt tesz (amely lehet vallásos eskü vagy nyilatkozattétel). A tanúkat külön kell meghallgatni, és őket csak akkor lehet egymással vagy a felekkel szembesíteni, ha ez feltétlenül szükséges. A tanúk szóban adják elő bizonyítékaikat. A tanúknak nyilatkozniuk kell, hogy az általuk előadott bizonyítékokat hogyan ismerték meg, és híreszteléseken alapuló bizonyítékok esetében meg kell nevezniük azt a személyt, akitől az információt kapták. A bíróság megtilthatja a feleknek vagy jogi képviselőiknek, hogy a tanúknak kérdéseket tegyenek fel, ha azok nyilvánvalóan lényegtelenek vagy irrelevánsak, és akkor zárja le a tanú meghallgatását, amikor úgy véli, hogy a tanú minden általa ismert információt előadott a bizonyítandó tényekre vonatkozóan. A bíróság hivatalból vagy a felek kérelmére dönthet úgy is, hogy a technológia alkalmazására szükség van-e az eljárás eredményes lefolytatásához. Az ügy körülményeire tekintettel a bíróság jóváhagyhatja a videokonferencia iránti kérelmet és további garanciákat követelhet meg az eljárás megfelelő lefolytatása érdekében. A bírónak, a hivatalvezetőnek és a videokonferencián részt vevő egyéb személyeknek a tárgyalás tervezett időpontja előtt meg kell jelenniük a megfelelő termekben. A bíróság eseti alapon dönt arról, hogy a távoli helyszínen szükséges-e bíró részvétele. A berendezést a bíró vagy az erre felhatalmazott bírósági alkalmazott kezeli. Konzuli hatóság esetén a berendezést a küldöttségvezető által erre feljogosított személy kezeli. A videokonferencia útján történő meghallgatás lefolytatására a polgári perrendtartás érintett eljárási lépésre vonatkozó rendelkezéseivel összhangban kerül sor. A bíró határozza meg a termekben jelen lévő személyek számát. A bíró folytatja le a meghallgatást, és megadja a szükséges iránymutatást a két helyszínen jelen lévő személyek számára. A bíróság minden tagja és a tárgyaláson részt vevő összes személy – a meghallgatást vezető bíró engedélyével – jogosult kérdéseket feltenni a jelen lévő feleknek, tanúknak és szakértőknek. A bírót a távoli helyszínen lévő személy személyazonosságának megállapításában a hivatalvezető vagy a távoli helyszínen jelen lévő olyan személy segíti, akit erre a konzul felhatalmazott. A tárgyalást vezető bíró dönti el, hogy a videokonferencia mikor ér véget. A tanúk, szakértők és a felek videokonferencia útján történő meghallgatása a bíróság előtt megvalósuló eseménynek minősül, és ugyanolyan bizonyító erővel rendelkezik, mint a nyilvános tárgyaláson megvalósuló események.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A bíróság kizárólag a jogszerű bizonyítékokat veheti figyelembe. A „jogszerű” bizonyítékok (*nómina endektiká mésa*) fogalma azokat az eszközöket foglalja magában, amelyek segítségével a bizonyítékok beszerzésre kerültek. A jogellenesen beszerzett bizonyítékok jogellenesek, és azokat nem lehet figyelembe venni.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, a felek nyilatkozata elfogadható bizonyítékként.

Utolsó frissítés: 13/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Spanyolország

1 A bizonyítási teher

A jog bíróság általi elismerése érdekében bizonyítani kell az állított tényeket. Ehhez eljárási tevékenységet kell végezni, amelynek lépései és ütemezése szabályozva vannak.

Az eljárásban részt vevő feleknek bizonyítaniuk kell az általuk állított és a követeléseik alapját képező tényeket. Éppen ezért a felperesnek a keresetében szereplő tényeket kell bizonyítania, az alperesnek pedig a keresetben szereplő tények joghatását meghiúsító, megszüntető vagy gyengítő tényeket kell bizonyítania.

A bizonyítási terhet viselő fél terhére esnek a bizonyítékok hiányának hátrányos következményei. Ennek megfelelően, amennyiben a fél az ítélet vagy ahhoz hasonló határozat meghozataláig nem bizonyítja az általa állított tényeket, a bíróság elutasítja a követeléseket. Az egyes tények bizonyítása hiányának valamelyik fél terhére rovása során a bíróság figyelembe veszi, hogy a felek milyen erőfeszítések árán tudják bizonyítani az adott tényt.

Minden bírósághoz forduló személy köteles a bírósághoz fordulást megelőzően felmérni, hogy milyen valószínűséggel tudja bizonyítani az általa állított tényt annak érdekében, hogy elkerülje az idő- és pénzpazarlást (jogi költségek) abban az esetben, ha nem képes a bizonyításra. E célból szükséges az eljárás bizonyítási szakaszának legalább alapfokú ismerete.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A spanyol jogban a bizonyítási szakaszt a polgári perrendtartás (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (2000. január 7-i 1/2000. sz. törvény) II. kötete I. címének V. és VI. fejezete (281–386. cikk) szabályozza. A polgári perrendtartás bevezetésének (a preambulumnak) XI. szakasza tartalmaz olyan, a bizonyításra vonatkozó általános megjegyzéseket, amelyek megfontolandók lehetnek azon személyek számára, akik meg kívánják ismerni, hogy a spanyol jogalkotó miként vélekedik az eljárások bizonyítási szakaszáról.

Egyes eljárásokban külön szabályok vonatkoznak a bizonyításfelvételre, amelyek felülírják az általános szabályokat; ilyenek például a kiskorúakkal vagy a családokkal kapcsolatos eljárások. A másodfokú bíróság (*Juzgado de Segunda Instancia*) szintén végezhet bizonyításfelvételt. Ezt általában olyan bizonyítékok tekintetében kell lefolytatni, amelyeket az indítványozó érdekkörén kívül álló okból nem lehetett az elsőfokú bíróság (*Juzgado de Primera Instancia*) előtt benyújtani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Elméleti síkon hagyományosan különbséget kell tenni a tények bizonyítása és a jog bizonyítása között, bár a valóságban a jogot nem kell bizonyítani, hiszen azt a bírónak ismernie kell. Ez alól a külföldi jog képez kivételt, amelyet adott esetben bizonyítani kell. A külföldi jog bizonyítását a polgári ügyekben folytatott nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló törvény (*Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil*) szabályozza, amely szerint a bíró a külföldi jogra vonatkozó jelentést kérhet, általában a spanyol központi hatóságtól. Amennyiben a külföldi jog nem kerül bizonyításra, a spanyol jog alkalmazható, a bíró azonban csak kivételes körülmények között gyakorolja e hatáskörét.

Nem kell a teljesen köztudomású vagy olyan tényeket bizonyítani, amelyekben a felek egyetértenek, kivéve olyan esetekben, amelyekben az eljárás tárgya nem a felek befolyása alatt áll, vagyis a személyek jogképességével, származásával, házasságával és a kiskorúakkal kapcsolatos eljárásokban.

A jogszabályban meghatározott vélelmek mentesítik a vélelemre hivatkozó felet a vélelmezett tény bizonyítása alól. Az ilyen vélelmek esetében – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – lehetőség van ellenbizonyításra. A jogszabályban meghatározott vélelmek közé tartozik a házasságot követően a

házastársak vagy a házastársak valamelyike által szerzett ingatlan és pénzüsszeg közös tulajdonára vonatkozó vélelem, azon esetek kivételével, amelyekben bizonyítható, hogy az kizárólag az egyik házastárs tulajdonába tartozik, a vélelem, hogy a házastársak együtt élnek, valamint a vélelem, amely szerint az eltűnt személy a halála megállapításáig életben volt.

Főszabály szerint ha az alperes nem válaszol a keresetre és nem jelenik meg a bíróságon, ez nem menti fel a felperest a követelését alátámasztó tények bizonyításának terhe alól. Léteznek azonban olyan kivételes körülmények, amelyek között az alperes kifogásának hiánya miatt a bíró a felperes követelésének helyt adó ítéletet hoz. Ez a helyzet például a kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokban, valamint a nemfizetés miatti kilakoltatásra irányuló eljárásokban.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A felek által a keresetben vagy a védekezésben állított tényeket bizonyítani kell, és a bíróságnak az eset körülményeire tekintettel kell elvégeznie értékelését, figyelembe véve a felvett bizonyításokat és azok jellegét (például a közokirat bizonyító ereje nem azonos a felek valamelyike által tett nyilatkozatával). A bizonyítékok értékelésének és a bírói következtetések indokolásának szerepelniük kell az ítéletben. A közvetlen bizonyítékok mellett léteznek közvetett bizonyítékok is, ami azt jelenti, hogy ha egy tényt valósnak vagy teljes mértékben bizonyítottak fogad el, a bíróság vélelmezheti, hogy egy másik tény is valós, feltéve, hogy a két tény között egyértelmű és közvetlen kapcsolat áll fenn. A bíróságnak a határozatában be kell mutatnia a bizonyított tényről a vélelmezett tényre való következtetés indokait.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári eljárásokra irányadó, a bíróság kizárólag az elé terjesztett kérdésekben való döntésére vonatkozó alapelv (*principio dispositivo*) szerint a feleknek kell indítványozniuk azokat a bizonyítékokat, amelyekre az eljárásban hivatkozni kívánnak. A bíróság azonban hivatalból határozhat arról, hogy egyes bizonyítások kizárólag jogszabályban meghatározott esetekben vehetők fel. Ennek megfelelően a rendes polgári eljárásokban az előzetes meghallgatás során, ha a bíró véleménye szerint a felek által indítványozott bizonyítékok nem elégségesek a kérdéses tények megállapításához, a bíró tájékoztathatja a feleket a bizonyítékok elégtelenségével érintett tényekről, és megjelölheti azokat a bizonyítékokat is, amelyeket a felek indítványozhatnak.

A személyek jogképességével, származásával, házasságával és a kiskorúakkal kapcsolatos eljárásokban a bíró – függetlenül a felek vagy az ügyészség által indítványozott bizonyítékoktól – bármely bizonyítást felvehet, amelyet az adott eljárás típusától függően szükségesnek ítél a döntés meghozatalához.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A szóbeli eljárásokban (6000 EUR-t nem meghaladó követelések esetében) a tárgyalás során a bizonyítékok indítványozását és befogadását követően a tényleges eljárásban a bíró folytatja le a bizonyításfelvételt.

A rendes eljárásokban (6000 EUR-t meghaladó követelések esetében) az előzetes meghallgatáson (amelyen eljárási kérdések is megválaszolásra kerülnek) a bizonyítékok befogadását követően kijelölnek egy időpontot az eljárásra, és a bizonyításfelvételt addig az időpontig elhalasztják. A feleket nyilatkozattétel céljából megidézik, megidézik továbbá azokat a tanúkat, akiket a felek nem tudtak a bíróság elé állítani, illetve – ha a feleknek az elkészített véleményt követően tisztázásra vagy magyarázatokra van szükségük – a szakértőket, emellett megkeresik azokat az intézményeket, amelyeknél olyan dokumentumok találhatóak, amelyeket a felek nem voltak képesek csatolni a keresetükhöz és a védekezésükhöz, feltéve, hogy a felek megjelölték, hogy e dokumentumok mely nyilvántartásokban találhatóak. Azokat a bizonyításokat, amelyeket nem szükséges az eljárás során felvenni (például az egyes helyszíni szemlék), az eljárást megelőzően kell felvenni. Abban az esetben, ha az előzetes meghallgatás során bizonyítékként kizárólag dokumentumok felvételére kerül sor, és azokat nem vitatják, vagy ha szakvélemény elkészítésére kerül sor, és egyik fél sem kérte a szakértő részvételét az előzetes meghallgatáson, a bíróság – az eljárás időpontjának kijelölése nélkül – az előzetes meghallgatást követően hozza meg ítéletét.

Főszabály szerint a bizonyításfelvételt ugyanaz az eljáró bíró vagy bíróság végzi el, akkor is, ha a tanú lakóhelye nem az illetékességi területén van, és a tanúnak az idézésben szereplő időpontban a bíróság székhelyére kell utaznia (de jogosult az őt megidéző féltől a bírósági titkár által meghatározott díjazást követelni e fél arra vonatkozó jogának sérelme nélkül, hogy a másik féltől követelje e költségeket, amennyiben e másik felet kötelezik az eljárási költségek viselésére). Kizárólag kivételes esetben – például jelentős távolság esetén – lehetséges jogsegélyt kérni annak érdekében, hogy a tanú a vallomását a lakóhelye szerinti bíróságon tehesse meg. Ebben az esetben hivatalos megkeresést kell küldeni a másik bíróságnak (nemzeti szinten) vagy a nemzetközi igazságügyi együttműködés szabályai által meghatározott mechanizmust kell alkalmazni attól függően, hogy a vallomást hol kell megtenni. Ez utóbbi esetben a feleknek a feltenni kívánt kérdéseiket írásban kell benyújtaniuk. A videokonferencia alkalmazása egyre elterjedtebb, és ilyen esetekben nincs szükség a kérdések előzetes megfogalmazására. Elég kérelmezni a videokonferencia alkalmazását annál a bíróságnál, ahol azt le kell folytatni.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A vitathatatlan tényekre vonatkozó bizonyítékokat és az olyan bizonyítékokat, amelyek nem relevánsak az eljárás tárgya szempontjából, nem lehet elfogadni, emellett nem lehet elfogadni azokat a bizonyítékokat sem, amelyek – ésszerű és pontos szabályok és kritériumok szerint – nem járulnak hozzá a vitatott tények tisztázásához. A bíróság semmilyen esetben nem fogadja el azokat a bizonyítékokat, amelyeket jogellenesen szereztek be, amelyek alapvető jogokba ütköznek, vagy amelyek a bíróság segítségét kérik olyan dokumentumok beszerzéséhez, amelyek a felek rendelkezésére állnak.

Főszabály szerint a bizonyítékokat a szóbeli eljárásban vagy az előzetes meghallgatás során kell indítványozni. A határidőn túl indítványozott bizonyítékokat nem lehet elfogadni.

A jogképességgel, családdal és kiskorúakkal kapcsolatos eljárásokban a kereset és a védekezés előterjesztését követően is lehet új tényekre hivatkozni, különösen a másodfokú bíróság előtt az ítélettel szembeni fellebbezés vagy a fellebbezés vitatása esetén. Ilyen esetekben új bizonyítékokat is lehet indítványozni, feltéve, hogy az ítélet meghozatalára nyitva álló időszak még nem kezdődött meg. Egyéb eljárásokban, ha az érvek előadására nyitva álló határidő lejártát követően merül fel jelentős új tény, a felek azt a bírósággal írásban közölhetik, és indítványozhatják a bizonyításfelvételt, ha a másik fél azt nem ismeri el valósnak.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az eljárásban alkalmazható bizonyítási eszközök: a felek meghallgatása; közokiratok; magánokiratok; szakvélemények; bírósági vizsgálatok; a tanúk meghallgatása; valamint szavak, hangok és képek reprodukciója, illetve olyan eszközök, amelyek lehetővé teszik a szavak, adatok, ábrák és számviteli vagy az eljárás szempontjából releváns egyéb célból elvégzett matematikai műveletek tárolását, lehívását és reprodukcióját.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

TANÚVALLOMÁS: a keresetben vagy a védekezésben nem kell a tanúkat szerepeltetni, mivel a szóbeli eljárásban minden félnek az eljárásban tanúskodó személyekkel együtt kell megjelennie a meghallgatásra kitézött időpontban. A feleknek kérniük kell a bíróságtól azon tanúk megidézését, akiket maguk nem tudtak a bíróság elé állítani, az idézésben felszólítva őket, hogy annak kézhezvételétől számított három napon belül jelenjenek meg. A rendes eljárásokban a tanúkat az előzetes meghallgatáson kell azonosítani, amikor az eljárási kérdések mellett az ügyben vitatott tények megállapítására, valamint az azokra vonatkozó bizonyítékok indítványozására és befogadására is sor kerül.

A tanúvallomás mindig szóbeli, és azt (akárcsak a szakértőktől kért, szükségesnek ítélt pontosításokat) az eljárás napján kell felvenni. A tanúk meghallgatására vonatkozó szabály alól egy kivétel van: ha jogi személyeknek vagy közintézményeknek kell az eljárásban jelentősnek minősülő tényekre

vonatkozó információt szolgáltatniuk, de nincs szükség természetes személyek egyedi meghallgatására. Ebben az esetben a szóbeli nyilatkozat helyett a felek által feltenni kívánt és a bíró által relevánsnak ítélt kérdések listáját kell átnyújtani az adott szervezetnek. A válaszadás írásban történik.

SAKVVÉLEMÉNYEK: a szakvéleményeket mindig írásban kell benyújtani. Azok benyújtását és a másik fél által benyújtott vélemények megismerését követően a feleknek el kell döntenük, hogy szükségesnek tartják-e, hogy a szakértő esetlegesen szükséges további pontosítás vagy magyarázat céljából megjelenjen a tárgyaláson.

Amennyiben a felek szakvéleményeket kívánnak igénybe venni, a követeléseik alapját képező szakvéleményt a keresettel vagy a védekezéssel együtt kell benyújtaniuk, kivéve, ha ez nem lehetséges, mely esetben meg kell jelölniük, hogy milyen véleményeket kívánnak felhasználni. Emellett a véleményeket azok elérhetővé válásakor, de a rendes eljárásban legkésőbb az előzetes meghallgatás kezdetét öt nappal megelőzően vagy szóbeli eljárásban a tárgyalást öt nappal megelőzően be kell nyújtaniuk. A felek ettől függetlenül a kereset vagy védekezés benyújtásakor is kérhetik szakértő bíróság általi kijelölését, mely esetben a vélemény benyújtására ezt követően (általában az előzetes meghallgatás és az eljárás közötti időszakban, de annak a felek általi, tárgyalást megelőző megismerését lehetővé tevő kellően korábbi időpontban) kerül sor.

A tanú és a szakértő közötti átmeneti szereplő a szakértő tanú, aki olyan tanú, aki képes választ adni az eljáráshoz kapcsolódó technikai kérdésekre. A szakértő tanú általában a keresettel vagy a védekezéssel együtt írásbeli bizonyítékként – és nem szakvéleményként – benyújtott jelentéseket készítik.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Igen. A közokiratok teljes mértékben bizonyítják az azokban szereplő tényeket, aktusokat vagy helyzeteket, valamint az okirat készítésének időpontját és az elkészítésben részt vevő közjegyzők és személyek személyazonosságát. Amennyiben a közokirat hitelességét valaki vitatja, azt – annak hollététől függetlenül – meg ellenőrizni kell és össze kell hasonlítani az eredetivel. Ettől függetlenül a következők az ellenőrzés és összehasonlítás szükségessége nélkül teljes értékű jogi bizonyítéknak minősülnek, kivéve, ha ennek ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték merül fel, vagy – amennyiben lehetséges – a kézírás összehasonlítása azt bizonyítja: az olyan régi közokiratok, amelyek nem rendelkeznek közjegyző ellenjegyzésével, és minden olyan közokirat, amelynek eredetije elveszett, vagy amelynek tekintetében nincs az ellenőrzést vagy összehasonlítást lehetővé tevő nyilvántartás.

A magánokiratok szintén teljes értékű bizonyítéknak minősülnek azokban az eljárásokban, amelyekben azokat nem kérdőjelezi meg az a fél, akire nézve hátrányosak. Amennyiben a magánokiratot valaki megtámadja, az azt benyújtó fél kérheti a kézírások összehasonlítását vagy más olyan bizonyítási eszköz alkalmazását, amelynek segítségével megállapítható annak hitelessége. Amennyiben a magánokirat hitelességének bizonyítása nem lehetséges, azt a gondos mérlegelés szabályai szerint kell értékelni, amelyek a többi felvett bizonyíték értékelésekor is érvényesülnek. Amennyiben a megtámadást követően kiderül, hogy az okirat hiteles, az azt megtámadó felet nem csak a költségek, de pénzbírság megfizetésére is kötelezni lehet.

Végül, amennyiben a többi bizonyíték alapján nem állapítható meg annak ellenkezője, az ítéletben valósnak kell elfogadni minden olyan tény, amelyet a fél a nyilatkozatában valósnak ismert el, ha a fél azokban személyesen részt vett, és amennyiben annak valósként történő elfogadása teljes mértékben hátrányos rá nézve.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Elvben nincs olyan szabály, amely meghatározná, hogy milyen bizonyítékokat kell felhasználni egyes tények bizonyításához, de logikus, hogy például a felek közötti kereskedelmi kapcsolatból származó pénzkövetelés esetén az adósság fennállásának vagy rendezésének megállapítását alapvetően írásbeli bizonyíték alapján lehet elvégezni. Szakvéleményekre akkor van szükség, ha az ügyben releváns tények vagy körülmények értékeléséhez vagy azok teljesebb körű megértéséhez tudományos, művészeti, technikai vagy gyakorlati tudásra van szükség.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A megidézett tanúk kötelesek részt venni a meghatározott eljárásokban vagy tárgyalásokon. Amennyiben ezt elmulasztják, rájuk 180–600 EUR összegű pénzbírság szabható ki, amelyre ötnapos határidő vonatkozik, amely időszak alatt őket meg lehet hallgatni. Amennyiben a tanú a második idézés ellenére sem jelenik meg, a büntetés már nem csak pénzbírság: a tanú ez esetben megsérti a bíróságot, amire a tanút előzetesen figyelmeztetik.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúkat a vallomástételre kötelező főszabály nem érvényesül az olyan tanúk esetében, akik a státuszukból vagy hivatásukból kifolyólag a kérdések tárgyát képező tények tekintetében titoktartásra kötelesek, minek esetén erről indokollással ellátott nyilatkozatot kell tenniük, és a bíróság – a vallomástétel megtagadásának indokait figyelembe véve – dönti el, hogy mi legyen a meghallgatásukkal kapcsolatos következő lépés, és felmentheti őket válaszadási kötelezettségük alól. Amennyiben a tanút felmentik válaszadási kötelezettsége alól, ezt jegyzőkönyvbe kell venni.

Amennyiben a tanú azt állítja, hogy a neki feltett kérdések olyan tényre vonatkoznak, amelyet hivatalosan titkossá nyilvánítottak vagy minősítettek, a bíróság – azokban az esetekben, amelyekben ezt az igazságszolgáltatás érdekében szükségesnek ítéli – hivatalból kéri az illetékes szervtől, hogy ezt közokirattal erősítse meg. Miután a bíróság meggyőződött arról, hogy a titkosság valóban fennáll, elrendeli, hogy az okiratot csatolják a jegyzőkönyvhöz, ideértve a hivatalos titoktartással érintett kérdéseket is.

Emellett a vallomástételt megelőzően a bíróságnak ki kell kérdeznie a tanúkat a személyes körülményeikről (a felekhez fűződő családi, baráti vagy ellenséges viszony, az ügyben való személyes érdekelttség stb.), és a válaszaikra tekintettel a felek észrevételeket nyújthatnak be a bírósághoz a tanúk pártatlanságára vonatkozóan.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Ha a bíróság megidézi őket, a tanúk kötelesek a bíróság előtt megjelenni és esküt vagy fogadalmat tenni arra vonatkozóan, hogy igazat mondanak, valamint figyelmeztetni kell őket a polgári eljárásban elkövetett hamis tanúzásért kiszabható büntetésekre. A tanúk a polgári perrendtartás 366. cikkében meghatározott módon kötelesek vallomást tenni. Amennyiben a tanú megtagadja a vallomástételt, ezzel megsértheti a bíróságot, ami miatt pénzbírság megfizetésére kötelezhető, vagy – súlyosságától függően – a megtagadás bűncselekménynek is minősülhet.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bárki lehet tanú azon személyek kivételével, akiknek belátási képessége tartósan hiányzik, vagy akik érzékszerveiket (látás, hallás stb.) tartósan nem tudják használni, az olyan tények tekintetében, amelyeket kizárólag ezen érzékszerveik használatával ismerhetnek meg.

A tizenégy év alatti kiskorúak akkor lehetnek tanúk, ha a bíróság véleménye szerint rendelkeznek az igazság megértéséhez és elmondásához szükséges érettséggel.

A spanyol jog szerint a tanúk hagyományos fogalma a természetes személyekre vonatkozik, de ez nem jelent akadályt a jogi személyek tanúként megjelenő jogi képviselői számára, hogy információt nyújtsanak olyan tényekre vonatkozóan, amelyeket tisztviségük folytán ismertek meg. A jogi személyek és közintézmények esetében, ahogyan az már megállapítást nyert, a bíróság írásbeli tájékoztatását kifejezetten lehetővé teszi a jogszabály (a polgári perrendtartás 381. cikke).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság által jóváhagyott kérdéseket a felek ügyvédei közvetlenül teszik fel, kezdve a tanút indítványozó féllel. A tanúvallomást indítványozó fél ügyvédje kérdéseinek megválaszolását követően bármely másik fél ügyvédje bármilyen olyan új kérdést feltehet, amelyet a tények tisztázásához szükségesnek tart. A bíró pontosítás és további információk beszerzése érdekében szintén tehet fel kérdéseket a tanúnak.

A bíróság hivatalból vagy valamelyik fél indítványára engedélyezheti, hogy azt a tanút, akinek vallomása súlyosan ellentmond egy korábban meghallgatott másik tanú vagy valamelyik fél nyilatkozatának, szembesítsék e tanúval vagy féellel.

A tanút videokonferencia útján is meg lehet hallgatni, ha ezt indítványozzák és ehhez a bíróság hozzájárul. Ez történik akkor, ha az adott körülmények között a videokonferencia útján tett vallomás a bizonyítékfelvétel legmegfelelőbb és legarányosabb módja (főként, ha jelentős a távolság a tanú lakóhelye és a bíróság székhelye között), mindig biztosítani kell azonban a kontradiktórius rendszert és a felek védelemhez való jogát.

3 A bizonyítékok értékelése

Ez az a tevékenység, amelynek segítségével a bíró – a gondos mérlegelés szabályainak megfelelően – megállapítja a felvett bizonyítékok bizonyító erejét. Azonban ahogyan az a fentiekben kiderült, a bizonyítékok egyes típusainak értékelését jogszabály határozza meg; például a közokiratok és magánokiratok esetében, vagy egyes esetekben a felek meghallgatását illetően.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett bizonyítékot nem lehet elfogadni. Emellett a közvetlenül vagy közvetve az alapvető jogok vagy szabadságok megsértésével beszerzett bizonyítékok nem válnak ki hatást. Az ilyen bizonyítékokat a bíróság az ügy eldöntése során nem veszi figyelembe.

Amennyiben valamelyik fél úgy gondolja, hogy egyes elfogadott bizonyítékok beszerzésére vagy felderítésére az alapvető jogok megsértésével került sor, ezt haladéktalanul be kell jelentenie, és adott esetben értesítenie kell a többi felet. Ezt követően a bíró dönt a bizonyíték jogszerűségéről.

Amennyiben a bíró szerint a bizonyítékot alapvető jog megsértésével szereztek be, hivatalból elutasítja a bizonyítékot.

E kérdést – amelyet a bíróság hivatalból is vizsgálhat – az eljárásban vagy – szóbeli eljárás esetén – a tárgyalás kezdetén, a bizonyításfelvételt megelőzően kell rendezni.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben a felet a másik fél felszólítja, hogy tegyen nyilatkozatot, nyilatkozatának értékelése az adott válaszok tartalmától függ. Ennek megfelelően, amennyiben a többi bizonyíték alapján nem állapítható meg annak ellenkezője, az ítéletben valósnak kell elfogadni minden olyan tényt, amelyet a fél valósnak ismert el, ha a fél azokban személyesen részt vett, és amennyiben annak valósként történő elfogadása teljes mértékben hátrányos rá nézve.

Minden más esetben a bíróság a gondos mérlegelés szabályai szerint értékeli a nyilatkozat tartalmát.

Hasonlóképpen, a bíróság valósnak fogadhat el a felekre vonatkozó személyes tényeket, ha a felek nem jelennek meg vallomást tenni, vagy bár megjelennek, de a vallomástételt megtagadják, illetve kitérő választ adnak, feltéve, hogy e tények olyan tények, amelyekben a meghallgatott fél személyesen részt vett, és amennyiben azok valósként történő elfogadása teljes mértékben vagy részben hátrányos rá nézve. Emellett a bíróság előtt meg nem jelenő felet 180–600 EUR összegű pénzbírsággal lehet sújtani.

Utolsó frissítés: 30/10/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Franciaország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári törvénykönyv (Code civil) 1353. cikke szerint a kötelezettség teljesítését követelő személynek kell bizonyítania annak fennállását. Hasonlóképpen, az a fél, aki azt állítja, hogy már nem terheli valamely kötelezettség, köteles bizonyítani a kötelezettség alóli mentesülést.

Főszabály szerint tehát minden peres félnek az általa állított tényeket kell bizonyítania. Például a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 9. cikke értelmében „a jognak megfelelően minden félnek bizonyítania kell a követelése elismeréséhez szükséges tényeket.”

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Egyes esetekben olyan vélelmek állnak fenn, amelyek mentesítik az érintett személyt azon tények bizonyítása alól, amelyek megállapítása lehetetlen vagy túlzottan nehéz.

Bizonyos értelemben a jogi vélelmek megfordítják az állított tény fennállását bizonyítani köteles személyre nehezedő bizonyítási terhet. Főszabály szerint a vélelmek „megdönthető” vélelmek: azok bizonyítékkal megdönthetők. Példa: amennyiben a gyermek a házasság ideje alatt születik, az anya férjéről vélelmezni kell, hogy ő az apa, de lehetőség van az apaságot vitató kereset benyújtására.

Ritkább esetben a vélelmek „megdönthetetlenek”: ilyen esetekben nincs helye ellenbizonyításnak.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság kizárólag a bizonyított vagy nem vitatott tények alapján határozhat.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyításfelvételt a bíró a felek kérelmére rendelheti el, illetve maga is kezdeményezheti azt.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Amennyiben a bíró valamelyik fél kérelmére elrendeli a bizonyításfelvételt, a bíróság hivatala tájékoztatja a kijelölt szakembert megbízatásának terjedelméről; ez utóbbi pedig felszólítja a feleket, hogy vegyenek részt minden további, általuk folytatott eljárásban. Amennyiben szakvéleményre van szükség, annak elkészítését nem lehet megkezdeni addig, amíg az érintett fél ki nem fizeti a bíró által meghatározott összeget (letét), amely biztosítja a szakértő díjának kifizetését. A bizonyításfelvételt a felek jelenlétében hajtják végre.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíró elutasíthatja a bizonyításfelvételre irányuló kérelmet azon okból, hogy az a bizonyítási terhet viselő fél tétlenségét enyhítené, vagy hogy arra nincs szükség.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A francia polgári jog az alábbi megkülönböztetést teszi. A tények (például egy baleset) tekintetében a bizonyítékok tetszés szerinti, és azok ezért bármilyen eszközzel (dokumentumokkal, tanúvallomással stb.) szolgáltatathatók. A jogügyletek (szerződések, adományok stb.) tekintetében főszabály szerint írásbeli bizonyítékra van szükség, de jogszabály kivételeket állapíthat meg ez alól (például a rendeletben meghatározott összeget el nem érő összegű követelésekre vonatkozó ügyletek esetében, vagy ha nem lehetséges írásbeli dokumentum bemutatása). Megjegyzendő, hogy a kereskedők között a bármilyen eszközzel történő bizonyítás elve alkalmazandó a jogi ügyletek tekintetében is.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúvallomást két különböző formában lehet felvenni: szóban, vizsgálati eljárás keretében vagy írásban, olyan nyilatkozatban, amelynek meg kell felelnie bizonyos formai követelményeknek. Az írásbeli nyilatkozatban szerepelnie kell különösen a tanú személyazonosságának, valamint – adott esetben – a felekhez fűződő családi kapcsolatának, házassági kapcsolatának, alávetettségének, együttműködésének vagy érdekközösségének. A nyilatkozatban emellett meg kell jelölni, hogy az bírósági eljárásban való felhasználás céljából készült, és hogy annak szerzője tisztában van azzal, hogy a hamis tanúzás büntetőjogi szankciókat vonhat maga után. Tanúvallomás nyilatkozat formájában is beszerezhető (ezeket a több tanú által tett, a bizonyítandó tényekre vonatkozó nyilatkozatokat tartalmazó dokumentumokat a bíró vagy egy hivatalos személy készíti el).

A szakvélemény eltér a tanúvallomástól, mivel az olyan bizonyítási cselekmény, amelynek keretében különös szakértelemmel bíró személyt bíznak meg azzal a feladattal, hogy a felek magyarázatainak előadását követően egy kizárólag technikai jellegű véleményt készítsen. A szakértő a véleményét szóban vagy írásban adja elő. Az írásbeli véleményeket jelentés formájában kell elkészíteni, amely különösen a felek írásbeli észrevételeit tartalmazza. A bírót nem köti a szakvélemény.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A hivatalos személy (közjegyző, bírósági végrehajtó) által a feladata teljesítése során készített, hitelesített okirat (*acte authentique*) hitelesnek minősül mindaddig, amíg a hamisításra vonatkozó kifogás benyújtására nem kerül sor.

A magánokirat (*acte sous-seing privé*) hivatalos személy részvétele nélkül, a felek által készített és kizárólag az ő aláírásaikat tartalmazó okirat, kizárólag ellenkező bizonyítás hiányában minősül hitelesnek.

A tanúvallomások és egyéb bizonyítási módok esetében a bíró a saját belátása szerint jár el.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Amint az a 2.4. pontban olvasható, az 1500 eurót meghaladó értékű jogügylet hitelességének igazolásához írásbeli bizonyítékra van szükség. Ezzel szemben a tény bizonyítása bármilyen formában történhet.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden személy köteles – az igazság felderítése céljából – együttműködni a bírósági eljárásban.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Annak a személynek, aki olyan információ birtokában van, amelyhez foglalkozása gyakorlása során jutott hozzá, és amelyre szakmai titoktartás vonatkozik, meg kell tagadnia a vallomástételt; ha ezt emulasztja, büntetőjogi szankcióval sújtható. Emellett a tanúk megtagadhatják a vallomástételt, ha bizonyítani tudják annak jogos akadályát (például: az utazás lehetetlensége, betegség, szakmai okok). A bíró értékeli ezen akadályok jogosságát.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróság előtt meg nem jelenő tanúk és azok, akik jogos indok nélkül megtagadják a vallomás- vagy eskütételt, 3000 EUR-ig terjedő polgári pénzbírság megfizetésére kötelezhetőek.

Azt is meg kell jegyezni, hogy a hamis tanúzás bűncselekményként büntetendő.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bármely személy meghallgatható tanúként maguk a felek és azon személyek kivételével, akik nem alkalmasak a bíróság előtt vallomást tenni; ilyenek a cselekvőképességgel nem rendelkező személyek (kiskorúak és védelemben részesülő nagykorú személyek), valamint azok a személyek, akikre bizonyos bűnösséget megállapító ítéletek vonatkoznak (polgári jogok megvonása). A bíró azonban információszerzés céljából, eskütétel nélkül kikérdezheti őket. Emellett a házastársak leszármazottai sohasem tehetnek vallomást, illetve nem tanúskodhatnak a házasság felbontására vagy a különválásra irányuló eljárásokban.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró folytatja le a tanúk meghallgatását, és ő teszi fel a kérdéseket. Bár jelen lehetnek, de annak érdekében, hogy ne befolyásolják őket, a felek nem szakíthatják félbe a tanúkat és nem szólíthatják meg őket közvetlenül. Amennyiben a bíró szükségesnek ítéli, ő teszi fel azokat a kérdéseket, amelyeket a felek meg kívánnak kérdezni a tanútól.

A bírót semmi nem akadályozza abban, hogy hang-, kép- vagy hang- és képfelvételt készítsen a bizonyításfelvételről, ha a körülmények ezt megkövetelik (például földrajzi távolság esetén).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A bíró nem fogadja el a csalárd eszközökkel (rejtett kamera, telefonbeszélgetés fél tudta nélküli felvétele stb.) vagy olyan módon megszerzett bizonyítékokat, amelyek nem tartják tiszteletben a magánéletet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben érintett felek nyilatkozatainak nincs bizonyító ereje.

Utolsó frissítés: 07/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [hr](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Bizonyításfelvétel - Horvátország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári eljárásban a bizonyításfelvételre, valamint a bizonyítékok előadására, kiválasztására, beszerzésére, vizsgálatára és értékelésére vonatkozó szabályok a polgári perrendtartás (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* [NN; a Horvát Köztársaság hivatalos lapja] 53/91., 91/92., 112/99., 129/00., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 25/13., 89/14. és 70/19. sz. [ZPP]) 219–276. cikkében találhatók.

Főszabály szerint a feleknek meg kell határozniuk azokat a tényeket és be kell mutatniuk azokat a bizonyítékokat, amelyekre követeléseiket alapozzák, vagy amelyek segítségével meg kívánják cáfolni az ellenérdekű fél által tett nyilatkozatokat és bemutatott bizonyítékokat, vagyis a horvát (polgári) eljárásjog szerint a meghallgatáshoz való jogra vonatkozó el vezérli a tények összegyűjtését és a bizonyítékok bemutatását.

Ennek megfelelően – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a feleknek bizonyítaniuk kell azon nyilatkozatok hitelességét, amelyek a számukra kedvező tények fennállására vonatkoznak, és amelyekre követeléseiket (és kifogásaikat) alapítják.

Főszabály szerint a bíróság csak azokat a tényeket állapíthatja meg, amelyeket a felek meghatároztak, és csak azokat a bizonyítékokat veheti fel, amelyeket a felek bemutatnak. A bíróság kivételesen csak akkor jogosult (és köteles) olyan tények megállapítására, amelyeket a felek nem határoztak meg, illetve olyan bizonyítékok felvételére, amelyeket a felek nem mutattak be, ha feltételezi, hogy a felek olyan követeléseket kívánnak érvényesíteni, amelyek érvényesítésére nem jogosultak.

Amennyiben a benyújtott bizonyítékok alapján (a ZPP 8. cikke) a bíróság nem tud kétséget kizáró módon megállapítani egy tényt, a tény fennállásáról a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok alapján dönt.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyíték minden olyan tény, amely jelentőséggel bír a határozathozatal szempontjából.

Nem kell bizonyítani az olyan tényeket, amelyeket a fél a bíróság előtt az eljárás során elismert, de a bíróság elrendelheti e tények bizonyítását is, ha úgy véli, hogy azok elismerésével a fél olyan követelést kíván érvényesíteni, amelynek érvényesítésére nem jogosult (a ZPP 3. cikkének harmadik bekezdése). Emellett a jogszabályi rendelkezéseket sem kell bizonyítani, mivel azokra az „a bíróságnak ismernie kell a jogot” (*iura novit curia*) szabályt kell alkalmazni. Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak. Bizonyítható azonban az, hogy egy adott tény nem köztudomású.

Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek fennállását jogszabály vélelmezi, de – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – bizonyítható, hogy azok nem állnak fenn. Ennek megfelelően a megdönthető vélelmekre (*praesumptiones iuris*) vonatkozó szabályok elősegítik a bizonyítást, mivel a jogilag releváns tényre támaszkodó félnek nem kell e tény fennállását közvetlenül bizonyítania; elegendő a megdönthető vélelemben szereplő általános jogi normára hivatkozni, és annak a félnek kell a bizonyításról gondoskodnia, aki azt állítja, hogy a megdönthető vélelemben szereplő általános szabályt a konkrét ügyben nem lehet alkalmazni.

Előfordulhatnak azonban olyan esetek, amelyekben a jog nem teszi lehetővé a jogszabályban vélelmezett tényekkel szembeni ellenbizonyítást (*praesumptiones iuris et de iure*); ilyenkor a bíróság köteles megállapítani, hogy a kérdéses jogilag releváns tény fennáll.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság feladata meggyőződni azon tények fennállásáról vagy fenn nem állásáról, amelyektől függ a jog alkalmazása. A ZPP nem tartalmaz a valószínűsítésre vonatkozó kifejezett rendelkezéseket, de a valószínűség fokának a meghozandó intézkedés jelentőségével arányosan kell növekednie, figyelembe véve az eljárás azon szakaszát, amelyben egy konkrét eljárási kérdés megtárgyalásra és eldöntésre kerül, valamint azokat az eljárási következményeket, amelyek akkor állnak be, ha bizonyos tények fennállása vagy fenn nem állása megállapításra kerül.

A bizonyítékok szabad mérlegelésének főszabálya szerint a bíróság saját elhatározása alapján dönt arról, hogy a benyújtott bizonyítékok egyenkénti és összességében történő lelkiismeretes és gondos értékelése alapján mely tényeket fogadja el bizonyítottként, figyelembe véve az eljárás egészének eredményét.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Ahogy az korábban megállapítást nyert, a horvát (polgári) eljárás elsősorban inter partes eljárás, vagyis a felek saját kezdeményezésre gyűjthetik össze a tényeket és vehetik fel a bizonyítást, és a bíróság csak akkor jogosult a felek által meg nem határozott tények megállapítására és a bizonyításfelvételre, ha úgy véli, hogy a felek olyan követeléseket kívánnak érvényesíteni, amelyek érvényesítésére nem jogosultak (a ZPP 3. cikkének harmadik bekezdése).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság dönti el, hogy a bemutatott bizonyítékok közül melyeket kell felvenni a meghatározó tények megállapítása érdekében.

Amennyiben a bíróság elfogadja a fél bizonyítási indítványát, főszabály szerint megkezdje az adott bizonyíték felvételét.

A tanácsban (*vijeće*) tárgyalt ügyekben a bizonyításfelvételre a tanács előtt, a fő tárgyaláson kerül sor, de a tanács – fontos okból – úgy dönthet, hogy egyes bizonyításokat a tanács elnöke vagy a megkeresett bíróság bírója (a megkeresett bíró) előtt kell felvenni. Ebben az esetben a bizonyításfelvételre vonatkozó jegyzőkönyvet kell felolvasni a fő tárgyaláson.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke vezeti a fő tárgyalást, kikérdezi a feleket, és elvégzi a bizonyításfelvételt, de a bíróságot nem köti a tárgyalás vezetésére vonatkozó határozat, ami többet köztét azt jelenti, hogy nem kötik a felek által benyújtott bizonyítékokra vonatkozó indítványok elfogadásával vagy elutasításával kapcsolatos határozatok.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A ZPP rendelkezései szerint a bíróság elutasítja azokat a benyújtott bizonyítékokat, amelyek véleménye szerint nem relevánsak, és a határozatban megindokolja az elutasítást.

A ZPP nem tartalmaz az elfogadhatatlan bizonyítékok vagy az olyan bizonyítások elutasításának lehetőségére vonatkozó különös rendelkezéseket, amelyeket nem lehet költséghatékonyan felvenni. A városi bíróság (*općinski sud*) előtt folyamatban lévő, 10 000 horvát kunát nem meghaladó értékű jogvitákban és a kereskedelmi bíróság (*trgovački sud*) előtt folyamatban lévő, 50 000 horvát kunát nem meghaladó értékű jogvitákban a bíróság, ha véleménye szerint a jogvita eldöntése szempontjából jelentős tények megállapítása aránytalan nehézségekkel és költségekkel járna, az ilyen tények fennállását szabad értékelés alapján is megállapíthatja, figyelembe véve a felek által benyújtott dokumentumokat és a felek vallomásait, ha a bíróság a felek meghallgatásával is beszerzett bizonyítékokat.

Emellett a ZPP rendelkezései a felek számára határidőt szabnak a tények meghatározására és a bizonyítási indítványok benyújtására. A rendes polgári eljárásban minden egyes fél – a keresetben és az ellenkérelemben – legkésőbb az előkészítő tárgyalás során köteles meghatározni a követelését alátámasztó tényeket, bemutatni az általuk előadott tények megállapításához szükséges bizonyítékokat, valamint kinyilvánítani az ellenérdekű fél által tett nyilatkozatban szereplő tényekre és az általa indítványozott bizonyítékokra vonatkozó álláspontját. A fő tárgyalás során a felek csak akkor adhatnak elő új tényeket és bizonyítékokat, ha rajtuk kívül álló okokból képtelenek voltak azokat a korábbi eljárás során előadni vagy benyújtani.

A bíróság nem veszi figyelembe azokat az új tényeket és bizonyítékokat, amelyeket a felek saját hibájukból adnak elő vagy nyújtanak be a fő tárgyaláson.

A kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokban a bizonyítékokra és a bizonyításfelvételre vonatkozó további információért lásd a „[Kis értékű követelések – Horvát Köztársaság](#)” című információs lapot.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A ZPP a következő bizonyítási eszközökről rendelkezik: bírósági vizsgálat, okirati bizonyíték, tanúk, szakértők és a felek meghallgatása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanú olyan természetes személy, aki képes a bizonyítandó tényekre vonatkozó információval szolgálni. A tanúkat egyesével és a később meghallgatandó tanúk jelenléte nélkül kell meghallgatni, és kötelesek a válaszaikat szóban előadni.

A tanút először tájékoztatni kell arról, hogy köteles igazat mondani, és hogy nem hallgathat el semmit. Ezt követően figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire. Emellett a tanútól minden esetben meg kell kérdezni, hogyan ismerte meg azokat a tényeket, amelyekkel kapcsolatban vallomást tesz.

A szakértő tanúnak ugyanazokkal a tulajdonságokkal kell rendelkeznie, mint a tanúknak, vagyis képesnek kell lennie a megfigyelésre, az emlékezésre és emlékeinek előadására, és emellett szaktudással is rendelkeznie kell.

Egyes, a bíróság által megidézett szakértő tanúknak eleget kell tenniük az idézésnek, és be kell nyújtaniuk megállapításaikat és véleményüket.

Ennek megfelelően a szakértő tanúk feladata a megállapítások és véleményük kialakítása. A bíróság határozza meg, hogy a szakértő tanúnak csak szóban, a tárgyaláson kell-e előadnia megállapításait és véleményét, vagy azt a tárgyalást megelőzően írásban is be kell-e nyújtania. A bíróság az írásbeli megállapítások és vélemény benyújtására határidőt szab, amely nem lehet hosszabb 60 napnál.

A szakértő tanúnak minden esetben indokolnia kell véleményét.

A bíróság legkésőbb azon tárgyalást 15 nappal megelőzően juttatja el a felekhez a megállapításokat és a véleményt, amelyen azokat tárgyalni kell.

A ZPP nem tesz különbséget a tanúk és a szakértő tanúk meghallgatása között, vagyis nem határoz meg különös eljárási szabályokat.

Az írásbeli bizonyítékok tekintetében a felek maguk nyújthatják be azokat a dokumentumokat, amelyekre nyilatkozataik bizonyítékként hivatkoznak.

Az állami hatóság által feladatuk körében, meghatározott formában kibocsátott iratot és a jogi vagy természetes személy által a jogszabály vagy jogszabályon alapuló rendelet által ráruházott közjogi hatáskörének gyakorlása során ugyanezen formában kibocsátott iratot (közokirat) olyannak kell tekinteni, mint amely megfelelően bizonyítja az abban igazolt vagy szabályozott tények hitelességét.

Más iratok akkor rendelkeznek ilyen bizonyító erővel, ha külön szabályozás szerint azok bizonyító ereje a közokiratokéval azonos.

Lehetséges annak bizonyítása, hogy a közokiratba foglalt tények hamisak, vagy hogy az irat nem megfelelően került elkészítésre.

Amennyiben a bíróság megkérdőjelezi az irat hitelességét, felszólíthatja azt a hatóságot, amelytől az állítólagosan származik, hogy fejtse ki az azzal kapcsolatos álláspontját.

Nemzetközi megállapodás eltérő rendelkezése hiányában a megfelelően hitelesített külföldi közokiratok – viszonyosság esetén – a belföldi közokiratok bizonyító erejével megegyező bizonyító erővel rendelkeznek.

A ZPP emellett szabályozza az iratok rendelkezésre bocsátására vonatkozó kötelezettséget attól függően, hogy az irat a megidézett fél, az ellenérdekű fél, közigazgatási szerv, hatósági jogkör gyakorló szervezet vagy harmadik személy (természetes vagy jogi személy) birtokában van-e.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítékok szabad mérlegelésének horvát (polgári) eljárásjogban alkalmazott főszabálya szerint a bíróság saját elhatározása alapján dönt arról, hogy a benyújtott bizonyítékok egyenkénti és összességében történő lelkiismeretes és gondos értékelése alapján mely tényeket fogadja el bizonyítottként, figyelembe véve az eljárás egészének eredményét.

Ennek megfelelően nincs olyan szabály, amely szerint egyes bizonyítási eszközök nagyobb súllyal vagy jelentőséggel bírnak, mint mások, bár a gyakorlatban az iratok általában megbízhatóbbnak (de nem jelentősebbnek) minősülnek, mint a többi bizonyíték (tanúk, meghallgatások).

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, a ZPP nem írja elő, hogy egyes tények megállapításához meghatározott bizonyítási módot kell kötelezően alkalmazni. Az inter partes elvnek megfelelően a felek mutathatják be a bizonyítékokat, és a bíróság dönti el, hogy a bemutatott bizonyítékok közül melyekre van szükség a releváns tények megállapításához.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúként megidézett személyek kötelesek az idézésnek eleget tenni és – a ZPP eltérő rendelkezése hiányában – vallomást tenni. Ennek megfelelően a vallomástétel – amelyhez hozzátartozik a bíróság előtti megjelenés kötelezettsége is –, a bizonyítékok előadása és az igazmondás minden személyre kiterjedő általános kötelezettség. Azokat a tanúkat, akik idős koruk, betegségük vagy súlyos testi fogyatékoságuk miatt nem képesek eleget tenni az idézésnek, az otthonukban kell meghallgatni.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Azt a személyt, aki a vallomástétellel megsértené a szakmai vagy katonai titkok megtartására vonatkozó kötelezettségét, addig nem lehet tanúként meghallgatni, amíg az illetékes hatóság fel nem menti e kötelezettsége alól.

A tanúk a következő esetekben tagadhatják meg a vallomástételt:

- olyan dolgok tekintetében, amelyeket a fél számukra mint meghatalmazott képviselő számára fedett fel;
- olyan dolgok tekintetében, amelyeket a fél vagy más személy a tanú számára mint vallási gyóntató számára fedett fel;
- olyan tények tekintetében, amelyeket a fél ügyvédként, orvosként vagy

más hivatás vagy tevékenység gyakorlása során ismert meg, ha őt

a hivatás vagy tevékenység gyakorlása során megismert tényekre vonatkozó titoktartási kötelezettség terheli.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke tájékoztatja e személyeket a vallomástétel megtagadásának lehetőségéről.

A tanú nyomós okból megtagadhatja a konkrét kérdés megválaszolását, különösen ha a kérdésre adott válasszal magát, egyenes ági rokonát bármelyik ágig, oldalági rokonát harmadik ágig, ideértve – a házasság megszűnése esetén is – házastársát vagy házassággal szerzett rokonát második ágig, valamint gyámját vagy gondnokát, örökbefogadó szüleit vagy örökbefogadott gyermekét súlyos szegénynek, jelentős anyagi kárnak vagy büntetőeljárásnak tenné ki.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke tájékoztatja a tanút, hogy

megtagadhatja a válaszadást a feltett kérdésre.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen, lehetséges. Amennyiben a megfelelően megidézett tanú indoklás nélkül elmulasztja a bíróság előtti megjelenést, vagy a tanú engedély vagy jogos indok nélkül elhagyja azt a helyet, ahol őt meg kell hallgatni, a bíróság elrendelheti, hogy őt – a saját költségén – erőszakkal hozzák vissza, emellett a tanút 500–10 000 horvát kuna összegű pénzbírságra is büntetheti.

Amennyiben a tanú megjelenik, de az abból eredő következményekre vonatkozó tájékoztatást követően megtagadja a vallomástételt vagy az egyes kérdésekre való válaszadást, és a bíróság szerint a válasz megtagadásának indoka nem jogos, a bíróság a tanút 500–10 000 horvát kuna összegű pénzbírságra büntetheti; amennyiben a tanú ezt követően is megtagadja a vallomástételt, a bíróság fogva tarthatja. A tanú fogva tartása addig tart, amíg bele nem egyezik a vallomástételbe vagy amíg a vallomása szükségtelenné nem válik, de legkésőbb egy hónapig.

Amennyiben a tanú később megindokolja távolmaradását, a bíróság visszavonja a pénzbírságra vonatkozó határozatát, és részben vagy egészben felmentheti a tanút a költségek megfizetésének kötelezettsége alól. A bíróság akkor is visszavonhatja a pénzbírságra vonatkozó határozatát, ha a tanú később beleegyezik a vallomástételbe.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A vallomástétel általános kötelezettsége alóli, szakmai vagy katonai titkok tekintetében történő mentesülésekre, vagyis az olyan személyek vallomástétel megtagadásához való jogára, akik meghatározott tevékenységet végeznek, és az egyes kérdések megválaszolásának megtagadásához való jogra vonatkozó információkért lásd a 9. pontot.

Főszabály szerint kizárólag azokat a személyeket lehet tanúként meghallgatni, akik a bizonyítandó tényekre vonatkozó információval tudnak szolgálni, és a bíróság eseti alapon határoz a személy vallomástételre való képességéről.

Az eljárásban félként vagy valamelyik fél jogi képviselőjeként közvetlenül részt vevő személy nem lehet tanú, de a fél meghatalmazott képviselőjét meg lehet hallgatni tanúként.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

Minden tanút egyenként, a később meghallgatandó tanúk jelenlétének kizárásával kell meghallgatni. A tanúnak szóban kell válaszolnia.

A tanút először tájékoztatni kell arról, hogy köteles igazat mondani, és hogy nem hallgathat el semmit. Ezt követően figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire.

A tanút ezt követően felszólítják, hogy nyilatkozzon a vezeték- és utónevéről, a személyazonosító számáról, az apja nevééről, foglalkozásáról, címéről, születési helyéről, életkoráról, valamint a félhez fűződő viszonyáról.

Ezen általános kérdéseket követően a tanút felszólítják, hogy mondjon el mindent, amit azokról a tényekről tud, amelyekről vallomást kell tennie, majd neki megerősítés, kiegészítés vagy magyarázat céljából további kérdéseket lehet feltenni. Nem tehetők fel olyan kérdések, amelyek tartalmazzák a kérdésre adott választ.

A tanútól minden esetben meg kell kérdezni, hogyan ismerte meg azokat a tényeket, amelyekről vallomást tesz.

Azokat a tanúkat, akiknek a jelentős tényekre vonatkozó vallomásai ellentmondanak egymásnak, szembesíteni lehet egymással. A tanúkat egyesével kell kikérdezni minden olyan körülményről, amelynek tekintetében ellentmondás áll fenn, és válaszait jegyzőkönyvbe kell venni.

A Horvát Köztársaságban nincsenek a videokonferencia útján történő bizonyításfelvétellel kapcsolatos különös szabályok. A ZPP 126a–126c. cikkének rendelkezései azonban alapot kínálnak e meghallgatási módhoz, vagyis a bírósági tárgyalásokról hangfelvétel készíthető. A felvételkészítésről szóló határozatot a bíróság hivatalból vagy a fél kérelmére hozza meg. A hangfelvétel tárolására és továbbítására, a technikai feltételekre, valamint a felvétel elkészítésének módjára vonatkozó szabályokat a bíróság eljárási szabályzata tartalmazza.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A ZPP nem tartalmaz a jogellenesen beszerzett bizonyítékokra vonatkozó különös rendelkezéseket. A jogalap azonban a Horvát Köztársaság alkotmányának (*Ustav Republike Hrvatske*) (NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14. sz.) 29. cikkében található, amely kimondja, hogy a jogellenesen beszerzett bizonyítékok nem használhatók fel a bírósági eljárásokban.

A ZPP csak arról rendelkezik, hogy a bíróság nem veheti figyelembe a felek olyan indítványait, amelyek ellentétesek a kötelező érvényű szabályokkal vagy a közérkölcös szabályaival.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben részt vevő feleket nem lehet tanúként meghallgatni; a ZPP rendelkezései szerint azonban egyéb bizonyítékok hiányában, vagy ha a bíróság – a hivatkozott egyéb bizonyítékoktól függetlenül – a jelentős tények megállapítása érdekében szükségesnek ítéli, lehetőség van bizonyítási eszközként a felek meghallgatására.

Eltérő rendelkezés hiányában a ZPP tanúktól történő bizonyításfelvétellel kapcsolatos szabályait kell alkalmazni a felek meghallgatására is.

Utolsó frissítés: 13/11/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Olaszország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Mindenekelőtt ki kell emelni, hogy az olasz jogrendszerben a bizonyítékokra két különböző szabályozás vonatkozik: az eljárási szabályokat a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 228. és 229. cikke, míg az úgynevezett „anyag” szabályokat a polgári törvénykönyv 2730–2735. cikke tartalmazza. A rendszer anyagi és eljárási szabályokra való szétválasztásának oka a korábban hatályban lévő és a napóleoni kódexszel összhangban álló jogi konstrukció, amelyben az a nézőpont uralkodott, hogy a bizonyítékokat (szigorúan eljárási oldalról nézve) statikus és dinamikus szempontból egyaránt figyelembe kell venni. A polgári törvénykönyvre vonatkozó jelentés a fent kifejtett indokolással összhangban kifejti, hogy a bizonyítékok felhasználásának célja jogok érvényesítése vagy általános védelme, és azok nem csak a bírósági eljárások során, hanem az ilyen eljárásokon kívül és azok megindítását megelőzően is felhasználhatók: ezért helyezték el a kodifikáció során a bizonyítékokra vonatkozó szabályokat a jogok között. A bizonyítási teherrel ez utóbbi szöveg rendelkezik, nem pedig a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv.

A bizonyítási teher megoszlását általánosságban a polgári törvénykönyv szabályozza, amely a 2697. cikkében úgy rendelkezik, hogy „*a bíróság előtt jogot érvényesíteni kívánó személy köteles a követelést alátámasztó bizonyítékokat bemutatni. Az említett tények hitelességét vitató fél vagy az érvényesített jog megváltozását vagy kimerülését állító fél köteles a kifogást alátámasztó tényekre vonatkozó bizonyítékokat bemutatni.*” Ezek az elvek tehát arra kötelezik a felperest, hogy bizonyítsa a követelése alapjául szolgáló, azaz az általa kért joghatást kiváltó tényeket. Másrészről az alperes köteles a felelősséget kizáró, illetőleg a jogok kimerülését vagy megváltozását igazoló tényekre vonatkozóan bizonyítékokat szolgáltatni, úgy, hogy az a felperes követelésének elutasítását eredményezze. Ha a felperes nem tudja alátámasztani követelését, a bíróság elutasítja a keresetet, függetlenül attól, hogy az alperes hozott-e fel ellenérveket és nyújtott-e be bizonyítékokat saját védelmére vonatkozóan. A polgári törvénykönyv 2698. cikke semmisnek nyilvánít bármely olyan megállapodást, amelynek célja a bizonyítási teher átruházása vagy módosítása valamely elidegeníthetetlen jog tekintetében, vagy amely az egyik fél számára túlságosan megnehezíti jogai gyakorlását. Az elégtelen bizonyíték azt a peres felet – akár az alperest, akár a felperest – terheli, akinek a tényeket bizonyítani vagy cáfolni kell, mivel az elégtelen bizonyíték a bizonyíték hiányával egyenértékű.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyvnek (a 2009. évi 69. sz. törvény által módosított) 115. cikke lehetővé teszi a bíróság számára, hogy a keresetet előterjesztő fél által benyújtott bizonyítékoktól függetlenül bizonyítottan tekintszen a perbe lépő ellenérdekű fél által kifejezetten nem vitatott tényeket. Ennélfogva a polgári törvénykönyv 2697. cikkétől eltérve bizonyítottan tekinthető a haladéktalanul nem vitatott tény. Ez a szabály nem alkalmazható távollét esetén: ha az alperes nem jelenik meg a bíróság előtt, a felperes által hivatkozott tények nem tekinthetők „nem vitatottak”, mivel az említett szabálynak az alperes távollétében lefolytatott peres eljárásban való alkalmazása „*ellentétes az olasz eljárásjog hagyományaival, amely szerint semmi esetre sem tekinthető úgy, hogy az a fél, aki nem vagy késve jelenik meg a bíróság előtt, hallgatólagosan elismerte azt*” [alkotmánybíróság (*Corte Costituzionale*), 2007. október 12-i 340. sz. ítélet]. Más szóval, az olasz polgári eljárás során, ha valamelyik fél nem jelenik meg a bíróság előtt, akkor azt úgy kell tekinteni, hogy nem hallgatólagosan elismerte, hanem inkább hallgatólagosan vitatta a követelést. Kivételes körülmények között ugyanakkor a törvény kifejezetten rendelkezik olyan esetekről, amikor a fél megjelenésének elmulasztása bizonyos vélelmezett magatartásnak minősül: például a polgári perrendtartásról szóló

törvénykönyv 789. cikke alapján, ha az érintett felek egyike sem vitatja kifejezetten a projektet, akkor az jóváhagyásnak minősül (lásd a semmitőszék [*Corte Suprema di Cassazione*] polgári kollégiuma II. tanácsának 1988. június 6-i 3810. sz. ítéletét).

Mérséklődik a bizonyítási teher „vélelmek” esetében, vagyis amikor maga a törvény állapítja meg meghatározott tények bizonyító erejét vagy teszi lehetővé a bíróság számára, hogy valamely ismert tény alapján következtetéseket vonjon le egy ismeretlen tényről (a polgári törvénykönyv 2727. cikke). A vélelmek az alábbiak szerint csoportosíthatók: 1) törvényi vélelem, azaz a törvény által megállapított vélelem, amely vagy megdönthető (*iuris tantum*), vagyis amikor az az ellenkezőjét igazoló bizonyíték benyújtásával cáfolható, vagy megdönthetetlen (*iuris et de iure*), vagyis amikor kizárt a bíróság előtti ellenkező bizonyítás lehetősége; 2) egyszerű vélelem, amelyet a bíróságnak mérlegelési jogkörében kell értékelnie kizárólag komoly, pontos és egybehangzó vélelmet elfogadva; az egyszerű vélelem nem elfogadható olyan tényekkel kapcsolatban, amelyek tekintetében a törvény nem teszi lehetővé a tanúvallomást (a polgári törvénykönyv 2729. cikke). A bizonyítási teher a közismert tények esetében is mérséklődik, azaz olyan tények esetében, amelyek az ítélethezatal időpontjában és helyén közismertek, ezért azokkal kapcsolatban nem merül fel kétség (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 115. cikke).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság a bizonyítékokat saját mérlegelési jogkörében értékeli, ha jogszabály másként rendelkezik; a felek által adott válaszokat, a bíróság által elrendelt bármely szemle indokolatlan megtagadását és általában maguknak a feleknek az eljárás során tanúsított magatartását is bizonyítékként veheti figyelembe (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 116. cikke). A valamely követelésnek vagy az ellene benyújtott kifogásnak helyt adó bírósági határozatnak kizárólag a teljes mértékben, akár közvetlenül, akár vélelem útján bizonyított tényeken kell alapulnia. A bíróság ítélete nem alapulhat nem bizonyított tényeken, még akkor sem, ha e tények fennállása lehetséges vagy nagymértékben valószínűsíthető.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Az olasz jogrendszerben a bizonyításfelvétel tekintetében a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 115. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezési elv (*principio dispositivo*) az irányadó, amely szerint az eljárás célját a felek határozzák meg: a bíróságnak „a törvényben meghatározott esetektől eltekintve” a felek által benyújtott bizonyítékokra kell alapoznia ítéletét. E szabály alól ugyanakkor vannak kivételek, amelyeket a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv következő cikkei tartalmaznak: 117. cikk, amely lehetővé teszi a felek nem hivatalos meghallgatását; 118. cikk, amely lehetővé teszi a személyek és tárgyak szemléjének elrendelését; 61. és 191. cikk, amely lehetővé teszi a bíróság számára, hogy szakértői véleményt kérjen; 257. cikk, amely lehetővé teszi a bíróság számára, hogy hivatalból idézzon egy másik tanú által említett tanút; és 281-ter. cikk, amely lehetővé teszi az egyesbíróként ülésező általános bíróság (*tribunale*) számára, hogy hivatalból elrendelje a tanúvallomás felvételét, ha a felek által ismertett tényállás olyan személyeket említ, akik ismerhetik a tényeket. Munkaügyi jogvitákban a felek rendelkezési joga helyébe olyan rendszer lép, amelyet inkvizitívus elemek jellemeznek, főként az alábbi rendelkezések alapján: 420. cikk, amely az ügy tárgyalása során biztosítja a felek szabad meghallgatását; 421. cikk, amely kimondja, hogy a bíróság hivatalból bármikor elrendelheti bármely típusú bizonyíték előterjesztését, akár a polgári törvénykönyvben foglalt körön túl is. A szülői felelősséggel kapcsolatos eljárásokban a bíróság hivatalból elrendelheti a bizonyításfelvételt, beleértve az adórendőrség (*polizia tributaria*) által végzett ellenőrzéseket, de csak a kiskorúakkal kapcsolatos végzések vonatkozásában. A házasság felbontására irányuló eljárás során, ha viták merülnek fel, az általános bíróság gondoskodik a felek jövedelméről, vagyonáról és a tényleges életszínvonalra vonatkozó bizonyítékok beszerzéséről, és szükség esetén az adóügyi rendőrséget is megkeresi.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha az egyik fél kérelmezi a bizonyításfelvételt, az ellenérdekű fél kérheti az azzal ellentétes bizonyítás felvételét. A bíróság mindkét kérelmet jóváhagyja, ha oka van azt feltételezni, hogy az azok alátámasztásaként felhozott tények a határozathozatal céljából jelentőséggel bírnak.

Ha a bíróság a bizonyítékot elfogadja, a tárgyaláson sor kerül annak ismertetésére.

A bizonyításfelvételt követően határozatot hoznak az ügyben.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bizonyítékokat hagyományosan úgy határozzák meg, hogy az a tények ismertetésére és bemutatására, valamint az e tény bizonyosságának igazolására alkalmas vagy a bírót a szóban forgó tényről meggyőző eszköz. A bizonyításfelvétel engedélyezése érdekében az előzetes kérelemnek „elfogadhatónak” és „relevánsnak” kell lennie. Ahhoz, hogy a bizonyításfelvétel iránti kérelem elfogadhatónak minősüljön, a kérelem nem ütközhet a törvényben foglalt tilalomba (pl. a polgári törvénykönyv 2726. cikke, amely a kifizetésekre vonatkozik): más szóval a bíróságnak meg kell határoznia, hogy az előterjesztett konkrét bizonyítási eszköz ellentétes-e a törvénnyel. Az úgynevezett „atipikus” bizonyítékokra, amelyeket a polgári törvénykönyv nem határoz meg, szintén a törvényben előírt tilalmak vonatkoznak. A relevanciát ezzel szemben egy másik szempontból vizsgálják, és az a „bizonyíték tárgyát képező tényre” vonatkozik. Ahhoz, hogy a bizonyításfelvétel iránti kérelem elfogadhatónak minősüljön, a bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a bizonyítani kívánt tény tényleges hatással lesz-e az ügyben hozandó ítéletre. Következésképpen azokat a tényeket, amelyeknek nem lenne hatása a kereset elfogadására vagy elutasítására, még akkor sem fogadják el, ha azokat bizonyították. Annak érdekében, hogy a bíróság értékelhesse a bizonyítékok relevanciáját, a jogalkotó előírja, hogy a kérelemnek el kell érnie a részletesség minimális szintjét, és ezért legalább három különféle információt kell tartalmaznia: helyre utaló információ: HOL; időre utaló információ: MIKOR; és funkcionális információ: MILYEN CÉLBŐL. A kifejezetten nem vitott tényeket nem kell bizonyítani (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 115. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az olasz jog különbséget tesz az okirati és nem okirati bizonyítékok között. A polgári törvénykönyv által szabályozott bizonyítékok a „tipikus” bizonyítékok.

Az okirati bizonyítékok a következők:

- közokiratok (a polgári törvénykönyv 2699. és azt követő cikkei);
- magánokiratok (a polgári törvénykönyv 2702. és azt követő cikkei);
- táviratok (a polgári törvénykönyv 2705. és az azt követő cikkei);
- belső ügyiratok és nyilvántartások (a polgári törvénykönyv 2707. cikke);
- a vállalkozások számviteli nyilvántartásai (a polgári törvénykönyv 2709. cikke);
- mechanikusan előállított másolatok (a polgári törvénykönyv 2712. cikke);
- okiratok és szerződések másolatai (a polgári törvénykönyv 2714. és az azt követő cikkei).

Az elektronikus dokumentumok is bizonyítéknak minősülnek.

A nem okirati bizonyítékok közé tartoznak a következők:

- tanúvallomás (a polgári törvénykönyv 2721. és azt követő cikkei);
- írásban tett tanúvallomások (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 257–bis. cikke)
- vallomások (a polgári törvénykönyv 2730. és az azt követő cikkei);
- hivatalos kihallgatás (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 230. cikke);
- eskü alatt tett nyilatkozat (a polgári törvénykönyv 2736. és az azt követő cikkei);
- szemlék (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 258. és az azt követő cikkei).

Továbbá a szakértői jelentések, amelyek a bíróság hiányzó technikai tudását pótolják. Az olasz eljárásjogi szabályozás nem tartalmaz a bizonyítási eszközök kimerítő felsorolására vonatkozó záró rendelkezést, mivel e bizonyítékok benyújtása főszabály szerint nem tiltott. Az olasz ítélkezési gyakorlat szerint ugyanakkor az úgynevezett „atipikus” bizonyítékok nem vonhatók ki az anyagi vagy eljárási jellegű szabályok által előírt tilalmak vagy korlátozások alól; ellenkező esetben olyan rejtett bizonyítékok előterjesztésére lenne lehetőség, amelyeket egyébként nem fogadtak volna el, vagy amelyek elfogadásához megfelelő formális garanciákra lett volna szükség.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A vizsgálóbíró végzésben ad helyt a tanúvallomásnak (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 245. cikke): a bírósági végzés előírja a tanú számára, hogy jelenjen meg a bíróság előtt vallomástétel céljából, távolmaradás esetén kényszerítő intézkedések és pénzbírság terhe mellett. A bíróság állapítja meg a bizonyításfelvétel helyét, idejét és módját. Az érintett fél kérelmére a bírósági végrehajtó kézbesíti az idézést a tanú részére. A tanú felolvassa az igazmondásra vonatkozó kötelezettségvállalását, majd a bíró kérdéseket intéz hozzá – a felek közvetlenül nem tehetnek fel kérdéseket a tanúnak. A szabályozás lehetővé teszi a bíróság számára, hogy a felek hozzájárulásával írásban folytassa le a bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 257-bis. cikke). A bíróság szakértőket rendel ki, megválaszolandó kérdéseket intézve hozzájuk; a tárgyaláson a szakértők is megjelennek, és igazmondásra vonatkozó esküt tesznek. Főszabály szerint a szakértők írásos jelentést készítenek, de a bíróság kötelezheti őket arra, hogy személyesen jelenjenek meg, és a tárgyaláson szóban adjanak választ a kérdésekre (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 195. cikke). Az írásbeli bizonyítékok azt követően képezik az eljárás részét, hogy azokat a felek iratai közé helyezték a perbelépéskor vagy később a törvényben megállapított határidőn belül (ez nem haladja meg a tárgyalásra a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 183. cikkének megfelelően a rendes tényfeltáró eljárásokra vonatkozóan előírt határidőt).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Az olasz jogrendszer a legnagyobb súlyt a közokiratoknak és a megdönthetetlen vélelmeknek tulajdonítja. A közokiratokat (a polgári törvénykönyv 2699. és azt követő cikkei) a megkövetelt alaki követelmények alapján a közjegyző (*notaio*) vagy olyan más közhivatalnok készíti el, aki jogosult közhitelességgel ellátni az okiratot az elkészítés helyén. A közokiratok bizonyítékként teljes értékűnek számítanak, kivéve, ha bizonyítottan hamisak. E kivételt leszámítva, abszolút és feltétel nélküli bizonyítéknak minősülnek. A megdönthetetlen vélelem (a polgári törvénykönyv 2727. cikke) még ennél is erősebb, mivel nem enged meg semmilyen ellenkező bizonyítást.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A törvény előírja, hogy bizonyos tények csak meghatározott módon bizonyíthatók, egyes esetekben közokirattal, más esetekben pedig olyan írásos okiratokkal, amelyek lehetnek magán- vagy közokiratok.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a tanú köteles vallomást tenni. A következő esetekre külön rendelkezések vonatkoznak: a tanúvallomás tételére való képtelenség, a bizonyos személyekkel szembeni vallomástétel tilalma és a tanúvallomás megtagadásának lehetősége. A tanú vallomástételi kötelezettsége közvetett módon a bíróság részére a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 255. cikke által biztosított hatáskörből ered, amely szerint, ha a tanú nem jelenik meg, a bíró elrendelheti a tanú elővezetését és bírságot szabhat ki rá.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A büntetőeljárásról szóló törvénykönyvben megállapított esetekben, amelyekre a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv is hivatkozik: ezen esetek olyan személyekre vonatkoznak, akik megtagadhatják a vallomástételt, mert szakmai titoktartási, hivatali titoktartási vagy állami titoktartási kötelezettség köti őket.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 256. cikke szerint a bíróság a tárgyalásról készült jegyzőkönyv megküldésével értesíti az ügyészt, ha egy tanú megjelent ugyan a bíróságon, de a vallomástételt megfelelő indokolás nélkül megtagadta, vagy akinél jogosan feltételezhető, hogy hamis vallomást tett, vagy bizonyítékot tart vissza.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Nem tehetnek tanúvallomást azok a személyek, akik közvetlenül érintettek az eljárás tárgyát képező ügyben, mivel az érintettségük megalapozhatja az eljárásban félként való részvételüket (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 246. cikke). A **jogvitában részt vevő felek vonatkozásában, akik nyilvánvalóan nem vehetnek részt tanúként az eljárásban**, az olasz jogrendszer **hivatalos kihallgatást** ír elő, amely a bizonyítási eszközök egyik, a felek bíróság előtt tett nyilatkozatának megszerzésére irányuló formája (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 228. cikke), és amelynek tiszteletben kell tartania a bizonyítékokra vonatkozó általános szabályokat, és közelebbről (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 230. és azt követő cikkei) azt külön és konkrét tételekben kell előterjeszteni. Az érintett félnek személyesen kell válaszolnia, és nem olvashat fel a jegyzetekből, kivéve, ha az szükségesnek bizonyul, és a bíróság engedélyezi azt. A hivatalos kihallgatáson részt vevő feleknek feltett kérdéseknek a bizonyítékként előadott és a hivatalos kihallgatást elrendelő végzésben engedélyezett tényekre kell vonatkozniuk. Más tényekkel kapcsolatos kérdések is feltehetőek ugyanakkor, ha a felek kölcsönösen megállapodnak azokban, és a bíróság hasznosnak ítéli meg azokat. Ha valamelyik fél indokolás nélkül nem vesz részt a hivatalos kihallgatáson, vagy megtagadja a hivatalos kihallgatást, ez a bizonyítékok tárgyát képező tények **elfogadását** eredményezheti, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy azokat más bizonyítékok fényében el kellene fogadni. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, ha valamelyik fél megtagadja a válaszadást, vagy nem jelenik meg a bíróság előtt, ez nem jelent automatikusan hallgatólagos beismerést, hanem inkább olyan körülményt képez, amely az eljárás során megszerzett egyéb bizonyítékok összefüggésében értékelve lehetőséget nyújthat a bíróságnak arra, hogy következtetéseket vonjon le a kihallgatás során előterjesztett tényekre vonatkozóan.

A bíróságnak a fentiekben túl nincs más kényszerítő jogköre.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró a tanút az eljárás szempontjából lényegesnek ítélt tényekre vonatkozó közvetlen kérdések útján hallgatja meg, továbbá ugyanezen tényekre vonatkozó, a felek ügyvédei által felhozott kérdéseket is feltehet a meghallgatás során.

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv nem rendelkezik kifejezetten a videokonferenciáról, de annak alkalmazása nem kizárt. A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 202. cikke előírja, hogy a bizonyításfelvétel elrendelésekor a bíróságnak „meg kell állapítania a bizonyításfelvétel idejét, helyét és módját”, és ez lehetővé teszi a bíróság számára, hogy elrendelje a tanú videokonferencia útján történő meghallgatását. A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 261. cikke arról is rendelkezik, hogy a bíróság elrendelheti videofelvétel készítését mechanikus módszerek, eszközök vagy eljárások felhasználásával.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A bíróság nem veszi figyelembe a nem a jogszabályoknak megfelelően benyújtott és elfogadott bizonyítékokat.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél által tett magára nézve kedvező nyilatkozatok nem számítanak bizonyítéknak. Ezzel szemben a **hivatalos kihallgatás** során tett nyilatkozata (tehát negatív értelemben) (lásd a 2.11. pontot) rá nézve terhelő bizonyítéknak minősül.

Utolsó frissítés: 21/07/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közölt vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Ciprus

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher polgári eljárásokban általában az eljárást megindító felet, vagyis a felperest érinti.

Különleges esetekben a bizonyítási teher az alperesre átruházható. Tipikus példája ennek az, amikor gondatlanság miatt indítanak eljárást, amennyiben bizonyítható, hogy a felperes nem tudja, vagy nincs lehetősége megtudni, hogyan történt a baleset, a kárt az alperes kizárólagos ellenőrzése alatt lévő tárgy okozta, valamint a kár az alperes ésszerű gondosságának elmulasztásával, vagyis a megfelelő gondosság tanúsításának hiányával áll összefüggésben, amely esetben a *res ipsa loquitur* (a dolog önmagáért beszél) elv alkalmazandó, és ezért a bizonyítás terhet az alperesre ruházzák át.

Általában a felperesnek vonatkozó tanúvallomásokkal kell bizonyítania a kérelme alátámasztásához/megalapozásához szükséges valamennyi tényt.

A bíróság feladata a bizonyítékok értékelése és a tényekből levont következtetések alapján a megfelelő ítélet meghozatala. Amennyiben a körülmények nem teszik lehetővé, hogy a bíróság az ügyben felmerült egyik ténnyel kapcsolatban a per eldöntéséhez szükséges, megfelelő következtetéseket vonjon le, az érintett fél erre a tényre alapuló kérelmét el kell utasítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyos tényeket nem szükséges bizonyítékokkal alátámasztani. Ilyenek például a kétségteljes és egyértelmű tények, amelyekből a bíróság „igazságszolgáltatási ismereteket” építhet. Ilyenek például a mértékegységekkel, monetáris ügyekkel, a naptárral és az országok közötti időeltolódással kapcsolatos tények. További példák még a közismert tények és az emberi tapasztalatokon alapuló tények, például a közlekedési balesetek számának növekedése, a kiskorú gyermekeket nevelő özvegy problémái stb. A történelmi, a tudományos és a földrajzi tények szintén széles körben ismertek, ezért ezeket sem kell bizonyítékokkal alátámasztani.

Ezen túlmenően egyes esetekben vélelmek is fennállnak. A vélelem olyan következtetést jelent, amelyet bizonyos tények igazolása esetén meg lehet vagy meg kell állapítani. Ezek lehetnek megdönthető és megdönthetetlen vélelmek.

A megdönthetetlen vélelmek olyan vélelmek, amelyeket a törvény állapít meg, és az ellenkezőjük bizonyításával sem lehet őket megdönteni. A megdönthetetlen vélelem ritka. Erre példa a Büntető Törvénykönyv 14. cikkében található, amely előírja, hogy a 14 évnél fiatalabb gyermek vélelmezhetően nem tartozik büntetőjogi felelősséggel cselekedeteiért vagy mulasztásaiért. A megdönthető vélelmek gyakoribbak. Ezeket az ellenkezőjük bizonyításával meg lehet dönteni. A polgári házasságba született gyermekről például az ellenkezője bizonyításáig azt vélelmezik, hogy a férj az édesapja.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Polgári ügyekben a bizonyítási küszöb a „nagyobb valószínűség bizonyítása”. Más szóval: a bíróság csak akkor ismer el egy tényt bizonyítottnak, amennyiben bizonyítékkal alátámasztják, hogy nagyobb a valószínűsége a tény megtörténtének, mint a meg nem történtének.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Polgári eljárásokban az ügyben érintett felek döntenek el, hogy milyen tanúbizonyítást mutatnak be a bíróságon. A felek azokat a tanúkat idézik be, akiknek a vallomása az ügy kimenetele szempontjából számukra előnyös lehet. A bíróság saját kezdeményezésre nem idézhet be tanúkat a felek hozzájárulása nélkül.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az eljárás egyszerű. A tanút beidézni kívánó fél felkéri a bíróságot az idézés kiállítására. A bíróság ezután kiállítja az idézést, és kézbesíti azt a tanú részére.

Az a személy, akinek az idézést kézbesítették, jogilag köteles az idézésen feltüntetett időpontban megjelenni a bíróság előtt.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Az idézést a legtöbb esetben kiállítják az ügyben érintett fél kérésére. Az ügyben érintett fél által kérelmezett idézést csak ritkán és kivételes esetekben tagadják meg, ha a kérelem komolytalanannak bizonyul, és a bírósági eljárással való visszaélésnek minősül.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Kétféle bizonyítási eszköz létezik: a bíróság előtt elhangzott szóbeli tanúvallomás és a bíróságnak benyújtott írásbeli vagy dokumentált bizonyíték.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A szakértő tanúktól történő bizonyításfelvételre nincsenek megállapított szabályok. A bizonyítékot bemutató fél dönti el, hogy a szakértő tanú személyesen mondja el vallomását, vagy írásos formában nyújtja be azt.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Nincs általános szabály arra nézve, hogy a tanúk bizonyos típusa jobb, megbízhatóbb vagy meggyőzőbb lenne, mint más bizonyításmódok. A bíróság az egyes ügyekben adódó egyedi körülményeket figyelembe véve értékeli a tárgyalás során bemutatott összes bizonyítékot.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, nincs ilyen szabály.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Amennyiben valakit beidéztek a bíróság elé személyes megjelenésre és vallomástételre, az adott személyt a törvény kötelezi a megjelenésre. Ennek elmulasztása vagy megtagadása a bíróság megsértését jelenti, és ennek megfelelően büntetendő.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk nem tagadhatják meg a vallomástételt. A tanúk azonban kivételes esetben bizonyos kérdésekre megtagadhatják a választást vagy visszatarthatnak bizonyos dokumentumokat valamely előjog, például szakmai titoktartás alapján.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Lásd az a) albekezdésre adott választ.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bármely személy bármelyik polgári eljárásban tehet vallomást, kivéve, ha a bíróság úgy dönt, hogy a tanú fiatal kora, szellemi fogyatékosága vagy valamely hasonló ok miatt képtelen betartani az igazság elmondására irányuló kötelezettségét, megérteni a hozzá intézett kérdéseket vagy ésszerű válaszokat adni ezekre a kérdésekre (a bizonyítékokról szóló törvény 13. cikke alapján).

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a fő kihallgatás során az őt beidéző fél kérdezi ki. A fő kihallgatás befejeztével a tanút a másik fél kérdezi ki. Végül a bíróság is tehet fel kérdéseket a tanúnak, amennyiben bizonyos kérdésekben további pontosítást vél szükségesnek.

A tanú telefonkonferencia vagy más technikai eszköz útján is tehet vallomást, amennyiben személyesen képtelen megjelenni a bíróság előtt, feltéve, hogy a bíróság biztosítani tudja a szükséges technikai felszerelést. A megállapított egyedi feltételek az adott ügy körülményeihez igazodnak.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A jogellenesen, az alkotmány által védett jogok megsértésével beszerzett bizonyítékokat kizárják a bírósági eljárásból, és a bíróság nem támaszkodhat ilyen bizonyítékokra. Ennek tipikus példája a magánbeszélgetések illegális felvétele.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben érintett fél nyilatkozata bizonyítéknak számít. Az, hogy a nyilatkozat olyan személytől származik, aki közvetlenül érintett az ügy kimenetelében, csak egyike annak a számos ténynek, amelyet a bíróságnak figyelembe kell vennie a bizonyítékok összességének értékelésekor.

Utolsó frissítés: 01/08/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [IV](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Lettország

1 A bizonyítási teher

A feleknek kell bizonyítaniuk azokat a tényeket, amelyekre állításukat vagy kifogásaikat alapozzák. A felperesnek alá kell támasztania állításait, az alperesnek pedig a kifogásait.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítékokat a peres felek és más érdekelt személyek nyújtják be. Amennyiben valamely peres fél vagy más érdekelt személy nem tud valamilyen bizonyítékot beszerezni, és ezzel kapcsolatosan indokolt kérelmet nyújt be, a bíróság bekeresheti e bizonyítékot.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben a bíróság elismeri, hogy valamely tény köztudomású, a tényt nem kell bizonyítani.

Az adott polgári jogi jogvitában hozott jogerős ítéletben megállapított tényeket ugyanazon felek más polgári jogi jogvitában nem kell újra bizonyítani.

A büntetőügyben hozott jogerős bírósági ítélet kötelező erejű a büntetőítélettel érintett személy polgári jogi felelősségével kapcsolatos ügyben eljáró bíróságra nézve, de kizárólag a tekintetben, hogy bűncselekmény vagy mulasztás történt, illetve hogy azt az elmarasztalt személy követte el vagy tette lehetővé.

A jogszabályok szerint megállapítottnak minősülő tényeket nem kell bizonyítani. Az ilyen vélelmek a rendes eljárás szerint megdönthetők.

A polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározott eljárásoknak megfelelően a peres félnek nem kell bizonyítania azokat a tényeket, amelyeket a másik fél nem vitat.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak a bírósági eljárás során alaposan, teljes körűen és tárgyilagosan megvizsgált bizonyítékok alapján, valamint a logikai elveken, tudományos ismereteken és a mindennapi tapasztalatból származó megfigyeléseken nyugvó bírósági gyakorlat szerint meg kell győződnie a bizonyítékok megdönthetőségéről. Ítéletében a bíróságnak meg kell indokolnia, miért részesített előnyben egy bizonyítékot egy másikkal szemben, és miért talált egyes tényeket bizonyítottnak, míg másokat nem. Egyetlen bizonyítéknak sincs előre meghatározott módon kötelező ereje a bíróságra nézve.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bírő maga is kezdeményezheti azt?

A polgári perrendtartásról szóló törvény kimondja, hogy a bizonyítékok benyújtása a felek feladata, rendelkezik azonban bizonyos esetekről, amikor a bíróság saját kezdeményezésére is bekeresheti bizonyítékokat (ha például az ügy gyermek érdekeit is érinti). Ha a bíróság megállapítja, hogy nem nyújtottak be bizonyítékot olyan tény vagy tények alátámasztására, amelyekre valamely fél az állításait vagy kifogásait alapozta, a bíróság tájékoztatja erről a feleket, és szükség esetén határidőt szab a bizonyítékok benyújtására.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az írásbeli és tárgyi bizonyítékokat a felek nyújtják be a bírósághoz. Amennyiben a felek szóbeli bizonyítékra hivatkoznak, a bíróság tanúvallomásuk meghallgatása céljából behívja a felek által megjelölt tanúkat a bírósági tárgyalásra. A bíróság ezután felveszi a bizonyítékot az ügyiratba.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság kizárólag a jogszabályban előírt és a tárgyhoz tartozó bizonyítást engedélyezi. A bíróság elutasíthatja a bizonyítékot, ha azt a bírósági tárgyalás időpontját megelőzően kevesebb mint 14 napon belül nyújtották be, kivéve, ha a bírő más határidőt állapított meg a bizonyítékok benyújtására. Az ügy elbírálása során bizonyítékot az egyik fél vagy más érdekelt személy indokolással ellátott kérelmére lehet benyújtani, ha ez nem késlelteti az ügy elbírálását, vagy ha a bíróság elfogadta, hogy alapos indok miatt nem nyújtották be kellő időben a bizonyítékot, vagy ha a bizonyíték olyan tényekkel kapcsolatos, amelyekre a tárgyalás során derült fény.

Az ismeretlen forrásból származó információkon vagy a bíróság által meg nem vizsgált egyéb személyektől beszerzett információkon alapuló tanúvallomás nem fogadható el bizonyítékként.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A peres felek és érdekelt harmadik személyek által közölt, az állításuk vagy kifogásuk alapjául szolgáló tényekkel kapcsolatos információkat tartalmazó észrevételek, ha azokat a bírósági tárgyaláson megvizsgált és értékelt egyéb bizonyítékok alátámasztják;

tanúk és szakértők vallomása;

írásbeli bizonyíték: okiratok vagy egyéb olyan szövegek, amelyek betűkkel, számokkal és más írásbeli jelekkel, illetve egyéb műszaki eszközök és felvevő adathordozók (hang- vagy videofelvétel, adatlemez stb.) alkalmazásával információkat rögzítenek az ügghöz tartozó tényekről;

tárgyi bizonyítékok;

szakértői jelentések;

szakértői vélemények;

közintézmények jelentései.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Az említettek között nincs lényeges különbség, mivel a szakértők és más tanúk által tett vallomások egyaránt bizonyítékok, és a szakértők írásbeli nyilatkozata is bizonyítéknak minősül. A tanúnak vagy a szakértőnek meg kell jelennie a bíróság előtt, ha a bíróság megidézi, hogy a valóságnak megfelelő vallomást tegyen az általa ismert körülményekről (tanúként), vagy saját nevében tárgyilagossá véleményt formáljon az általa megvizsgált tudományos, műszaki, művészi vagy egyéb vonatkozású tényekről.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Egyetlen bizonyítéknak sincs előre meghatározott kötelező ereje a bíróságra nézve, mindazonáltal a bíróságnak az ítéletében meg kell indokolnia, miért részesített előnyben egy bizonyítékot egy másikkal szemben, és miért talál egyes tényeket bizonyítottnak, míg másokat nem.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Igen. A jogszabályok értelmében kizárólag meghatározott bizonyítási eszközökkel bizonyítható tények más bizonyítási eszköz útján nem bizonyíthatók. A bíróság kizárólag a jogszabályban előírt bizonyítási eszközöket fogadja el.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A bíróságra megidézett tanú – a jogszabályban meghatározott eseteket kivéve – nem tagadhatja meg a vallomástételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Az alábbi személyek tagadhatják meg a vallomástételt:

egyenes ági hozzátartozók, első és másodfokú oldalági hozzátartozók, házastársak és a házastárs révén szerzett első fokú hozzátartozók, valamint a felek családtagjai;

a felek gyámja és gondnoka, valamint a felek gyámsága vagy gondnoksága alatt álló személyek;

azok a személyek, akik az egyik féllel jogvitában állnak egy másik ügyben.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a 14. életévét betöltött tanú, aki a vallomástételt a bíróság által érvénytelennek nyilvánított okból megtagadja, vagy szándékosan hamis tanúvallomást tesz, a Büntető Törvénykönyv szerint bűncselekményt követ el.

Amennyiben a tanú bírósági vagy bírói idézésre kellő indok nélkül nem jelenik meg, a bíróság legfeljebb 60 EUR összegű bírságot szabhat ki rá, vagy előállíthatja.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A lelpipásztorok nem kötelesek tanúvallomást tenni olyan tényekkel kapcsolatosan, amelyekről gyónás során szereztek tudomást, emellett azok a személyek sem kötelezhetők vallomástételre bizonyos, rájuk bízott információkkal kapcsolatban, akik beosztásuknál vagy hivatásuknál fogva nem fedhetik fel ezeket az információkat.

Kiskorúak nem kötelesek vallomást tenni olyan tényekről, amelyek szüleik, nagyszüleik vagy testvéreik ellen szolgálnak bizonyítékkal.

Nem kötelesek vallomást tenni azok a személyek, akik fizikai vagy mentális fogyatékoságuk miatt nem tudják megfelelően felfogni az ügy szempontjából jelentős körülményeket.

Hét év alatti gyermekek nem kötelesek tanúvallomást tenni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúként megidézett személyek kötelesek megjelenni a bíróságon, és a valóságnak megfelelő vallomást tenni minden olyan tényről, amelyekről tudomásuk van. A tanúk kötelesek válaszolni a bíróság és a felek által feltett kérdésekre. A bíróság a tanút annak lakóhelyén is meghallgathatja, ha a tanú betegsége, idős kora vagy fogyatékosága, illetőleg más alapos indok miatt nem tud megjelenni a bíróságon az idézés szerint. A tanút a tartózkodási helyétől függően vagy kifejezetten erre a célra felszerelt helyszínen videokonferencia segítségével is meghallgatja a bíróság.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A peres felek vitathatják az írásbeli bizonyítékok hitelességét.

Az írásbeli bizonyítékot nem vitathatja az a személy, aki maga aláírta azt. Ez a személy külön keresetet nyújthat be a bizonyíték vitatására, ha kényszer, fenyegetés vagy csalás eredményeképpen szerezte meg az aláírását. Valamely fél benyújthat indokolással ellátott keresetet, amelyben azt állítja, hogy az írásbeli bizonyítékot meghamisították. Ha a bíróság megállapítja, hogy a bizonyítékot meghamisították, kizárja azt, és értesíti az ügyészséget a hamisításról. A bíróság az írásbeli bizonyíték meghamisítását állító kereset vizsgálata céljából szakértői jelentés készítését rendelheti el, vagy további bizonyítékokat kérhet be. Ha a bíróság megállapítja, hogy valamely fél alaptalanul kezdeményezett jogvitát az írásbeli bizonyíték meghamisításáról, pénzbírságot szabhat ki. A polgári perrendtartásról szóló törvény előírja, hogy a tanúként megidézett személyek megjelenjenek a bíróságon, és a valóságnak megfelelő vallomást tegyenek minden olyan tényről, amelyről tudomásuk van. Ha valamely fél tanúvallomással kíván bizonyítani valamilyen körülményt, a tanú kihallgatása iránt a bírósághoz intézett kérelmében ismertetnie kell, hogy a tanú az ügy mely lényegi elemét tudja vallomásával alátámasztani.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A peres felek és harmadik személyek által közölt, az állításai vagy kifogásai alapjául szolgáló tényekkel kapcsolatos információkat tartalmazó észrevételek akkor fogadhatók el bizonyítékként, ha azokat a bírósági tárgyaláson megvizsgált és értékelt egyéb bizonyítékok alátámasztják. Ha az egyik fél elismeri a tényeket, amelyeken a másik fél állításai vagy kifogásai alapulnak, a bíróság bizonyítottnak tekintheti e tényeket, amennyiben nincsenek kételyei afelől, hogy az elismerés nem csalás, erőszak, fenyegetés vagy tévedés eredménye, célja pedig nem az igazság eltitkolása.

Utolsó frissítés: 24/03/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kollaborátorai tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításvétel - Litvánia

1 A bizonyítási teher

A feleknek bizonyítaniuk kell a követeléseiket és ellenköveteléseiket alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása nem szükséges (lásd az 1.2. pontot).

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A Litván Köztársaság polgári perrendtartása (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) szerint az ügyben a feleknek kell viselniük a bizonyítási terhet. Nekik kell bizonyítaniuk a követeléseiket és ellenköveteléseiket alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása a polgári perrendtartás szerint nem szükséges.

A bíróságoknak a polgári eljárásokat a kontradiktórium eljárás elve szerint kell lefolytatniuk. Minden egyes fél köteles bizonyítani a követeléseit és ellenköveteléseit alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása nem szükséges.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A polgári perrendtartás 182. cikke szerint a tények következő típusai mentesek a bizonyítási teher alól:

azok a tények, amelyeket a bíróság köztudomásúnak ismer el;

más polgári vagy közigazgatási eljárásokban hozott jogerős ítéletekben megállapított tények, ha a felek ugyanazok a személyek, kivéve, ha a bíróság ítélete olyan személyek tekintetében is joghatásokkal jár, akik nem vesznek részt az eljárásban (hátrányos tények);

a bűncselekménynek minősülő személyes cselekmények következményei, ha a következmények megállapítására büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélettel kerül sor (hátrányos tények);

a jog által vélelmezett tények, amelyeket az általános eljárásban nem támadtak meg;

a felek által elismert tények.

A fél jogosult a másik fél követelését vagy ellenkövetelését alátámasztó tények elismerésére. A bíróság valószínűleg fogadhatja el a fél által elismert tényt, ha véleménye szerint az elismerés összhangban áll az ügy körülményeivel, és azt a fél nem meggyőzés, erőszak vagy fenyegetés hatására ismeri el, illetve nem véletlenül vagy azért teszi, hogy leplezze az igazságot.

Megjegyzendő emellett, hogy e körülményeket az általános eljárásban bizonyítékok benyújtásával lehet megtámadni.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Amennyiben a benyújtott bizonyítékok alapján a bíróság meg tudja állapítani, hogy nagyobb a valószínűsége annak, hogy egy tény valós, mint annak, hogy hamis, a bíróság valószínűleg ismeri el a tényt.

2 A bizonyításfelvétel

A polgári eljárásokban a bizonyíték olyan tényadat, amelynek segítségével a bíróság a törvényes eljárásban megállapítja a felek követeléseit és ellenköveteléseit megalapozó tények és más olyan tények fennállását vagy hiányát, amelyek relevánsak az ügyben a tisztességes és igazságos határozat meghozatala szempontjából. Ilyen adatokat a következő módokon lehet megállapítani: a felek vagy harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek, szakértői jelentések, jogszerűen beszerzett fényképek, kép- és hangfelvételek, valamint egyéb bizonyítékok.

A bíróság emellett felkérhet egy uniós tagállamot arra, hogy a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendeletnek megfelelően szerezzen be bizonyítékot vagy közvetlenül vegyen fel bizonyítást a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a bíróságok közötti együttműködés fejlesztése, egyszerűsítése és felgyorsítása érdekében.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári perrendtartás 179. cikke szerint a felek és az eljárásban részt vevő egyéb személyek mutathatnak be bizonyítékokat. Amennyiben a benyújtott bizonyítékok nem elégségesek, a bíróság felszólíthatja a feleket és az eljárásban részt vevő egyéb személyeket, hogy nyújtsanak be megerősítő bizonyítékokat, és azok bemutatására határidőt szabhat. A bíróság emellett hivatalból (*ex officio*) is jogosult bizonyítékok beszerzésére, de csak jogszabályban meghatározott esetekben.

A polgári perrendtartás szerint a bíróság családjogi és munkajogi ügyekben szerezhet be bizonyítékokat hivatalból, ha úgy véli, hogy ez elengedhetetlen az ügy igazságos eldöntéséhez (376. és 414. cikk).

Emellett a polgári perrendtartás 476. cikke kimondja, hogy a kiskorúak teljes cselekvőképességének megállapítására (a nagykorúság megszerzésére) vonatkozó ügyek tárgyalását előkészítő bíróság:

felszólítja a kiskorú személy lakóhelye szerinti állami gyermekvédelmi intézményt, hogy nyújtsa be arra vonatkozó állásfoglalását, hogy a kiskorú készen áll-e arra, hogy függetlenül gyakorolja polgári jogait és teljesítse kötelezettségeit;

bekéri az arra vonatkozó adatokat, hogy a kiskorú személyt korábban elítélték-e, illetve követelt-e el közigazgatási vagy egyéb jogsértést;

amennyiben a kiskorú személy testi, erkölcsi, lelki vagy mentális fejlettségi szintjének megállapítása érdekében szükséges, elrendeli az igazságügyi pszichológiai és/vagy pszichiátriai vizsgálatot, és bekéri a kiskorú személy egészségügyi dokumentumait vagy a vizsgálat lefolytatásához szükséges egyéb anyagokat;

meghoz minden más, az ügy tárgyalásának előkészítéséhez szükséges intézkedést.

A polgári perrendtartás 582. cikke kimondja emellett, hogy a vagyonelem családi vagyonba történő átruházására, a családi vagyonra jelzáloghitel felvételére vagy annak egyéb jogokkal való megterhelésére vonatkozó jóváhagyás mérlegelése során a bíróság – az ügy körülményeinek figyelembevételével – jogosult a kérelmezőtől a család pénzügyi helyzetére (bevételek, megtakarítások, egyéb vagyon, kölcsöntöke), az átruházandó családi vagyonra, a gyermek jogait védő szervezettől származó, a gyermek szüleivel kapcsolatos adatokra, a jövőbeli ügyletek előzetes feltételeire és teljesítménybeli lehetőségeire, az ügylet nemteljesítése esetén a gyermek jogai védelmének lehetőségeire vonatkozó, valamint egyéb fajta bizonyítékokat követelni.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Annak érdekében, hogy (a polgári perrendtartás 199. és 206. cikke szerinti) bizonyításfelvételt elvégezze, a bíróságnak szüksége lehet arra, hogy egy jogi vagy természetes személy írásbeli vagy tárgyi bizonyítékokat mutasson be, amelyeket meghatározott határidőn belül közvetlenül a bírósághoz kell benyújtani. Amennyiben a természetes vagy jogi személy nem tudja a kért írásbeli vagy tárgyi bizonyítékot a meghatározott határidőn belül benyújtani, erről tájékoztatnia kell a bíróságot és meg kell jelölnie ennek okait. A bíróság tanúsítványt bocsáthat ki az írásbeli vagy tárgyi bizonyítékot kérő személy számára, amely feljogosítja őt a bizonyíték beszerzésére annak érdekében, hogy azt be tudja nyújtani a bíróságnak.

A bírósági tárgyalás előkészítése során a bíró egyéb olyan eljárási tevékenységet is végez, amely szükséges az ügy bírósági tárgyalásra történő megfelelő előkészítéséhez (bekéri azokat a bizonyítékokat, amelyeket az eljárásban részt vevő felek nem tudnak beszerezni, hivatalból beszerzi a bizonyítékokat, ha a bíróság erre a polgári perrendtartás szerint jogosult stb.).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság a következő esetekben utasíthatja el a bizonyítékot:

ha az elfogadhatatlan;

ha a bizonyíték nem az ügyben releváns tényeket erősít vagy cáfol meg (a polgári perrendtartás 180. cikke);

ha a bizonyíték benyújtására hamarabb is sor kerülhetett volna, és annak késői bemutatása késlelteti az eljárást (a polgári perrendtartás 181. cikkének (2) bekezdése).

Annak érdekében, hogy azt a bíróság elfogadja, a keresethez csatolni kell azokat az iratokat vagy egyéb bizonyítékokat, amelyekre a felperes alapozza a követelését, a bírósági illeték megfizetésére vonatkozó igazolást, valamint az olyan bizonyítékok felvételére irányuló indítványt, amelyeket a felperes nem tud benyújtani, megjelölve a benyújtás lehetetlenségének okait (a polgári perrendtartás 135. cikke).

Megjegyzendő, hogy a fellebbviteli bíróság nem fogadja el azokat az új bizonyítékokat, amelyeket az első fokon eljáró bíróságnál is be lehetett volna nyújtani, kivéve, ha az első fokon eljáró bíróság jogellenes módon utasította el a bizonyítékot, vagy ha a bizonyíték benyújtása később vált szükségessé (a polgári perrendtartás 314. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás szerint a polgári eljárásokban a bizonyíték olyan tényadat, amelynek segítségével a bíróság a törvényes eljárásban megállapítja a felek követeléseit és ellenköveteléseit megalapozó körülmények és más olyan körülmények fennállását vagy hiányát, amelyek relevánsak az ügyben a tisztességes és igazságos határozat meghozatala szempontjából. Ezeket az adatokat a következő módokon lehet beszerezni: a felek vagy harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek és szakértői jelentések.

A jogszerűen beszerzett fényképek, hang- és képfelvételek szintén szolgálhatnak bizonyítékként.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A polgári perrendtartás 192–217. cikke a következő szabályokat határozza meg a bizonyítékok tanúktól és szakértő tanúktól történő beszerzésére szolgáló módszerek tekintetében:

A tanú meghallgatására irányuló eljárás

A tanúkat behívják a tárgyalóterembe és egyenként meghallgatják őket. Azok a tanúk, akiknek meghallgatására nem került sor, nem maradhatnak a teremben a tárgyalás alatt. A meghallgatott tanúknak a tárgyalás végéig a teremben kell maradniuk. Amennyiben a meghallgatott tanú ezt kéri, a bíróság lehetővé teheti számára, hogy a termet az eljárásban részt vevő felek véleményének meghallgatását követően elhagyja.

A tanút a helyszínen is meg lehet hallgatni, ha a megidézett tanú betegsége, idős kora, fogyatékosága vagy a bíróság által elismert egyéb fontos ok miatt nem képes a bíróság előtt megjelenni, és a tanú meghallgatását kezdeményező, az eljárásban részt vevő személy nem tudja biztosítani a tanú bíróság előtti megjelenését.

A bíróságnak ellenőriznie kell a tanú személyazonosságát és tájékoztatnia kell a tanúk jogairól és kötelezettségeiről, valamint a hamis tanúzás, illetve egyéb kötelezettségei megszegésének vagy nem megfelelő teljesítésének következményeiről.

A meghallgatást megelőzően a tanúnak a Litván Köztársaság alkotmányára (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) tett kézzel a következő szövegű esküt kell tennie: „Én, (teljes név) meggyőződéssel és becsülettel megesküszöm, hogy a bizonyítékok elhallgatása, kiegészítése vagy megváltoztatása nélkül igazat fogok mondani.” Az esküt tett tanúnak alá kell írnia az eskü szövegét. Az aláírt esküt csatolni kell az ügyiratokhoz.

A tanú felekhez és harmadik személyekhez fűződő kapcsolatának, valamint az általa szolgáltatott bizonyíték értékelése szempontjából releváns egyéb körülmények (a tanú végzettsége, foglalkozása stb.) megállapítását követően a bíróság felszólítja a tanút, hogy mondjon el mindent, amit az ügyről tud, és tartózkodjon az olyan információ ismertetésétől, amelynek nem tudja megnevezni a forrását.

A vallomástételt követően a tanúnak kérdéseket lehet feltenni. A tanút elsőként az a személy kérdezheti ki, aki a megidézését indítványozta, illetve e személy képviselője. A tanút ezt követően az eljárás többi résztvevője kérdezheti ki. A bíróság által hivatalból megidézett tanút elsőként a felperes kérdezheti ki. A bírónak figyelmen kívül kell hagynia a befolyásoló kérdéseket, illetve azokat a kérdéseket, amelyek az ügyben nem relevánsak. A bíróság a tanú meghallgatása során bármikor tehet fel kérdéseket.

Amennyiben szükséges, a bíróság az eljárásban részt vevő személy indítványára vagy hivatalból ugyanazon a tárgyaláson újból meghallgathatja a tanút, felszólíthatja a tanút, hogy ugyanannak a bíróságnak egy másik tárgyalásán is jelenjen meg, illetve szembesítheti a tanúkat egymással.

Kivételes esetben, ha a tanú bíróságon való meghallgatása nem lehetséges vagy különösen nehéz, az ügyet tárgyaló bíróság jogosult az írásbeli vallomást is elfogadni, ha véleménye szerint – tekintettel a tanú személyére és azon körülmények fontosságára, amelyekről a tanú vallomást tesz – ez nem befolyásolja hátrányosan az ügy alapvető tényeinek megállapítását. A felek indítványára a tanút további bírósági meghallgatásra is meg lehet idézni, ha ez az ügy tényeinek részletesebb megállapítása érdekében szükséges. A vallomástételt megelőzően a tanúnak alá kell írnia a polgári perrendtartás 192. cikkének (4) bekezdése szerinti eskü szövegét, és a tanút figyelmeztetni kell – amit aláírásával vesz tudomásul –, hogy a hamis vallomás tétele bűncselekménynek minősül. Az írásbeli vallomást közjegyző jelenlétében kell megtenni, és azt a közjegyzőnek hitelesítenie kell.

A szakértők meghallgatása

A szakvéleményt a bírósági tárgyaláson fel kell olvasni. A szakvélemény felolvasása előtt a szakvéleményt készítő és bírósági tárgyaláson részt vevő szakértőnek (szakértőknek) a Litván Köztársaság alkotmányára tett kézzel a következő szövegű esküt kell tennie: „Én, (teljes név) esküszöm, hogy az ügyben a szakértő feladatait tisztességesen látom el, és a szakértelmemen alapuló pártatlan és indokolt szakvéleményt készítek”. Amennyiben a meghallgatásra a bírósági tárgyaláson kívül kerül sor, a szakértő által aláírt eskü a szakvélemény szerves részét képezi. A Litván Köztársaság törvényeségi szakértői jegyzékében (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*) szereplő, a jegyzékbe való felvételükkor esküt tevő szakértőknek nem kell a bíróság előtt esküt tenniük, és feltételezni kell, hogy őket figyelmeztették a hamis vélemények és nyilatkozatok megtételének következményeire.

A bíróság jogosult felszólítani a szakértőt, hogy véleményét szóban magyarázza meg. A szakvélemény szóbeli magyarázatát fel kell venni a bírósági tárgyalás jegyzőkönyvébe.

A szakértőknek szakvéleményeik magyarázata vagy kiegészítése céljából kérdéseket lehet feltenni. A szakértő kirendelését indítványozó személy teheti fel először a kérdéseit. A szakértőt ezt követően az eljárás egyéb résztvevői kérdezhetik ki. Amennyiben a szakértő bíróság általi kijelölésére hivatalból került sor, a felperes teheti fel először kérdéseit a szakértőnek.

A bírák a meghallgatás során bármikor feltehetnek kérdéseket a szakértőknek.

Szakvélemény készítésére kizárólag a bíróság kérésére kerül sor (és azt szakértői jelentés formájában, írásban kell benyújtani). A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell az elvégzett vizsgálatok részletes leírását, a megállapításokból levont következtetéseket, valamint a bíróság által feltett kérdésekre adott indokolt válaszokat.

Amennyiben a bíróság szakértői jelentés nélküli szakvéleményt kér, a szakvélemény (az eljárás többi résztvevőjéhez hasonlóan) a szakértő által benyújtott vagy a bíróság által a polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban kért írásbeli bizonyítéknak minősül.

A polgári perrendtartás 198. cikke az írásbeli bizonyítékok benyújtása tekintetében a következő szabályokat határozza meg:

Írásbeli bizonyítékot az eljárásban részt vevő személyek nyújthatnak be, illetve azt a bíróság a polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban kérheti.

Az írásbeli bizonyítékot a polgári perrendtartásban meghatározott formában kell benyújtani: az eljárásban részt vevő olyan személy, aki az eljárási dokumentum tartalmát írásbeli bizonyítékkal támasztja alá, köteles csatolni annak bíróság, közjegyző (vagy más, közjegyzői feladatok ellátására jogosult személy), az eljárásban részt vevő jogász vagy a dokumentumot kibocsátó (elfogadó) személy által hitelesített eredetijét vagy másolatát (digitális másolatát). A bíróság hivatalból vagy az eljárásban részt vevő személy kérelmére elrendelheti az eredeti dokumentum benyújtását. Az eljárásban részt vevő személy eredeti dokumentum benyújtására irányuló kérelmét a keresettel, viszontkeresettel, védekezéssel vagy az eljárásban részt vevő személyek egyéb eljárási dokumentumaival együtt kell benyújtani. Az eljárásban részt vevő személyek később is benyújthatják erre irányuló kérelmüket, ha a bíróság indokoltan ismeri el a benyújtás elmaradásának indokát, vagy ha a kérelemnek való helyt adás nem késlelteti az ügy eldöntését. Azokban az esetekben, amelyekben a

dokumentumnak csak egy része kapcsolódik az eljárás dokumentum tartalmához, csak a releváns részeket (részletek, kivonatok) kell benyújtani a bírósághoz.

Minden eljárási dokumentumot és azok mellékleteit litvánul kell benyújtani a bíróságnak a jogszabályban meghatározott kivételes esetek kivételével. Amennyiben az eljárásban részt vevő olyan személyek számára kell eljárás dokumentumot kézbesíteni, akik nem beszélnek litvánul, a dokumentum olyan nyelvű fordítását, amelyet e személyek értenek, szintén be kell nyújtani a bírósághoz. Amennyiben a benyújtandó dokumentumokat a polgári perrendtartás szerint idegen nyelvre kell fordítani, az eljárásban részt vevő személyeknek a meghatározott jogi eljárásban kell azok hiteles fordítását benyújtaniuk a bírósághoz.

Az ügyiratokban foglalt eredeti dokumentumok a benyújtó kérelmére visszaszolgáltathatók. Ez esetben a visszaszolgáltató dokumentumok polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban hitelesített másolatát meg kell őrizni az ügyiratok között.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A polgári perrendtartás 197. cikke szerint az állami és önkormányzati hatóságok által kibocsátott, az állam által erre feljogosított személyek által a hatáskörükben a konkrét dokumentumokra vonatkozó alaki követelményeknek megfelelően jóváhagyott dokumentumok hivatalos írásbeli bizonyítéknak tekinthetők és nagyobb bizonyító erővel bírnak. A hivatalos írásbeli bizonyítékban szereplő tények teljes mértékben bizonyítottnak tekintendők mindaddig, amíg ezt az eljárásban más bizonyítékkal – a tanúvallomás kivételével – meg nem cáfolják. A tanúvallomás kizárása nem vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben ez ellentmond a jóhiszeműség, a tisztesség és az észszerűség alapelveinek. A hivatalos írásbeli bizonyítékok bizonyító erejével jogalkotási aktus egyéb dokumentumokat is felruházzhat.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Azon körülményeket, amelyek tekintetében jogszabály konkrét bizonyítási eszközökkel való bizonyítást ír elő, nem lehet más bizonyítási eszközök segítségével bizonyítani (a polgári perrendtartás 177. cikkének (4) bekezdése).

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúként megidézett személynek meg kell jelenniük a bíróságon és az igazsághoz hű vallomást kell tenniük. A tanúként megidézett személy jog szerint felelős a tanút terhelő kötelezettségek teljesítésének elmulasztásáért (191. cikk), azaz pénzbírságot lehet kiszabni rá.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanú akkor tagadhatja meg a vallomástételt, ha az így szolgáltatott bizonyíték saját maga, családtagja vagy közeli hozzátartozója elleni bizonyítékot jelentene.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Amennyiben a tanú, a szakértők vagy a tolmácsok nem jelennek meg a tárgyaláson, a bíróság megkérdezi az eljárásban részt vevő személyeket, hogy az ügyet a tanú, szakértők vagy tolmácsok távollétében is lehet-e tárgyalni, és dönt a tárgyalást folytatásáról vagy elhalasztásáról. Amennyiben a megidézett tanú, szakértő vagy tolmács megfelelő indok nélkül marad távol, rájuk ezer litván litásig terjedő pénzbírság szabható ki. A tanú mellett bírósági határozat alapján erőszakkal is a bíróság elé vezethető (a polgári perrendtartás 248. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyeket nem lehet tanúként meghallgatni:

polgári és közigazgatási eljárásokban a képviselőket és büntetőeljárásban a védőügyvédet, olyan körülmények tekintetében, amelyeket képviselőként vagy védőügyvédként eljárva ismertek meg;

azokat a személyeket, akik testi vagy mentális fogyatékoság miatt nem rendelkeznek az ügyben releváns körülmények megértéséhez vagy tisztességes bizonyíték szolgáltatásához szükséges képességekkel;

a papokat, a gyónás során megismert körülmények tekintetében;

az egészségügyi szakembereket a szakmai titoktartás alá tartozó körülmények tekintetében;

a közvetítőket a békéltető eljárás során megismert körülmények tekintetében.

Jogszabály más személyeket is ide sorolhat.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú felekhez és harmadik személyekhez fűződő kapcsolatának, valamint az általa tett tanúvallomás értékelése szempontjából releváns egyéb körülmények (a tanú végzettsége, foglalkozása stb.) tisztázását követően a bíróság felszólítja a tanút, hogy mondjon el mindent, amit az ügyről tud, és tartózkodjon az olyan információ ismertetésétől, amelynek nem tudja megnevezni a forrását.

A tanúvallomás megtételét követően a tanúnak kérdéseket lehet feltenni. A tanút elsőként az a személy kérdezheti ki, aki a megidézését indítványozta, illetve e személy képviselője, majd ezt követően az eljárás többi résztvevője. A bíróság által hivatalból megidézett tanút elsőként a felperes kérdezheti ki. A bírónak figyelmen kívül kell hagynia a befolyásoló kérdéseket, illetve azokat a kérdéseket, amelyek az ügyben nem relevánsak. A bíró a tanú meghallgatása során bármikor tehet fel kérdéseket. Amennyiben szükséges, a bíróság az eljárásban részt vevő személy indítványára vagy hivatalból ugyanazon a tárgyaláson újból meghallgathatja a tanút, felszólíthatja a tanút, hogy ugyanannak a bíróságnak egy másik tárgyalásán is jelenjen meg, illetve szembesítheti a tanúkat egymással.

Kivételes esetben, ha a tanú bíróságon való meghallgatása nem lehetséges vagy különösen nehéz, az ügyet tárgyaló bíróság jogosult az írásbeli vallomást is elfogadni, ha véleménye szerint – tekintettel a tanú személyére és azon körülmények fontosságára, amelyekről a tanú vallomást tesz – ez nem befolyásolja hátrányosan az ügy alapvető tényeinek megállapítását. A felek indítványára a tanút további bírósági meghallgatásra is meg lehet idézni, ha ez az ügy tényeinek részletesebb megállapítása érdekében szükséges. A vallomástételt megelőzően a tanúnak alá kell írnia az eskü meghatározott szövegét, és a tanút figyelmeztetni kell – amit aláírásával vesz tudomásul –, hogy a hamis vallomás tétele bűncselekménynek minősül. Az írásbeli vallomást közjegyző jelenlétében kell megtenni, és azt a közjegyzőnek hitelesíteni kell.

Az eljárásban részt vevő személyek bírósági tárgyaláson való részvételét és a tanúk helyszíni meghallgatását információs és elektronikus kommunikációs technológiák (videokonferencia, telekonferencia stb.) segítségével is lehet biztosítani. Az ilyen technológiák igazságügyi miniszter által meghatározott eljárás szerinti alkalmazása során biztosítani kell, hogy az eljárásban részt vevő személyeket megbízhatóan azonosítani lehessen, illetve hogy az adatokat (a bizonyítékot) rögzítsék és objektívan nyújtsák be.

Emellett a polgári perrendtartás 803. cikke lehetővé teszi a Litván Köztársaság bíróságai számára, hogy felkérjék egy másik állam bíróságát, hogy a bizonyításvétel során alkalmazzon kommunikációs technológiát (videokonferenciát, telekonferenciát stb.).

3 A bizonyítékok értékelése

A bíróság az eljárásban a bizonyítékokat az eljárásban bemutatott tények átfogó és pártatlan vizsgálata, valamint a jogszabályoknak való megfelelés alapján saját mérlegelése szerint értékeli.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A tényszerű adatokat a következő módokon lehet megállapítani: a felek és harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek, szakvélemények, jogszerűen beszerzett fényképek, kép- és hangfelvételek, valamint egyéb bizonyítékok. Az állami vagy szakmai titkot tartalmazó tényszerű adatok általában nem szolgálhatnak bizonyítékként a polgári eljárásban, amíg azok minősítését törvényes eljárásban meg nem változtatják. A békéltető eljárásban megismert adatok nem szolgálhatnak bizonyítékként a polgári eljárásban a polgári jogvitákban való békéltetésről szóló törvényben meghatározott esetek kivételével.

Megjegyzendő emellett, hogy a polgári perrendtartás 185. cikke szerint a bíróság az eljárásban a bizonyítékokat az eljárásban bemutatott tények átfogó és pártatlan vizsgálata, valamint a jogszabályoknak való megfelelés alapján saját mérlegelése szerint értékeli. A polgári perrendtartásban meghatározott esetek kivételével semmilyen bizonyíték nem köti előre meghatározott módon a bíróságot.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen (lásd a 2.4. pontot).

Utolsó frissítés: 21/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Luxemburg

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A luxemburgi jogban az az alapelv érvényesül, hogy a kötelezettség teljesítését követelő fél köteles bizonyítani a kötelezettség fennállását. Hasonlóképpen, az a fél, aki azt állítja, hogy már nem terheli valamely kötelezettség, köteles bizonyítani a fizetés megtörténtét vagy a kötelezettség alóli mentesülést biztosító egyéb tényt.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A luxemburgi jogban bizonyos esetekben léteznek vélelmek, amelyek esetén az adott személynek nem kell bizonyítania az olyan tényeket, amelyeket nehéz vagy lehetetlen lenne bizonyítani. A vélelem jogszabály vagy a bíróság által valamely ismert tény alapján egy ismeretlen tényre vonatkozóan levont következtetés.

A jog kétféle vélelmet különböztet meg: Egyrészt a jogi vélelmet, amely külön jogszabály alapján kötődik egyes aktusokhoz vagy tényekhez. Másrészt a nem jogszabály által létesített vélelmet, amikor a bíróság rendelkezik mérlegelési jogkörrel, és csak megalapozott, pontos és következetes vélelmeket fogad el. Általánosságban véve van lehetőség bizonyíték bemutatására a vélelem megdöntésére. Például ha egy házaspárnak gyermeke születik, a gyermek vélelmezett apja az anya férje. Ugyanakkor lehetőség van apasági kereset benyújtására.

Ritkább esetekben a vélelmek megdönthetetlenek, ilyenkor nincs lehetőség ellenbizonyíték bemutatására.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A tények értékelése a bíróság korlátlan mérlegelési jogkörébe tartozik. Kétség esetén a bíróság megállapítja, hogy van-e megalapozott, pontos és következetes bizonyíték, amelyet elfogadhat vagy elutasíthat, az ismertetett tények hitelességétől függően.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamely fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíróság az egyik fél kérésére elrendelheti a bizonyításfelvételt. Egyes esetekben azonban a bíróságok hivatalból is vehetnek fel bizonyítékokot.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság tájékoztatja a kijelölt szakértőt a feladat természetéről. A szakértő beidőzi az érintett feleket és a vizsgálathoz szükséges harmadik feleket. A kontradiktórius eljárás elvének megfelelően a bizonyításfelvételre a felek jelenlétében kerül sor.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Bármikor elrendelhető bizonyításfelvétel, ha a bírónak nem áll rendelkezésére elegendő információ a határozathozatalhoz.

Az ismertetett tényekkel kapcsolatos bizonyításfelvétel csak akkor rendelhető el, ha az azokat állító félnek nincs elegendő bizonyítéka állítása bizonyítására. Semmilyen körülmények között nem rendelhető el a bizonyításfelvétel annak érdekében, hogy az egyik félnek a bizonyítékgyűjtés során tanúsított hanyagságát jótégye.

A bíróságoknak emellett a jogviták megoldásához elégséges intézkedésekre kell szorítkozniuk; a legegyszerűbb és a legköltséghatékonyabb megoldást kell választaniuk.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A különböző bizonyítási eszközök közé tartozik az okirati bizonyíték, szóbeli bizonyíték, vélelmek, beismerő vallomások és az eskü alatt tett tanúvallomás.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúktól és a szakértő tanúktól származó bizonyítékok felvételének módja:

Ha a tanú vallomása elfogadható, a bíró bizonyítékot szerezhet be olyan harmadik felektől, akik a szóban forgó tények személyes ismereténél fogva fényt deríthetnek azokra. Ez a bizonyíték lehet nyilatkozat, illetve nyomozati módszerekkel is megszerzhető attól függően, hogy szóbeli vagy írásbeli bizonyítékról van szó.

Szakértői magyarázatot igénylő ténykérdések esetén a bíróság bármely általa választott személytől kérhet magyarázatot nyilatkozatok, konzultációk vagy szakértői vélemény formájában. Ha nem szükséges, hogy a vélemény írásbeli legyen, a bíró engedélyezheti, hogy a szakértő tanúk szóban mondják el a véleményüket a tárgyaláson; erről a véleményről feljegyzés készül a bíró és a hivatalvezető aláírásával.

Az okirati bizonyítékok, valamint a szakértő tanúk írásos jelentéseinek vagy véleményeinek bemutatására vonatkozó szabályok:

Okirati bizonyíték:

A bizonyító félnek ezt a másik fél rendelkezésére kell bocsátania. Ez átviteli elismervény ellenében vagy a bíróság hivatalához (*greffe*) benyújtva történik. Az okiratokat haladéktalanul rendelkezésre kell bocsátani.

A szakértők írásos jelentései vagy véleményei:

A szakértők a bíróság hivatalához nyújtják be a jelentésüket. Több szakértő esetén is egyetlen jelentés készül; véleményeltérés esetén minden szakértő kifejti a véleményét. Ha a szakértő eltérő specializációval rendelkező másik szakértő véleményét kérte, ezt a véleményt az ügy függvényében a tárgyalás anyagához vagy az iratokhoz csatolják.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Néhány bizonyítási mód erősebb a többinél:

A hivatali minőségében eljáró közhivatalnok (közjegyző, bírósági végrehajtó stb.) által készített közokirat (*acte authentique*) bizonyítéknak minősül, kivéve, ha hamisnak bizonyul.

A felek által írt és aláírt, közhivatalnokok közreműködése nélkül készült magánokirat (*acte sous seing privé*) ellentétes bizonyítékok hiányában bizonyítéknak minősül.

A szóbeli bizonyítékok és egyéb bizonyítási módok esetében a bíró a saját belátása szerint jár el.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Írásbeli bizonyítéokra van szükség a 2 500 EUR-t meghaladó értékű jogügylet (szerződés) tartalmának alátámasztásához. Tény (például egy baleset) bizonyítása azonban bármilyen formát ölthet.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A jogszabályok együtműködésre kötelezik a tanúkat a jogi eljárások során az igazság kiderítése érdekében.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Alapos ok bizonyítása esetén mentesülni lehet a tanúskodás alól. Az egyik fél szülei vagy egyéb közvetlen hozzátartozói megtagadhatják a tanúskodást, ahogy az érintett fél házastársa is, még abban az esetben is, ha már nem házasok.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az idézésre meg nem jelenő tanúkat beidézhetik, hogy a saját költségükön jelenjenek meg a bíróság előtt, amennyiben szükség van a tanúvallomásukra. Az idézésre meg nem jelenő tanúk és az olyan személyek, akik alapos ok nélkül megtagadják a tanúskodást vagy az eskütételt, 50 és 2 500 EUR közötti polgári jogi bírsággal (*amende civile*) sújthatók.

A bírságot és az egyéb költségeket elengedhetik, ha az érintett személy bizonyítani tudja, hogy az adott napon nem tudott megjelenni.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bárki beidézhető tanúként, kivéve akit erre alkalmatlannak találunk.

Ugyanakkor a tanúskodásra alkalmatlan személyek is meghallgathatók ugyanolyan feltételek mellett, de eskütétel nélkül. A házasság felbontására vagy a különválásra irányuló kereseti kérelem esetén azonban a leszármazottak soha nem tanúskodhatnak a házastársak által előterjesztett állításokkal kapcsolatban.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság és a felek szerepe tanú meghallgatásában

A bíró egyesével, az általa meghatározott sorrendben meghallgatja a tanúkat a felek jelenlétében, vagy a felek behívása után. A tanúk nem olvashatják fel a tanúvallomásukat.

A bíró meghallgathatja vagy kikérdezheti a tanúkat bármely olyan kérdéssel kapcsolatban, amely vonatkozásában a törvény értelmében bizonyításfelvétellel kerülni sor, még akkor is, ha ezek a kérdések nem szerepelnek a bizonyításfelvételt elrendelő határozatban. Visszahívhat tanúkat, szembesítheti őket egymással vagy a felekkel, és szükség esetén műszaki szakértő jelenlétében hallgathatja meg a tanúvallomásukat.

A felek a kizárás terhe mellett nem szakíthatják félbe a tanúvallomást tevő tanúkat, nem tehetnek fel nekik kérdéseket, nem próbálhatják meg befolyásolni őket, és nem szólíthatják meg őket közvetlenül. Miután a bíró befejezte a tanú kikérdezését, ha szükségesnek ítéli, a felek által benyújtott további kérdéseket tehet fel neki.

Videokonferencia vagy egyéb technikai eszközök

A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együtműködéséről szóló 1206/2001/EK tanácsi rendelet célja a bizonyításfelvételt végző tagállami bíróságok közötti együtműködés fejlesztése, egyszerűsítése és felgyorsítása. A luxemburgi jogban nincsenek a videokonferenciára vonatkozó sajátos rendelkezések. A videokonferenciára az új polgári perrendtartás szokásos szabályai vonatkoznak a tanú meghallgatásával, a bíró általi személyes értékeléssel és a személyes megjelenéssel kapcsolatban. A bíróságok rendelkeznek a szükséges műszaki felszereléssel. A videokonferencia napján jelen van a bíró, a hivatalvezető, a tolmács és a technikus.

A bíró elrendelheti, hogy audio- vagy videofelvételt készítsenek a bizonyításfelvétel egy részéről vagy egészéről. A felvételeket a bíróság hivatalában őrzik. Bármelyik fél kérhet másolatot vagy leíratot a saját költségén.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A bíróság nem fogadja el a jogellenes módszerekkel, például rejtett kamerával vagy telefonlehallgatással, az érintett fél tudta nélkül szerzett bizonyítékokat.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Általánosságban megállapítható, hogy az ügyben érintett fél nyilatkozatának nincs bizonyító ereje.

Kapcsolódó linkek

 <http://www.legilux.lu/>

Utolsó frissítés: 13/05/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Magyarország

1 A bizonyítási teher

Azt jelenti, hogy a bizonyítás sikertelensége melyik félnek a terhére esik.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A perben jelentős tények állítása, és az alátámasztásukra szolgáló bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a feleket terheli. Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóságnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. Munkaügyi perben a munkáltatónak kell bizonyítania a kollektív szerződés, az igény elbírálásához szükséges belső szabályzatok, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a munkáltató működési körében keletkezett okiratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő számítások helyességét, ha az vitatott és - bérvíta esetén - a juttatás megfizetését.

Közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a közigazgatási szerv köteles bizonyítani az igény elbírálásához szükséges általános hatályú rendelkezések, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a közigazgatási szerv működési körében keletkezett iratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő, vitatott számítások helyességét, továbbá bérvíta esetén a juttatás megfizetését.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tényt a bíróság valószínűleg fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az ellenérdekű fél által beismert, a felek által egyezően előadott, az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott vagy a törvény értelmében nem vitatottnak tekintendő tényállítást valószínűleg fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van, akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoztak. A bíróság a törvényes vélelmeket - ideértve a jogszabály szerint az ellenkező bizonyításig valószínűleg tekintendő körülményeket - hivatalból veszi figyelembe. Szűk körben a családjogban például vannak megdönthetetlen vélelmek, illetve olyan tények amelyek körében kizárt az ellenbizonyítás is.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári perrendtartás nem határozza meg az elérendő bizonyosság, bizonyítottság mértékét. Ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításig valószínűleg kell tekinteni. A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

2 A bizonyításfelvétel

A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valószínűleg fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A bíróság polgári perben bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.

Közigazgatási perben bíróság hivatalból bizonyítást rendelhet el az olyan tény, körülmény alátámasztására szolgáló bizonyítékok tekintetében, amelyeket hivatalból kell figyelembe vennie, a kiskorú vagy fogyatékosági támogatásra jogosult személy érdekeit veszélyeztető jogsértésre való hivatkozás esetén, vagy ha törvény így rendelkezik.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Meghallgatja a tanút, szakértőt alkalmazása útján szakértői véleményt szerez be, szükség esetén meghallgatja a szakértőt, lefolytatja a szemlét, az okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz bemutatására kötelezi azok birtokosát.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság a fél által előterjesztett bizonyítási indítványhoz, a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, ha a bizonyítási indítványt a fél nem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti elő, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik, vagy ha a bizonyítással járó költségek előlegezésére kötelezett fél - felhívás ellenére - az előlegezési kötelezettségét nem teljesítette. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Bizonyítási eszközként különösen tanú, szakértő, okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz vehető igénybe. Nem használható fel a bizonyítási eszköz, ha azt törvény kizárja, vagy feltételhez köti, kivéve, ha a feltétel fennállása megállapítható. A bizonyítás történhet szemle útján is. Eskünek a perben helye nincs.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A közvetlenség elvére tekintettel főszabály szerint a tanút és a szakértőt a tárgyaláson hallgatja meg a bíróság. Ha a fél tényállításait okirattal kívánja bizonyítani, az okiratot beadványához kell csatolnia vagy a tárgyaláson be kell mutatnia. Idegen nyelvű okirathoz csatolni kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását is. Ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni; ennek hiányában az okiratot a bíróság figyelmen kívül hagyja. A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenérdekű felet kötelezheti a birtokában lévő olyan okirat rendelkezésre bocsátására, amelyet a polgári jog szabályai szerint egyébként is köteles kiadni vagy bemutatni. Ilyen kötelezettség az ellenérdekű felet különösen akkor terheli, ha az okiratot a bizonyító fél érdekében állították ki, vagy az rá vonatkozó jogviszonyt tanúsít, vagy ilyen jogviszonnal kapcsolatos tárgyalásra vonatkozik. Ha az okirat olyan személy birtokában van, aki a perben nem vesz részt, a bíróság a szemlére vonatkozó szabályok alkalmazásával intézkedik az okirat beszerzése iránt. Bíróságnál, közjegyzőnél, más hatóságnál, közigazgatási szervnél vagy valamely szervezetnél lévő irat, illetve adat beszerzése iránt a fél bizonyítási indítványára a bíróság intézkedik, ha az irat, illetve adat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az eredeti okirat beszerzése mellőzhető, ha annak megtekintésére nincs szükség és a fél a tárgyaláson annak hiteles vagy egyszerű másolatát bemutatja. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az minősített adatot tartalmaz.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Általában nincs.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Általában nincs. Kivételesen, például a gondnokság alá helyezési perekben a bíróság az alperes elmeállapotának vizsgálatára köteles igazságügyi pszichiátriai orvosszakértőt kirendelni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, bizonyos esetekben azonban megtagadhatják azt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Megtagadhatja a vallomástételt:

a felek bármelyikének a hozzátartozója

az, aki a tanúvallomás folytán magát vagy a hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az azzal kapcsolatos kérdésben

az, aki hivatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással titoktartási köteleességét sértené meg, kivéve, ha az érdekelt e köteleesség alól felmentette az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási köteleességét sértené meg, kivéve, ha a tanúvallomással érintett adatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére vonatkozó törvényi rendelkezései alapján nem minősülnek üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adatok közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e,

a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljáró közvetítő, szakértő a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilitétét felfedné, az azzal kapcsolatos kérdésben.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanú, a kirendelt szakértő, az okirat, illetve a szemletárgy birtokosa, és mindazok, akiknek a bizonyításban történő részvételét a bíróság szükségesnek tartja (a továbbiakban együtt: közreműködők), kötelesek közreműködni a bizonyítás felvételében. A bíróság azt a közreműködőt, aki kötelezettségét megszegi anélkül, hogy azt - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal előzetesen kimentette volna, az okozott költségek megtérítésére kötelezi, pénzbírsággal sújthatja, elrendelheti az elővezetését, csökkentheti a díját, értesítheti a mulasztásról előljáróját, vezetőjét, munkáltatóját. E kényszerítő eszközöket a bíróság együttesen is alkalmazhatja.

A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben kényszerítő eszközök nem alkalmazhatók, helyette a törvényes képviselője az okozott költségek megtérítésére kötelezhető és pénzbírsággal sújtható.

Ha a közreműködő a kötelezettsége megszegését a kényszerítő eszköz alkalmazása után - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal kimenti vagy kötelezettségét haladéktalanul teljesíti, a bíróság az intézkedést elrendelő végzést hatályon kívül helyezi.

A vallomástételre kötelező határozat ellen a tanú külön fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a tanú meghallgatására halasztó hatálya van. A vallomástételt nyilvánvalóan alaptalanul megtagadó tanút azonban a fellebbezést elbíráló bíróság pénzbírsággal sújthatja, a pert tárgyaló bíróság pedig az okozott költségek megfizetésére kötelezheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A fél törvényes képviselőjét tanúként meghallgatni nem lehet, kivéve, ha az általa képviselt természetes személy fél a perben perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

Nem hallgatható meg tanúként az, aki védőként járt el, olyan kérdésről, amiről védőként szerzett tudomást, továbbá az sem, aki a titoktartás alól felmentést nem kapott, olyan kérdésről, amely minősített adatnak minősül.

A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték másként nem pótolható.

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a tárgyalásra a bíróság idézi meg, s főszabály szerint a perben eljáró bírósági tanács elnöke, vagy egyesbíró eljárása esetén e bíró hallgatja meg. Az eljáró bírósági tanács elnöke a tanú meghallgatását indítványozó fél kérelmére engedélyezheti, hogy a tanúhoz először a meghallgatást indítványozó fél intézzen közvetlenül kérdéseket, majd - az ellenérdekű fél ilyen tartalmú kérelme esetén - az ellenérdekű fél. Ez esetben a feleket követően az elnök, valamint a tanács többi tagja jogosult a tanúhoz kérdéseket intézni.

3 A bizonyítékok értékelése

A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Jogsértő és a perben nem használható fel az a bizonyítási eszköz, illetve annak elkülöníthető része,

- amelyet az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő,
- amely egyéb jogsértő módon keletkezett,
- amelyet jogsértő módon szereztek meg, vagy
- amelynek a bíróság elé terjesztése személyiségi jogot sértene.

A jogsértő bizonyítási eszközt – kivéve, ha azt az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő – a bíróság kivételesen figyelembe veheti, mérlegelve a jogsérelem sajátosságát és mértékét, a jogsérelemmel érintett jogi érdeket, a jogsértő bizonyíték tényállás felderítésére gyakorolt hatását, a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok súlyát, és az eset összes körülményeit.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozata nem minősül bizonyítéknak, de a bíróság a tényállás megállapítása során a felek tényállításait is értékeli, ahogyan az a 3. pontban szerepel.

Utolsó frissítés: 19/04/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Málta

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher a valamely állítást megfogalmazó személyre hárul, ahogyan azt a szervezeti és polgári eljárásjogi törvény 562. szakasza is kimondja: „valamely tény bizonyításának terhe minden esetben az állítást megfogalmazó félre hárul”.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Igen, léteznek ilyen szabályok, ezeket a szervezeti és polgári eljárásjogi törvény 627. és azt követő szakaszai tartalmazzák. A 627. szakasz felsorolja azokat a dokumentumokat, amelyek esetében az e dokumentumokon található, azok eredetiségét igazoló elemeken túl nincs szükség külön bizonyítékra, például az alábbi esetekben:

- a máltai kormány aktusai, amelyeket a kibocsátó minisztérium minisztere vagy államtitkára írt alá, vagy távollétében a helyettese vagy a rangsorban a következő tisztségviselő, aki ilyen aktusok aláírására jogosult;
  - a máltai kormány bármely minisztériumának nyilvántartásai;
  - az illetékes hatóságok által ellenjegyzett, és a Kormányzati Közlönyben közzétett közhiteles aktusok;
  - a máltai kormány engedélyével nyomtatott és megfelelő módon közzétett kormányzati aktusok;
  - a máltai bíróságok és egyházi bíróságok aktusai és nyilvántartásai;
  - az Anyakönyvi Hivatal és a Földhivatal által kibocsátott kivonatok;
  - a polgári bíróság első kollégiumának felügyeletével készített hajókáróvás;
  - a kereskedelmi hajózási törvényben említett más dokumentumok (ideértve a hivatalvezető vagy más hivatalos személy által aláírt forgalmi engedélyeket, és a forgalmi engedélyben feltüntetett egyéb elemeket, amelyeknél a hivatalvezető vagy más hivatalos személy aláírása szerepel).
- Egyéb dokumentumok is felhasználhatók bizonyítékként, amelyek tartalma mentesül a bizonyítási teher alól, eredetiségüket azonban igazolni kell. Ide tartoznak az alábbiak:
- a törvény vagy a kormány által jóváhagyott vagy elismert intézmény vagy állami szerv aktusai és nyilvántartásai;

születési, házassági és halálozási egyházi aktusok és nyilvántartások, valamint a törvénnyel összhangban plébános jelenletében tett rendelkezések; a máltai közjegyzők aktusai és nyilvántartásai; a törvénnyel összhangban vezetett üzleti könyvek, de kizárólag a kereskedelmi jellegű megállapodások vagy egyéb ügyletek tekintetében; az alkuszok által a törvény szerint vezetett könyvek, a szerződő felek közötti kereskedelmi ügyekben zajlott bármely eseményre vonatkozóan. Olyan bizonyíték is előállhat, amely ellentétes az ilyen dokumentumok tartalmával.

E dokumentumokon kívül létezik egy másik, Málta Törvényeinek 16. fejezete, azaz a Polgári Törvénykönyv által szabályozott vélelem, nevezetesen, hogy a házasságban született gyermeket a feleség férjétől származó gyermeknek kell tekinteni. E jogi vélelem érvényességének megszűnését úgy lehet bizonyítani, hogy hivatalos keresetet kell benyújtani a Polgári Bírósághoz (családjogi szekció), és e vélelem érvénytelenségét alátámasztó bizonyítékkal kell szolgálni.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak ahhoz, hogy polgári ügyekben ítéletet hozzon, meg kell bizonyosodnia arról, hogy az elképzelhető esetekkel kapcsolatban kiegyensúlyozottan áll rendelkezésre bizonyíték.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Bírósági ügyben a részes felek érdekeiktől függetlenül tanúvallomást tehetnek saját kérésükre, az ügyben részt vevő másik fél kérésére vagy a bíróság által hivatalból történő idézés során. Ha az eljárás keresettel indul, össze kell állítani a tanúk jegyzékét. Ugyanez vonatkozik a hivatalos válaszcímre – ennek is tartalmaznia kell a tanúk jegyzékét. Ha valamely fél olyan tanút kíván bevonní, akinek neve nem szerepel a jegyzékben, új keresetet kell benyújtania.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha a bizonyítási kérelmet elfogadják, a tanúkat a bizonyítékot benyújtani kívánó fél kérelmére idézik a bíróságra. A tanúk idézése iránti kérelmet a máltai Törvényszéken és a gozói Törvényszéken (alsóbírósági hatáskör) szóban lehet benyújtani.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a bizonyítási kérelmet, ha az idézett személy ügyvéd, segédügyvéd vagy pap. Alapszabály továbbá, hogy az ügy tárgyalásán jelen lévő személy nem idézhető be tanúként ugyanabban az ügyben. A bíróság saját hatáskörben dönthet úgy, hogy bizonyos jól megalapozott esetekben eltekint ettől a szabálytól. Léteznek külön jogszabályok, amelyek a hivatali titoktartást szabályozzák, és nem teszik lehetővé a titkos és bizalmas információk nyilvánosságra hozatalát. Emellett a kérelmet el is lehet utasítani, ha a bíróság úgy véli, hogy a tanú nem releváns.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Háromféle bizonyítási eszköz létezik: dokumentumok, vallomás és nyilatkozat.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Az általános szabály az, hogy a tanú kihallgatása az ügy tárgyalása során nyilvános ülésen, *élszóban* történik. A törvény azonban a bizonyításfelvétel más módjait is lehetővé teszi:

A Máltán lakóhellyel rendelkező és a külföldön tartózkodó tanúk egyaránt tehetnek nyilatkozatot.

Olyan személy esetében, aki Máltát elhagyni készül, beteg, idős, az ügy tárgyalása előtt valószínűleg meghal vagy cselekvőképtelenné válik, vagy nem tud megjelenni a tárgyaláson, a bíróság jogi asszisztentst bízhat meg azzal, hogy az adott személyt kihallgassa. Ebben az esetben a tanúnak szánt kérdéseket és az azokra adott válaszokat írásba kell foglalni, a tanúnak pedig alá kell írnia a tanúvallomást, vagy aláírás helyett kereszttel kell azt megjelölnie.

A bíróság helyettes bírót is kijelölhet egy adott tanú kihallgatására, ha a tanú életkorából adódóan nem tudja elhagyni otthonát.

Ha a tanú lakóhelye külföldön található, az ügyvéd kérvényezheti a megkeresés útján történő kihallgatást – a tanú kihallgatását kérelmező fél írásbeli kérdéseket ad meg, valamint annak a személynek a nevét és címét, aki az ő képviselésében a tanú meghallgatásán jelen lesz;

Ha a bíróság szükségesnek tartja, engedélyezheti, hogy a bizonyítékként felhasználandó tanúvallomásról hang- vagy videofelvétel készüljön;

A bíróság a tanúk kihallgatásával és esketésével bírósági fogalmazókat bízhat meg.

Ha a bizonyításfelvétel a bírósági fogalmazó feladata, ugyanazok az eszközök állnak rendelkezésére, mint a bíróságoknak.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Valamennyi bizonyítási eszköz egyforma bizonyító erővel rendelkezik.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, de mindig a lehető legkörülményesebben kell beszerezni a bizonyítékokat.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, a törvény minden beidézett tanút kötelez a vallomástételre. Ugyanakkor a tanú nem kötelezhető arra, hogy olyan kérdésekre válaszoljon, amelyek eredményeként büntetőeljárás alá vonhatják.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Bírósági ügy bármely peres félének férje vagy felesége tanúnak minősül, és a felek bármelyikének kérésére tanúvallomásra kötelezhető. A férj azonban nem kötelezhető arra, hogy felfedjen olyan tényeket, amelyeket felesége a házasság során bizalmasan osztott meg vele, és viszont; továbbá egyik házastárs sem kötelezhető olyan kérdések megválaszolására, amelyek eredményeként a másik házastársat büntetőeljárás alá vonhatják.

Kivételet képeznek továbbá az ügyvéddel, segédügyvéddel vagy pappal bizalmasan megosztott információk. Ha azonban az ügyvéd vagy segédügyvéd megszerzi ügyfele hozzájárulását, vagy a pap megkapja a neki meggyónt személy hozzájárulását, a tudomásukra jutott kérdésekben ki lehet őket kérdezni (a hozzájárulás függvényében); az ügyvéd és a segédügyvéd azzal kapcsolatban, amit az ügyfele az ügy céljából vele megosztott, a pap pedig azon tényekkel kapcsolatban, amelyek a szentségi pecsét oltalma alatt vagy a gyónás során tudomására jutottak.

A könyvelők, orvosok, szociális munkások, pszichológusok és házassági tanácsadók csak bírói végzéssel kötelezhetőek arra, hogy felfedjék az ügyfelek által szakmai titoktartás mellett nekik átadott információkat, vagy ha szakmai minőségükben jutottak ilyen információhoz. Ez a kiváltság az ilyen titkos információkat közvetítő tolmácsra is kiterjed.

A szakmai titoktartás által kötött tanú nem fedhet fel titkos és bizalmas információkat, kivéve bizonyos körülmények között és az adott ügyre alkalmazandó joggal összhangban.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Ha a hivatalosan beidézett tanú nem jelenik meg a megadott időpontban, a bíróság megsértésének büntetést követi el, amiért azonnal elítéli és megbírságolja. A bíróság rendőri kísérettel vagy elfogatóparanccsal kényszerítheti a tanút, hogy valamely következő ülésen megjelenjen és tanúvallomást tegyen. A bíróság azonban elengedheti a kiszabott bírságot, ha a távollmaradást a tanú megfelelően kimentí.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Tanúként előállítható bármely, szellemi képességeinek birtokában lévő személy, amennyiben tanúzási képességével kapcsolatban nem áll fenn valamely kivétel. Bármilyen életkorú személy előállítható tanúként, ha tudatában van annak, hogy helytelen hamis tanúvallomást tenni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A vizsgálat vagy keresztkikérdezés során a bíróság az általa szükségesnek vagy fontosnak tartott bármely kérdést felteheti. Másrészről az ügyben részt vevő felek érdekeiktől függetlenül tanúvallomást tehetnek saját kérésükre, az ügyben részt vevő másik fél kérésére vagy a bíróság által hivatalból történő beidézés során.

A kiskorúakat érintő ügyekben a bíró a kiskorút zárt ajtók mögött hallgatja meg, vagy a kiskorú meghallgatására gyermekjogi képviselőt jelölhet ki.

A nem Máltán élő tanúkat videokonferencián is meghallgathatják.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Ha a bizonyítékot nem illegális úton szereztek, a bíróságot semmi sem korlátozza határozatának meghozatalakor. Alapszabályként az egyetlen kivétel az, ha a bíróság nem veszi tudomásul a tényekre vonatkozó olyan bizonyítékot, amelyről a tanú állítása szerint mástól szerzett tudomást, vagy az olyan tényekre vonatkozó bizonyítékokat, amelyeket más személyek állítanak, akiket tanúvallomás céljából elő kell állítani.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, az ügyben félként részt vevők nyilatkozata is elfogadható.

Utolsó frissítés: 22/03/2017

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Hollandia

1 A bizonyítási teher

A holland eljárásjog azon az elven alapul, amely szerint „ha valaki valamilyen tényt állít, neki kell azt bizonyítania”. Ez azt jelenti, hogy a törvényes célokból tényekre vagy jogokra hivatkozó személy viseli e tények vagy jogok bizonyításának terhet. Mindazonáltal a bizonyítási teher különös jogszabályok vagy az észszerűség és tisztesség elve alapján megfordulhat.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári perrendtartásról szóló törvénykönyvben (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) szereplő, bizonyítékokra vonatkozó törvényi szabályozást kell alkalmazni az eljárást megindító irat alapján indult eljárásokban és a kérelemre induló eljárásokban, kivéve, ha az ügy jellege ezt nem teszi lehetővé. E szabályok nem kötelezőek az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban, és nem alkalmazandók automatikusan a választottbírói eljárásokban sem. A választottbírói eljárásokban azonban a felek megállapodhatnak e szabályok alkalmazásában.

A bizonyítékokra vonatkozó törvényi szabályozás a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 149–207. cikkében található.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az egyik fél által állított, az ellenérdekű fél által nem (kellően) megcáfolt tényeket a bíróságnak bizonyítottként kell kezelnie. Mindazonáltal ez alól léteznek kivételek, azok a helyzetek, amelyekben ennek elfogadása olyan jogkövetkezménnyel járna, amelyek nem állnak szabadon a felek rendelkezésére. Ez esetben a bíróság bizonyíték benyújtását követelheti.

Nincs szükség az olyan tények vagy körülmények bizonyítására, amelyek köztudomásúak, vagy amelyek az általános tapasztalatokra vonatkozó szabályok részét képezik. Ezeket a bíróság attól függetlenül figyelembe veheti, hogy azokra a felek hivatkoznak-e. A „köztudomású tények vagy körülmények” olyan tények vagy körülmények, amelyeket bármely átlagember ismer vagy ismerhet. Az „általános tapasztalatokra vonatkozó szabályok” olyan ismeret és tapasztalatot jelentenek, amellyel a holland társadalomban minden polgár rendelkezik. Ehhez hasonlóan nincs szükség azon tények bizonyítására sem, amelyeket a bíróság az eljárás során ismer meg (eljárás tények).

Jogszabály vélelmeket állapíthat meg. Egyes tények vagy körülmények annyira valószínűnek minősülnek, hogy az arra hivatkozó fél nem köteles azok tekintetében (további) bizonyítékokkal szolgálni. A bíróság emellett az általános tapasztalatokra vonatkozó szabályokat is alkalmazhatja annak érdekében, hogy az előtte hivatkozott bizonyos tények alapján vélelmeket állítson fel. Ebben az esetben az ellenérdekű félnek nincs lehetősége a vélelem megdöntésére. Számos különös szabályozás alá tartozó ügy létezik. Két példa: a közúti közlekedési jogszabályok szerint az a járművezető, aki elüt egy kerékpárost vagy egy gyalogost, köteles a károkért kártérítést fizetni, kivéve, ha bizonyítani tudja, hogy a baleset elháríthatatlan külső okból következett be. Egy másik példa az az eset, amelyben a munkavállaló kártérítést követel a munkavégzés során elszenvedett káráért. Ebben az esetben a munkáltató köteles a kárt megtéríteni, kivéve, ha bizonyítani tudja, hogy nem mulasztotta el a megkövetelt gondosságot, vagy a kárt a munkavállaló szándékos cselekedete vagy tudatos gondatlansága okozta.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – szabadon értékelheti a bizonyítékokat. Ezen eltérő rendelkezés a bizonyítékok meggyőző bizonyító erejével kapcsolatos szabályokat érinti. Meggyőző bizonyítékok esetén a bíróság köteles egyes bizonyítékokat valósnak elfogadni, vagy legalább figyelembe venni azok értékét. Ez esetben is lehet ugyanakkor ellenbizonyítással élni.

A bíróság a határozatát kizárólag olyan tényekre alapozhatja, amelyek megfelelnek a bizonyítási szabályoknak.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Bizonyos esetekben (könyvvizsgálat, tanúvallomás) a felek valamelyikének indítványára a bíróság a másik félre hárítja a bizonyítási terhet. A bíróság ezt hivatalból, saját kezdeményezésére is megteheti.

Ehhez hasonlóan a bíróság a felek valamelyikének indítványára vagy hivatalból elrendelheti szakértői jelentés készítését, illetve valamely helyszín megtekintését vagy megvizsgálását. A szakértőt a bíróság jelöli ki, a szakértő a bíróság számára készíti el jelentését, és a bíróság az, amely lefolytatja a helyszíni vizsgálatokat. A felek kötelesek együttműködni a szakértői jelentés elkészítésében.

A felek mind a szakértői jelentések, mind a helyszíni vizsgálatok esetében jogosultak álláspontjaik ismertetésére és indítványok előterjesztésére.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az a fél, akinek a részére a bíróság engedélyezi a bizonyítékok benyújtását, vagy akinek a bizonyítási terhet viselnie kell, köteles a hivatkozott tényekre és/vagy körülményekre vonatkozó bizonyítékok benyújtására. Az ellenérdekű fél – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – minden esetben jogosult az ellenkező bizonyítására.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság nem fogadja el a bizonyítékot, ha az az ügyben nem releváns, nem kellően részletes (túl általános), határidőn túl kerül benyújtásra (elkészt) vagy jelentéktelen. A benyújtott bizonyítékot nem lehet annak feltételezett eredménye alapján figyelmen kívül hagyni.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Hollandiában a szabad bizonyítás elve érvényesül, vagyis főszabály szerint bizonyítékot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – bármilyen megfelelő formában be lehet nyújtani. A jogszabály meghatározza a bizonyítékok egyes formáit (nem kimerítő jellegű felsorolás): Ezek a következők:

közjegyzői okiratok és ítéletek;

könyvvizsgálat, nyilvántartások és dokumentumok vizsgálata;

tanúvallomások;

hivatalos vagy szóbeli szakértői jelentések, valamint

helyszíni vizsgálatok és helyszínek felkeresése.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúvallomásra a jogszabályban meghatározott esetekben kerülhet sor, és azt a bíróság a felek valamelyikének indítványára vagy hivatalból rendelheti el.

A felek is tanúvallomást tehetnek (lásd a lenti 3. pontot). Amennyiben tanúvallomás szükséges, a felek jelölik meg a tanúkat.

A bizonyíték benyújtása tanúvallomás formájában történik. Ennek felvételére szóbeli vallomásként, a bíróság ülésén kerül sor. A tanúvallomás kizárólag akkor fogadható el bizonyítékként, ha olyan tényekre vonatkozik, amelyekről a tanú személyes ismeretekkel rendelkezik. A tanúvallomást kérelmező fél számára akkor teszik ezt lehetővé, ha a bizonyítandó tények ellentmondásosak, és ez segítheti az ügy eldöntését.

A szakértők a felek valamelyikének indítványára vagy a bíróság saját kezdeményezésére nyújthatják be írásban vagy adhatják elő szóban jelentésüket (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 194. cikke). Írásbeli jelentés esetén a bíróság határidőt szab annak benyújtására. Szóbeli jelentés esetén a szakértő a tárgyalásra kitűzött napon adja elő a bizonyítékot.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Különbséget kell tenni a meggyőző és a nem meggyőző bizonyítékok között. Meggyőző bizonyíték esetében a bíróság köteles valószínűen elismerni a bizonyíték tartalmát vagy elismerni az adott bizonyíték jogszabályban meghatározott bizonyító erejét. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a meggyőző bizonyítékkal szemben is lehetőség van ellenbizonyításra. Meggyőző bizonyítékok például a hiteles közjegyzői okiratok és a büntetőbíróságok által hozott ítéletek. A bíróság szabadon állapíthatja meg a nem meggyőző bizonyítékok bizonyító erejét.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes esetekben meghatározott dokumentumok teljes bizonyító erejű bizonyítéknak minősülnek. Bizonyos esetekben az írásos dokumentum elengedhetetlen egyes jogok létrejöttéhez. Erre példa a házassági szerződés vagy a végrendelet. A közjegyző által készített házassági szerződés vagy végrendelet fennállása közjegyzői okirat benyújtásával bizonyítható. Fiókvégrendelet is bizonyítékként szolgálhat. A fiókvégrendelet olyan kézzel írott, keltezett és aláírt dokumentum, amely az örökhagyó végakarát tartalmazza. E végakarattal vonatkozhat többek között ruházat, ékszerek, konkrét háztartási tárgyak és meghatározott könyvek örökül hagyására. A fiókvégrendeletet nem kell közjegyzői okirattal hitelesíteni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint bárki, akit jogszabály vallomás megtételére kötelez, köteles azt megtenni. A kötelezettség a tárgyaláson való megjelenésre és a bíróság előtt a megkövetelt nyilatkozatok valóságghú megtételére irányul.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Bizonyos esetekben a mentesség állhat fenn a vallomástételi kötelezettség alól.

A felek egyikével szoros személyes kapcsolatban álló személyek mentességet kérhetnek a vallomástételi kötelezettség alól. Ezek közé tartoznak a felek (volt) házastársai vagy (volt) bejegyzett élettársai, a felek vér szerinti vagy házasság révén szerzett rokonai vagy e személyek házastársa vagy bejegyzett élettársa a második ígéretig – szülők, gyermekek, nagyszülők, unokák, valamint testvérek.

A tanúk emellett akkor is hivatkozhatnak a mentességre, ha a konkrét kérdés megválaszolásával a tanú saját magát, felmenői vagy leszármazói ágon, illetve oldalági rokona esetén második, illetve harmadik fokig vérrokonát vagy házasság révén szerzett rokonát, e személy (volt) házastársát vagy (volt) bejegyzett élettársát annak a kockázatnak tenné ki, hogy velük szemben büntetőeljárás indul (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 165. cikkének (3) bekezdése).

Emellett szakmai alapon is lehetőség van mentességre. Ez azokat a személyeket illeti meg, akik hivatásuk, foglalkozásuk vagy egyéb státuszuk (például papok, orvosok, ügyvédek és közjegyzők) folytán fennálló megkülönböztetett kapcsolataik miatt kötelesek titoktartásra.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Amennyiben a tanút tértivevényes levélben idézik a tárgyalásra, és azon nem jelenik meg, a bíróság az érintett fél kérelmére kitűzhet egy időpontot, amelyre a tanút meg kell idézni (bírói végrehajtó által történő kézbesítés). Amennyiben a tanú ekkor sem jelenik meg, a bíróság elrendelheti, hogy a rendőrség vezesse a tanút a bíróság elé. Amennyiben a tanú megjelenik, de megtagadja a vallomástételt, az érintett fél kérheti a bíróságtól, hogy a bíróság megsértése miatt rendelje el a tanú előzetes letartóztatását. A kérelmező félnek kell ezt követően megfizetnie az előzetes letartóztatással összefüggő költségeket. A bíróság csak akkor rendel el az előzetes letartóztatást, ha úgy ítéli meg, hogy az az igazság felderítésére tekintettel indokolt.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Főszabályként minden személy köteles vallomást tenni, kivéve azokat, akik mentességre jogosultak (lásd a 2.9. kérdésre adott választ).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság hallgatja meg és kérdezi ki a tanúkat. A felek és ügyvédek is feltehetnek kérdéseket a tanúknak. A bíróság hivatalból vagy a felek valamelyikének indítványára szembesítheti a tanúkat egymással vagy a felekkel. A tanú vallomástételét követően a bíróság kérdéseket tehet fel a feleknek, és a felek egymástól is kérdezhetnek.

A bizonyításra vonatkozó holland szabályok nem tartalmaznak különös rendelkezéseket a videokonferenciára vonatkozóan. A holland jog nem zárja ki ezt az eljárást, és nem merülnek fel gyakorlati nehézségek a videokonferencia lefolytatása tekintetében. Erről a bíróság dönt.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A jogellenes bizonyítékokat jogellenesen megszerzett és jogellenesen felhasznált bizonyítékokra lehet felosztani. Amennyiben a bizonyítékot jogellenesen szereztek, ez nem jelenti azt, hogy annak felhasználása is minden esetben jogellenes. Minden esetben a bíróság jogosult annak eldöntésére, hogy a bizonyítékot jogellenesnek kell-e tekinteni.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A felek félként is meghallgathatók az ügyben, de ezt követően az általuk tett nyilatkozatok nem minősülnek a tanúként meghallgatott fél mellett szóló bizonyítéknak, kivéve, ha a vallomástétel célja egyéb, nem teljes körű bizonyítékok pontosítása (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv 164. cikkének (2) bekezdése).

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [de](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Bizonyításfelvétel - Ausztria

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Főszabály szerint mindkét peres félnek fel kell sorolnia az igényét alátámasztó tényeket (bizonyítási kötelezettség – *Behauptungslast*), valamint szolgáltatnia kell a megfelelő bizonyítékokat (osztrák polgári perrendtartás [*Zivilprozessordnung*, ZPO] 226. szakaszának (1) bekezdése és a 239. szakaszának (1) bekezdése). Ha az ügy szempontjából jelentős tényeket nem sikerül tisztázni („*non liquet*” helyzet), a bíróságnak akkor is döntést kell hoznia. Ilyenkor játszanak fontos szerepet a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok. Mindkét félnek bizonyítania kell, hogy teljesülnek a rá nézve kedvező szabályok alkalmazásának feltételei. Rendes körülmények között a felperesnek kell bizonyítania a követelését alátámasztó, az alperesnek pedig az ellenvetéseit igazoló tényeket. A felperest terheli annak bizonyítása, hogy az eljárási követelmények teljesültek.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A határozat szempontjából jelentős tényeket bizonyítani kell, kivéve, ha e tények nem tartoznak a bizonyítási kötelezettség alá. Nem kell bizonyítani a nem vitatott tényeket (a ZPO 266. és 267. szakasza), a nyilvánvaló tényeket (a ZPO 269. szakasza) és a törvény által vélelmezett tényeket (a ZPO 270. szakasza).

Az a tény minősül nem vitatott ténynek, amelyet az azt állító féllel szemben álló fél sem von kétségbe. A bíróságnak főszabály szerint valóságosnak kell elfogadnia a nem vitatott tényeket, és döntését további vizsgálódás nélkül alapozhatja e tényekre.

Egy tény akkor nyilvánvaló, ha köztudomású (sok személy előtt ismert, vagy általuk bármikor bizonyossággal tudható) vagy a bíróság előtt ismert (az eljáró bíróság maga derítette fel, vagy a benyújtott iratokból egyértelműen kitérnek).

A döntéshozatal során a bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie a nyilvánvaló tényeket anélkül, hogy azokra bármely fél hivatkozna, vagy bizonyítaná azokat.

A törvényi vélelmet közvetlenül jogszabály keletkezeti, hatására a bizonyítási teher megfordul. Az ilyen vélelem kedvezményezettjével szemben álló félnek kell ellenbizonyítékot benyújtania. Az ellenérdekelte félnek kell bizonyítania, hogy annak ellenére, hogy a törvényi vélelem feltételei teljesülnek, a vélelmezett tények vagy jogi helyzet nem áll fenn.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bírósági eljárás célja az, hogy a bírót egy adott tényről meggyőzze. A tényeket az „alapos valószínűség” fokáig kell bizonyítani, „teljes bizonyosság” nem szükséges a bíró meggyőzéséhez.

A bizonyítottság szintjei a jogszabályokban és az esetjogban az „alapos valószínűségtől” a „bizonyossággal határos valószínűségig” terjednek. Alapos valószínűség esetén a polgári perrendtartás (274. szakasza) szerint maga a vélelem vagy okirat megléte már elegendő bizonyítéknak számít. A *prima facie* (első ránézésre meggyőző) bizonyítékok szintén megkönnyítik a bizonyítást, és kártérítési perekben leegyszerűsítik az egyébként körülményes bizonyítási eljárást. Ha egy olyan tipikus eseménysor szerepel az ügyben, amely az általános életpaszlat alapján meghatározott okozati összefüggéseket vagy mulasztást feltételez, ezen körülményeket a *prima facie* bizonyítékok alapján egyedi ügyekben is bizonyítottak veszi a bíróság.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíró saját kezdeményezésére vagy valamely fél kérelmére egyaránt lefolytathat bizonyításfelvételt. Pusztán vizsgálati jellegű eljárásokban (ahol a bíróságnak a bíró saját kezdeményezésére kell megállapítania az ügy szempontjából döntő jelentőségű tényeket) nincs szükség a felek indítványára. Az osztrák polgári perrendtartás szerint zajló általános eljárásokban a bíró a saját kezdeményezésére végezhet bármilyen, a lényeges tényekre vonatkozó bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartás 183. szakasza). A bíró kötelezheti a feleket okirati bizonyíték benyújtására, elrendelhet helyszíni szemlét, kérhet szakértői bizonyítást vagy meghallgathatja a szembenálló feleket. Okirati bizonyíték azonban csak akkor nyújtható be, ha az okirat tartalmára legalább az egyik fél hivatkozott; az okirat vagy tanúvallomás nem vehető figyelembe bizonyítékként, ha az ellen mindkét fél tiltakozik. A bizonyításfelvétel minden más esetben valamely fél kérelmére történik.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvételt főszabály szerint a szóbeli meghallgatáson folytatják le. Az előkészítő ülésen (polgári perrendtartás 258. szakasza) a felek és/vagy képviselőik, valamint a bíróság közösen eldöntik az ügy menetét, amelyben szerepel a bizonyításfelvétel menete is. Szükség esetén bármikor sor kerülhet az eljárás alakulásával kapcsolatos további egyeztetésekre is. A bizonyításfelvétel után az eredményt a bíróság megvitatja a felekkel (a polgári perrendtartás 278. szakasza). A bizonyításfelvételt közvetlenül az ügyben határozó bírónak kell lefolytatnia. A törvény által felsorolt esetekben a bizonyításfelvételre kölcsönös jogsegély keretében is sor kerülhet. A feleket a bizonyításfelvételre meg kell idézni, és különféle részvételi jogosultságai is vannak, például kérdéseket tehetnek fel a tanúknak és a szakértőknek. A bizonyításfelvételt mindig a bíró indítványára folytatják le, elvileg abban az esetben is, ha az idézés ellenére a felek nincsenek jelen.

2.3 Mely esetekben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A felek bizonyításfelvételi kérelmét el kell utasítani, ha az a bíróság által jelentéktelennek vélt tényre irányul (a polgári perrendtartás 275. szakaszának (1) bekezdése), vagy ha a kérelmet az eljárás késleltetésének céljából nyújtják be (a polgári perrendtartás 178. szakaszának (2) bekezdése, 179. szakasza és a 275. szakaszának (2) bekezdése). Az eljárást vélhetően késleltető bizonyításfelvételre határidőt is meg lehet állapítani (a polgári perrendtartás 279. szakaszának (1) bekezdése). E határidő lejártá után a bizonyításfelvételi kérelmet el lehet utasítani. Elutasítható a bizonyításfelvételi kérelem akkor is, ha a bizonyítás szükségtelen, mert a bíróság már meggyőződött valamely tényről, továbbá ha a kérdéses tény nem kell bizonyítani, vagy ha a bizonyításfelvétel lefolytatása valamilyen tilalomba ütközne. A bizonyításfelvétel esetleges költségét (pl. a szakértői díjat) a bizonyítást kérelmező félnek meg kell előlegeznie. Ha a megjelölt határidőig nem tesz eleget ezen kötelezettségének, a bizonyíték utólag csak akkor nyújtható be, ha ez nem késlelteti az eljárás befejezését.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az osztrák polgári perrendtartás által felsorolt öt klasszikus bizonyítási eszköz: okirati bizonyíték (292–319. szakasz), tanúvallomás (320–350. szakasz), szakértői vélemény (351–367. szakasz), bírói szemle (368–370. szakasz) és a felek meghallgatása (371–383. szakasz). Alapvetően mindenféle információforrás felhasználható bizonyítékként, és a fenti bizonyítási eszköz-típusok egyikébe aszerint sorolandó be, hogy milyen formát ölt.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúkat a bíróság a még ki nem hallgatott tanúk távollétében, egyenként hallgatja ki. Így elkerülhető, hogy befolyásolják egymás vallomását. Ha a tanúk vallomása ellentmond egymásnak, szembesítésre kerülhet sor. A tanú kihallgatása általános kérdésekkel kezdődik, amelyek célja annak megállapítása, hogy a tanú tehet-e vallomást, joga van-e megtagadni a vallomástételt, vagy nem áll-e fenn olyan körülmény, amely miatt a tanú nem tehet esküt. Az igazmondási kötelezettségre és a hamis tanúzás büntetőjogi következményeire való figyelmeztetést követően a tényleges kihallgatás a személyes adatok felvételével kezdődik. Ezután teszik fel a tanúnak a konkrét ügygel kapcsolatos kérdéseket. A peres felek részt vehetnek a tanúkihallgatáson, és a bíróság beleegyezésével kérdéseket tehetnek fel a tanúnak. A nem megfelelő kérdéseket a bíró elutasíthatja. Főszabály szerint a tanút az ügyben eljáró bíróságnak kell közvetlenül kihallgatnia, meghatározott körülmények között azonban sor kerülhet a tanú bíróságok közötti kölcsönös jogsegély keretében történő kihallgatására is (a ZPO 328. szakasza).

A szakértő feladata az, hogy segítse a bíróság munkáját. Míg a tanú a tényekre vonatkozóan nyilatkozik, a szakértő olyan szaktudással látja el a bírót, amellyel a bíró egyébként nem rendelkezik. A szakértőt főszabály szerint az ügyben eljáró bíróság hallgatja meg. A bíró korlátozás nélkül indítványozhatja a szakértő bevonását. A szakértő köteles benyújtani a bíróságnak az általa feltárt adatokat és szakértői véleményét. A szóbeli meghallgatás során szóban is elő kell adnia szakértői véleményét. Ha a felek kérik, a meghallgatáson a szakértőnek el is kell magyaráznia az írásbeli véleményében foglaltakat. A feltárt adatokat és a szakértői véleményt bizonyítékokkal kell alátámasztania. A magánszemélyek által készített jelentések a polgári perrendtartás értelmében nem szakértői jelentésnek, hanem magánokiratnak minősülnek.

Az osztrák jog szerint a kizárólag írásbeli eljárás nem lehetséges. Mivel azonban semmilyen korlátozás nincs a bizonyítási eszközökkel szemben, van arra lehetőség, hogy a tanúk írásban tegyék meg vallomásukat. Az írásos tanúvallomás azonban okirati bizonyítéknak minősül, és a bíróság azt szabadon mérlegelheti. Ha a bíróság azt szükségesnek tartja, kivéve, ha mindkét fél tiltakozik e tanú meghallgatása ellen, a tanúnak személyesen kell megjelennie a bíróság előtt.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A „bizonyítékok szabad mérlegelése” a polgári perrendtartás egyik fontos alapelve (272. szakasz). A bizonyítékok mérlegelése a bíró által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének értékelését jelenti. A mérlegelés során a bíró nincs kötve semmilyen, a bizonyítékokra vonatkozó törvényi rendelkezéshez, hanem saját szabad meggyőződése alapján kell megítélnie, hogy a bizonyítékok helytállóak-e vagy sem. A bizonyítási eszközök egyenrangúak, nincs köztük hierarchia. Az írásos bizonyítékok – a szakértői vélemény kivételével – okirati bizonyítéknak minősülnek. Az Ausztriában kibocsátott közokiratok hitelessége mellett vélelem szól, vagyis azt vélelmezik, hogy valóban a megjelölt szerv vagy személy bocsátotta ki azokat. Bizonyítási célból a bennük foglalt adatok pontosságát is vélelmezik. Az aláírással ellátott magánokirat szintén teljes értékűen bizonyítja, hogy az aláíró személy állításait tartalmazza. A magánokiratok pontosságát a bíróság mindig szabadon mérlegelheti.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Az osztrák polgári perrendtartás nem ír elő kötelező bizonyítási eszközöket az egyes esetekre. A perérték nem befolyásolja az alkalmazható bizonyítási módot.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúknak kötelező megjelenniük a bíróság előtt, kötelező vallomást tenniük, és felkérésre kötelesek esküt tenni. Ha a szabályszerűen idézett tanú megfelelő ok nélkül mulasztja el a kihallgatást, a bíróság először közigazgatási bírsággal sújítja, majd, ha a tanú második alkalommal sem jelenik meg, az elővezetését rendeli el. Ha a tanú indoklás nélkül, vagy jogszerűtlen indokra hivatkozva tagadja meg a vallomástételt, kényszeríteni lehet a tanúvallomás megtételére. A bíróság előtt tett hamis vallomás büntetőeljárást von maga után.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Amennyiben fennállnak a vallomástétel megtagadásának feltételei (a polgári perrendtartás 321. szakasza), a tanú egy vagy több kérdésre megtagadhatja a válaszadást. Teljes egészében azonban nem mentesülhet a vallomástételi kötelezettség alól. A vallomástétel a következő okokra hivatkozva tagadható meg: a vallomás botrányt okozna, bűncselekménnyel vádolná vagy közvetlen anyagi veszteséggel sújtaná a tanút vagy egy hozzá közel álló személyt, az állam által elismert titoktartási kötelezettséget sértene, művészi vagy üzleti titkot fedne fel, vagy a törvény által titkosnak minősített szavazati jog sérelmével járna. A kihallgatás előtt a bíróságnak tájékoztatnia kell a tanút a vallomástétel megtagadásának ezen feltételeiről. Ha a tanú úgy dönt, hogy él a lehetőséggel, meg kell jelölnie a vallomástétel megtagadásának okát.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróságnak kell eldöntenie, hogy a tanú jogosan tagadta-e meg a vallomástételt. Ha a tanú nem jelölt meg okot, vagy a megjelölt ok nem jogszerű, a tanú kényszeríthető a vallomástételre (a végrehajtásról szóló törvénykönyv (*Exekutionsordnung*) 354. szakasza). A tanú tanúvallomásra kényszerítésének eszköze bírság vagy – korlátozott mértékben – fogvatartás lehet, a tanú továbbá köteles megtéríteni a tanúvallomás jogtalan megtagadásával a feleknek okozott kárt.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Tanúként nem hallgathatók ki olyan személyek, akik nem (voltak) képesek észlelni a bizonyítandó tényeket, vagy előadni, hogy mit észleltek. Ezen személyek esetében a vallomástétel „abszolút” fizikai akadályba ütközik (a polgári perrendtartás 320. szakaszának (1) bekezdése). Kiskorúak vagy szellemileg sérült személyek esetében a bíróságnak eseti alapon kell eldöntenie, hogy kihallgathatók-e tanúként. Ha a meghallgatandó személy kiskorú, a bíróság hivatalból vagy arra irányuló kérelem alapján részben vagy egészében felmentést adhat a meghallgatása alól, amennyiben az a kiskorú jóllétének veszélyeztetésével járna, figyelembe véve a szellemi érettségét, a meghallgatás tárgyát, és a peres felekhez fűződő viszonyát (a polgári perrendtartás 289b. szakaszának (1) bekezdése); ez érvényes a nemperes eljárásokra is (a nemperes eljárásokról szóló törvény (*Außerstreitgesetz, AußStrG*) 35. szakasza). Létezik háromféle „relatív” vallomástételi akadály is (a polgári perrendtartás 320. szakaszának (2)–(4) bekezdése): egyházi személyek nem adhatnak ki olyan adatokat, amelyek gyónási titkot vagy más hivatásbeli titkot képeznek, az állami tisztviselők nem adhatnak ki szakmai titkot, ha a titoktartási kötelezettség alól nem kaptak felmentést, és nem kötelezhetőek vallomástételre a közvetítők sem azon információk tekintetében, amelyeket rájuk bízta vagy amelyekre más módon tettek szert a közvetítői eljárás során.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság feladata, hogy megfelelő kérdéseket tegyen fel a tanúnak a vallomása által bizonyítandó tényekkel és az azokról való tudomásszerzésének körülményeivel kapcsolatban. A felek részt vehetnek a tanúkihallgatáson, és a bíróság beleegyezésével kérdéseket tehetnek fel a tanúnak, tisztázandó vagy kiegészítendő a vallomást. A nem megfelelő kérdéseket a bíró elutasíthatja. A tanú vallomásának lényegét, vagy szükség esetén az egészét szó szerint rögzíteni kell. A kép- és hangfelvétel eszközök, valamint az általuk rögzített adatok általában közvetett bizonyítéknak minősülnek. Közvetett bizonyítékok a bíróság által érzékszervi úton észlelt jellemzők vagy körülmények. A bizonyításvételi eljárás közvetlenségének alapelve miatt azonban ilyen bizonyíték

csak akkor vehető figyelembe, ha közvetlen bizonyíték (pl. tanú) nem áll rendelkezésre. Elvileg lehetséges a tanúk videotechnológia használatával történő kihallgatása, és a tanúk meghallgatása helyett indokolt ennek használata a bíróságok közötti kölcsönös jogsegély kérelmek teljesítésekor az eljárás pergazdaságossága érdekében. 2011 óta valamennyi bíróság rendelkezik a videokonferenciák lefolytatásához szükséges felszerelésekkel. Amennyiben a polgári eljárás tárgya büntetőeljáráshoz kapcsolódik, azon felek meghallgatása során, akik ezen büntetőeljárásban az *osztrák* büntetőeljárásról szóló törvény (*Strafprozessordnung, StPO*) 65. szakasza (1) bekezdésének a) pontja értelmében a bűncselekmény áldozatai, kérelmezhetik, hogy az eljárásban részt vevő felek és képviselőik meghallgatásban való részvétele korlátozva legyen oly módon, hogy azok követni tudják a meghallgatást kép és hang továbbítására alkalmas eszközök segítségével, és gyakorolhassák kérdések feltevésére vonatkozó jogukat anélkül, hogy a meghallgatáson személyesen jelen lennének. Ha a bűncselekmény áldozata kiskorú, a büntetőeljáráshoz kapcsolódó meghallgatást egy megfelelő szakértő kell, hogy elvégezze (a polgári perrendtartás 289a. szakaszának (1) bekezdése). A bíróság, kérelemre, az 1. bekezdésben leírt módon folytathatja le a meghallgatást, amennyiben a kérdéses bizonyíték vagy személyes közreműködés fényében a meghallgatandó személytől észszerűen nem várható el, hogy az eljárásban résztvevő felek és képviselőik jelenlétében vallomást tegyen (a polgári perrendtartás 289a. szakaszának (2) bekezdése). A bíróság, kérelem alapján vagy hivatalból a polgári perrendtartás 289a. szakaszának (1) bekezdésében leírtak szerint folytathatja le a meghallgatást, és – amennyiben szükséges – egy megfelelő szakértő által, akkor is, ha az nem járna a kiskorú jóllétének veszélyeztetésével, de a felek vagy képviselőik jelenlétében lefolytatott meghallgatás hatással lenne a kiskorú jóllétére, figyelembe véve a szellemi érettségét, a meghallgatás tárgyát, és a peres felekhez fűződő viszonyát (a polgári perrendtartás 289b. szakaszának (2) bekezdése); a polgári perrendtartás 289a. és 289b. szakaszai egyaránt vonatkoznak a nemperes eljárásokra is (a *nemperes eljárásokról szóló törvény* 35. szakasza).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Amennyiben valamely fél egy bizonyíték megszerzése érdekében szerződéses kötelezettséget szeg meg, megsérti a magánjog valamely szabályát, vagy vét az elfogadott erkölcsi normák ellen, a bíróság elfogadhatja és figyelembe veheti ugyan az így szerzett bizonyítékot, de az adott fél köteles megtéríteni az általa okozott kárt. Amennyiben a bizonyíték megszerzése céljából a fél valamely, az alkotmányban lefektetett alapvető jogok és szabadságjogok védelmét szolgáló büntetőjogi rendelkezést sért meg (pl. testi sérülést okoz, emberrablást hajít végre vagy tanút vallomástételre kényszerít), az így szerzett bizonyíték nem terjeszhető elő, és azt a bíróság nem veheti figyelembe. Ha kétséges, hogy bűncselekmény történt, a bíróság a büntetőeljárás végét jelentő jogerős döntés meghozataláig felfüggeszheti a polgári peres eljárást. Ha a bizonyíték megszerzése során elkövetett bűncselekmény nem érinti az alkotmányos alap- és szabadságjogokat, a fél büntetőjogilag felelős lesz a cselekményeiért, de a megszerzett bizonyítékot a bíróság elfogadhatja. Csak azok az illegálisan szerzett bizonyítékok nem fogadhatók el, amelyek hátrányosan befolyásolják a bíróságot az igazság kiderítésében, és ily módon aláássák annak biztosítékát, hogy a bíróság valós és pontos határozatot hozzon.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A perben álló felek tanúvallomása is bizonyítási eszköznek minősül. A tanúkhöz hasonlóan az eljárás során a felek is kötelesek megjelenni a bíróság előtt, vallomást tenni és esküt tenni. A feleket azonban nem lehet arra kényszeríteni, hogy a bíróságon megjelenjenek vagy tanúvallomást tegyenek. A felek indokolatlan távolmaradását vagy a vallomástétel megtagadását a bíróság kellő gonddal, az összes körülmény figyelembe vételével értékeli. A felek csak apasági vagy válóperes eljárásban kényszeríthetők a bíróság előtti megjelenésre. A tanúkkal ellentétben, ha a peres felek egyike sérti meg az igazságszolgáltatás kötelezettségét, az nem minősül bűncselekménynek, kivéve, ha a hamis tanúzásra eskü alatt került sor. A felek meghallgatását a bíróság saját maga indíthatja.

Utolsó frissítés: 11/03/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [PI](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Lengyelország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítékokra és a bizonyításfelvételre vonatkozó szabályokat a polgári törvénykönyv (*kodeks cywilny*, 6. cikk) és a polgári perrendtartás (*kodeks postępowania cywilnego*, 227–315. cikk) tartalmazza.

A polgári törvénykönyv 6. cikke szerint a tény bizonyításának terhét az a fél viseli, aki az e tényből eredő jogkövetkezményekre hivatkozik. Egyes tények bizonyításának terhe a felperesre, míg más tények bizonyításának terhe az alperesre hárul.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Azon szabály alól, hogy a tény bizonyításának terhét az a fél viseli, aki az e tényből eredő jogkövetkezményekre hivatkozik, csak jogalkotási aktus állapíthat meg kivételeket.

Egyes különös esetekben lehetséges, hogy a bizonyítási teher a másik félre hárul, vagyis megfordul a bizonyítási teher. Erre sor kerülhet például akkor, ha a bizonyíték megsemmisül vagy a bizonyításfelvételt megakadályozzák. Az ítélezési gyakorlat álláspontja szerint abban az esetben, ha a fél valamilyen módon megakadályozza vagy meggátolja, hogy a bizonyítási terhet viselő másik fél bizonyítsa a tényeket, az előbbi félnek kell bizonyítania, hogy a tények nem történtek meg.

A bizonyítási teher kérdése szorosan kapcsolódik a jogi vélelmek intézményéhez. A polgári perrendtartás 234. cikke szerint a bíróságot kötik a jogi vélelmek. A jogi vélelmek főszabály szerint megdönthetők.

A bizonyítás szabályait megváltoztató jogi vélelmek vonatkozhatnak például a jó- vagy rosszsziszteműsége (a polgári törvénykönyv 7. cikke), az elveszítés feltételezésére (a polgári törvénykönyv 9. cikke), a jogellenességre (a polgári törvénykönyv 24. cikkének (1) bekezdése), a tártulajdonosok egyenlő részesedésére (a polgári törvénykönyv 197. cikke), az adósnak a hitelezőt érintő hátrányok tudatában történő eljárására (a polgári törvénykönyv 527. cikkének (3) bekezdése és 529. cikke), a partnerek egyenlő részesedésére a polgári jogi társaságban (a polgári törvénykönyv 826. cikkének (2) bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bizonyítékok szabad mérlegelésének elve (a polgári törvénykönyv 233. cikke) szerint a bíróság saját mérlegelésének megfelelően a beszerzett bizonyítékok átfogó vizsgálata alapján értékeli a bizonyítékok megbízhatóságát és erejét.

A bíróság kizárólag a megfelelően, a bizonyítékok forrásaira vonatkozó követelmények és a közvetlen bizonyításfelvétel elvének betartásával beszerzett bizonyítékokra alapozhatja döntését.

A bíróság emellett szabadon értékeli a szakvéleményeket is.

Ezen túlmenően a polgári perrendtartás 243. cikke szabályozza a valószínűség bizonyításának intézményét. A valószínűség bizonyítása a szigorú értelemben vett bizonyíték alternatívájaként alkalmazható eszköz, amely nem jár bizonyossággal, kizárólag valószínűsíti a tényt tartalmazó nyilatkozat valóságát. A hivatalos bizonyításfelvétel a főszabály, míg a valószínűség bizonyítása a meghatározott tényre hivatkozó fél érdekében érvényesülő kivétel. Jellemzőből kifolyólag váratlan események esetén és a jogalkotási aktusban kifejezetten meghatározott esetekben elegendő a valószínűség bizonyítása.

2 A bizonyításfelvétel

A felperes és az alperes által tett minden nyilatkozatnak bizonyítékon kell alapulnia.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíróság a felek által nem hivatkozott bizonyítékot is elfogadhat, de e bizonyíték kizárólag a felek lényeges és vitatott tényekkel kapcsolatos nyilatkozataira vonatkozhat, ha a bíróság szerint az ügyben beszerzett bizonyítékok nem elegendőek az ügy eldöntéséhez (a polgári perrendtartás 232. cikke).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Főszabály szerint a bíróság a felek indítványára fogad el bizonyítékot, mivel a felek kötelessége az ügy megoldásához szükséges bizonyítékok benyújtása.

A bíróság vizsgálja azonban, hogy a felek által hivatkozott bizonyítékok elfogadása célszerű vagy szükséges-e (a polgári perrendtartás 236. cikke).

A bíróságnak bizonyításfelvétel és bizonyítékok hivatalból történő elfogadása esetén is bizonyításra vonatkozó végzést kell kibocsátania.

Annak eldöntése során, hogy elfogadja-e az ügyben részt vevő fél által benyújtott bizonyítékot, a bíróságnak a következőket kell megvizsgálnia:

az adott tény releváns-e az ügyben (a polgári perrendtartás 227. cikke),

a tényt kell-e bizonyítani (előfordulhat, hogy az például köztudomású dolog – a polgári perrendtartás 228. cikkének (1) bekezdése, vagy azt a felek elismerték – a polgári perrendtartás 229. cikke),

az adott bizonyíték a konkrét ügyben nincs-e kizárva (például a polgári törvénykönyv 246. és 247. cikke),

a bizonyíték segítségével alátámasztott tény korábban már kellő mértékben megállapításra került-e, vagy a bizonyítékra nem csak az eljárás késleltetése érdekében hivatkoztak-e (a polgári perrendtartás 217. cikkének (2) bekezdése).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasítja a fél bizonyíték beszerzésére irányuló indítványát, ha az az ügyben nem releváns tényekre (a polgári perrendtartás 227. cikke), köztudomású tényekre vagy az ügyben a másik fél által elismert tényekre vonatkozik, ha az elismeréssel kapcsolatban nem merülnek fel kétségek, valamint ha a bíróság által hivatalból ismert tényekre vonatkozik, bár ez esetben a bíróság a tárgyaláson köteles tájékoztatni a feleket e tényekről (a polgári perrendtartás 228. és 229. cikke).

A bíróság akkor nyilváníthatja az ügy eldöntéséhez szükséges tényeket megállapítottnak, ha erre a megállapításra egyéb megállapított tényekből levezetett következtetéssel jutott (ténybeli vélelem, a polgári perrendtartás 231. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

iratok (a polgári perrendtartás 244–257. cikke);

Az iratok írásbeli nyilatkozatok; lehetnek közokiratok vagy magánokiratok. Az illetékes hatóságok által meghatározott formában kibocsátott közokiratok esetében vélelmezni kell, hogy azok hivatalosan hitelesített tartalma valós, és hogy azokat valóban a kibocsátó hatóság bocsátotta ki.

tanúvallomások (a polgári perrendtartás 258–277. cikke);

A tanúként való vallomástételt csak a felek házastársai, felmenő és leszármazotti ági rokonai, testvérei és házassággal szerzett rokonai azonos ágon, valamint örökbefogadó szülei és örökbefogadott gyermekei tagadhatják meg. A vallomástétel megtagadásának joga a házasság vagy az örökbefogadással kapcsolatos viszony megszűnését követően is fennáll.

szakvélemények (a polgári perrendtartás 278–291. cikke);

A szakvélemény olyan tényekre, állapotokra és eseményekre vonatkozó vélemény, amelyek vizsgálatához és pontosításához szakértelemre van szükség, és amely segíti a bíróságot a tények helyes értékelésében és az adott ügy megoldásában.

szemle (a polgári perrendtartás 292–298. cikke);

A szemle a személyek vagyonának vagy állapotának, helyszíneknek vagy tárgyaknak a bíróság által közvetlenül, érzékszervekkel történő megvizsgálása.

a felek meghallgatása (a polgári perrendtartás 299–304. cikke);

Amennyiben a bizonyítékok kimerítését követően vagy azok hiányában az ügyben releváns, megmagyarázatlan tények állnak fenn, a bíróság elrendeli a felek meghallgatását e tények tisztázása érdekében.

Amennyiben a fél jogi személy, a bíróság e fél képviselőjére jogosult testület tagjait hallgatja meg.

Emellett a bíróság bizonyítékként elfogadhat vércsoport-vizsgálati eredményeket, képfelvételt, televíziós felvételt, fénymásolatot, fényképet, terveket, képeket, audio CD-eket vagy kazettákat és képek vagy hangok felvételére és rögzítésére alkalmas egyéb eszközöket is.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A polgári perrendtartás 266. cikke szerint a tárgyalást megelőzően a tanút tájékoztatni kell a vallomástétel megtagadásának jogáról, valamint a hamis tanúzásért fennálló büntetőjogi felelősségről. A vallomást tevő tanú a bíróság előtt esküt tesz.

A polgári perrendtartás 271. cikkének (1) bekezdése szerint a tanúvallomást szóban kell megtenni. A tanúvallomást felolvassák a tanú számára, és azt szükség esetén ki kell egészíteni a megjegyzéseivel.

Főszabály szerint a még meg nem hallgatott tanúk nem vehetnek részt a többi tanú meghallgatásán (a polgári perrendtartás 264. cikke), az ellentmondó vallomást tevő tanúkat azonban szembesíteni lehet egymással (a polgári perrendtartás 272. cikke).

A bíróság felkérhet egy vagy több szakértőt, hogy készítsenek véleményt, és tájékoztatja őket, hogy a véleményt szóban vagy írásban kell-e bemutatniuk (a polgári perrendtartás 278. cikke). A szakértő ugyanazokból az okokból tagadhatja meg a vallomástételt, mint a tanúk (a polgári perrendtartás 280. és 261. cikke).

A szakértő szintén esküt tesz, kivéve, ha a felek felmentik e kötelezettség alól. Minden véleménynek tartalmaznia kell indokolást (a polgári perrendtartás 285. cikke). A szakértők az általuk elvégzett munkáért térítésre jogosultak (a polgári perrendtartás 288. cikke).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítási eszközök között nincs – azok megbízhatóságán és bizonyító erején alapuló, a konkrét ügy tényeitől független – formális hierarchia. Főszabály szerint a bíróság mérlegelési jogkörében értékeli a bizonyítékokat (a polgári perrendtartás 233. cikke). Az értékelésnek figyelembe kell vennie a polgári perrendtartás 246. és 247. cikkében szereplő elveket, amelyek értelmében az okirati bizonyíték magasabb rendű a tanúk vagy felek által tett vallomásoknál.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes jogi lépésekhez megfelelő formára van szükség, és a konkrét forma használatára vonatkozó kötelezettséget jogalkotási aktus vagy a felek megállapodása vezetheti be. A polgári törvénykönyv 74. cikkének (1) bekezdése szerint az írásbeli bizonyítékot azért kell (*ad probationem*) alkalmazni, hogy ha a jogszabályban vagy megállapodásban támasztott követelményeknek nem tesz eleget, a lépést nem meghatározott formában teljesítő személy viselje ennek negatív eljárási következményeit, mivel az ő bizonyításfelvételi képessége korlátozott.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint senki nem tagadhatja meg a tanúvallomás-tételt. A vallomástétel jogszabályi kötelezettség. E kötelezettség három követelményt foglal magában:

a bíróság előtt meghatározott időpontban történő megjelenést,
a vallomástételt, valamint
az eskütételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A polgári perrendtartás 261. cikke azonban kivételeket fogalmaz meg annak főszabálya alól, hogy senki nem tagadhatja meg a vallomástételt, mivel kimondja, hogy a felek házastársai, felmenő és leszármazotti ági rokonai, testvérei és házassággal szerzett rokonai azonos ágon, valamint örökbefogadó szülei és örökbefogadott gyermekei megtagadhatják a vallomástételt. A vallomástétel megtagadásának joga a házasság vagy örökbefogadással kapcsolatos viszony megszűnését követően is fennáll.

A vallomástétel nem tagadható meg a családi állapotra vonatkozó ügyekben, kivéve a házasság felbontását.

A bíróságnak a tanú meghallgatását megelőzően tájékoztatnia kell a tanút a vallomástétel megtagadásának jogáról és a kérdések megválaszolása megtagadásának jogáról. A vallomástétel megtagadásának (szóban vagy írásban benyújtott, jogszabályi okokra való hivatkozásokkal ellátott) indokait a bíróság ellenőrzi.

A vallomástétel megtagadására irányuló nyilatkozatot vissza lehet vonni. A vallomástételt követően azonban a tanú nem gyakorolhatja a megtagadáshoz való jogot, kivéve, ha őt e jogának fennállásáról korábban nem tájékoztatták.

A tanú akkor is megtagadhatja a kérdések megválaszolását, ha vallomásával magát vagy rokonait (házastársát, felmenő és leszármazotti ági rokonait, testvéreit és házassággal szerzett rokonait azonos ágon, valamint örökbefogadó szüleit és örökbefogadott gyermekeit) büntetőjogi felelősségrevonásnak, szégyennek vagy súlyos és közvetlen pénzügyi kárnak tenné ki, vagy ha azzal megsértené az üzleti titoktartást.

Az uralkodó álláspont szerint a „rokon” kifejezés nem foglalja magában a ténylegesen párként együtt élő személyeket (együttélés).

A papok megtagadhatják a vallomástételt az általuk gyónás során megismert tények tekintetében.

Bírósági végzés alapján mindenki – meghatározott helyen és időben – köteles benyújtani a nála lévő és az ügyben releváns tényeket bizonyító iratokat, kivéve, ha azok bizalmas információkat tartalmaznak. Az iratokban foglalt tények tekintetében kizárólag azok a személyek mentesülnek a fenti kötelezettség alól, akik a vallomástételt tanúként megtagadhatnák, vagy akik az iratot olyan harmadik személy nevében őrzik, aki ugyanilyen okból megtagadhatná az irat benyújtását. Az irat benyújtásának megtagadása nem elfogadható azonban, ha annak birtokosa vagy a harmadik személy arra legalább az egyik félre tekintettel köteles, vagy ha az irat kibocsátására azon fél érdekében került sor, aki a bizonyítás felvételét kéri. Emellett a fél nem tagadhatja meg az irat benyújtását, ha az irat benyújtásával a fél saját magát az ügy elvesztésében kimerülő kárnak teszi ki (a polgári perrendtartás 248. cikke).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A vallomás- vagy eskütétel indokolatlan megtagadása esetén a bíróság – a feleknek a megtagadás érvényességére vonatkozó meghallgatását követően – pénzbírságot szab ki a tanúra (a polgári perrendtartás 274. cikke).

A fenti pénzbírságtól függetlenül a bíróság egy hétnél nem hosszabb időre őrizetbe veheti a tanút. A bíróság akkor engedi szabadon a tanút az őrizetből, ha vallomást vagy esküt tesz, vagy ha az ügyet a tanú vallomását befogadó bíróság eldöntötte (a polgári perrendtartás 276. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A bíróság hivatalból eljárva meg kell, hogy akadályozza az olyan személyek tanúskodását, akik képtelenek a tények érzékelésére vagy az általuk érzékelt tények ismertetésére. E fogyatékoság okainak megszűnése a vallomástételi tilalom feloldásával járhat. Önmagában a pszichiátriai kezelés vagy a fogyatékoság nem teszi a vallomást automatikusan megbízhatatlanná (a polgári perrendtartás 259. cikke).

A jogszabály nem határozza meg azt az életkort, amely felett a gyermekről feltételezni kell, hogy képes a tények érzékelésére és az általa érzékelt tények ismertetésére. Az, hogy a gyermeket meg lehet-e hallgatni, éppen ezért az egyén képességeitől és fejlettségi szintjétől függ. Házassági ügyekben a jogszabály korlátokat határoz meg a 13 évnél fiatalabb kiskorúak és a felek 17 évnél fiatalabb leszármazói tanúként való meghallgatását illetően (a polgári perrendtartás 430. cikke).

A polgári perrendtartás 259. cikkében szereplő főszabály szerint senkit sem lehet ugyanabban az ügyben tanúként és félként is meghallgatni. Ennek megfelelően a felek meghallgatása során a fél törvényes képviselőjét is ki lehet kérdezni. Ezzel szemben a fél ügyvédje meghallgatható tanúként, de ez esetben le kell mondania képviseleti jogosultságáról.

Emellett a beavatkozó sem lehet tanú (a polgári perrendtartás 81. cikke).

A katonai állomány azon tagjai, illetve azon köztisztviselők, akiket nem mentettek fel a „titkosított” vagy „bizalmas” besorolású adatokra vonatkozó titoktartási kötelezettségük alól, nem kötelesek vallomást tenni, ha vallomásukkal megsértenék e titoktartási kötelezettséget, kivéve, ha mentesítik őket a szakmai titoktartási kötelezettség alól.

A közvetítő nem lehet tanú olyan tények tekintetében, amelyeket a közvetítés során ismert meg, kivéve, ha a felek felmentik őt a közvetítéssel kapcsolatos titoktartási kötelezettsége alól (a polgári perrendtartás 259. cikke).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a bíróság hallgatja meg. Egyes esetekben a bíróság a meghallgatással erre kijelölt bírót is megbízhat (a polgári perrendtartás 235. cikke).

Amennyiben a bizonyíték jellege ezt nem zárja ki, az eljáró bíróság úgy is határozhat, hogy a tárgyalást annak lefolytatását távolról is lehetővé tevő technikai eszközökkel vezeti le.

A feleknek joguk van jelen lenni a tanúk meghallgatásakor, és kérdéseket intézhetnek a tanúkhöz.

A tanúkat videokonferencia és telefonkonferencia segítségével is meg lehet hallgatni (a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bírósági együttműködéséről szóló 1206/2001/EK tanácsi rendelet 10. cikkének (4) bekezdése).

3 A bizonyítékok értékelése

Főszabály szerint minden olyan dolog szolgálhat bizonyítékként, amelynek segítségével megállapíthatók az ügyben releváns tények. A polgári perrendtartás nem tartalmaz a jogellenesen beszerzett bizonyítékok polgári eljárásban való felhasználását megtiltó általános szabályt. Az alkotmány rendelkezéseinek, a polgári törvénykönyv rendelkezéseinek, valamint a polgári perrendtartás rendelkezéseinek, a minősített adatok védelméről szóló törvény és a Lengyelország által ratifikált nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek vizsgálatával támasztható alá azonban az az elmélet, amely szerint a polgári eljárásban nem használhatók fel a jogellenesen beszerzett bizonyítékok.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezattal kapcsolatban?

A polgári eljárásokban nem használhatók fel olyan bizonyítékok, amelyeket személyeknek a gondolatszabadságra, a véleménynyilvánítás szabadságára, a magánélet szabadságára, valamint a személyes szabadságra vonatkozó jogainak megsértésével szereztek be. A megfélemlítéssel vagy jogsértéssel járó kötelezettségvállalással – például a telefonlehallgatásért ígért pénzügyi előnyök felajánlásával – szerzett bizonyítékok jogellenesnek minősülnek.

A polgári perrendtartás 403. cikke (1) bekezdésének 2. pontja kimondja, hogy a bűncselekménnyel elért ítélet felülvizsgálható. A polgári perrendtartás 403. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában említett kérelem benyújtására kizárólag akkor van lehetőség, ha annak teljesítését jogerős ítélet megerősíti. Az ítéletnek jogerősnek kell lennie, hogy biztosíthassa a felülvizsgálat alapjának fennállását. Az ítélet másolatát csatolni kell az ítélet felülvizsgálatára irányuló kérelemhez.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben a bizonyítékok kimerítését követően vagy azok hiányában az ügyben releváns, megmagyarázatlan tények állnak fenn, a bíróság meghallgathatja a feleket (a polgári törvénykönyv 299. cikke).

Utolsó frissítés: 26/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [pt](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Bizonyításfelvétel - Portugália

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Előzetes megjegyzés: Az elfogadható bizonyítékokra, azok bizonyító erejére, a bizonyítási teherre és a bizonyítás formájára vonatkozó általános szabályokat a portugál polgári törvénykönyv és a polgári perrendtartás alább ismertetett rendelkezései határozzák meg. E tájékoztató végén megtalálhatók e két jogi dokumentum portugál nyelvű, egységes szerkezetbe foglalt változatára mutató linkek.

A portugál polgári törvénykönyv 342. cikke értelmében

főszabály szerint a jogot megalapozó tényeket annak a személynek kell bizonyítania, aki egy adott jogra hivatkozik

annak a félnek kell bizonyítania a jogot akadályozó, módosító vagy megszüntető tényeket, akivel szemben a jogokra hivatkoznak kétség esetén a tényeket konstitutívnak kell tekinteni.

Nemleges megállapítási eljárás (a portugál polgári perrendtartás 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja és a portugál polgári törvénykönyv 343. cikke) esetén, ha az egyik fél nem kér ítélethozatalt a másik féllal szemben, hanem csupán azt kéri, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy nem áll fenn valamely jog vagy tény, az alperest terheli a hivatkozott jogot alkotó elemek bizonyítása.

Azon bírósági eljárások esetében, amelyeket attól az időponttól számított meghatározott határidőn belül kell megindítani, amikor a felperes egy bizonyos tényről tudomást szerzett, az alperes feladata annak bizonyítása, hogy a határidő már lejárt, kivéve, ha a törvény kifejezetten más megoldást határoz meg (a portugál polgári törvénykönyv 343. cikkének (2) bekezdése).

Ha a felperes által hivatkozott jog felfüggesztő feltételtől (olyan jövőbeli bizonytalan esemény, amelynek bekövetkezésétől a felek a jogügylet joghatásait függővé tették – a portugál polgári törvénykönyv 270. cikke) vagy egy kezdő időponttól (a portugál polgári törvénykönyv 278. cikke) függ, a felperes feladata annak bizonyítása, hogy a feltétel teljesült vagy a kezdő időpont eltelt (a portugál polgári törvénykönyv 343. cikkének (3) bekezdése).

Ha a felperes által hivatkozott jog meghatározó feltételtől (olyan jövőbeli bizonytalan esemény, amelynek bekövetkezésétől a felek a jogügylet joghatásainak megszűnését függővé tették – a portugál polgári törvénykönyv 270. cikke) vagy egy végső időponttól (amelytől kezdődően a jog már nem áll fenn – a portugál polgári törvénykönyv 278. cikke) függ, az alperes feladata annak bizonyítása, hogy a feltétel teljesült, vagy hogy a végső időpont elmúlt (a portugál polgári törvénykönyv 343. cikkének (3) bekezdése).

A fenti szabályok megfordulnak jogi vélelem (a jog által egy ismeretlen tény megállapítása érdekében valamely ismert tényből származtatott következmény vagy levezetett következtetés), a bizonyítási teher alóli mentesség vagy felmentés, vagy ilyen eredménnyel járó érvényes megállapodás esetén, és általánosan akkor, ha jogszabály így rendelkezik (a portugál polgári törvénykönyv 344. cikkének (1) bekezdése). A bizonyítási teher megfordul akkor is, ha az ellenérdekű fél szándékosan lehetetlenné teszi a bizonyításra köteles fél általi bizonyítást (a portugál polgári törvénykönyv 344. cikkének (2) bekezdése). A bizonyítási teher megfordítására vonatkozó megállapodás érvénytelen az alábbi esetekben:

Ha elidegeníthetetlen jogról van szó (olyan jogról, amelyről a fél nem mondhat le pusztán az e szándékára irányuló nyilatkozattal), vagy ha ez rendkívül megnehezítheti a felek valamelyike számára a joggyakorlást (a portugál polgári törvénykönyv 345. cikkének (1) bekezdése).

Hasonlóképpen érvénytelen a bármely jogszerű bizonyítási eszköz kizárására vagy a jogszabályban biztosítottól eltérő bizonyítási eszköz lehetővé tételére irányuló megállapodás is. Ha a bizonyításra vonatkozó jogi határozatok közrendi okokon alapulnak, az ilyen megállapodások minden körülmények között érvénytelenek (a portugál polgári törvénykönyv 345. cikkének (2) bekezdése).

Ha a bizonyítékokat egy konkrét tény bizonyítására köteles fél nyújtja be, az ellenérdekű fél ellenbizonyítással élhet a tények kétségessé tétele céljából. Ha az adott tény tekintetében kellő mértékű kétség áll fenn, akkor a határozatnak azt a felet kell elmarasztalnia, aki köteles volt a kérdéses tény bizonyítására (a portugál polgári törvénykönyv 346. cikke).

A teljes bizonyítást csak olyan bizonyítékokkal lehet megcáfolni, amelyek bizonyítják, hogy az alapjául szolgáló tény nem igaz, a törvény által kifejezetten meghatározott egyéb korlátozások sérelme nélkül (a portugál polgári törvénykönyv 347. cikke).

A szokásjogra, a helyi jogra vagy a külföldi jogra hivatkozó személy feladata e jog létezésének és tartalmának bizonyítása, de a bíróságnak törekednie kell arra, hogy a vonatkozó ismereteket hivatalból beszerezze (a portugál polgári törvénykönyv 348. cikkének (1) bekezdése). A bíróságnak hivatalból meg kell továbbá győződnie a tényekről minden esetben, amikor szokásjog, helyi vagy külföldi jog alapján kell döntést hoznia és erre egyik fél sem hivatkozott, vagy az ellenérdekű fél elismerte annak fennállását és tartalmát vagy nem nyújtott be kifogást (a portugál polgári törvénykönyv 348. cikkének (2) bekezdése). Ha a bíróság nem tudja meghatározni az alkalmazandó jog tartalmát, a portugál közös jog szabályait alkalmazza (a portugál polgári törvénykönyv 348. cikkének (3) bekezdése).

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alóli? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Igen, vannak szabályok, amelyek bizonyos tényeket kivonnak a bizonyítási teher köréből.

A portugál polgári perrendtartás 412. cikkének (1) bekezdése értelmében nem kell bizonyítani az alábbiakat:

köztudomású közismert tények,

amelyekről a bíróságnak működési körén belül tudomása van, ha a bíróság ilyen tényekre hivatkozik, e tények írásos bizonyítékát csatolni kell az ügyhöz.

A portugál jog lehetővé teszi, hogy egy ismeretlen tény megállapítására a törvény vagy a bíró ismert tényből levont következtetésekből vélelmet alkalmazzon (a portugál polgári törvénykönyv 349. cikke).

Annak a félnek, akinek javára jogi vélelem áll fenn, nem kell bizonyítania a vélelmezett tényt (a portugál polgári törvénykönyv 350. cikkének (1) bekezdése).

A jogi vélelmek megdönthetők, azaz ellenbizonyításnak helye van, kivéve azokat az eseteket, amikor a jogszabály ezt nem teszi lehetővé, azaz ha ellenbizonyítás kizárt (a portugál polgári törvénykönyv 350. cikkének (2) bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Az egyes bizonyítási eszközök értéke jellegüktől függően változik.

A közokiratok bizonyos tények tekintetében teljes bizonyító erővel rendelkeznek, amelyek csak az ellentétes tény bizonyításával lehet megcáfolni (a portugál polgári törvénykönyv 369–372. cikke).

A magánokiratok akkor rendelkeznek teljes bizonyító erővel, ha a kézírást és az aláírást, vagy csak az aláírást elismerik vagy nem vitatják, kivéve, ha azokat hamisként megtámadják (a portugál polgári törvénykönyv 373–379. cikke).

Külön rendelkezések vonatkoznak a nyilvántartások, írásos dokumentumok, feljegyzések, igazolások, kivonatok, hitelesített másolatok és fénymásolatok bizonyító erejére (a portugál polgári törvénykönyv 380–387. cikke).

A bíróság szabadon mérlegeli a szakértőktől származó bizonyítékokat, a bírósági szemle során szerzett bizonyítékokat és a tanúvallomásokat (a portugál polgári törvénykönyv 389., 391. és 396. cikke).

A jogi vélelmek csak ugyanazon esetekben és feltételek mellett megengedettek, mint a tanúvallomás esetében (a portugál polgári törvénykönyv 351. cikke).

A bizonyítékok szabad mérlegelése nem vonatkozik azon tényekre, amelyek bizonyításához a jog külön alakíságot ír elő, vagy azon tényekre, amelyeket kizárólag iratokkal lehet bizonyítani, illetve amelyek iratokkal vagy a felek megállapodásával vagy vallomásával teljes mértékben bizonyítottak (a portugál polgári perrendtartás 607. cikkének (5) bekezdése).

A bíróságnak minden előterjesztett bizonyítékot figyelembe kell vennie, függetlenül attól, hogy az attól a féltől származik-e vagy sem, akit a bizonyítás terhel, azon rendelkezések sérelme nélkül, amelyek a nem egy bizonyos érdekelt fél általi tényközlést irrelevánsnak nyilvánítanak (a portugál polgári perrendtartás 413. cikke).

A tények valódiságára vagy a bizonyítási teherre irányuló kétséget annak a félnek kell eloszlatnia, akinek a tény fennállásából előnye származik (a portugál polgári perrendtartás 414. cikke).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A portugál jog rögzíti a „tényállás feltárásának elvét”, vagyis a bíró az igazságot kötelezettségét, hogy hivatalból elvégezzen vagy elrendeljen minden olyan intézkedést, amely a jogvita igazságos és méltányos rendezéséről való döntéshozatal érdekében szükséges azon tények tekintetében, amelyek vizsgálatára a bíróság jogosítást jogosult (a portugál polgári perrendtartás 411. cikke).

A bíró az eljárás bármely szakaszában felhívhatja a feleket a személyes megjelenésre a szóban forgó határozat szempontjából lényeges tényekre vonatkozó vallomástétel érdekében (a portugál polgári perrendtartás 452. cikkének (1) bekezdése).

A bíróság feladata hivatalból vagy az egyik fél kérelmére bekérni az igazság megállapításához szükséges információkat, műszaki véleményeket, terveket, fényképeket, rajzokat, tárgyakat vagy egyéb iratokat. Az említett kérelmet a hivatalos szervekhez, a jogvitában érintett felekhez vagy harmadik felekhez lehet intézni (a portugál polgári perrendtartás 436. cikkének (1) és (2) bekezdése).

Amennyiben ezt a bíróság megfelelőnek tartja, hivatalból vagy bármelyik fél kérésére megvizsgálhat tárgyakat vagy kihallgathat személyeket. Ennek során tiszteltetben kell tartani a magánélet és a családi élet bizalmas jellegét és az emberi méltóságot, és a szóban forgó határozat szempontjából lényeges tények tisztázására kell törekedni. A bíróság helyszíni szemlét tarthat, vagy ha szükségesnek tartja, elrendelheti az események rekonstrukcióját (a portugál polgári perrendtartás 490. cikkének (1) bekezdése).

Ha valamely bírósági ügy során okkal feltételezhető, hogy egy tanúként meg nem idézett személynek tudomása van az ügy helyes eldöntése szempontjából fontos tényekről, akkor a bírónak rendelkeznie kell arról, hogy az illető személyt idézzék be a bíróság előtti tanúvallomás megtételére (a portugál polgári perrendtartás 526. cikkének (1) bekezdése).

A bíró hivatalból szakértői bizonyítást is elrendelhet (a portugál polgári perrendtartás 477. cikke).

A portugál polgári perrendtartás 417. cikke rögzíti valamennyi személy igazság feltárásában történő együttműködési kötelezettségét.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A felek a bizonyítékokat általában beadványaikban, különösen a keresetlevélben és az ellenkérelemben tüntetik fel (pl. a portugál polgári törvénykönyv 552. és 572. cikke).

A bizonyításfelvétel iránti kérelem a tárgyalást megelőző perfelvételi meghallgatáson, a tanúk listája pedig a tárgyalást megelőző 20 napon belül módosítható (a portugál polgári perrendtartás 598. cikke).

A bíróság a tárgyalást megelőző perfelvételi meghallgatáson vagy adott esetben végzéssel meghatározza, hogy mely bizonyítási eszközök fogadhatók el és terjeszthetők elő (a portugál polgári perrendtartás 591. és 593. cikke).

Főszabály szerint az utolsó tárgyaláson kerül sor a bizonyításfelvételre. Kivételes esetben azonban a bíróság előzetes bizonyításfelvételt is engedélyezhet (a portugál polgári perrendtartás 419. cikke).

Amennyiben a bíróság nem változtatja meg a perbeli cselekmények sorrendjét, a portugál polgári perrendtartás 604. cikkének (3) bekezdése alapján a bizonyításfelvételt a következő sorrendben kell lefolytatni:

- a felek nyilatkozatai,
- videók vagy hangfelvételek,
- szakértői vélemény szóbeli pontosítása,
- a tanúk kihallgatása.

Ha a tárgyalás befejezését követően a bíró megítélése szerint nem rendelkezik elegendő információval, újból megnyithatja a tárgyalást azon személyek meghallgatása céljából, akik bizonyítékot kívánnak szolgáltatni vagy elrendelheti más bizonyítási eszközök bemutatását (a portugál polgári perrendtartás 607. cikkének (1) bekezdése).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bizonyításfelvétel iránti kérelmet akkor lehet elutasítani, ha azt az e célra jogszabályban meghatározott határidő után nyújtják be.

Az alábbiakban található néhány olyan példa, amely a bizonyításfelvétel iránti kérelem teljes vagy részleges elutasításához vezethet:

ha a tanúk száma meghaladja a törvényben megengedett számot, az e határ feletti tanúk nem fogadhatók el, kivéve, ha a bíróság kivételes körülmények között engedélyezi a megállapított jogi korlátnál több tanú kihallgatását (a portugál polgári perrendtartás 511. cikke),

ha valamelyik felet tanúként tüntetnek fel (a portugál polgári perrendtartás 496. cikke),

ha a bíróság a tanú előzetes kihallgatása során megállapítja, hogy a tanú vallomástételre nem képes (a portugál polgári perrendtartás 513. cikke),

ha a felet tényekre vonatkozó vallomástételre kéri fel, nincs abban a helyzetben, hogy nyilatkozzon (a portugál polgári perrendtartás 454. cikke),

általánosságban, ha a bíró mérlegelési jogkörét gyakorolva úgy ítéli meg, hogy a bizonyíték nem releváns vagy célja a per elhúzása (a portugál polgári perrendtartás 6. cikke).

A portugál polgári perrendtartás 417. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a bizonyítási eszköz valamely személy testi vagy erkölcsi épségének sérelmével, magán- vagy családi életébe, otthonába, levelezésébe vagy távközlésébe való beavatkozással, vagy szakmai titoktartás, köztisztviselői titoktartás vagy államtitok sérelmével járna, a vallomástételre felkért személy megtagadhatja a bírósággal való együttműködést. Ha azonban a vallomástétel megtagadásának alapja titoktartási kötelezettség, a bíróság ellenőrizheti, hogy a megtagadás indokolt-e, és felmentheti az érintett személyt a titoktartási kötelezettség alól.

Ezért, ha a portugál bíróságtól olyan bizonyítás felvételét kéri, amely a titoktartás sérelmét eredményezheti, az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bíróságának a kérelemben jeleznie kell azon kérését, hogy a portugál bíróság kezdeményezze a titoktartási kötelezettség alóli felmentést.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A következő bizonyítási eszközök léteznek:

vélelmek (a portugál törvénykönyv 349. cikke);

valamely fél nyilatkozatában szereplő beismerés (a portugál polgári törvénykönyv 352. cikke);

valamely fél beszerzett vallomásoktól eltérő nyilatkozata (a portugál polgári perrendtartás 466. cikke);

okiratok (a portugál polgári törvénykönyv 362. cikke és a portugál polgári perrendtartás 423. cikkének (1) bekezdése). Okirati bizonyíték lehet ügyvédi, jogtanácsosi vagy nem a bíróság által elrendelt szakértői bizonyítás körében beszerzett szakértői vélemény (a portugál polgári perrendtartás 426. cikke);

szakértői bizonyítás (a portugál polgári törvénykönyv 388. cikke és a portugál polgári perrendtartás 467. cikkének (1) bekezdése);

bírósági szemle (a portugál polgári törvénykönyv 390. cikke és a portugál polgári perrendtartás 490. cikkének (1) bekezdése). A bírósági szemle során felvett bizonyítékok magukban foglalják a nem minősített bírósági értékelést is (a portugál polgári perrendtartás 494. cikke);

tanúvallomás (a portugál polgári törvénykönyv 392. cikke és a portugál polgári perrendtartás 495. cikkének (1) bekezdése);

tárgyak bemutatása (a portugál polgári perrendtartás 416. cikkének (1) bekezdése).

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A portugál polgári perrendtartás alapja a szóbeliség és a közvetlenség elve. Emiatt és főszabály szerint a meghallgatás és a tárgyalás során:

a tanúkat és a feleket (a portugál polgári perrendtartás 452., 456., 457., 466., 500., 501., 503., 506., 518. és 520. cikke) a tanácselnök bíró személyesen hallgatja meg. Amennyiben a tanúk és a felek bíróság székhelyén kívül tartózkodnak, őket videokonferencia útján hallgatják meg. Meghatározott

helyzetekben (pl. betegség vagy a megjelenés rendkívüli nehézsége esetén) a tanúkat és a feleket telefonon, a bíróság által megjelölt bármely más

közvetlen kommunikációs eszköz útján vagy írásban is meg lehet hallgatni, vagy a bíróság helyszíni tárgyaláson is kikérdezheti őket. Kivételesen egyes

tanúkat megilleti az írásbeli vallomástétel kiváltsága;

a bíróság a szakértőket felhívhatja a tárgyaláson szóbeli pontosítás tételére. A hivatalos intézmények szakértői a munkahelyükről videokonferencia útján is meghallgathatók (a portugál polgári perrendtartás 486. cikke);

a bíróság helyszíni szemlét tarthat, vagy elrendelheti a tényállás rekonstrukcióját, amely esetben a bírót szükség esetén szakértő kíséri (a portugál polgári perrendtartás 490. és 492. cikke);

az ügyvédek perbeszédüket szóban adják elő a bíró előtt.

Ezzel szemben a szakértői jelentések, dokumentumok, vélemények és általánosságban az írásbeli bizonyítékok, fényképek, videók, hangfelvételek, valamint az ingó tárgyak bemutatása előzetesen szerepel az ügy irataiban, hogy azok ellen a tárgyalás során kifogást lehessen tenni és azokat meg lehessen vizsgálni (a portugál polgári perrendtartás 416. cikke).

Az eljárásba be nem vonható rögzített vagy ingó tárgyakat a bíróság az utolsó tárgyaláson megtekintheti, vagy elrendelheti azok szakértői szemlét vagy nem minősített bírósági értékelését (a portugál polgári perrendtartás 416. cikke).

Sürgős és indokolt esetekben a bíró elrendelheti bármely bizonyítási eszköz előzetes benyújtását (a portugál polgári perrendtartás 419. cikke).

Ha a meghallgandó személyek külföldön tartózkodnak, a meghallgatást megelőzően jogsegély iránti megkereséssel, illetve portugál állampolgárok

esetében a portugál konzulátushoz intézett jogsegély iránti megkereséssel lehet kihallgatni őket (a portugál polgári perrendtartás 500. cikkének b) pontja).

Ha a bizonyítékot külföldön videokonferencia útján szerzik be, azt általában a tárgyalás során veszik fel.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Igen, a bizonyító erő az egyes bizonyítási eszközök jellegétől függően változik (lásd az 1.3. kérdésre adott választ).

Az alábbiakban szerepel néhány példa egyes bizonyítási eszközök eltérő bizonyítási erejére.

Nem megengedhető a tanúbizonyítás, ha egy üzleti nyilatkozatot jogszabály vagy a felek megállapodása alapján írásban kell bemutatni vagy bizonyítani (a portugál polgári törvénykönyv 393. cikkének (1) bekezdése).

Nem megengedett a tanúbizonyítás akkor sem, ha az esemény okiratokkal vagy teljes bizonyító erejű más eszközzel teljes mértékben bizonyított (a portugál polgári törvénykönyv 393. cikkének (2) bekezdése).

Nem fogadható el a tanúbizonyítás akkor, ha az teljes bizonyító erejű közokiratok vagy magánokiratok tartalmával ellentétes vagy azokat kiegészítő másodlagos megállapodásokon alapul, függetlenül attól, hogy a megállapodásokra az okirat keletkezését megelőzően, azzal egyidejűleg vagy azt követően került sor (a portugál polgári törvénykönyv 394. cikkének (1) bekezdése).

Az írásban, bíróság előtt tett beismerő vallomás teljes bizonyító erővel bír a beismerést tevő vonatkozásában (a portugál polgári törvénykönyv 358. cikkének (1) bekezdése).

A közokirati vagy magánokirati formában történő, nem bíróság előtt tett beismerő vallomás az ilyen okiratra irányadó feltételek szerint minősül bizonyítottnak, és ha a másik fél vagy képviselője részére tették, teljes bizonyító erővel rendelkezik (a portugál polgári törvénykönyv 358. cikkének (2) bekezdése).

A nem okirat formájában megjelenő, nem bíróság előtti beismerő vallomást nem lehet tanúkkal bizonyítani olyan esetben, amikor nem a tanúvallomás útján történő bizonyítás nem megengedett; ennek megengedése esetén a bíróság szabadon mérlegeli bizonyító erejét (a portugál polgári törvénykönyv 358. cikkének (3) bekezdése).

A bíróság szabadon mérlegeli a nem írásbeli, bíróság előtt tett beismerő vallomást és a harmadik félnek tett vagy végrendeletben szereplő, nem bíróság előtt tett beismerő vallomásokat (a portugál polgári törvénykönyv 358. cikkének (4) bekezdése).

A vallomás nem minősül a beismerést tevővel szembeni bizonyítéknak (a portugál polgári törvénykönyv 354. cikke), ha: jogszabály azt elégtelennek minősíti vagy olyan tényeken alapul, amelyek elismerését vagy vizsgálatát jogszabály tiltja; elidegeníthetetlen jogokra vonatkozó tényekre hivatkozik; a beismert tény lehetetlen vagy egyértelműen nem létezik.

Színlelt megállapodásra vagy ügyletre vonatkozó tanúvallomás nem fogadható el, ha arra a színlelt ügyletet elkövetők hivatkoznak (a portugál polgári törvénykönyv 394. cikke).

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Igen, különösen a következő esetekben:

amennyiben jogszabály az üzleti nyilatkozathoz bizonyos alakiságokhoz kötött okiratot ír elő, az említett okirat nem helyettesíthető más bizonyítási eszközzel vagy más okirattal, kivéve, ha ez utóbbi nagyobb bizonyító erővel rendelkezik (a portugál polgári törvénykönyv 364. cikkének (1) bekezdése), ha jogszabály meghatározott alakiságot ír elő valamely jogi tény fennállásához vagy bizonyításához, az nem mellőzhető (a portugál polgári törvénykönyv 220. cikke).

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden személytől elvárt az igazság felderítésében való együttműködés, akár félként részt vesz az eljárásban, akár nem. Válaszolniuk kell a nekik feltett kérdésekre, hozzá kell járulniuk a szükséges vizsgálatokhoz, ki kell adniuk azt, amit kérnek tőlük, és el kell végezniük az elrendelt cselekményeket (a portugál polgári törvénykönyv 417. cikkének (1) bekezdése).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A következő személyek megtagadhatják a vallomástételt, a gyermek születésének vagy halálának bizonyítására irányuló eljárás kivételével (a portugál polgári perrendtartás 497. cikkének (1) bekezdése):

felmenő rokonok a leszármazóikat érintő ügyekben, örökbefogadó szülők az örökbefogadott gyermekeiket érintő ügyekben és viszont,

após vagy anyós a vejét vagy a menyét érintő ügyben és viszont,

bármelyik házastárs vagy volt házastárs olyan ügyben, amelyben az egyik fél a másik házastárs vagy volt házastárs,

aki a házastársakhoz hasonló feltételek mellett élettársi kapcsolatban élt vagy él az ügyben érintett valamelyik féllel.

A bíró feladata, hogy a fentiekben említett személyeket tájékoztassa a vallomástétel megtagadásának lehetőségéről (a portugál polgári perrendtartás 497. cikkének (2) bekezdése).

A szakmai titoktartásra, a közalkalmazotti titoktartásra és az államtitok megtartására köteles tanú jogszerűen megtagadhatják a vallomástételt az említett titoktartással érintett tények tekintetében (a portugál polgári perrendtartás 497. cikkének (3) bekezdése).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az eskütétel megtagadása a vallomás megtagadásának minősül, és a bíróság mindkét esetben pénzbírságot szabhat ki a tanúra (a portugál polgári perrendtartás 417. cikkének (2) bekezdése, 459. és 513. cikke).

Ha a tanú igazolatlanul nem jelenik meg, a bíróság pénzbírságot szabhat ki, vagy elrendelheti a tanú előállítását (a portugál polgári perrendtartás 508. cikkének (4) bekezdése).

A hamis tanúzás bűncselekmény (a portugál büntető törvénykönyv 360. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Azok a személyek, akik szellemi állapotuk miatt nem képesek a bizonyítandó tényekre vonatkozó vallomástételre, tanúként nem hallgathatók ki (a portugál polgári perrendtartás 495. cikke). A bíró feladata a tanúvallomásra felhívott személyek alkalmasságának értékelése.

Azok a személyek, akik az ügyben félként tehetnek nyilatkozatot, nem tehetnek tanúvallomást (a portugál polgári perrendtartás 496. cikke).

A portugál polgári perrendtartás 453. cikkével összhangban a cselekvőképes személyek, a segítséggel élő felnőttek, a gyermekgondozók, a jogi személyek és a társaságok tehetnek félként nyilatkozatot.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk az utolsó meghallgatáson tesznek személyesen vagy videokonferencia útján vallomást (a portugál polgári perrendtartás 500. cikke), az alábbi körülmények fennállását kivéve:

amikor a bizonyításfelvételre korábban kerül sor (ez abban az esetben tehető meg, amikor megalapozottan lehet attól tartani, hogy valamely meghatározott személy tanúvallomásának beszerzése lehetetlen vagy nagyon nehéz lehet),

a valamely portugál konzulátus által jogsegély keretében történő bizonyításfelvétel esetén,

amikor a bizonyításfelvételre a személy lakásán vagy szolgálati székhelyén kerül sor (a köztársasági elnöknek és viszonyosság alapján külföldi diplomatáknak fenntartott kiváltság),

amikor a bíróság előtt való megjelenés a tanú számára lehetetlen,

amikor az írásbeli vallomástételhez való joggal élnek.

A tanúnak pontosan kell vallomást tennie, bemutatva azokat az indokokat és körülményeket, amelyek igazolják a tényekről való tudomásszerzését; a tudomásszerzés indokolásának lehetőség szerint részletesnek és megalapozottnak kell lennie (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (1) bekezdése).

A kikérdezést a tanút idéző fél ügyvédje végzi. A másik fél ügyvédje kérdéseket tehet fel a tanúnak a vallomással érintett tények tekintetében, a vallomás kiegészítése vagy egyértelműsítése érdekében (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (2) bekezdése).

A bírónak meg kell akadályoznia, hogy az ügyvédek a tanúkkal szemben udvariatlanok legyenek, és olyan kérdéseket vagy megfontolásokat fogalmazzanak meg, amelyek lényegtelenek, befolyásolják a tanút, félrevezetőek vagy tévesek (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (3) bekezdése).

A kihallgatást és a szembesítést a felek képviselői végzik, a bíró által kért információk vagy a bíró által az igazság megállapítása érdekében szükségesnek ítélt kérdések sérelme nélkül (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (4) bekezdése).

A bíró maga folytatja le a kihallgatást, amennyiben ez a tanú nyugalmának biztosításához vagy a nem megfelelő kereszkérdések leállításához szükséges (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (5) bekezdése).

Mielőtt a tanú megválaszolná a neki feltett kérdést, betekinthez az ügy irataiba, kérheti bizonyos, az ügy részét képező okiratok felmutatását, vagy benyújthat vallomását alátámasztó okiratokat; az ügy irataiba csak olyan okiratok vehetők fel, amelyeket az érintett fél nem tudott volna szolgáltatni (a portugál polgári perrendtartás 516. cikkének (6) bekezdése).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

Igen, különösen a portugál polgári perrendtartás alábbi cikkeiben meghatározott helyzetekben:

421. cikk – a bizonyítékok eljáráson kívüli értékének korlátozása

444., 446. és 451. cikk – az okiratok elleni kifogás, az okiratok hitelességének és a bírósági cselekmények csalárdságának vitatása

464. cikk – a vallomás érvénytelenné nyilvánítása

490. cikk – a magánélethez, a családi élethez és az emberi méltósághoz való jog sérelme

514. cikk – a tanúvallomások vitatása ugyanazon indokok alapján, amelyek alapján a bírónak kifogást kell emelnie a vallomás ellen.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, a fél azon beismerő nyilatkozata, amelyben a fél elismer valamely rá nézve hátrányos vagy a másik fél javára szolgáló tényt (a portugál polgári törvénykönyv 352. cikke és a portugál polgári perrendtartás 452. cikke).

Ugyanez vonatkozik a felek által az elsőfokú eljárás megindulása előtt a felektől olyan tényekre vonatkozóan kért nyilatkozatokra, amelyekben személyesen érintettek voltak, vagy amelyekről közvetlen tudomásuk van (a portugál polgári perrendtartás 466. cikkének (1) bekezdése).

A bíróság szabadon mérlegeli a felek nyilatkozatait, kivéve, ha azok beismerést tartalmaznak (a portugál polgári perrendtartás 466. cikkének (3) bekezdése).

E tekintetben lásd továbbá a 2.6. kérdésre adott választ.

Kapcsolódó linkek

[A portugál polgári törvénykönyv](#)

[A portugál polgári perrendtartás](#)

Utolsó frissítés: 23/11/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Bizonyításfelvétel - Románia

1 A bizonyítási teher

A fő jogalapot a polgári perrendtartás (*Codul de procedură civilă*) 249–365. cikke biztosítja.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Az eljárásban megfogalmazott állításokat az azokat tevő személynek kell bizonyítania a jogszabályban kifejezetten meghatározott egyes esetek kivételével. A felperesnek kell bizonyítania a követeléseit. Az alperes által benyújtott kifogások tekintetében a bizonyítási teher az alperesen nyugszik. Vélelmek esetén azonban a bizonyítási teher az azt egyébként viselni köteles félről az ellenérdekű félre tevődhet át.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Senkinek nem kell azokat a tényeket bizonyítania, amelyeket a bíróságnak szükségszerűen ismernie kell.

A bíróságról feltételezni kell, hogy ismeri a Romániában hatályban lévő jogszabályokat. Azokat a jogszabályokat azonban, amelyeket nem hirdetnek ki a román hivatalos lapban (*Monitorul Oficial*) vagy más módon, a Romániában alkalmazandó, de törvénybe nem átültetett nemzetközi egyezményeket, szerződéseket és megállapodásokat, valamint a nemzetközi szokásjogot az érdekelt félnek kell bizonyítania. A titkosított iratokban szereplő szabályokat kizárólag a jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén lehet bizonyítani és alkalmazni. A bíróság hivatalból figyelembe veheti külföldi állam jogát, ha arra a bíróság előtt hivatkoznak. A külföldi jogszabályokat a [polgári törvénykönyv](#) (*Codul civil*) külföldi jog tartalmára vonatkozó rendelkezései szerint kell bizonyítani.

Amennyiben a tény közismert vagy azt nem támadják meg, a bíróság úgy dönthet, hogy az ügy körülményeire tekintettel azt nem kell bizonyítani. A szokásokat, az etikai szabályokat, valamint a felek között kialakított gyakorlatokat annak a félnek kell bizonyítania, aki azokra hivatkozik. A helyi szabályokat és rendeleteket csak akkor kell az azokra hivatkozó félnek bizonyítania, ha a bíróság erre felszólítja.

A vélelem olyan következtetés, amelyet jogszabály vagy bíróság az ismert tények alapján annak érdekében von le, hogy egy ismeretlen tényt megállapítson. A jogi vélelem (*prezumția legală*) mentesíti az annak előnyeit élvező személyt a jogszabály által bizonyítottnak minősített tény tekintetében a bizonyítási teher alól. A jogi vélelem – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – ellenbizonyítással megdönthető.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bizonyítéknak elfogadhatónak és az eljárásban történő határozathozatal szempontjából relevánsnak kell lennie. Miután a bíróság az egyes tények bizonyítását lehetővé teszi, – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – szabadon, mérlegelési jogkörében állapítja meg, hogy a tények megfelelően bizonyításra kerültek-e.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítékokat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a felperesnek a keresetével, az alperesnek a védekezésével együtt kell benyújtania; ellenkező esetben a bizonyíték kizárható. Amennyiben a benyújtott bizonyítékok nem elegendőek az ügy teljes körű eldöntéséhez, a bíróság felszólítja a feleket, hogy egészítsék ki azokat. A bíróság hivatalból felhívhatja a felek figyelmét a további bizonyítékok szükségességére, és akkor is elrendelheti a további bizonyításfelvételt, ha azzal a felek nem értenek egyet.

A felek a következő bizonyítékok felvételét indítványozhatják: iratok, szakértői jelentések, tanúvallomások, helyszíni vizsgálatok, valamint a fél meghallgatása, ha az ellenérdekű fél indítványozza, hogy e fél tegyen vallomást. Az új polgári perrendtartás emellett a tárgyi bizonyítékokat is szabályozza; ezek meghatározott típusú polgári eljárásokban (például a házassági bontóperben) lehetnek relevánsak.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság először azt vizsgálja, hogy a felek által benyújtott bizonyíték elfogadható-e, majd ezt követően végzést hoz, amelyben megállapítja a bizonyítandó tényeket, az elfogadott bizonyítékokat, valamint a felek bizonyításfelvétellel kapcsolatos kötelezettségeit. A bizonyítást lehetőleg ugyanazon az ülésen kell felvenni, amelyen azt engedélyezték.

A bizonyításfelvétel alapvető szabályai a következők: a bizonyítást a bíróság által megállapított sorrendben kell felvenni; a bizonyítást lehetőleg ugyanazon az ülésen kell felvenni; a bizonyítást az ügy érdemi vitájának megkezdését megelőzően kell felvenni; a bizonyítást és az ellenbizonyítást lehetőleg azonos időpontban kell lefolytatni.

A bizonyítást jogszabály eltérő rendelkezése hiányában nyilvános ülésen, az ügyben eljáró bíróságon kell felvenni. Amennyiben a bizonyítást objektív okból kizárólag egy adott helyen lehet felvenni, azt azonos fokú másik bíróság vagy – ha a településen nincs azonos fokú bíróság – alsóbb fokú bíróság jogsegély iránti megkeresés alapján veheti fel.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bizonyíték kizárólag akkor használható, ha megfelel bizonyos feltételeknek, amelyek a jogszerűségére (*legalitate*), a hitelességére (*verosimilitate*), a relevanciájára (*pertinență*) és a bizonyító erejére (*concludență*) vonatkoznak. A jogszerűség tekintetében a benyújtott bizonyítéknak jogszabály szerinti bizonyítéknak kell minősülnie, és azt nem zárhatja ki jogszabály. A hitelesség vonatkozásában az indítványozott bizonyíték nem lehet ellentétes az általánosan elismert természeti törvényekkel. A relevancia terén a bizonyítéknak az ügy tárgyához – vagyis a felek által benyújtott kereset vagy védekezés alátámasztásához szükséges tényekhez – kell kapcsolódnia. Annak érdekében, hogy el lehessen fogadni, a bizonyítéknak emellett hitelesnek és relevánsnak kell lennie a jogvita rendezése szempontjából.

A bíróságnak el kell utasítania a keresetet, ha abban olyan iratokra hivatkoznak, amelyek tartalma a személy méltóságához vagy magánéletéhez kapcsolódó szigorúan személyes ügyekre vonatkozik; ha az iratra való hivatkozással titoktartási kötelezettséget sértenek meg; vagy ha a hivatkozás következtében a fél, a fél házastársa vagy a harmadik áigig bezárólag bármilyen vér szerinti vagy házassággal szerzett rokona ellen büntetőeljárás indítható.

Nem fogadhatók el tanúvallomások a 250 RON-t meghaladó értékű olyan jogügyletek bizonyítása érdekében, amelyek tekintetében jogszabály írásbeli bizonyítékokat ír elő. A tanúvallomások akkor sem fogadhatók el, ha azok ellentmondanak egy közokirat tartalmának vagy annál bővebb tartalmúak.

A bizonyítékokat a felperes a keresetében vagy az alperes a védekezésében nyújtja be. Nem ilyen formában benyújtott bizonyítékot a bíróság a következő helyzetekben kérhet vagy fogadhat el: a bizonyítás szükségessége a követelés megváltoztatásából ered; a bizonyítás szükségessége az eljárás során merül fel, és a fél azt nem láthatta előre; a fél bebizonyítja a bíróságnak, hogy a megadott határidőn belül alapos okból nem volt képes a kért bizonyítékot bemutatni; a bizonyításfelvétel nem késlelteti az eljárást; a bizonyításfelvételhez a felek mindegyike kifejezetten hozzájárult.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A jogügyletet vagy tényt iratokkal, tanúvallomásokkal, vélelmekkel, valamely fél beismerésével (saját kezdeményezésre vagy kérdésre adott válaszként), szakértői jelentéssel, tárgyi bizonyítékokkal, helyszíni vizsgálatokkal vagy a jogszabályban meghatározott egyéb bizonyító eszközzel lehet bizonyítani.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúkat a felek – a felperes a keresetében vagy az alperes a védekezésében – indítványozzák. A tanúvallomások elfogadását követően a bíróság megidézi a tanúkat a tárgyalásra.

Amennyiben a bíróság a tények tisztázása érdekében indokoltnak tartja kikérni szakértő véleményét, a felek kérelmére vagy hivatalból egy vagy három szakértőt jelölhet ki és meghatározhatja azokat a tényezőket, amelyek tekintetében el kell készíteniük a véleményüket, valamint a munka elvégzésére rendelkezésre álló határidőt. A szakvéleményeket szakértői jelentésekben kell rögzíteni. Másik szakértő által készített véleményt indokolt esetben a felek vagy a bíróság kérésére lehet igénybe venni.

Az írásbeli bizonyítékok tekintetében minden félnek hitelesített másolat formájában be kell nyújtania azokat az iratokat, amelyeket az eljárás során fel kíván használni. A félnek emellett magánál kell tartania az irat eredetijét és képesnek kell lennie azt a bíróságon kérésre bemutatni, aminek elmaradása esetén az iratot nem lehet figyelembe venni. A bíróság elrendelheti az ellenérdekű fél birtokában lévő irat bemutatását, ha az irat a perben részt vevő felekre vonatkozik, ha az ellenérdekű fél arra az eljárás során maga hivatkozott, vagy köteles annak bemutatására. Amennyiben az irat az egyik fél birtokában van, de azt nem képes a bíróságon bemutatni, kijelölhető egy bíró, akinek jelenlétében a felek ott tekinthetik meg az iratot, ahol az megtalálható. Amennyiben az irat harmadik fél birtokában van, e személyt tanúként meg lehet idézni és fel lehet szólítani, hogy az iratot hozza magával.

A bizonyítást az illetékes bíróság zárt ülésen veszi fel. Amennyiben a bizonyítást egy adott helyen kell felvenni, azt azonos fokú másik bíróság vagy – ha a településen nincs azonos fokú bíróság – alsóbb fokú bíróság veszi fel. Amennyiben a bizonyíték típusa lehetővé teszi és a felek ahhoz hozzájárulnak, a bizonyítást felvevő bíróság eltekinthet a felek megidézésétől.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítási eszközök – jogszabály kifejezett eltérő rendelkezése hiányában – azonos bizonyító erővel bírnak.

A felek – azok előnyeire, többek között a hitelesség vélelmére tekintettel – gyakran elismerik a hiteles formával (*forma autentica*) rendelkező iratokat, minek következtében a hiteles iratra hivatkozó személy mentesül a bizonyítási teher alól.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A 250 RON-t meghaladó értékű jogügyletek bizonyítékaként – néhány olyan kivétellel, amikor a tanúvallomás is lehetséges – kizárólag írásbeli bizonyítékot lehet elfogadni.

Az irat hamisságának megállapításáig a hiteles formával rendelkező iratok bármely személlyel lefolytatott ügyletekben meggyőző bizonyítéknak minősülnek az olyan ténymegállapítások tekintetében, amelyeket az iratot jogszabályban meghatározott módon hitelesítő személy személyesen tett. A felek által tett, közokiratba foglalt nyilatkozatok azonban kizárólag az ellenbizonyításig bizonyítják a bennük foglalt tényeket.

Amennyiben egyes vélelmek alkalmazásáról a bíró mérlegelési jogkörében dönthet, a bíró csak akkor támaszkodhat azokra, ha azok kellő súllyal és bizonyító erővel rendelkeznek az állított tények valószínűsítéséhez; e vélelmeket csak olyan esetekben lehet elfogadni, amelyekben jogszabály lehetővé teszi a tanúvallomás útján történő bizonyítást.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Lásd a 2.11. kérdésre adott választ.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A polgári perrendtartás nem határozza meg azokat az indokokat, amelyekre hivatkozva a tanú megtagadhatja a vallomástételt, kizárólag azokat a személyeket határozza meg, akiket tanúként nem lehet meghallgatni, illetve azokat a személyeket, akik mentesülnek a tanúként való megjelenés alól. Lásd a 2.11. kérdésre adott választ.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróság pénzbírsággal sújtja azt a tanút, aki nem jelenik meg a bíróság előtt vagy megtagadja a vallomástételt. Amennyiben a tanú az első idézés ellenére nem jelenik meg, a bíróság végzést bocsáthat ki annak érdekében, hogy a személyt a bíróság elé hozassa (*mandat de aducere*). Sürgős esetben a bíróság ilyen végzést az első tárgyalás tekintetében is kibocsáthat.

Amennyiben a személy nem jelenik meg vagy megtagadja a válaszadást a kérdésekre, a bíróság azt teljes beismerésnek vagy a meghallgatást indítványozó félre nézve kedvező bizonyítékkezdeménynek tekintheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyek nem lehetnek tanúk: vér szerinti és házassággal szerzett hozzátartozók a harmadik áig bezárólag; házastársak, volt házastársak, jegyestársak, illetve élettársak; valamely személlyel ellenséges viszonyban vagy érdekviszonyban álló személyek; jogképességgel nem rendelkezőnek nyilvánított személyek (*sub interdicție judecătorească*); a hamis tanúzásért elítélt személyek. A leszármazásra, a házasság felbontására és az egyéb családi kapcsolatokra vonatkozó eljárásokban a bíróság – a leszármazók kivételével – meghallgathatja a vér szerinti és a házassággal szerzett rokonokat.

A következő személyek mentesek a tanúként való megjelenés kötelezettsége alól:

lelkészek, egészségügyi szakemberek, gyógyszerészek, ügyvédek, közjegyzők, bírósági végrehajtók, közvetítők, szülészek, ápolók és minden olyan szakember, akit jogszabály titoktartásra vagy szakmai titoktartásra kötelez a feladata elvégzése vagy foglalkozásának gyakorlása során megismert tények tekintetében, a tevékenység befejeztét követően is;

bírák, ügyészek és köztisztviselők, a feladataik megszűnését követően is, az olyan titkos körülmények tekintetében, amelyeket feladataik ellátása során ismertek meg;

azok a személyek, akik válaszukkal magukat, hozzátartozójukat, házastársukat, volt házastársukat stb. büntetőeljárásnak vagy nyilvános szégyennek tennék ki.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság megidézi a tanúkat, és meghatározza, hogy őket milyen sorrendben kell meghallgatni. A meghallgatást megelőzően a tanú személyazonosságát ellenőrizni kell, és a tanúnak esküt kell tennie. A tanúkat egyenként kell meghallgatni. A tanú elsőként a bíróság elnöke által feltett kérdésekre válaszol, majd az elnök jóváhagyásával az őt indítványozó fél és az ellenérdekű fél által feltett kérdésekre ad választ. Az a tanú, aki nem képes megjelenni a bíróság előtt, meghallgatható a tartózkodási helyén is.

Nincsenek a vallomások hang- vagy képfelvételekkel való rögzítésére vonatkozó szabályok, de az ilyen felvételek elfogadhatók. Ezeket utólag az érdekelt fél kérelmére jogszabály szerint írásban lehet rögzíteni.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Amennyiben az iratot benyújtó fél akkor is ragaszkodik annak felhasználásához, hogy valaki azt állította, hogy az hamis, és az állítás nem került visszavonásra, és amennyiben megjelölték a hamis irat szerzőjét vagy bűnrészesét, a bíróság felfüggesztheti az eljárást, és az e célból készített jelentéssel együtt továbbíthatja az állítólagosan hamis iratot az illetékes ügyészségre a hamisítás kivizsgálására irányuló kérelem alátámasztásaként. Amennyiben nem indítható vagy folytatható büntetőeljárás, a hamisítás kivizsgálását a polgári bíróság végzi el.

Másrészről a bíróság pénzbírságot szabhat ki arra a személyre, aki rosszhiszeműen támadta meg az irat tartalmát vagy aláírását, illetve a hang- vagy képfelvétel hitelességét.

A tanúvallomások értékelése során a bíróság figyelembe veszi a tanú őszinteségét és azokat a körülményeket, amelyek között a vallomása tárgyát képező tényeket megismerte. Amennyiben az eljárás alapján a bíróság feltételezi, hogy a tanú hamis vallomást tett vagy megvesztegette őt, jelentést készít és az illetékes ügyészséghez teszi át ezt az ügyet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben valamelyik fél beismer olyan tényt, amelyet az ellenérdekű fél keresete vagy védekezése alapjául megjelölt, a beismerés bizonyítéknak minősül. A bíróságon tett beismerést teljes körű bizonyítéknak minősül azzal a személlyel szemben, aki a beismerést tette, és nem vehető figyelembe külön részekben, kivéve, ha azok különálló tényekre vonatkoznak, amelyek egymással nincsenek kapcsolatban. A bíróságon kívül tett beismerést a bíróság szabadon értékelheti. Arra alkalmazni kell az elfogadhatóságra és a többi bizonyíték felvételére vonatkozó általános jogszabályi követelményeket. A bíróság bármelyik felet megidézheti a személyes tényekre vonatkozó kikérdezés érdekében, ha azok az ügyben történő határozathozatal szempontjából relevánsak.

Kapcsolódó linkek

<http://www.just.ro/>

Utolsó frissítés: 08/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Szlovénia

1 A bizonyítási teher

A bizonyításfelvételre és a bizonyítékok benyújtására vonatkozó szabályokat, valamint a bizonyításfelvétel polgári eljárásokban alkalmazott módját a polgári perrendtartásról szóló törvény (Zakon o pravdnem postopku, ZPP) szabályozza.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Az általános szabály az, hogy a feleknek ismertetniük kell a követeléseik és kifogásaik alapjául szolgáló tényeket, és e tények igazolására bizonyítékokat kell benyújtaniuk (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. és 212. cikke).

A felperesnek kell bizonyítania a követelése alapjául szolgáló tényeket, míg az alperes a kifogása alapjául szolgáló tényeket köteles bizonyítani. Az anyagi jog meghatározza, hogy melyik félnek kell az adott tényt állítania és bizonyítania. Valamely tény bizonyítása elmaradásának következményei azt a felet terhelik, aki az anyagi jog szabályai szerint az adott tény állítására és bizonyítására köteles (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. és 215. cikke).

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A bizonyításfelvételi eljárás kiterjed a követelések és kifogások alapjául szolgáló tényekre, a tudományos és szakmai szabályokra, valamint a tapasztalatokon alapuló szabályokra. A jogi normákat nem kell bizonyítani, mivel a vonatkozó szabály szerint a bíróságnak ezeket hivatalból ismernie kell (*iura novit curia*).

Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyeket valamely fél a bírósági eljárás során elismer. A bíróság azonban elrendelheti az elismert tények bizonyítását, ha úgy véli, hogy az adott fél olyan követelések fennállásának állítása céljából ismerte el azokat, amelyek fennállását nincs joga állítani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének (3) bekezdése).

Elismertnek kell tekinteni azokat a tényeket, amelyeket az adott fél nem tagad vagy kellő indokolás nélkül tagad, kivéve, ha e tények tagadásának célja az adott fél egyéb nyilatkozataiból következik. Valamely fél az elismerés ilyen vélelmének joghatását megakadályozhatja, ha kijelenti, hogy nem ismeri el a tényeket; azonban ez csak azokra a tényekre vonatkozik, amelyek nem az adott fél magatartásával vagy annak megítélésével kapcsolatosak.

Nem szükséges bizonyítani az elismert vagy közismert tényeket (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének (1) és (6) bekezdése).

A bíróság az elismert tényt annak valódiságának ellenőrzése nélkül fogadja el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének (1) bekezdése), kivéve, ha úgy ítéli meg, hogy a fél az adott tényt olyan követelés fennállásának állítása céljából ismerte el, amelynek fennállását nincs joga állítani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének (3) bekezdése).

A törvény által vélelmezett tényeket nem kell bizonyítani; azonban e tények fennállásának hiánya bizonyítás tárgyát képezheti, ha a törvény másként nem rendelkezik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének (5) bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Ahhoz, hogy a felperes követeléséről érdemben lehessen döntené, magas fokú igazságtartalom (tárgyi bizonyíték) szükséges; azaz a bíróságnak meg kell győződnie a jogilag releváns tények fennállásáról.

Bizonyos esetekben a valószínűség bizonyítása is elegendő a döntéshozatalhoz, különösen az olyan, ideiglenes eljárásokban hozott határozatok elfogadása esetén, amelyek nem jelentik az eljárás lezárását, és amelyekkel a bíróság ideiglenes eljárási kérdéseket rendez. A jogilag releváns tények valószínűségének bizonyítása szükséges ahhoz, hogy a bíró valamely konkrét eljárási szabályt alkalmazhasson. Ehhez azonban nem szükséges, hogy a bíró meg legyen győződve a tények fennállásáról. A polgári perrendtartásról szóló törvény nem határozza meg azokat a tényeket, amelyeknél egy bizonyos norma figyelembe vételéhez elegendő a valószínűség bizonyítása.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A kontradiktórius eljárás elvével összhangban főként a felek kérelmezik a bizonyításfelvételt.

A bíróság hivatalból is végezhet bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. cikkének (2) bekezdése), ha úgy ítéli meg, hogy a felek követeléseiket nem megengedett módon igyekeznek felhasználni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének (3) bekezdése).

A bíróság szülői jogviták esetén hivatalból folyadódik a bizonyításfelvételhez, amennyiben nem köti a kérelem vagy azt nem terjesztettek elő; emellett akkor is lefolytathat bizonyítást, ha egyik fél sem mutatott be bizonyítékot, és erre a gyermek érdekeinek védelme érdekében szükség van (a polgári perrendtartásról szóló törvény 408. cikke).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság dönti el, hogy a döntő jelentőségű tények megállapításához mely bizonyítékok felvételére van szükség (a polgári perrendtartásról szóló törvény 213. cikkének (2) bekezdése és 287. cikke). A bíróság határoz azokról a bizonyítékokról, amelyek alapján a felek kérelmét elfogadja vagy elutasítja, és hivatalból elrendelheti egyes bizonyítékok felvételét.

Ha valamely fél bizonyítási indítványát bírósági határozattal jóváhagyták, a határozat végrehajtásával ténylegesen sor kerül a bizonyításfelvételre. A bíróságot nem köti a bizonyítékokra vonatkozó saját döntése. A bíróság az eljárás során megváltoztathatja döntését, és vizsgálhat olyan bizonyítékot is, amelyre vonatkozó kérelmet korábban elutasított, továbbá új bizonyítékokat is vizsgálhat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 287. cikkének (4) bekezdése).

A bizonyításfelvételre általában a tárgyaláson kerül sor, annál a bírónál, aki az ügydöntő határozatot meghozza (a polgári perrendtartásról szóló törvény 217. cikkének (1) bekezdése). Kellően indokolt esetben, kérelemre egy adott bíró folytathatja le a bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 217. cikkének (1) bekezdése). Kivételes esetekben az is lehetséges, hogy a bizonyításfelvételre a tárgyalás befejezése után kerüljön sor, amennyiben a bíróság a már lezárult tárgyalás újbóli megnyitásáról határoz. Ez akkor fordulhat elő, ha az eljárás kiegészítése vagy bizonyos jelentős kérdések tisztázása érdekében szükséges (a polgári perrendtartásról szóló törvény 292. cikke).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A polgári perrendtartásról szóló törvény kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a bizonyításfelvétel megtagadása csak akkor lehetséges, ha a bizonyíték a döntéshozatal szempontjából lényegtelen (a polgári perrendtartásról szóló törvény 287. cikke); azaz a bizonyíték nem alkalmas a jogilag releváns tények megállapítására. Ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló törvény nem tartalmaz konkrét rendelkezéseket a következő bizonyítékok elutasításának lehetőségére vonatkozóan: elfogadhatatlan bizonyítékok, illetve költséghatékonyan nem vagy egyáltalán nem beszerezhető bizonyítékok.

A feleknek legkésőbb az első tárgyaláson ismertetniük kell az indítványaik alátámasztásához szükséges összes tényt és a vallomásuk valóságtartalmának megállapításához szükséges bizonyítékokat, valamint állást kell foglalniuk az ellenérdekű fél nyilatkozatai és az általa előterjesztett bizonyítékok tekintetében. Ez azt jelenti, hogy a bíróság nem veszi figyelembe azt a bizonyítékot, amelyet az egyik fél túl későn javasol. Ez azt jelenti, hogy a bíróság nem veszi figyelembe azt a bizonyítékot, amelyet az egyik fél túl későn javasol. Az adott fél számára ilyen indítvány benyújtása eleve kizárt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 286. cikke). Ez alól kivételt jelentenek azok az esetek, amikor az egyik fél bizonyítani tudja, hogy rajta kívül álló okokból akadályoztatva volt abban, hogy az első tárgyaláson bizonyítékokat terjesszen elő, vagy ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a bizonyíték előterjesztése nem késleltetné a jogvitát (a polgári perrendtartásról szóló törvény 286. cikkének (3) bekezdése).

Az elfogadhatatlan és a nem beszerezhető bizonyítékokat illetően fontos a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikke (3) bekezdésének való megfelelés, amely kimondja, hogy a bíróság nem ismeri el a felek olyan indítványát, amely a kötelező erejű szabályokkal vagy az erkölcsi normákkal ellentétes.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartásról szóló törvény a következő bizonyítási eszközöket ismeri el: szemle, okirat, tanúvallomás, szakértői vélemény és a felek vallomása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Tanúk: A tanúként beidézett személy köteles megjelenni, és – ha törvény másként nem rendelkezik – tanúvallomást tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének (1) bekezdése). A tanúkat valamely fél indítványára hallgatják meg; ez a fél köteles megjelölni a tanúvallomás tárgyát, valamint a tanú személyes adatait (a polgári perrendtartásról szóló törvény 236. cikke). A tanúk külön idézést kapnak a meghallgatásra; az idézésben tájékoztatni kell őket vallomástételi kötelezettségükről, az igazolatlan távolmaradás következményeiről és költségtérítéshez való jogukról (a polgári perrendtartásról szóló törvény 237. cikke).

A tanúkat a tárgyaláson hallgatják meg. Az életkoruk, betegségük vagy súlyos testi fogyatékoságuk miatt az idézésnek eleget tenni nem tudó tanúkat tartózkodási helyükön is meg lehet hallgatni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 237. cikkének (2) bekezdése). Minden tanút egyedül, a később tanúskodó tanúk távollétében hallgatnak meg (a polgári perrendtartásról szóló törvény 238. cikkének (1) bekezdése). A bíróság tájékoztatja a tanúkat azon kötelezettségükről, hogy az igazat kell mondaniuk, és nem hallgathatnak el semmit; a bíróság a hamis tanúzás következményeire is felhívja a figyelmet. A tanú először elmondja, hogy ő mit tud az adott ügyről; ezt követően pedig a bírói tanács elnöke vagy a tanács tagjai és a felek, valamint képviselőik és meghatalmazottjaik tehetnek fel kérdéseket annak érdekében, hogy ellenőrizzék a tanú nyilatkozatát, illetve kiegészítsék vagy pontosítsák azt. Ha a tanú vallomása nem következetes, szembeszithető ezzel a ténnyel (a polgári perrendtartásról szóló törvény 239. cikkének (3) bekezdése). A polgári perrendtartásról szóló törvény már nem ismeri el a tanúk esküjét.

A polgári perrendtartásról szóló törvény nem tesz különbséget a rendes és a „szakértő” tanúk meghallgatásának eljárása között, és nem állapít meg különleges eljárási szabályokat e tekintetben. Nincs különbség a tanúk és a szakértők meghallgatására irányuló eljárások között.

Okiratok: Bár a polgári perrendtartásról szóló törvény nem rangsorolja a különböző bizonyítási eszközöket, az okirati bizonyítékokat tekintik a legmegbízhatóbbnak. Ide tartoznak a köz- és magánokiratok. A közokirat valamely saját hatáskörén belül eljáró állami szerv által, előre meghatározott alaki követelményeknek megfelelően kiállított okirat, vagy a törvény értelmében hatósági jogköröket gyakorló helyi önkormányzat, vállalat vagy más szerv vagy személy által ilyen módon kiállított okirat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének (1) bekezdése). Magánokiratnak minősül minden olyan okirat, amely nem közokirat. Magánokirat esetén az aláírást valamely erre felhatalmazott állami szervnek, illetve hatósági jogköröket gyakorló természetes vagy jogi személynek (például közjegyzőnek) kell hitelesítenie. A magánokiratok ilyen módon hitelesített záradékai közokirati jelentőséggel rendelkeznek, így az okirat ezen része közokiratnak is tekinthető. A közokiratok bizonyító erejét a polgári perrendtartásról szóló törvény külön határozza meg. A közokirat bizonyítja az abban igazolt vagy meghatározott tények valóságát (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének (1) bekezdése). Míg a polgári perrendtartásról szóló törvény abból a vélelemből indul ki, hogy a közokirat tartalma valódi, elfogadható annak bizonyítása, hogy a közokiratban foglalt tényeket pontatlanul rögzítették, vagy hogy a közokiratot helytelenül készítették el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének (4) bekezdése). Ez az egyetlen bizonyítási szabály a szlovén polgári eljárásban.

A vonatkozó rendelkezések szerint hitelesített külföldi közokiratok ugyanolyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint a szlovén okiratok, feltéve, hogy alkalmazzák a viszonyossági megállapodásokat, és hogy nemzetközi megállapodások nem rendelkeznek másként (a polgári perrendtartásról szóló törvény 225. cikke).

A polgári perrendtartásról szóló törvény emellett különböző szabályokat tartalmaz az okiratok benyújtására vonatkozóan (okiratok szolgáltatásának kötelezettsége), attól függően, hogy az okirat az arra hivatkozó fél, az ellenérdekű fél, állami szerv vagy hatósági jogköröket gyakorló szervezet, vagy harmadik személy (természetes vagy jogi személy) birtokában van-e.

Szakértő tanúk: A bíróság akkor vesz fel szakértői tanúvallomást, ha egy adott tény megállapításához vagy tisztázásához olyan szaktudás szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 243. cikke). A polgári bíróság külön határozatban kirendel egy szakértő tanút, és a kirendelés előtt meghallgathatja a felek ezzel kapcsolatos álláspontját. A szakértő tanút a bírói tanács elnöke vagy külön kérelem alapján eljáró bíró is kirendelheti, ha jogosultak az ilyen bizonyíték felvételére (a polgári perrendtartásról szóló törvény 244. cikke). A szakértő tanút általában a bírósági szakértők jegyzékéből választják ki; a feladattal szakosított intézményt is meg lehet bízni. Csak természetes személyek járhatnak el szakértő tanúként. A szakértő tanú a felkérést köteles elfogadni, valamint megállapításait és véleményét köteles a bíróság rendelkezésére bocsátani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 246. cikkének (1) bekezdése). A bíróság pénzbírsággal sújthatja azt a szakértő tanút, aki a megfelelő idézés ellenére nem vesz részt a tárgyaláson, és távolmaradását nem tudja kellően igazolni; aki alapos indok nélkül megtagadja feladatainak elvégzését; aki nem értesíti haladéktalanul a bíróságot azokról az okokról, amelyek megakadályozzák őt a szakértői feladatainak (megfelelő időben történő) elvégzésében; és aki megfelelő igazolás nélkül nem végzi el a szakértői feladatait a bíróság által megszabott határidőn belül (a polgári perrendtartásról szóló törvény 248. cikkének (1) bekezdése). A szakértő tanút a bíróság saját kérésére felmentheti kötelezettsége alól, de csak olyan indok alapján, amelyre tanúvallomás vagy egyedi kérdés megválaszolásának megtagadása esetén is lehet hivatkozni. A bíróság a szakértőt annak kérése alapján egyéb megalapozott okból (például túlzott munkaterhelés miatt) is felmentheti kötelezettségének teljesítése alól. Ugyanebből az okból mentességet kérhet annak a szervnek vagy szervezetnek erre felhatalmazott alkalmazottja, amelynél a szakértő tanú dolgozik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 246. cikkének (2) és (3) bekezdése). A szakértő tanút ugyanúgy ki lehet zárni, mint a bírót; az egyetlen kivétel ez alól az, ha a korábban tanúként meghallgatott személy szakértő tanúként is vallomást tehet (a polgári perrendtartásról szóló törvény 247. cikkének (1) bekezdése).

A szakértő tanú munkája megállapítások és szakvélemény megfogalmazásából áll. A bíróság azt is eldönti, hogy a szakértő tanú megállapításait és szakvéleményét csak a tárgyaláson, szóban terjessze-e elő, vagy a tárgyalás előtt írásban is be kell-e azokat nyújtania. A bíróság azt a határidőt is megállapítja, amelyen belül a szakértő tanú köteles megállapításait és szakvéleményét benyújtani. Egnél több szakértő tanú kinevezése esetén a szakértők megállapításait és szakvéleményüket közösen is benyújthatják, amennyiben sikerül azok vonatkozásában megegyezniük. Ha nem sikerül megegyezniük, minden szakértő tanú külön-külön nyújtja be megállapításait (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikke). Ha a szakértő tanúk által szolgáltatott információk között alapvető különbségek adódnak, vagy ha a szakértő vagy szakértők megállapításai nem egyértelműek, hiányosak vagy egymásnak ellentmondanak, vagy ellentmondanak a vizsgált körülményeknek, és a felmerült problémákat a szakértők újbóli meghallgatása nem orvosolta, ugyanazon vagy más szakértő tanútól újabb bizonyítékokat vesznek fel (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikkének (2) bekezdése). Ha azonban ellentmondások vannak a szakértő tanú vagy tanúk véleményében, ha szakvéleményük nem egyértelmű, vagy ha észszerű kétség merül fel az adott szakvélemény helytállóságát illetően, más szakértő tanúk véleményét kéri ki (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikkének (3) bekezdése). A szakértő tanúk költségtérítésre és az elvégzett munkájukért járó díjazásra jogosultak (a polgári perrendtartásról szóló törvény 249. cikkének (1) bekezdése).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítékok értékelése során alkalmazott elv a bizonyítékok szabad értékelésének elve. A bíróság saját meggyőződése szerint eljárva eldönti, mely tényeket kell – az egyes bizonyítékok külön-külön és együttesen történő alapos és gondos értékelése alapján, a teljes eljárás eredményessége érdekében – bizonyítottak tekinteni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 8. cikke). A szlovén polgári eljárás tehát nem ismeri azokat a „bizonyítási szabályokat”, amelyekkel a jogalkotó előre, absztrakt módon meghatározza az egyes bizonyítéktípusok bizonyító erejét. Az egyetlen kivétel ez alól a közokiratok értékelésére vonatkozó szabály (lásd a 2.5. pontot).

A gyakorlatban alkalmazott szabály szerint azonban az okirati bizonyítékok megbízhatóbbak (de nem erősebbek) más bizonyítékoknál, például a tanúk vagy a felek vallomásánál.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A polgári perrendtartásról szóló törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint egyes tények fennállásának megállapítása érdekében kötelező lenne bizonyos bizonyítékok vagy bizonyítási eszközök alkalmazása.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen. A tanúként beidézett személy köteles megjelenni, és – ha törvény másként nem rendelkezik – tanúvallomást tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének (1) bekezdése).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A személy nem hallgatható meg tanúként, ha a tanúvallomása sértené a hivatali vagy katonai titok megőrzésének kötelezettségét – kivéve, ha az illetékes hatóság mentesíti őt e kötelezettség alól (a polgári perrendtartásról szóló törvény 230. cikke).

A tanács elnökeként eljáró bíró kivételes esetben engedélyezheti a hivatali vagy katonai titkot felfedő tanú meghallgatását, amennyiben a titok bírósági eljárásban történő felfedésének feltételei teljesülnek (ez függ az információ és az irat tartalmának jelentőségétől, a minősített adat jellegétől és érzékenységtől, az érintett anyagi jogok jelentőségétől és súlyától, valamint attól, hogy a minősített adat felfedése valamely szerv működését vagy a nemzetbiztonságot veszélyeztetné-e)

A tanú megtagadhatja a vallomástételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 231. cikke) a következő esetekben:

olyan ügyekben, amelyekben valamely fél meghatalmazott képviselőjeként a fél bizalmát élvezi;

olyan ügyekben, amelyekben az adott fél vagy más személy gyóntatójaként járt el;

olyan tényekkel kapcsolatban, amelyek ügyvédként vagy orvosként, illetve titoktartási kötelezettséggel járó egyéb szakma képviselőjeként vagy ilyen tevékenység végzése közben jutottak a tudomására.

A tanú megtagadhatja az egyes kérdésekre való válaszadást, ha arra megalapozott oka van, különösen ha a válaszadás súlyos megszegyenülést, jelentős anyagi kárt vagy büntetőeljárás megindítását vonná maga után saját maga, bármely egyenes ági vérokona vagy legfeljebb harmadfokú oldalági vérokona számára, házastársa vagy házastársának legfeljebb másodfokú rokona számára (akkor is, ha a házasság már megszűnt), gyámja vagy a gyámsága alatt álló személy, illetve örökbefogadó szülője vagy örökbefogadott gyermeke számára (a polgári perrendtartásról szóló törvény 233. cikkének (1) bekezdése).

A tanú azonban nem hivatkozhat a vallomástétel megtagadásának okaként anyagi károkozás kockázatára olyan jogügyletek kapcsán, amelyeknél tanúként volt jelen; olyan cselekmények kapcsán, amelyeket egy jogvitával kapcsolatban valamely fél jogelődjeként vagy jogi képviselőjeként végeztek el; családi kapcsolatból vagy házasságból eredő tulajdonviszonyokra vonatkozó tények esetében; születésre, házasságra vagy halálra vonatkozó tények esetében; vagy abban az esetben, ha külön szabályok értelmében köteles kérelmet benyújtani vagy nyilatkozatot tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 234. cikke). Az üzleti titok védelmére hivatkozva a tanú akkor sem tagadhatja meg a vallomástételt, ha bizonyos tények nyilvánosságra hozatala közérdekből vagy más személy érdekében szükséges, feltéve, hogy az érdekek védelmével járó előnyök meghaladják a titok nyilvánosságra hozatalával okozott károkat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 232. cikke).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen. Ha a megfelelő módon beidézett tanú nem jelenik meg, és távolmaradását nem tudja kellően indokolni, vagy ha engedély nélkül távozik meghallgatása helyszínéről, a bíróság elrendelheti a tanú saját költségén történő elővezetését, és akár 1 300 EUR összegű bírságot is kiszabhat. A bíróság azzal a tanúval szemben is kiszabhat ilyen bírságot, aki megjelent ugyan, de a bíróság által megalapozatlannak nyilvánított okokból megtagadta a vallomástételt vagy a kérdések megválaszolását, miután figyelmeztették ennek következményeire. Ha a tanú ez utóbbi esetben még mindig nem hajlandó vallomást tenni, a bíróság szabadságelvonást alkalmazhat vele szemben mindaddig, amíg nem hajlandó vallomást tenni, vagy amíg meghallgatása sürgősségtelenné nem válik; e szabadságelvonás legfeljebb egy hónapig tarthat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 241. cikkének (1) és (2) bekezdése).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bármely személy lehet tanú, aki képes a bizonyítandó tényekről tájékoztatást adni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének (2) bekezdése). A tanúskodásra jogosult személynek nem feltétlenül kell cselekvőképességgel rendelkeznie. A gyermek és a részben vagy teljesen cselekvőképtelennek minősülő személy is lehet tanú, ha a jogilag releváns tényekről képes információt szolgáltatni. A bíróság eseti elbírálás alapján értékeli, hogy egy adott tanú képes-e tanúvallomást tenni vagy sem.

A peres fél vagy a peres fél jogi képviselője nem idézhető be tanúként; azonban az általános képviselő (pooblašćenec) vagy beavatkozó (stranski intervenient) lehet tanú.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk meghallgatását illetően lásd a fenti választ.

A videokonferencia alkalmazását a polgári perrendtartásról szóló törvény 114a. cikke szabályozza, amely kimondja, hogy a bíróság a felek hozzájárulásával engedélyezheti a felek és képviselőik számára, hogy a tárgyalás során más helyszínen tartózkodjanak, és az adott helyszínen eljárási cselekményt folytassanak le, feltéve, hogy a tárgyalás helyszínéről hang- és videó-összeköttetést biztosítanak azzal a helyszínnel/azokkal a helyszínekkel, ahol a felek és/vagy képviselőik tartózkodnak. A szemlére, az okirati bizonyításra, felek, a tanúk és a szakértők meghallgatásával történő bizonyításfelvételre ugyanazok a feltételek vonatkoznak.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Általánosságban elmondható, hogy a polgári eljárásban nem lehet jogellenesen (például törvénytelen telefonlehallgatással) szerzett bizonyítékot felhasználni. Az ítélezési gyakorlat azonban kivételesen lehetővé teszi ilyen bizonyítékok felhasználását, ha annak megalapozott okai vannak, vagy ha a bizonyításfelvétel különös jelentőséggel bír valamely alkotmányosan védett jog érvényesítésében. Ebben az esetben – túl azon a tényen, hogy egyes bizonyítékokat jogellenesen is szerezhetek – döntő szerepet játszik az a tény, hogy a polgári eljárásban szolgáltatott bizonyítékok az emberi jogok újbóli megsértéséhez vezetnének-e.

Az elfogadhatatlan és a nem beszerezhető bizonyítékokat illetően a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy a bíróság nem ismeri el a felek olyan indítványát, amely kötelező erejű szabályokkal vagy az erkölcsi normákkal ellentétes.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Ha a nyilatkozat valamely kereset vagy kérelem részét képezi, akkor nem bizonyítéknak számít, hanem valamely fél állításának minősül, amelyhez az adott félnek megfelelő bizonyítékokat kell benyújtania. Amennyiben a nyilatkozatot valamely fél állítását igazoló bizonyítékként benyújtott okirat tartalmazza, ez a nyilatkozat okiratnak minősül.

A valamely fél által a meghallgatás során adott nyilatkozat szintén bizonyítéknak számít, mivel a polgári perrendtartásról szóló törvény a felek meghallgatását is bizonyítási eszközként ismeri el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 257. cikke).

Kapcsolódó hivatkozások

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Utolsó frissítés: 10/01/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Szlovákia

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bíróság általi, tárgyalás során történő bizonyításfelvételre vonatkozó szabály az alkotmány 48. cikkének (2) bekezdésén alapul.

Amennyiben indokolt, a bizonyításfelvételre másik bíróságot is fel lehet kérni vagy a bizonyítást a tárgyaláson kívül is le lehet folytatni. A bíróság általában öt nappal korábban értesíti az eljárásban részt vevő feleket a tárgyaláson kívüli bizonyításfelvételről. Az eljárásban részt vevő felek jogosultak a bizonyításfelvétel során jelen lenni.

A felek kötelesek a követeléseiket alátámasztó bizonyítékokat megjelölni. A bíróság dönti el, hogy a megjelölt bizonyítékok közül melyeket veszi fel.

A bíróság kivételes esetben olyan bizonyítékokat is felvehet, amelyeket a felek nem jelöltek meg, ha arra az ügy eldöntése érdekében szükség van.

A bíróság úgy is határozhat, hogy a felvett bizonyítást ki kell egészíteni vagy a bizonyításfelvételt a bíróság előtt meg kell ismételni.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A tárgyaláson történő bizonyításfelvétel alóli kivétel, ha a határozat szóbeli tárgyalás nélküli meghozatalának feltételei teljesülnek. Ez nem azt jelenti, hogy az ügyben egyáltalán nem kerül sor bizonyításfelvételre, hanem azt, hogy a bizonyítást a tárgyaláson kívül folytatják le. A bizonyításfelvétel a követelés bizonyításához hasonlóan történik.

A kivételek közé tartoznak a következők:

az ügy érdemi tárgyalása a kérdés egyszerű jogi értékelése esetén;

a felek által állított tényeket nem vitatják, és az ügy – járulékos költségek nélküli – értéke nem haladja meg a 2000 EUR-t;

a felek megegyezése; ha fizetési meghagyás kibocsátására, mulasztási ítélet vagy megállapító ítélet meghozatalára került sor, és a követeléstől eltekintenek.

Emellett nem kell tárgyalást tartani az általános felülvizsgálati eljárásokban fogyasztói ügyekben, amennyiben a fogyasztóra nézve kedvező mulasztási ítélet meghozatalára kerül sor, a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos jogvitákban, feltéve, hogy a felperes ahhoz hozzájárul, az egyéni munkajogi jogvitákban, valamint sürgős intézkedéseket kívánó ügyekben.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság számára a bizonyíték értékelése során jogszabály főszabály szerint nem határozza meg, hogy milyen bizonyító erőt kell tulajdonítania az egyes bizonyítékoknak. Ennek megfelelően a bizonyítékok szabad értékelésének elvét kell alkalmazni. Jogszabály csak kivételes esetben határoz meg korlátokat a bizonyítékok bírósági értékelése terén; például a bíróságnak az eljárásban azok ellenbizonyításáig bizonyítottak kell elfogadnia azokat a tényeket, amelyekre vonatkozóan jogszabály megdönthető vélelmet állít fel – a polgári törvénykönyv 133. cikke.

A bíróságot kötik az Európai Unió Bírósága által hozott határozatok. Emellett kötik a bíróságot az alkotmánybíróság arra vonatkozó határozatai, hogy egy adott jogszabály ellentétes az alkotmánnyal vagy olyan nemzetközi egyezményrel, amely a Szlovák Köztársaságra nézve kötelező. A bíróságot kötik az alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának alapvető emberi jogokra és szabadságokra vonatkozó határozatai is. Ezen túlmenően a bíróságot kötik az illetékes hatóságok olyan határozatai, amelyek bűncselekmény, csekélyebb súlyú bűncselekmény vagy egyéb, különös szabályok szerint büntetendő közigazgatási jogsértés elkövetését állapítják meg; a bíróságot nem kötik azonban a helyszíni pénzbírságokra vonatkozó határozatok. Ezeknek kívül a bíróság vizsgálhatja a másik hatóság döntéshozatali hatáskörébe tartozó kérdéseket. Amennyiben azonban az illetékes hatóság a kérdésben határozatot hozott, a bíróság e határozatot figyelembe veszi és felhasználja az ítélet indokolásában (a korábban hozott határozatok tiszteletben tartása).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Az ügyben részt vevő felek kötelesek a követeléseiket alátámasztó bizonyítékokat megjelölni. A bíróság dönti el, hogy a megjelölt bizonyítékok közül melyeket veszi fel. A bíróság emellett a közhiteles nyilvántartásokon és jegyzékeken alapuló bizonyítékok esetében hivatalból is felvehet bizonyítást, ha e nyilvántartások és jegyzékek szerint a felek által állított tények ellentmondanak a valóságnak; a bíróság más bizonyítást nem vehet fel hivatalból.

A bíróság hivatalból felveheti az arra vonatkozó bizonyítást, hogy az eljárási feltételek teljesülnek-e, vagy hogy a javasolt határozat végrehajtható lesz-e, valamint a külföldi jog megismeréséhez szükséges bizonyítást.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság a tárgyaláson veszi fel a bizonyítást, kivéve, ha a határozat szóbeli tárgyalás nélküli meghozatalának feltételei teljesülnek.

A felek jogosultak benyújtani a bizonyítási indítványokra és a felvett bizonyításra vonatkozó észrevételeiket.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság mérlegelési jogkörében – egyenként és a bizonyítékok egymással való kapcsolatára tekintettel – értékeli a bizonyítékokat és gondosan megfontol minden, az eljárás során tudomására jutott kérdést. A bizonyítékok megbízhatósága – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – vitatható.

A bizonyítékok szabad mérlegelése terén bizonyos korlátozások vonatkoznak a fellebbviteli bíróságra és a jogkérdésben benyújtott fellebbezéseket tárgyaló bíróságra, ha a fellebbviteli bíróságot nem kötik az ügyben első fokú eljáró bíróság által megállapított tények. A bíróság így a tényekre vonatkozó eltérő következtetéseket vonhat le. Nem térhet el azonban az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítékok értékelésétől. A fellebbviteli bíróság csak akkor értékelheti eltérően az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítékokat, ha megismétli a bizonyításfelvételt. Az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelheti azonban az alsóbb fokú bíróság által, megkeresett bíróság útján felvett bizonyítékokat.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Minden bizonyítékul szolgálhat, ami hozzájárul az ügy tisztázásához, és amit a bizonyítási eszközökből jogszerű módon szereztek be. A bizonyítási eszközök közé tartoznak a felek és a tanúk meghallgatása, az iratok, a szakértői jelentések, a szakértő tanúk és a helyszíni vizsgálatok. Amennyiben jogszabály nem rendelkezik a bizonyításfelvétel módjáról, azt a bíróság határozza meg.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanú a bíróságtól és az eljárásban részt vevő felektől független olyan személy, aki vallomást tesz az általa az érzékszervei segítségével megtapasztalt tényekre vonatkozóan. Kizárólag természetes személyek lehetnek tanúk.

A polgári bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekben gyakran szükség van az ügy érdemében való döntéshozatal alapjául szolgáló tényekre vonatkozó szakvéleményekre. Amennyiben az ügy érdemében való döntéshozatal tények olyan értékelésétől függ, amelyhez szakértelemre van szükség, a bíróság szakértő tanút rendel ki. Ilyen esetben a bíróságnak akkor is ki kell rendelnie a szakértő tanút, ha a bíró is rendelkezik olyan szakértelemmel, amelynek segítségével szakértő módon értékelni tudná az eljárás tárgyát. Ez a (bírói) szakértelem nem helyettesítheti a tényeknek az azokról döntő testületől független személy általi objektív megállapítását.

A bíróság alapvető feladata a szakértő tanúknak szóló kérdések helyes megfogalmazása. A bíróság kizárólag a tényekre vonatkozó kérdéseket tehet fel a szakértő tanúnak, olyanokat nem, amelyek a szakvélemény tárgyának jogi értékelésére vonatkoznak.

A bíróság elrendelheti a szakvélemény más szakértő tanú vagy tudományos, illetve egyéb intézmény általi felülvizsgálatát. E második vélemény tárgya a korábban benyújtott vélemény felülvizsgálata. Ezt helyenként felülvizsgálati véleménynek is nevezik. A bíróság a többi bizonyítékhoz hasonlóan vizsgálja meg a szakvéleményeket.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság minden bizonyíték megbízhatóságát és bizonyító erejét egyenként vizsgálja. A bíróságot semmilyen jogszabály nem köti a tekintetben, hogy az egyes bizonyítási eszközöket hogyan kell értékelni – ez a bizonyítékok szabad mérlegelésének elve. Ennek ellenére a bíróság mérlegelési eljárása nem önkényes; a bíróságnak figyelembe kell vennie mindent, ami az eljárás során tudomására jutott. A bíróságnak e tényekhez kell igazodnia, és megfelelően meg kell állapítania, hogy azok hogyan viszonyulnak egymáshoz. A bíróságot ugyanakkor nem köti semmilyen sorrend az egyes bizonyítási eszközök jelentősége és bizonyító ereje tekintetében.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Azokban az eljárásokban, amelyeket kereset nélkül is meg lehet indítani, illetve a házasságkötés engedélyezésére, az anyaság vagy apaság megállapítására vagy elutasítására, az örökbefogadhatóságra és az örökbefogadásra, valamint a cégjegyzékkel kapcsolatos kérdésekre vonatkozó eljárásokban a bíróság akkor is köteles a tények megállapításához szükséges további bizonyítás felvételére, ha azt a felek nem indítványozták.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A megidézett természetes személynek meg kell jelennie a bíróságon és tanúvallomást kell tennie – a polgári perrendtartás 196. cikkének (2) bekezdése. E személyeknek igazat kell mondaniuk és nem hallgathatnak el semmit. A bíróságnak tájékoztatnia kell a tanút a hamis tanúzás büntetőjogi következményeiről és a vallomástétel megtagadásának jogáról.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk akkor tagadhatják meg a vallomástételt, ha azzal magukat vagy hozzájuk közel álló személyeket bűncselekmény elkövetésével vádolnák. A bíróság dönti el, hogy a vallomás megtagadásának oka jogszerű-e. A tanúk akkor is megtagadhatják a vallomástételt, ha vallomásukkal a szóban vagy írásban rájuk mint lelki támaszt nyújtó személyekre titkosság kikötésével bízott bizalmas vagy titkos információt kellene felfedniük.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróság határoz a vallomás megtagadása okának jogszerűségéről. A bíróság határozatával szemben nincs helye fellebbezésnek. Amennyiben a tanú a bíróság határozata ellenére megtagadja a vallomástételt, a bíróság rendbírsággal sújthatja.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A bíróságnak a polgári eljárásban félként részt vevő szervezet törvényes képviselőjét az eljárásban félként és nem tanúként kell meghallgatnia (a polgári perrendtartás 185. cikke).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk meghallgatását megelőzően a bíróságnak meg kell állapítania a tanúk személyazonosságát és a felekhez fűződő viszonyát. Emellett a tanúkat tájékoztatni kell vallomásuk jelentőségéről, jogaikról és kötelezettségeikről, a hamis tanúzás büntetőjogi következményeiről és a tanúdíjra való jogosultságról. A bíróság felszólítja a tanút, hogy következetesen adjon elő mindent, amit a vizsgálat tárgyáról tud. A bíróság ezt követően olyan kérdéseket tesz fel a tanúnak, amelyek szükségesek vallomásának kiegészítéséhez és tisztázásához.

A tanúknak nem lehet célzatos vagy befolyásoló kérdéseket feltenni. Amennyiben az eljárásban részt vevő feleknek vagy szakértő tanúknak tesznek fel ilyen vagy az ügy jogi értékelésével kapcsolatos kérdéseket, az elnöklő bíró a kérdéseket elfogadhatatlannak minősíti. Az elnöklő bíró olyan végzésben dönt a kérdések elfogadhatatlanságáról, amelyet nem kell kézbesíteni és amellyel szemben nincs helye fellebbezésnek. A végzés csak a tárgyalási jegyzőkönyv részét képezi.

A bíróság – az eljárásban részt vevő felek hozzájárulása esetén – videokonferencia vagy egyéb kommunikációs technológiai eszköz segítségével is lefolytathatja a szóbeli tárgyalást.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Fontos megjegyezni, hogy a bíróságot semmilyen jogszabály nem köti a tekintetben, hogy az egyes bizonyítási eszközöket hogyan kell értékelni – ez a bizonyítékok szabad mérlegelésének a polgári perrendtartás 191. cikke szerinti elve.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A bíróság kizárólag azok tartalma, nem pedig azok formája szerint értékeli a felek, tanácsadók és az eljárásban részt vevő egyéb személyek nyilatkozatait. A felek által tett aktusokra az informális elvét kell alkalmazni. Főszabály szerint a felek jogosultak eljárási aktusok megtételére: függetlenül attól, hogy azt írásban nyújtották-e be vagy szóbeli nyilatkozatként vették-e jegyzőkönyvbe, a vallomásuk azonos joghatást vált ki, azt azonban egyértelmű megfogalmazásban vagy olyan módon kell közölniük, amely kétséget kizáróan kifejezi valós szándékukat.

Utolsó frissítés: 22/04/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Finnország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A felperesnek kell bizonyítania azokat a tényeket, amelyek a követelés megállapításához szükségesek, míg a követeléssel szembeni védekezés során az alperes viseli a bizonyítási terhet. A bizonyítékok benyújtását elmulasztó félnek szembe kell néznie azzal a kockázattal, hogy a követelése alapjául szolgáló tények nem nyerne bizonyítást.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Elismert tényeket nem kell bizonyítani. Azokat a tényeket sem kell bizonyítani, amelyek közismert tények, vagy amelyeket a bíróság hivatalból ismer. Természetesen van mód ellenbizonyítékok benyújtására.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Ebben a tekintetben a törvény csupán egy rendelkezést tartalmaz, amely szerint miután a bíróság alaposan megvizsgált valamennyi felmerült tényt, eldönti, hogy az ügyben mi tekintendő igaznak. Finnország „a bizonyítékok szabad értékelésének” elvét alkalmazza, mely alapján megfelelő bizonyítékokat kell a bírósághoz benyújtani.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A gyakorlatban az érdekelt feleknek maguknak kell beszerezniük azokat a bizonyítékokat, amelyekre hivatkozni kívánnak. A törvény alapján a bíróság úgy is dönthet, hogy saját kezdeményezésére szerez be bizonyítékokat. A bíróság azonban saját kezdeményezésére és mindkét érdekelt fél akarata ellenére nem rendelheti el új tanú meghallgatását vagy dokumentum benyújtását, amennyiben a szóban forgó ügyben lehetőség van peren kívüli megegyezésre. Bizonyos esetekben, például az apasági ügyekben a bíróság feladata arról gondoskodni, hogy az összes szükséges bizonyíték rendelkezésre álljon.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvétel a főtárgyaláson történik.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja az ilyen kérelmet, ha például a bizonyíték nem releváns, vagy ha az ügy ebben a tekintetben már bizonyítást nyert. A bizonyításfelvételre irányuló kérelmet akkor is el lehet utasítani, ha azt túl későn nyújtják be.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A különböző bizonyítási eszközök közé tartozik az érdekelt felek, a tanúk és a szakértők meghallgatása, az írásos bizonyítékok és a szakvélemények, valamint a szemle.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Nincs különbség a szóbeli tanúvallomás vagy szakvélemény és az írásbeli szakértői nyilatkozat értékelése között. A bíróságok azonban az írásos tanúvallomást nem fogadják el.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Nem, a bíróságnak szabad mérlegelési jogköre van a bizonyítékok értékelése során.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Általános szabály, hogy a tanú nem tagadhatja meg a vallomástételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Valamely érdekelt fél házastársa, jegyese, felmenő vagy lemenő egyenesági rokonai, testvérei és azok házastársai, valamint örökbefogadó szülei vagy örökbefogadott gyermekei megtagadhatják a vallomástételt. Ezenkívül a törvény számos egyéb olyan helyzetre is kitér, amikor a tanúnak joga vagy kötelessége megtagadni a vallomástételt.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a tanú, aki törvényes ok nélkül megtagadja a vallomástételt, pénzbüntetés terhe mellett kötelezhető a kötelezettségének teljesítésére. Ha a tanú ezek után sem hajlandó a vallomástételre, a bíróság elrendelheti a az őrizetbe vételét arra az időre, amíg bele nem egyezik a vallomástételbe.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A bíróság saját belátása szerint dönthet arról, hogy (például) a 15 év alatti személy vagy a mentálisan zavart állapotú személy alkalmas-e arra, hogy tanúként meghallgassák.

Bizonyos személyek, például az orvosok és jogászok, bizalmi pozíciójukkal kapcsolatos ügyekben nem tehetnek tanúvallomást.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

Általános szabály, hogy a tanút szólító fél kérdezi ki őt először. Az ellenérdekelt fél ezután kap lehetőséget a tanú kikérdezésére (keresztkikérdezés). A keresztkikérdezést követően a bíróság és az érdekelt felek további kérdéseket tehetnek fel a tanúnak.

Ha a bíróság ezt megfelelőnek ítéli, a tanút videokonferencia vagy más olyan megfelelő távközlési technológia használatával is meg lehet hallgatni, amely audiovizuális kapcsolatot létesít a tárgyaláson részt vevő felek között. Ez az eljárás alkalmazható például akkor, ha a tanú nem tud a bíróságon személyesen megjelenni, vagy ha a tárgyaláson való részvétele aránytalanul magas költségekkel járna, illetve ha a tanú 15 évesnél fiatalabb személy. Bizonyos helyzetekben a tanú telefonon is kihallgatható.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A törvény nem tartalmaz külön előírást e körülményekre vonatkozóan. A bíróság saját belátása szerint dönti el, hogy az ilyen bizonyíték milyen jelentőséggel bír az ügy szempontjából.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen. Az érdekelt felek bizonyításvétel céljából szabadon meghallgathatók, és polgári ügyben eskü alatt tehetnek vallomást olyan tényeket illetően, amelyek az ügy megoldása szempontjából különös jelentőséggel bírnak. Az érdekelt fél által bizonyítékként tett nyilatkozatot ugyanazon kritériumok alapján értékelik, mint a tanúk nyilatkozatait.

Hivatkozások

 [Bizonyításvétel](#) (Igazságügyi Minisztérium, Finnország)

Tájékoztató: [Tanúskodás a bíróságon](#) (Igazságügyi Minisztérium, Finnország)

Utolsó frissítés: 09/05/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sv](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#)

Bizonyításvétel - Svédország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A svéd jog a bizonyítékok és a bizonyítási eszközök szabad megválasztásának elvén alapul. Az ügyvel kapcsolatban felmerült valamennyi elem részletes értékelését követően a bíróság dönt arról, hogy mit tekint bizonyítottnak. A bíróság dönti el azt, hogy a bizonyítéknak milyen értéket tulajdonít.

A bizonyítékok elfogadhatóságával kapcsolatos bizonyos szabályok az ítélezési gyakorlat során alakultak ki, például azzal kapcsolatban, hogy a bizonyítási teher kire hárul. A meglehetősen leegyszerűsített főszabály – amely alól számos kivétel van – az, hogy a bizonyítás terhe a valamely állítást megfogalmazó félre hárul. Ha az egyik fél számára könnyebb valamely tény bizonyítani, a bizonyítási teher gyakran rá hárul. Ha az egyik fél számára nehézséget okoz valamely körülmény bizonyítása, ez szintén jelentőséggel bírhat annak megállapítása során, hogy kire hárul a bizonyítási teher. Ha például az egyik fél tartozás megfizetését követeli, bizonyítania kell, hogy az ellenérdekű féllel szemben követelése áll fenn. Ha az ellenérdekű fél azt állítja, hogy a tartozás megfizetése már megtörtént, neki kell bizonyítania, hogy valóban ez a helyzet. Kártérítési felelősségi ügyekben általában arra a félre hárul a bizonyítási teher, aki azt állítja, hogy kárt szenvedett el. Bizonyos tények esetében a bizonyítási teher meg is fordulhat.

Ha a benyújtott bizonyítékok nem kellően megalapozottak, a bíróság a szóban forgó körülményt nem használhatja fel vizsgálata alapjául. A bekövetkezett kár értékének megbecslése esetében irányadó kivétel szerint ha a kárösszeggel kapcsolatban lehetetlen vagy rendkívül nehéz bizonyítékokat beszerezni, a bíróság a kár értékét ésszerű összegben határozhatja meg.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Lásd az 1.1. kérdésre adott választ.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bizonyító erőre vonatkozó követelmények az adott ügy típusától függenek. Polgári peres ügyekben az az általános követelmény, hogy a szóban forgó tény igazolni kell. Bizonyos polgári peres ügyekben a bizonyítékokkal szemben enyhébb követelmények is támaszthatók. Példaként említhetők a lakossági biztosítási szerződésekkel kapcsolatos ügyek, amelyek esetében elegendő, ha a biztosítási esemény bekövetkezésének valószínűsége nagyobb, mint annak elmaradásáé.

2 A bizonyításvétel

2.1 A bizonyításvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítás a felek feladata. Azokban az ügyekben, amelyekben a felek nem tudnak egyezsége jutni, a bíróságnak lehetősége van arra, hogy a felek kérése nélkül vonjon be új bizonyítékokat az ügybe. Felügyeleti vagy láthatási jogi ügyekben ezért a bíróság dönthet úgy, hogy a vizsgálatot kiegészítő bizonyítékokkal kell alátámasztani. Azon polgári peres ügyekben, ahol van esély a felek megegyezésére, a bíróság saját hatáskörben nem vonhat be új bizonyítékokat az ügybe.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyítékokat a főtárgyaláson ismertetik.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a bizonyítást, ha a bizonyítani kívánt dolognak az ügy szempontjából nincs jelentősége. Ez akkor is érvényes, ha nincs szükség bizonyítékra, vagy ha a bizonyíték nyilvánvalóan semmilyen befolyással nem lenne az ügyre. Léteznek továbbá olyan szabályok, amelyek szerint írásos tanúvallomás csak kivételes körülmények között vehető figyelembe.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Svédországban főszabály szerint öt alapvető bizonyítéktípus (bizonyítási eszköz) létezik. Ezek az alábbiak:

írásos bizonyíték;

tanúk meghallgatása;

valamely fél meghallgatása;

szakértő meghallgatása;

szemle.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Általános szabály, hogy a tanút szóban, a bíróság jelenlétében kell meghallgatni. Írásos tanúvallomásokra nem lehet hivatkozni. A bíróság beleegyezésével azonban a tanú a meghallgatás közben használhatja a saját jegyzeteit. Ha a bíróság másképp nem rendelkezik, a meghallgatást az a fél kezdi, aki a tanút beidézttette (ezt nevezik közvetlen kikérdezésnek). Az ellenérdekű fél ezután kap lehetőséget a tanú kikérdezésére („keresztkikérdezés”).

Szakértői bizonyítás esetében azonban a főszabály az, hogy a szakvéleményt írásban kell benyújtani. A szakértőt bármelyik fél kérésére szóban is meg kell hallgatni az eljárás során, kivéve, ha ennek az adott ügyre nézve nyilvánvalóan nincs jelentősége. A szóbeli meghallgatásra akkor is sort kell keríteni, ha fontos, hogy a szakértőt közvetlenül a bíróság jelenlétében hallgassák meg.

Ha az ügyről – pl. a tanú meghallgatása céljából tartott – főtárgyalás után születik döntés, az írásos bizonyítékokat és a szakértői véleményeket főszabály szerint fel kell olvasni a tárgyaláson, hogy a bíróság az anyagot ítéletében figyelembe vehesse. A bíróság azonban az írásos bizonyítékok tárgyaláson történő felolvasása nélkül is úgy tekintheti, hogy ezeket a főtárgyalás során meghallgatta.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A svéd jogban a szabad bizonyítás elve érvényesül. Ez egyebek mellett azt jelenti, hogy a jogban nincsenek külön szabályok az egyes bizonyítékok súlyára vonatkozóan. Ehelyett a bíróság független értékelést végez a felmerült bizonyítékokkal kapcsolatban, és eldönti, hogy mit lehet az adott ügyben bizonyítéknak tekinteni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A szabad bizonyítás elve azt jelenti, hogy nincsenek olyan szabályok, amelyek előírnák, hogy adott körülmények bizonyításához adott típusú bizonyítékokra lenne szükség. Ehelyett a bíróság átfogóan értékeli az ügy körülményeit, amikor azt vizsgálja, hogy mi nyert bizonyítást.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A svéd jog értelmében általános vallomástételi kötelezettség érvényesül. Ez azt jelenti, hogy – főszabályként – a tanúként beidézett személy köteles tanúvallomást tenni.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Nem kötelező tanúskodni, ha az ügyben a tanúként beidézett személy az egyik peres fél közeli hozzátartozója. A tanú megtagadhatja a nyilatkozattételt bizonyos tényekkel kapcsolatban, ha nyilatkozatával annak felfedésére kényszerülne, hogy jogellenes vagy tisztességtelen cselekményt követett el. Bizonyos körülmények között az üzleti titok felfedése is megtagadható. Egyes szakemberek – pl. egészségügyi dolgozók – esetében a vallomástételi kötelezettségre bizonyos korlátozások vonatkoznak.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanúként meghallgatandó személyt pénzbírság megfizetésének terhe mellett beidézik a tárgyalásra. Ha a tanú nem jelenik meg, és távolmaradására elfogadható indokot (pl. betegség) nem tud felhozni, a pénzbírságot kiszabják. Ha a tanú nem jelenik meg a bíróság előtt, a bíróság dönthet úgy is, hogy rendőrséggel állíttatja elő a bíróságra. Végül a bíróság a kérdésekre való válaszadás megtagadása miatt őrizetbe is vetetheti azt, aki a tanúskodást elfogadható indok nélkül megtagadja.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Ha a tanúként beidézett személy 15 év alatti vagy mentális zavarban szenved, a bíróság a körülmények figyelembevételével mérlegeli, hogy az illető meghallgatható-e tanúként. Lásd még a 2.9. pontot.

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú kihallgatását általában az a személy kezdi, aki a tanút beidézttette (közvetlen kikérdezés). Ezután az ellenérdekű fél tehet fel kérdéseket („keresztkikérdezés”). A keresztkikérdezést követően a tanú beidézését indítványozó személy és a bíróság további kérdéseket tehet fel. A bíróságnak el kell utasítania azokat a kérdéseket, amelyeknek nyilvánvalóan semmi közük az ügyhöz, vagy amelyek egyéb módon megtévesztők vagy nem odaillők.

A bírósági tárgyaláson részt vevő felek, tanúk és más személyek indokolt esetben akár másik helyszínről, videokapcsolaton keresztül is részt vehetnek a tárgyaláson. A főszabály azonban az, hogy a beidézett személyeknek személyesen kell megjelenniük a bíróságon.

A tanú kihallgatása telefonon is történhet, ha a tanú bíróságon történő megjelenésének költségeit, valamint személyes meghallgatásának fontosságát mérlegelve ez indokolt.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A szabad bizonyítás elve értelmében mindössze néhány olyan kivétel létezik, amelyek értelmében bizonyos fajta bizonyítékok felhasználása tiltott. Ezért az a tény, hogy a bizonyítékot nem megengedett módon szereztek be, elvileg nem akadályozza azt, hogy a tárgyaláson az adott bizonyítékra hivatkozzanak. Ez a tény azonban lényeges lehet akkor, ha a bizonyítéknak a bizonyítékok mérlegelése során korlátozott bizonyító erőt tulajdonítanak.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben az adott felet büntetőjogi felelősség terheli az általa szolgáltatott információk pontosságát illetően, nem tanúskodhat, hanem meghallgatása eskü alatt történik.

Utolsó frissítés: 05/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közölt vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Anglia és Wales

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási kötelezettség teljesítésének általános szabálya az, hogy polgári jogi ügyekben a tény állító félnek kell e tény bizonyítania; oly módon, hogy a bíró (vagy az esküdtszék) meggyőződhessen arról, hogy a körülmények mérlegelése alapján az állított tény helyes. A bizonyítási teher mindkét félre vonatkozik, kivéve, ha annyira nyilvánvaló, hogy a felperes nem tett eleget e kötelezettségének; ebben az esetben a bíró anélkül jogosult eljárni, hogy terhelné a másik felet.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a bíróság a körülmények mérlegelése alapján meggyőződik arról, hogy az esemény megtörtént. Erre az általános rendre az a tény lehet hatással, hogy minél ritkábban fordul elő valamely esemény, annál nagyobb a bizonyítási teher, amint azt Lord Hoffman is kifejtette írásában: Secretary of State for the Home Department vs Rehman[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az elfogadott, nyilvánvaló vagy az ügyben irreleváns tényeket nem kell bizonyítani.

A jog felállít bizonyos vélelmeket, amelyeket bizonyítékokkal meg lehet dönteni. Ide tartoznak a gyermekek házasságból való származására, a házasság érvényességére, az egyének józan eszére és az eltűnt emberek halálára vonatkozó vélelmek. Az ártatlanság vélelme fennáll, de a büntetőítélet elfogadható a polgári eljárásban annak bizonyítékaként, hogy valamely fél jogsértést követett el (és ez azt jelenti, hogy az ártatlanság bizonyításának terhe e félre hárul). A gondatlanság vélelme akkor áll fenn, ha a felperes bizonyítja, hogy olyan okból szenvedett kárt, amely az alperes kizárólagos ellenőrzése alatt állt, és hogy olyan baleset történt, amely általában gondatlanságból következik be[1]. Hasonló vélelem merül fel abban az esetben, ha egy személyt a vagyon kezelésével bízták meg, és az elveszett vagy megsemmisült. Az alperes mindkét esetben megcáfolhatja a vélelmet.

Az egyik terület, ahol a bizonyítási teher megfordul, a munkahelyi hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó jog. Miután a megkülönböztetés *prima facie* esete felmerül, a bizonyítási teher a másik oldalra helyeződik át azzal, hogy a másik félnek kell igazolnia, hogy nem történt megkülönböztetés. Ez a jelenség a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos európai jogszabályokból fakadt, és most szerepel a 2010. évi esélyegyenlőségi törvényben.

Végül számos polgári ügy van, általában az egészségvédelmi és biztonsági jogszabályok körül, ahol szigorú felelősségről van szó. Vagyis, ha baleset történt, akkor szigorú gondossági kötelezettsége alapján felel a munkáltató.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] A res ipsa Loquitur doktrína vagy a dolog magáért beszél.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Polgári ügyekben a bizonyításra vonatkozó követelményszint a „körülmények bizonyítása”. Más szóval: a bíróság csak akkor ismer el egy tény bizonyítottnak, amennyiben meggyőződik arról, hogy nagyobb a valószínűsége a tény megtörténtének, mint a meg nem történtének. Ahogyan a fentiekben említésre került, a követelményszint rugalmasan működik: meggyőzőbb bizonyítékokra van szükség a súlyos állítások megállapításához, például a család megállapításához a körülmények mérlegelése alapján – mivel ezeket az állításokat általában igaznak tartják.

Ez a teszt két körülmény esetén módosul. Azokban az esetekben, amikor kényszerítő ok hiányában mégis számos ok áll fenn, a bíró jogosult megállapítani, hogy az ok nem bizonyított[1]. Emellett a gyorsított eljárásban hozott ítélet iránti kérelmekben[2] a mérce meglehetősen alacsony, a bíróság a teljes nyilvánosság vagy a szembesítés előnye nélkül dönt.

[1] Ezt a jelenséget fedezték fel: Rhesa Shipping [1985] 1WLR.

[2] A műszaki és építészeti bíróságon gyakran használják a pénzösszeg megfizetésére irányuló választottbírói ítélet végrehajtásához.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítékokat[1] a polgári eljárás során a releváns dokumentumok felek általi közlése, valamint tanúvallomás és szakértői vélemény útján szerzik meg, a bizonyítékokat a bíróság elé kell terjeszteni.

Minden esetben más szabályok érvényesek.

Közlés

A polgári eljárásban részt vevő felek kötelesek felfedni[2] az ellenőrzésük alatt vagy birtokukban lévő dokumentumok létezését, amennyiben a bíróság erre kötelezi őket, és lehetővé kell tenniük a többi fél számára, hogy betekintsenek ezekbe a dokumentumokba. A bíróság általában elrendeli a „rendes közlést”, amely előírja a feleknek, hogy észszerűen tárják fel azokat a dokumentumokat, amelyek bármelyik fél álláspontját alátámasztják vagy hátrányosan érintik, anélkül, hogy a feleknek bírósághoz kellene fordulniuk. Bármely más típusú közléshez a feleknek a bíróság engedélyét kell kérniük. A bíróság elrendelheti a bizonyítékok és a vagyon megőrzését is.

Tanúvallomás

A feleknek nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk tanúvallomással történő alátámasztásához. Mindazonáltal a tanúvallomásra támaszkodni kívánó félnek kézbesítenie kell a tanú által aláírt tanúvallomást tartalmazó nyilatkozatot, és fel kell hívnia a tanút arra, hogy a tárgyaláson szóbeli tanúvallomást tegyen. Ha a fél a tárgyalás előtt nem nyújt be tanúvallomást vagy tanúvallomást pótló nyilatkozatot, a fél a bíróság engedélye nélkül nem hívhatja fel e tanút tanúvallomásra. A bíróság emellett tág hatáskörrel rendelkezik az elfogadott bizonyítékkal kapcsolatban, így kizárhatja az egyébként elfogadható bizonyítékokat vagy korlátozhatja a tanú részletes kikérdezését.

A fél emellett kérheti a bíróságtól, hogy a tanú a vallomását a per tárgyalását megelőzően, a bíróság által kijelölt tisztviselő[3] előtt eskü alatt tett nyilatkozatban tehesse meg.

A bíró szerepe lényegében a felek által benyújtott bizonyítékok értékelése, és az nem terjed ki a független tényfeltárára.

Szakértői vélemény

A fél nem támaszkodhat szakértői véleményre[4], kivéve ha a bíróság engedélyezi. A bíróság ellenőrizheti azokat a kérdéseket, amelyekkel kapcsolatban szakértői vélemény kerül benyújtásra, a benyújtás módját és a szakértőnek fizetendő díjat.

Ha egynél több fél kíván szakértői bizonyítékot benyújtani egy kérdésben, a bíróság elrendelheti, hogy a bizonyítékokat egyetlen, a felek által közösen felkért szakértő nyújtsa be, nem pedig a felek által külön-külön felkért szakértők. A bíróság hivatalból a felek beleegyezése nélkül is így rendelkezhet.

A bíróság nem követeli meg a felektől, hogy saját kezdeményezésére szakértői véleményt nyújtsanak be. A bíróság azonban maga is kijelölhet szakértőt „törvényszéki szakértőnek”, aki valamely kérdéssel kapcsolatban segítséget nyújt a bíróságnak. A bíróság felkérheti a törvényszéki szakértőt, hogy készítsen jelentést, amelynek másolatát a felek is megkapják, és hogy a bíróságnak nyújtandó tanácsadás céljából vegyen részt a tárgyaláson.

A polgári perrendtartás 35. fejezete lehetővé teszi, hogy a hasonló tudományterületek szakértői egyidejűleg adjanak szakértői véleményt. Ilyen körülmények között a felek általában részletes kérdéseket tehetnek fel, majd a bíró összefoglalja azt az álláspontot, amellyel kapcsolatban a szakértők egyetértését kéri.

[1] Lásd a polgári perrendtartás 32. fejezetét

[2] Lásd a polgári perrendtartás 31. fejezetét

[3] A polgári perrendtartás 34., 8. fejezete

[4] Lásd a polgári perrendtartás 35. fejezetét

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Közlés

A közlést elrendelő határozatot követően valamennyi félnek el kell küldenie a többi fél részére a korábban vagy jelenleg birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, releváns dokumentumok listáját. Ezután a többi fél jogosult megvizsgálni azokat és azokról másolatot kérni. A fénymásolásért díj kérhető.

Tanúvallomás

A bíróság elrendeli, hogy a felek kézbesítsék az olyan tanú által aláírt nyilatkozatot, akinek tanúvallomására a tárgyalás során támaszkodni kívánnak. A nyilatkozatot elkészítheti a tanú is, de gyakran ügyvéd készíti el azon fél részére, akinek érdekében a tanú tanúvallomást tesz. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell a tanúvallomást teljes egészében, a tanú saját szavaival, ha ez megvalósítható.

Ha a felet tanúvallomás kézbesítésére kötelezték, de nem tudja azt megszerezni, a fél a bíróság engedélyét kérheti olyan nyilatkozat elkészítéséhez, amelyben feltünteti a tanú által várhatóan megtenni tervezett vallomást vagy azokat a kérdéseket, amelyekkel kapcsolatban a fél a tanút kihallgatását kívánja. Azokban az esetekben, amelyekben a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, a tanú a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt, szóban tesz vallomást. A meghallgatást a tárgyaláshoz hasonlóan kell lefolytatni a tanú kikérdezésének teljes körű lehetőségével és az így szerzett bizonyítékokról készített jegyzőkönyvvel.

Szakértői vélemény

Ha a bíróság engedélyezi a szakértői vélemény elkészítését, a felek útmutatást készítenek a szakértő(k) részére. Közös szakértő esetén a felek külön is útmutatást adhatnak a szakértő részére, ha a közös útmutatásban nem tudnak megállapodni. A szakértő, akinek elsődleges kötelezettsége a bíróság és nem az útmutatást adó fél vagy felek irányába áll fenn, írásbeli véleményt készít. Ezután a fél írásbeli kérdéseket tehet fel azon szakértő részére, akit a másik féllel közösen vagy a másik fél látott el útmutatással. Ha külön szakértők vannak, a bíróság azt is előírhatja, hogy a szakértőknek egyeztetniük kell egymással azon területek meghatározása érdekében, ahol egyetértés és ahol egyet nem értés van a szakértők között. A szakértők a szolgáltatásaikért díjazásra jogosultak, amelynek megfizetése általában a részükre útmutatást adó felet vagy feleket terheli.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

Amikor a felek bizonyítékok megszerzését vagy benyújtását kéri, a bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a szóban forgó bizonyítékok valószínűleg relevánsak és elfogadhatóak-e. Hatásköre gyakorlásának mérlegelésekor a bíróságnak arra is törekednie kell, hogy az ügyeket igazságosan kezelje, ideértve a kiadások megtakarítását, valamint az ügyek tisztességes, gyors és a követelés jelentőségével, összetettségével és értékével arányos módon történő kezelését. Ezek a megfontolások arra vezethetik a bíróságot, hogy a kérelmeket elutasítsa, vagy hivatalból utasításokat adjon (például egyetlen közös szakértőt megkövetelve a felek által kijelölt külön szakértők helyett).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A tényeket bizonyítékok, vélelmek, a bizonyítékokból levont következtetések, valamint egyes ismert tényeknek a bíróság által hivatalból történő figyelembevétel alapján lehet bizonyítani. A polgári eljárásokban alkalmazható bizonyítékok típusai a tanúvallomások, az iratok és a tárgyi bizonyítékok. Az iratok közé tartoznak az okiratok, a számítógépes nyilvántartások, a fényképek, valamint a kép- és hangfelvételek. A tárgyi bizonyítékok a vitatott kérdések szempontjából releváns egyéb tárgyakkal állnak, amelyeket a bíróság előtt bemutatnak, mint például a szellemi tulajdonjogok a vita tárgyát képező tárgya. Ez magában foglalhatja azt is, hogy a bíró meglátogatja a baleset helyszínét vagy más megtekintendő releváns helyet.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Elvileg a tanúk a tárgyaláson szóban adják elő vallomásukat. Mindazonáltal, amint azt a fentiekben megállapítottuk, a feleknek kézbesíteniük kell az olyan tanú által aláírt nyilatkozatot, akinek tanúvallomására a tárgyalás során támaszkodni kívánnak. A tárgyalás során a tanút felkéri, hogy erősítse meg nyilatkozatának valóságát és pontosságát, amely a tanút beidéző fél javára szóló tanúvallomásként szolgál majd. Ha csak nyilatkozatot kézbesítettek, a tanúnak részletesebb szóbeli vallomást kell tennie.

A szakértők – a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – írásbeli jelentések útján nyújtják be bizonyítékaikat. A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell a következtetéseket, az azok alapjául szolgáló tényeket és vélelmeket, valamint a szakértői utasítások lényegét. A bíróság dönti el, hogy a szakértőnek meg kell-e jelennie a tárgyaláson azért, hogy ott szóban is előadhassa bizonyítékait. A bíróság által kijelölt törvényszéki szakértőnek nem kell szóban nyilatkoznia.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az egyes bizonyítékok súlyának vagy hitelességének megítélésénél. Nincs olyan szabály, amely tiltaná, hogy a bíróságon kívül tett nyilatkozatot a nyilatkozatban szereplő tények bizonyítékaként („hallomáson alapuló bizonyíték”)[1] figyelembe vegyék, így a felek támaszkodhatnak egy levélre annak tartalmának bizonyítékaként, vagy a tanúnak egy másik személy nyilatkozatára vonatkozó kijelentésére.

Mindazonáltal a hallomás alapuló bizonyítéknak általában kisebb a súlya, mint a közvetlen tanúvallomásnak, különösen ha a nyilatkozattevőt magát is felszólíthatják volna vallomástételre.

Bizonyos iratokat és nyilvántartásokat hitelesnek kell elismerni. Például a vállalkozások és a hatóságok nyilvántartásait hitelesnek fogadják el, ha azokat a nyilvántartást vezető tisztviselő igazolja. A különféle típusú hivatalos dokumentumokat (például jogszabályokat, szabályzatokat, határozatokat, szerződéseket és bírósági nyilvántartásokat) nyomtatott vagy hiteles másolatokkal lehet igazolni minden további bizonyítás nélkül.

[1] Lásd a polgári perrendtartás 33. fejezetét és a hozzá tartozó gyakorlati útmutatót.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Bizonyos ügyleteket (pl. a végrendeletek és az ingatlanok értékesítése) írásba kell foglalni, és azok igazolásához okirati bizonyíték szükséges.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Általánosságban a tanú köteles a vallomástételre. Az a fél, aki biztosítani kívánja a tanú tárgyaláson való megjelenését, a tanú részére olyan idézést készít elő, amelyben felhívja a tanút, hogy vallomástétel céljából jelenjen meg a bíróságon. Az idézés a bíróság általi kibocsátását és megfelelő kézbesítését követően kötelezi a tanút a tárgyaláson való megjelenésre.

Ha a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, de a tanú nem jelenik meg, vagy nem hajlandó megválaszolni a jogszerű kérdéseket, a kérelmező fél kérheti, hogy a bíróság kötelezze a tanút megjelenésre vagy a kérdések megválaszolására.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A cselekvőképes tanúk vallomástételre való kötelezésére vonatkozó főszabály nem alkalmazható a királynőre, külföldi uralkodókra és családtagjaikra, a külföldi diplomáciai képviselőkre és konzuli tisztviselőkre, bizonyos nemzetközi szervezetek képviselőire, valamint a bírakra és az ülnökökre az e jogkörben végzett tevékenységükkel összefüggésben. A felek házastársai és hozzátartozói számára polgári eljárásban kötelezővé lehet tenni a vallomástételt. Mindazonáltal azok a tanúk, akik főszabály szerint vallomásra kötelezhetők, jogosultak kiváltság alapján bizonyos dokumentumokat a megvizsgálástól visszatartani és a válaszadást bizonyos kérdésekre megtagadni. A kiváltságok fő típusai az ügyvédi titok (amely a jogi tanácsadás nyújtása vagy a peres bizonyítékok megszerzése céljából folytatott kommunikációra vonatkozik), a későbbi felhasználás tilalma (amely a felek közötti kommunikációra vonatkozik, amely valós kísérletet tesz a vita közös megoldására, mint például a jogvita rendezésére irányuló javaslatok), valamint az önvádra kötelezés tilalma (ami azt jelenti, hogy a tanú nem kötelezhető vallomástételre, ha fennáll a valós veszélye annak, hogy vele vagy házastársával szemben az Egyesült Királyságban büntetőeljárást folytatnának le, vagy büntetést szabnának ki). A kiváltságtól eltekinthetnek.

A bizonyítékot emellett közérdekű mentesség alapján is vissza lehet tartani, ha annak bemutatása sértené a közérdeket. A mentességet élvező bizonyítékok közé tartoznak a nemzetbiztonsághoz, a diplomáciai kapcsolatokhoz, a központi kormányzat működéséhez, a gyermekek jólétéhez, a bűncselekmények felderítéséhez, valamint az informátorok védelméhez kapcsolódó bizonyítékok. Emellett az újságírók nem kötelesek megjelölni a forrásait, kivéve, ha azok megosztása az igazságszolgáltatás vagy a nemzetbiztonság érdekében, illetve zavargás vagy bűncselekmény megelőzéséhez szükséges.

A banktisztviselők nem kényszeríthetők a banki könyvek bemutatására vagy azok tartalmának igazolására, kivéve, ha a bíróságnak különös indoka van arra, hogy erre kötelezze őket, de a bíróság elrendelheti, hogy valamely személy számára engedélyezzék a bankszámla-bejegyzések ellenőrzését vagy azokról másolat készítését.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a beidézett tanú, aki nem jelenik meg, vagy megtagadja a vallomástételt, bírósággal szembeni jogsértés (contempt of court) elkövetése miatt (a Felsőbíróságon [High Court]) elzárással vagy (a megyei bíróságon [County Court]) pénzbírsággal büntethető.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Minden nagykorú személy tanúskodhat a polgári perben, kivéve, ha nem érti meg a tanúk által tett eskü jelentését, vagy nem tud értelmes tanúvallomást tenni, például mentális betegség miatt. Még ha a kiskorú tanú nem is érti az eskü jelentését, vallomása bizonyítékként elfogadható, de csak akkor, ha a bíróság meggyőződik arról, hogy a gyermek megértette az igazmondás kötelezettségét, és „kellő értelemmel rendelkezik vallomásának igazolásához”.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró és a felek szerepe

Hagyományosan a perben a tanúk jelentik a „legfőbb bizonyítékokat”, válaszulva az őket beidéző fél jogi képviselője által feltett nem rávezető kérdésekre. Mindazonáltal a tanúvallomás a tanú legfőbb bizonyítékának számít, hacsak a bíróság másként nem rendelkezik. A tanút ezután az ellenérdekű fél jogi képviselője kérdezi ki, aki rávezető kérdéseket tehet fel a tanú részére. A tárgyaláson szóbeli nyilatkozatot tevő szakértő ugyancsak kihallgatható, de a bíróság által kijelölt törvényszéki szakértőt a felek nem kérdezhetik. A bíró kérdéseket tehet fel a tanúknak, leginkább annak érdekében, hogy tisztázza a jogi képviselő által feltett kérdésekre adott válaszait.

Kihallgatás video-összeköttetéssel

A kihallgatásra csak akkor kerülhet sor video-összeköttetés útján, ha a bíróság engedélyt ad arra. Az azzal kapcsolatos határozat meghozatalának mérlegelésekor, hogy a kihallgatásra ilyen módon sor kerülhet-e, a bíróság figyelembe veszi a videokonferencia igénybevételének megfelelőségét (különösen, ha a tanú rosszul van, vagy külföldön tartózkodik), a video-összeköttetés felhasználásával járó költségeket vagy megtakarításokat, valamint az eljárás tisztességes jellegére gyakorolt következményeket (ideértve azt is, hogy a bíróság mennyivel korlátozottabb mértékben ellenőrizheti és értékelheti a tanút).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Ha a postai úton vagy távközlési rendszeren (amely magában foglalja a telefonhívásokat, faxokat és e-maileket) keresztül folytatott kommunikációról jogellenesen tudomást szereznek, annak tartalma nem vehető figyelembe bizonyítékként a bírósági eljárásban. Ellenkező esetben a bizonyítékok általában akkor is elfogadhatók, ha azokat nem megfelelő módon szereztek meg. A bíróság azonban hatáskörrel rendelkezik arra, hogy kizárja az egyébként elfogadható bizonyítékokat. A folytatás módjának eldöntésekor a bizonyítékok jelentőségét és a helytelen magatartás súlyosságát mérlegeli. Ha a körülmények nem indokolják a bizonyítékok kizárását, a bíróság más módon, például a költségek megfizetésére való kötelezéssel büntetheti a nem megfelelően eljáró felet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben tett nyilatkozatok (vagyis a felek ügyét bemutató hivatalos dokumentumok) felhasználhatók bizonyítékként a közbenső tárgyalásokon, de a végső határozathozatálnál nem vehetők figyelembe bizonyítékként.

Az eljárásban részt vevő felek nyilatkozatai a félnek nem minősülő személyek nyilatkozataival azonos mértékben fogadhatók el bizonyítékként.

Kapcsolódó linkek:

[Ministry of Justice \(igazságügyi minisztérium\)](#)

[Civil Procedure Rules \(a polgári perrendtartás\)](#)

Utolsó frissítés: 08/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításvétel - Észak-Írország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Általánosságban elmondható, hogy a nyilvánvaló bizonyítási teher az adott tényre támaszkodni kívánó félre hárul. A felperesnek kell bizonyítania a keresete alapjául szolgáló tényeket, az alperesnek pedig azokat a tényeket, amelyekre az álláspontjának védelme érdekében hivatkozni kíván.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A tényeket a törvény vagy a felek által már korábban kötött szerződés mentesítheti a bizonyítási teher alól. Ezenkívül a bíróság bizonyos tényeket „a hivatalból való figyelembe vétel” útján bizonyítottak tekinthet, például az általános ismereteket. Egyes vélelmeket véglegesen elfogadottnak tekintenek, például ha a jogszabály előírja, hogy ez így van, mások pedig megcáfolhatók, például az a vélelem, hogy az ember teljes belátási képességgel rendelkezik.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak a körülmények mérlegelése alapján kell meggyőződnie a tényekről, vagyis hogy legalább 51% a valószínűsége annak, hogy igaz, míg 49% a valószínűsége annak, hogy nem igaz. Amint valamely tény a körülmények mérlegelése alapján bizonyítást nyer, azt megállapítottak kell tekinteni.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Általános szabály, hogy a bíró korlátozott körülmények fennállása kivételével nem rendelheti el tanú jelenlétét, de idézhet tanút, és ismételten idézheti a már idézett tanút. Az észak-írországi bírósági eljárásra vonatkozó szabályok értelmében a bíróság mérlegelési jogkörrel rendelkezik a tekintetben, hogy elrendeli-e valamely személy részére az eljárásban való részvételt és iratok benyújtását.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha valamelyik fél számára – általában ügyvédjein keresztül – megengedett, hogy egy adott tanút beidézzon a tanúvallomásának megtételéhez, saját ügyvédje kihallgatja a tanút (ezt a „saját tanú kihallgatásának” nevezik), majd a másik fél ügyvédje tehet fel kérdéseket. A bíró kérdéseket tehet fel a tanúnak, és felkéri az ügyvédek, hogy ha kívánják, figyeljék, hogy a kérdéseiből fakadóan felmerül-e bármely egyéb kérdés.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Bizonyos esetekben, például amikor a tanúnak zártkörű tárgyaláson kell részt vennie, a bíróság engedélyt kell kérni, mielőtt a tanút hivatalosan idézhetnék. Egyébként a bíróság nem ellenőrzi, hogy mely tanúkat idézik be tanúvallomás megtételére, bár pénzügyi szankciókat szabhat ki azokra a felekre, akik szükségtelen tanúkat idéznek be.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az elsődleges bizonyítási mód a szóbeli tanúvallomás. Az írásban tett nyilatkozatok, például szakértői jelentések és okirati bizonyítékok, például térképek ugyancsak felhasználhatók.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Az elsődleges bizonyítási eszközök a felek és tanúk, szakértők szóbeli nyilatkozatai. A szakértők, például orvosok és mérnökök nyilatkozata megállapodás alapján készült írásbeli jelentésből is származhat. Ezután a tanút bizonyos pontok tekintetében kihallgathatják. Az észak-írországi bíróságokra vonatkozó szabályok a szóbeli nyilatkozattételre jogosult szakértők számát két orvosszakértőre és egy másik szakértőre korlátozzák, ha csak a bíróság nem engedélyezte további szakértők igénybevételét.

A térképek és a dokumentumok is felhasználhatók bizonyítékként, és hitelességüket a bíróság meggyőzése érdekében igazolni kell. Ezenkívül a bíróság dönthet úgy, hogy el kíván menni egy helyszínre vagy meg kíván nézni egy tárgyat, ha úgy érzi, hogy ennek valamilyen bizonyító ereje van.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Mindig a bíróság feladata eldönteni, hogy milyen súlyt tulajdonít egy adott bizonyítéknak.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Feltételezhető, hogy a tényeket szóban és nyilvános tárgyaláson fogják bizonyítani.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúvallomás megtételére beidézett tanú köteles megjelenni a tárgyaláson, ennek elmulasztása bírósággal szemben elkövetett jogsértés (contempt of court).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A felek „kiváltságban” részesülhetnek a nyilatkozattételi kötelezettség tekintetében ügyvédi titok fennállása miatt; az önvádra vagy a házastárssal szembeni vádra való kötelezés tilalma miatt; a közérdek és az igazságszolgáltatás miatt. A kiváltságnak vannak más formái is, amelyeket törvény biztosít, például a diplomáciai mentesség. Ezenkívül van mérlegelendő kiváltság, például a bizalmasan megadott információkkal kapcsolatban.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen. A tanú bírósággal szembeni jogsértést követ el, ha nem jelenik meg a tárgyaláson, noha az idézését megfelelően kézbesítették. A bíró ezután pénzbírságot vagy elzárást szabhat ki, és előírhatja, hogy a tanú a jogsértést orvosolva vegyen részt a tárgyaláson és tegyen tanúvallomást.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A képesség a nyilatkozattétel általános szempontja. Egy személy nyilatkozattételre képesnek tekinthető, kivéve, ha kiskorúság vagy például elmezavar miatt nem tudja megérteni az esküvel teljesítendő kötelezettséget, ő az ügy bírója, vagy kiváltságot kérhet.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

Az általában ügyvédek által képviselt (bár vannak olyan rendelkezések, amelyek saját képviselőt írnak elő) felek szerepe, hogy bizonyítékokat terjesszenek a bíróság elé annak érdekében, hogy a körülmények mérlegelése alapján bizonyítsák álláspontjukat. A bíró döntőbíróként jár el annak biztosítása érdekében, hogy a tanúk kihallgatása igazságos, jogszerű és az ügy vitatott pontjai szempontjából releváns legyen. A bíró maga is kihallgathatja a tanúkat, de lehetővé teszi a felek ügyvédjei számára, hogy a tanúk által a kérdéseire adott válaszokból eredő kérdések mentén tovább folytassák azt.

Bizonyos esetekben korlátozottan alkalmazzák például a belfasti Felsőbíróságon (High Court), hogy megkönnyítsék a szakértő video-összeköttetésen vagy Skype-on keresztül történő meghallgatását, ha a szakértő nem tud könnyen átjönni működési területéről.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítéletozattal kapcsolatban?

A bíróságnak nincs általános mérlegelési jogköre a tisztességtelenül megszerzett bizonyítékok kizárására. A bizonyítékokat csak akkor lehet kizárni, ha erre törvényi felhatalmazás van, vagy ha a nyilvántartásból törölték, mert botrányos vagy eljárással való visszaélést jelent.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, az ügyben részt vevő felek maguk is nyilatkozhatnak.

Kapcsolódó linkek

 [Northern Ireland Courts and Tribunals Service \(észak-írországi bírósági szolgálatok\)](#)

Utolsó frissítés: 09/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Skócia

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A skóciai polgári ügyekben a bizonyítás szabálya a körülmények mérlegelésén alapul, és a bizonyítási teher arra a félre hárul, aki arra törekszik, hogy egy adott kérdésben számára kedvező döntés szülessen. Ehhez e félnek elegendő bizonyítékot kell benyújtania érvelésének alátámasztására. Ha a bizonyítékot egy olyan kérdés tekintetében nyújtották be, amely a szóban forgó esetben finom mérlegelést tesz szükségessé, akkor az ügyében erre hivatkozó fél számára kedvezőtlen döntés is születhet ebben a kérdésben.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Vannak bizonyos körülmények, amikor egy adott kérdésre vonatkozó bizonyítási kötelezettség az egyik félre hárul, de ennek a félnek nem kell minden vagy akár bármely közvetlen bizonyítékot benyújtania annak alátámasztására. Négy fő eset áll fenn, amikor ez felmerül:

- i. ha a vélelem valamely fél javára áll fenn
- ii. amikor a kérdést a bíróság hivatalból figyelembe veszi, vagyis a vitatott pontok olyan kérdések, amelyek kétségtelenül pontos források alapján azonnal eldönthetők
- iii. amikor a felek között az ügy már ítélt dolognak tekinthető, vagyis a már elbírált ügy újbóli elbírálásának megakadályozása
- iv. amikor a kérdést a másik fél hivatalosan elismeri az eljárás elején.

A vélelmeknek 3 általános kategóriája van.

Ezek a következők:

megdönthetetlen törvényi vélelmek – ezek a jog rögzített alapelvei, amelyeket nem lehet „megdönteni” vagy ellenkező bizonyítékokkal vitatni.

megdönthető törvényi vélelmek – ezeket olyan bizonyítékokkal lehet cáfolni, amelyek azt mutatják, hogy az adott esetben nem biztonságos egy adott következtetést pusztán egy adott tény alapján levonni. Mindazonáltal, ha nem nyújtanak be vélelmet megdöntő bizonyítékokat, valószínűleg ezt a következtetést vonják le.

megdönthető tényfeltevések – ezek az egyedi eseteknek a közös emberi tapasztalatokból származó tényeiből fakadnak. A tényfeltevések megdönthető vélelmét illetően az A tény általában B tényt jelent, de mivel ez nem mindig így van, a bíróság figyelembe veszi a vélelem megdöntésére alkalmas bizonyítékokat.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Nincsenek olyan jogi szabályok, amelyek az adott bizonyíték „súlyát” szabályoznák, ez a bíró és az esküdtszék feladata. Az adott kérdésben a bizonyítási terhet viselő félnek meg kell győznie a bíróságot arról, hogy az ő ténymegállapítása valószínűbb, mint az ellenérdekű felek ténymegállapításai.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíró hivatalból nem folytathat vizsgálatot egy ügyben, nem idézhet be tanúkat, vagy nem hallgathatja meg őket zártkörűen. Valahányszor az ügy bizonyításra szorul, a bíró meghallgatja a feleket az általuk benyújtani kívánt bizonyítékokról, majd határozatot hoz az ügyben.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Általánosságban elmondható, hogy miután a felek benyújtották írásbeli beadványaikat, a bíróságtól kérhetik tárgyalás kitűzését a bizonyítási eljárás lefolytatásához. A bizonyítási eljárás során a felek bemutatják a bírónak azokat a bizonyítékokat, amelyeket az ügyük bizonyításához be kívánnak nyújtani.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Olyan esetekben, amikor a bíróság úgy határoz, hogy egy bizonyos bizonyíték elfogadhatatlan.

A bizonyíték elfogadhatóságához annak két követelménynek kell megfelelnie. Relevánsnak kell lennie, és meg kell felelnie a bizonyítékokra vonatkozó kötelező szabályoknak.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Háromféle tárgyalás létezik, amelyek keretében az ügy érdemében bizonyítékokat lehet benyújtani. Ezek a bizonyítási eljárás, a döntéshozatal előtti bizonyítási eljárás és az esküdtszéki tárgyalások. A döntéshozatal előtti bizonyítási eljárásra abban az esetben kerül sor, amikor a bíróság szükségesnek tartja mindkét fél bizonyítékának meghallgatását, mielőtt bármilyen jogi kérdésben döntést hozna, amelyet az ügyben való végső döntéshozatal érdekében vélhetően meg kell válaszolnia. A bizonyítékok benyújtására szolgál minden tárgyalás bizonyítási eljárás vagy döntéshozatal előtti bizonyítási eljárás, és csak nagyon ritkán kerül sor esküdtszéki tárgyalásra. Az esküdtszéki tárgyalások csak a legfelsőbb bíróságon (Court of Session) érhetők el bizonyos típusú keresetek esetén, valamint a személyi sérülések ügyében eljáró különös bíróság (Sheriff Personal Injury Court) előtt.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A bizonyítékokat általában három módon szerzik be: szóbeli, tárgyi és okirati tanúbizonyítékok útján.

A szóbeli bizonyítékok a hallomáson alapuló bizonyítékokat foglalják magukban, amikor a tanú egyszerűen elmondja, amit valaki látott vagy hallott.

Amennyire lehetséges, az a gyakorlat, hogy a vallomástétel érdekében a tanúk jelen vannak a bíróságon, hogy kihallgathassák és kikérdezhessék őket.

A tárgyi bizonyíték valami kézzelfogható és fizikai dolog, amelyet „tárgyi formában” kell benyújtani. Általában legalább egy tanúnak beszélnie kell a bizonyíték tekintetében annak elfogadhatósága érdekében.

Az okirati bizonyítékok lehetnek írásbeli, nyomtatott vagy más megbízható módon, például szalagon, videofelvételen, CD-n vagy elektronikus úton rögzített bizonyítékok, és ezeket tárgyi formában is be kell nyújtani. A szakértők rendszerint kötelesek megjelenni a bíróságon, hogy vallomást tegyenek, például a tárgyi formában benyújtott jelentés alátámasztására.

Az írásbeli bizonyítékokat, például a nyilatkozatokat rendszerint engedélyezik és elfogadják bizonyítékként a polgári eljárások során. A szakértők általában megjelennek a bíróságon, hogy véleményt nyilvánítsanak az eljárás során. Sok esetben szakértő nyilatkozik a tárgyi formában benyújtott jelentés alátámasztása érdekében.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Általános szabály, hogy az ügyben a legjobb bizonyítékot kell bemutatni. Skóciában nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a tanú szóbeli tanúvallomásának, mint a bizonyítékok más formáinak, mivel a tanú első kézből képes beszámolni a bíróságnak a látottakról vagy hallottakról.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Írásbeli dokumentum szükséges bizonyos körülmények között. Például a földterülettel kapcsolatos szerződés megkötése esetén, az olyan vagyongazdálkodási megállapodásnál, amelyben egy személy egyedüli vagyongazdálkodóként vallja magát a saját tulajdonában álló vagy más általa megszerezhető vagyont tekintetében, vagy bármilyen végrendelet, vagyongazdálkodásra vonatkozó végintézkedés vagy kiegészítő rendelkezés esetén.

Azokban az esetekben is, amikor okirati bizonyítékokra kell támaszkodni, a dokumentum eredeti példányát be kell mutatni, kivéve, ha a felek elfogadják vagy az eredeti irat másolatát, vagy azt, amelyet a másolat készítője hiteles másolatként hitelesített.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Általánosságban elmondható, hogy minden beidézett tanúnak tanúvallomást kell tennie.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Azokban az esetekben, amikor a tanúk kiváltságot élveznek a kérdések megválaszolásával kapcsolatban, például a jogi tanácsadó és az ügyfele közötti kommunikáció esetén. A skót törvényekben van egy olyan általános szabály is, miszerint senki sem kényszeríthető arra, hogy önmagát terhelő vallomást tegyen. A tanú jogosult megtagadni a kérdés megválaszolását, ha az igaz válasz bűncselekmény vagy házasságtörés elismeréséhez vezethet, mivel a valótlan állítás hamis tanúzás vádjával járhat.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Ha egy személy megtagadja a vallomástételt, akkor bírósággal szembeni jogsértés vádja mellett vallomástételre kényszeríthető. A tanú korábbi nyilatkozata is benyújtható bizonyítékként, ha később megtagadja a vallomástételt.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Nem. A sérülékeny tanúkról szóló 2004. évi (skót) törvény eltörölte a tanúk „megfelelőségi tesztjét” a büntetőeljárásokban és a polgári eljárásokban, így a bizonyítékok nem elfogadhatatlanok kizárólag arra hivatkozással, hogy a tanú nem érti az igazmondás kötelezettségét, valamint az igazság és a hazugság közötti különbséget. A bírónak vagy az esküdtszéknek kell eldöntenie, hogy a tanúvallomás megbízható és hiteles-e az ügyben benyújtott összes bizonyíték fényében.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró feladata annak biztosítása, hogy a tanúkat vallomástételük során a felek tisztességesen hallgassák ki. A bírónak is pártatlanul kell eljárnia. A bíró kérdéseket is feltehet, például a tisztázatlan kérdések tisztázása vagy egy másik relevánsnak tűnő vizsgálati vonal megnyitása érdekében. A felek feladata, hogy tanúikat egymás után kihallgassák, akiket ezután egymás után kikérdezhet a másik fél vagy felek.

A sérülékeny tanúkról szóló 2004. évi (skót) törvény értelmében (a törvényben meghatározott) sérülékeny tanúk különleges intézkedések meghozatalát kérhetik (pl. élő televíziós összeköttetés, képernyő, támogató), hogy segítsék őket a tanúvallomás megtételében. A gyermekekről szóló 1995. évi (skót) törvény alapján indított egyes eljárásokban a tanúvallomás élő televíziós összeköttetésen keresztül is megtehető.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A bíróság mérlegelési jogkörrel rendelkezik, hogy az igazságszolgáltatás érdekeinek elsődleges célkitűzése alapján kizárja-e azokat a bizonyítékokat, amelyeket nem megfelelően szereztek meg.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Ha egy polgári ügyben részt vevő fél nyilatkozatot tesz, akkor a bíróság ezt figyelembe veszi az esetleges egyéb bizonyítékokkal együtt, amikor az ügyben döntést hoz.

Utolsó frissítés: 09/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Gibraltár

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Általánosságban a releváns tény bizonyításának terhe az e tényre ügyének részeként hivatkozó félre hárul. A felperesnek kell bizonyítania azokat a tényeket, amelyek a követelés megállapításához szükségesek, míg a követeléssel szembeni védekezés során az alperes viseli a bizonyítási terhet. Ha a tényekkel kapcsolatos kétségek nem oszthatók el, az a fél, akit ennek a ténynek a bizonyítása terhel, nem teljesítette a bizonyítási kötelezettségét, és a bíróság megállapítja, hogy a tény nem bizonyított. A bírónak azonban kötelessége a fontos ténybeli kérdések megválaszolása, és csak kivételes esetekben állapíthatja meg, hogy nem teljesítették a bizonyítási kötelezettséget.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az elfogadott tényeket nem kell bizonyítani. A bírák az általános ismereteikre hagyatkozhatnak vagy „hivatalból figyelembe vehetik” azokat a tényeket, amelyek egyértelműek, széles körben ismertek vagy közismertek, és e tények tekintetében ezért nincs szükség bizonyításra.

A jog felállít bizonyos vélelmeket, amelyeket bizonyítékokkal meg lehet dönteni. Ide tartoznak a gyermekek házasságból való származására, a házasság érvényességére, az egyének józan eszére és az eltűnt emberek halálára vonatkozó vélelmek. Az ártatlanság vélelme fennáll, de a büntetőítélet elfogadható a polgári eljárásban annak bizonyítékaként, hogy valamely fél jogsértést követett el (és ez azt jelenti, hogy az ártatlanság bizonyításának terhe e félre hárul). A gondatlanság vélelme akkor áll fenn, ha a felperes bizonyítja, hogy olyan okból szenvedett kárt, amely az alperes kizárólagos ellenőrzése alatt állt, és hogy olyan baleset történt, amely általában gondatlanságból következik be. Hasonló vélelem merül fel abban az esetben, ha egy személyt a vagyon kezelésével bízták meg, és az elveszett vagy megsemmisült.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Polgári ügyekben a bizonyításra vonatkozó követelményszint a „körülmények bizonyítása”. Más szóval: a bíróság csak akkor ismer el egy tényt bizonyítottnak, amennyiben meggyőződik arról, hogy nagyobb a valószínűsége a tény megtörténtének, mint a meg nem történtének. Ezen eljárás rugalmasan működik: meggyőzőbb bizonyítékokra van szükség a súlyos állítások megállapításához, például a csalás megállapításához a körülmények mérlegelése alapján, mivel ezeket az állításokat általában igaznak tartják.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítékokat a polgári eljárás során a releváns dokumentumok felek általi közlése, valamint tanúvallomás és szakértői vélemény útján szerzik meg. Minden esetben más szabályok érvényesek.

Közlés

A polgári eljárásban részt vevő felek kötelesek felfedni az ellenőrzésük alatt vagy birtokukban lévő dokumentumok létezését, amennyiben a bíróság erre kötelezi őket, és lehetővé kell tenniük a többi fél számára, hogy betekintsenek ezekbe a dokumentumokba. A bíróság általában elrendeli a „rendes közlést”, amely előírja a feleknek, hogy észszerűen tárják fel azokat a dokumentumokat, amelyek bármelyik fél álláspontját alátámasztják vagy hátrányosan érintik, anélkül, hogy a feleknek bírósághoz kellene fordulniuk. Bármely más típusú közléshez a feleknek a bíróság engedélyét kell kérniük. A bíróság elrendelheti a bizonyítékok és a vagyon megőrzését is.

Tanúvallomás

A feleknek nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk tanúvallomással történő alátámasztásához. Mindazonáltal a tanúvallomásra támaszkodni kívánó félnek kézbesítenie kell a tanú által aláírt tanúvallomást tartalmazó nyilatkozatot, és fel kell hívnia a tanút arra, hogy a tárgyaláson

szóbeli tanúvallomást tegyen. Ha a fél a tárgyalás előtt nem nyújt be tanúvallomást vagy tanúvallomást pótló nyilatkozatot, a fél a bíróság engedélye nélkül nem hívhatja fel e tanút tanúvallomásra. A bíróság emellett tág hatáskörrel rendelkezik az elfogadott bizonyítékkal kapcsolatban, így kizárhatja az egyébként elfogadható bizonyítékokat, vagy korlátozhatja a tanú részletes kikérdezését.

A fél emellett kérheti a bíróságtól, hogy a tanú a vallomását a per tárgyalását megelőzően, a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt eskü alatt tett nyilatkozatban tehesse meg.

A bíró szerepe lényegében a felek által benyújtott bizonyítékok értékelése, és az nem terjed ki a független tényfeltáráásra.

Szakértői vélemény

A fél nem támaszkodhat szakértői véleményre, kivéve ha a bíróság engedélyezi. A bíróság ellenőrizheti azokat a kérdéseket, amelyekkel kapcsolatban szakértői vélemény kerül benyújtásra, a benyújtás módját és a szakértőnek fizetendő díját.

Ha egynél több fél kíván szakértői bizonyítékot benyújtani egy kérdésben, a bíróság elrendelheti, hogy a bizonyítékokat egyetlen, a felek által közösen felkért szakértő nyújtsa be, nem pedig a felek által külön-külön felkért szakértők. A bíróság hivatalból a felek beleegyezése nélkül is így rendelkezhet.

A bíróság nem követeli meg a felektől, hogy saját kezdeményezésére szakértői véleményt nyújtsanak be. A bíróság azonban maga is kijelölhet szakértőt „törvényszéki szakértőnek”, aki valamely kérdéssel kapcsolatban segítséget nyújt a bíróságnak. A bíróság felkérheti a törvényszéki szakértőt, hogy készítsen jelentést, amelynek másolatát a felek is megkapják, és hogy a bíróságnak nyújtandó tanácsadás céljából vegyen részt a tárgyaláson.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Közlés

A közlést elrendelő határozatot követően valamennyi félnek el kell küldenie a többi fél részére a korábban vagy jelenleg birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, releváns dokumentumoknak listáját. Ezután a többi fél jogosult megvizsgálni azokat és azokról másolatot kérni. A fénymásolásért díj kérhető.

Tanúvallomás

A bíróság elrendeli, hogy a felek kézbesítsék az olyan tanú által aláírt nyilatkozatot, akinek tanúvallomására a tárgyalás során támaszkodni kívánnak. A nyilatkozatot elkészítheti a tanú is, de gyakran ügyvéd készíti el azon fél részére, akinek érdekében a tanú tanúvallomást tesz. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell a tanúvallomást teljes egészében, a tanú saját szavaival, ha ez megvalósítható.

Ha a felet tanúvallomás kézbesítésére kötelezték, de nem tudja azt megszerezni, a fél a bíróság engedélyét kérheti olyan nyilatkozat elkészítéséhez, amelyben feltünteti a tanú által várhatóan megtenni tervezett vallomást vagy azokat a kérdéseket, amelyekkel kapcsolatban a fél a tanút kihallgatását kívánja. Azokban az esetekben, amelyekben a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, a tanú a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt, szóban tesz vallomást. A meghallgatást a tárgyaláshoz hasonlóan kell lefolytatni a tanú kikérdezésének teljes körű lehetőségével és az így szerzett bizonyítékokról készített jegyzőkönyvvel.

Szakértői vélemény

Ha a bíróság engedélyezi a szakértői vélemény elkészítését, a felek útmutatást készítenek a szakértő(k) részére. Közös szakértő esetén a felek külön is útmutatást adhatnak a szakértő részére, ha a közös útmutatásban nem tudnak megállapodni. A szakértő, akinek elsődleges kötelezettsége a bíróság és nem az útmutatást adó fél vagy felek irányába áll fenn, írásbeli véleményt készít. Ezután a fél írásbeli kérdéseket tehet fel azon szakértő részére, akit a másik féllel közösen vagy a másik fél látott el útmutatással. Ha külön szakértők vannak, a bíróság azt is előírhatja, hogy a szakértőknek egyeztetniük kell egymással azon területek meghatározása érdekében, ahol a szakértők között egyetértés van, és ahol nincs egyetértés. A szakértők a szolgáltatásaikért díjazásra jogosultak, amelynek megfizetése általában a részükre útmutatást adó felet vagy feleket terheli.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

Amikor a felek bizonyítékok megszerzését vagy benyújtását kéri, a bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a szóban forgó bizonyítékok valószínűleg relevánsak és elfogadhatóak-e. Hatásköre gyakorlásának mérlegelésekor a bíróságnak arra is törekednie kell, hogy az ügyeket igazságosan kezelje, ideértve a kiadások megtakarítását, valamint az ügyek tisztességes, gyors és a követelés jelentőségével, összetettségével és értékével arányos módon történő kezelését. Ezek a megfontolások arra vezethetik a bíróságot, hogy a kérelmeket elutasítsa, vagy hivatalból utasításokat adjon (például egyetlen közös szakértőt megkövetelve a felek által kijelölt külön szakértők helyett).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A tényeket bizonyítékok, vélelmek, a bizonyítékokból levont következtetések, valamint egyes ismert tényeknek a bíróság által hivatalból történő figyelembevétel alapján lehet bizonyítani. A polgári eljárásokban alkalmazható bizonyítékok típusai a tanúvallomások, az iratok és a tárgyi bizonyítékok. Az iratok közé tartoznak az okiratok, a számítógépes nyilvántartások, a fényképek, valamint a kép- és hangfelvételek. A tárgyi bizonyítékok a vitatott kérdések szempontjából releváns egyéb tárgyakkól állnak, amelyeket a bíróság előtt bemutatnak, mint például a szellemi tulajdonjognak a vita tárgyát képező tárgya. Ez magában foglalhatja azt az esetet is, amikor a bíró meglátogatja a baleset helyszínét.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Elvileg a tanúk a tárgyaláson szóban adják elő vallomásukat. Mindazonáltal, amint azt a fentiekben megállapítottuk, a feleknek kézbesíteniük kell az olyan tanú által aláírt nyilatkozatot, akinek tanúvallomására a tárgyalás során támaszkodni kívánnak. A tárgyalás során a tanút felkéri, hogy erősítse meg nyilatkozatának valóságát és pontosságát, amely a tanút beidéző fél javára szóló tanúvallomásként szolgál majd. Ha csak nyilatkozatot kézbesítettek, a tanúnak részletesebb szóbeli vallomást kell tennie.

A szakértők – a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – írásbeli jelentések útján nyújtják be bizonyítékaikat. A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell a következtetéseket, az azok alapjául szolgáló tényeket és vélelmeket, valamint a szakértői utasítások lényegét. A bíróság dönti el, hogy a szakértőnek meg kell-e jelennie a tárgyaláson azért, hogy ott szóban is előadhassa bizonyítékait. A bíróság által kijelölt törvényszéki szakértőnek nem kell szóban nyilatkoznia.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az egyes bizonyítékok súlyának vagy hitelességének megítélése terén. Nincs olyan szabály, amely tiltaná, hogy a bíróságon kívül tett nyilatkozatot a nyilatkozatban szereplő tények bizonyítékaként („hallomáson alapuló bizonyíték”) figyelembe vegyék, így a felek támaszkodhatnak egy levélre annak tartalmának bizonyítékaként, vagy a tanúnak egy másik személy nyilatkozatára vonatkozó kijelentésére. Mindazonáltal a hallomáson alapuló bizonyítéknak általában kisebb a súlya, mint a közvetlen tanúvallomásnak, különösen ha a nyilatkozattevőt magát is felszólíthaták volna vallomástételre.

Bizonyos iratokat és nyilvántartásokat hitelesnek kell elismerni. Például a vállalkozások és a hatóságok nyilvántartásait hitelesnek fogadják el, ha azokat a nyilvántartást vezető tisztviselő igazolja. A különféle típusú hivatalos dokumentumokat (például jogszabályokat, szabályzatokat, határozatokat, szerződéseket és bírósági nyilvántartásokat) nyomtatott vagy hiteles másolatokkal lehet igazolni minden további bizonyítás nélkül.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Bizonyos ügyleteket (pl. a végrendeletek és az ingatlanok értékesítése) írásba kell foglalni, és azok igazolásához okirati bizonyíték szükséges.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Általánosságban a polgári eljárásban a tanú köteles a vallomástételre. Az a fél, aki biztosítani kívánja a tanú tárgyaláson való megjelenését, a tanú részére olyan idézést készít elő, amelyben felhívja a tanút, hogy vallomástétel céljából jelenjen meg a bíróságon. Az idézés a bíróság általi kibocsátását és megfelelő kézbesítését követően kötelezi a tanút a tárgyaláson való megjelenésre.

Ha a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, de a tanú nem jelenik meg, vagy nem hajlandó megválaszolni a törvényes kérdéseket, a kérelmező fél kérheti, hogy a bíróság kötelezze a tanút megjelenésre vagy a kérdések megválaszolására.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A cselekvőképes tanúk vallomástételre való kötelezésére vonatkozó főszabály nem alkalmazható a királynőre, a külföldi uralkodókra és családtagjaikra, a külföldi diplomáciai képviselőkre és konzuli tisztviselőkre, bizonyos nemzetközi szervezetek képviselőire, valamint a bírákra és az ülnökökre az e jogkörben végzett tevékenységükkel összefüggésben. A felek házastársai és hozzátartozói számára polgári eljárásban kötelezővé lehet tenni a vallomástételt.

Mindazonáltal azok a tanúk, akik főszabály szerint vallomásra kötelezhetők, jogosultak kiváltság alapján bizonyos dokumentumokat a megvizsgálástól visszatartani és a válaszadást bizonyos kérdésekre megtagadni. A kiváltságok fő típusai az ügyvédi titok (amely a jogi tanácsadás nyújtása vagy a peres bizonyítékok megszerzése céljából folytatott kommunikációra vonatkozik), a későbbi felhasználás tilalma (amely a felek közötti kommunikációra vonatkozik, amely valós kísérletet tesz a vita közös megoldására, mint például a jogvita rendezésére irányuló javaslatok), valamint az önvádra kötelezés tilalma (ami azt jelenti, hogy a tanú nem kötelezhető vallomástételre, ha fennáll a valós veszélye annak, hogy vele vagy házastársával szemben az Egyesült Királyságban büntetőeljárást folytatnának le, vagy büntetést szabnának ki). A kiváltságtól eltekinthetnek.

A bizonyítékot emellett közérdekű mentesség alapján is vissza lehet tartani, ha annak bemutatása sértené a közérdeket. A mentességet élvező bizonyítékok közé tartoznak a nemzetbiztonsághoz, a diplomáciai kapcsolatokhoz, a központi kormányzat működéséhez, a gyermekek jólétéhez, a bűncselekmények felderítéséhez, valamint az informátorok védelméhez kapcsolódó bizonyítékok. Emellett az újságírók nem kötelesek megjelölni a forrásait, kivéve, ha azok megosztása az igazságszolgáltatás vagy a nemzetbiztonság érdekében, illetve zavargás vagy bűncselekmény megelőzéséhez szükséges.

A banktisztviselők nem kényszeríthetők a banki könyvek bemutatására vagy azok tartalmának igazolására, kivéve, ha a bíróságnak különös indoka van arra, hogy erre kötelezze őket, de a bíróság elrendelheti, hogy valamely személy számára engedélyezzék a bankszámla-bejegyzések ellenőrzését vagy azokról másolat készítését.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a beidézett tanú, aki nem jelenik meg, vagy megtagadja a vallomástételt, bírósággal szembeni jogsértés elkövetése miatt elzárással büntethető.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Minden nagykorú személy tanúskodhat a polgári perben, kivéve, ha nem érti meg a tanúk által tett eskü jelentését, vagy nem tud értelmes tanúvallomást tenni, például mentális betegség miatt. Még ha a kiskorú tanú nem is érti az eskü jelentését, vallomása bizonyítékként elfogadható, de csak akkor, ha a bíróság meggyőződik arról, hogy a gyermek megértette az igazmondás kötelezettségét, és „kellő értelemmel rendelkezik vallomásának igazolásához”.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró és a felek szerepe

Hagyományosan a perben a tanúk jelentik a „legfőbb bizonyítékokat”, válaszolva az őket beidéző fél jogi képviselője által feltett nem rávezető kérdésekre. Mindazonáltal a tanúvallomás a tanú legfőbb bizonyítékának számít, hacsak a bíróság másként nem rendelkezik. A tanút ezután az ellenérdekű fél jogi képviselője kérdezi ki, aki rávezető kérdéseket tehet fel a tanú részére. A tárgyaláson szóbeli nyilatkozatot tevő szakértő ugyancsak kihallgatható, de a bíróság által kijelölt törvényszéki szakértőt a felek nem kérdezhetik. A bíró kérdéseket tehet fel a tanúknak, leginkább annak érdekében, hogy tisztázza a jogi képviselő által feltett kérdésekre adott válaszait.

Kihallgatás video-összeköttetéssel

A kihallgatásra csak akkor kerülhet sor video-összeköttetés útján, ha a bíróság engedélyt ad arra. Az azzal kapcsolatos határozat meghozatalának mérlegelésekor, hogy a kihallgatásra ilyen módon sor kerülhet-e, a bíróság figyelembe veszi a videokonferencia igénybevételének megfelelőségét (különösen, ha a tanú rosszul van, vagy külföldön tartózkodik), a video-összeköttetés felhasználásával járó költségeket vagy megtakarításokat, valamint az eljárás tisztességes jellegére gyakorolt következményeket (ideértve azt is, hogy a bíróság mennyivel korlátozottabb mértékben ellenőrizheti és értékelheti a tanút).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Ha a postai úton vagy távközlési rendszeren (amely magában foglalja a telefonhívásokat, faxokat és e-maileket) keresztül folytatott kommunikációról jogellenesen tudomást szereznek, annak tartalma nem vehető figyelembe bizonyítékként a bírósági eljárásban. Ellenkező esetben a bizonyítékok általában akkor is elfogadhatók, ha azokat nem megfelelő módon szereztek meg. A bíróság azonban hatáskörrel rendelkezik arra, hogy kizárja az egyébként elfogadható bizonyítékokat. A folytatás módjának eldöntésekor a bizonyítékok jelentőségét és a helytelen magatartás súlyosságát mérlegeli. Ha a körülmények nem indokolják a bizonyítékok kizárását, a bíróság más módon, például a költségek megfizetésére való kötelezéssel büntetheti a nem megfelelően eljáró felet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben tett nyilatkozatok (vagyis a felek ügyét bemutató hivatalos dokumentumok) felhasználhatók bizonyítékként a közbenső tárgyalásokon, de a végső határozathozatalnál nem vehetők figyelembe bizonyítékként.

Az eljárásban részt vevő felek nyilatkozatai a félnek nem minősülő személyek nyilatkozataival azonos mértékben fogadhatók el bizonyítékként.

Utolsó frissítés: 09/09/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.